

BURMISTRZ ROGOŻNA

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY ROGOŻNO**

-CZEŚĆ TEKSTOWA-

ZAŁĄCZNIK NR 3

DO UCHWAŁY NR
RADY MIEJSKIEJ W ROGOŻNIE
z dnia 2008 r.

Rogoźno 2008 r.

Zespół autorski zmiany studium:

mgr Michał Dudziński Z-363

mgr inż. arch. Olga Susicka – Banasiak

mgr Andrzej Rybczyński

mgr Gabriela Harke

Jerzy Dudziński

WPROWADZENIE

1. Przedmiot i cel opracowania.	7
2. Zagadnienia zawarte w studium, forma opracowania.	8
3. Tok formalno – prawny opracowania.	9
4. Podstawowe dane o gminie.	10

CZĘŚĆ I - STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ROGOŹNO – UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

1. Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju gminy w regionie.	
1.1. Położenie i pozycja gminy w regionie, uwarunkowania przestrzenne.	10
1.2. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu.	13
1.3. Stan prawny gruntów.	14
2. Stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkość i jakość zasobów wodnych oraz wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego.	
2.1. Położenie i rzeźba terenu.	15
2.2. Budowa geologiczna.	17
2.3. Warunki gruntowe.	18
2.4. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin, tereny górnicze	18
2.5. Klimat.	19
2.6. Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej.	20
2.7. Gleby.	22
2.8. Zasoby przyrodnicze gminy Rogoźno.	
2.8.1. Lasy, flora i fauna.	24
2.8.2. Wody powierzchniowe i podziemne.	27
2.9. Tereny i obiekty chronione na podstawie przepisów odrębnych.	33
2.9.1. Pomniki przyrody.	33
2.9.2. Parki.	37
2.9.3. Obszar chronionego krajobrazu.	38
2.9.4. Rezerваты przyrody.	39
2.9.5. Lasy ochronne.	40
2.9.6. Obszary ECONET-POLSKA.	40
2.9.7. Obszar Natura 2000	40
2.9.8. Pozostałe obiekty i tereny.	41
3. Strefy funkcjonalno – krajobrazowe	41
4. Ocena stanu i funkcjonowania środowiska.	44
5. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.	
5.1. Rys historyczny.	49

5.2. Charakterystyka wartości kulturowych.	
5.2.1. Miasto Rogoźno.	52
5.2.2. Gmina Rogoźno.	55
5.3. Prawna ochrona zabytków.	
5.3.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków.	72
5.3.2. Obiekty objęte ochroną konserwatorską.	71
5.4. Archeologia.	88
6. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrona ich zdrowia.	
6.1. Demografia.	89
6.2. Poziom życia mieszkańców.	92
6.3. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia.	93
6.4. Rynek pracy.	93
6.5. Mieszkalnictwo.	95
6.6. Usługi.	96
7. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej.	
7.1. Transport i komunikacja.	
7.1.1. Drogi.	97
7.1.2. Komunikacja kolejowa.	100
7.2. Infrastruktura techniczna.	100
7.2.1. Wodociągi i kanalizacja.	100
7.2.2. Energia elektryczna.	104
7.2.3. Sieć gazociągowa.	104
7.2.4. Gospodarka odpadami.	105
8. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy.	106
9. Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.	109
10. Stan opracowań planistycznych na terenie gminy.	110

CZĘŚĆ II - Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy ROGOŹNO – KIERUNKI zagospodarowania przestrzennego

1. Generalna koncepcja rozwoju gminy.	117
2. Obszary i zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego.	
2.1. Kształtowanie systemu ekologicznego gminy.	118
2.2. Kierunki i zasady kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej.	124
3. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, oraz dóbr kultury współczesnej.	126
3.1. Zasady ochrony obszarów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków.	127
3.2. Strefy ochrony konserwatorskiej.	128
3.3. Zasady ochrony stanowisk archeologicznych.	131
3.4. Zasady ochrony przestrzennych walorów kulturowych krajobrazu.	131
4. Rozwój demograficzny gminy.	132
5. Kierunki rozwoju mieszkalnictwa i usług.	
5.1. Mieszkalnictwo.	133
5.2. Usługi.	133

6. Kierunki rozwoju działalności gospodarczej.	
6.1. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej.	134
6.2. Kierunki i zasady rozwoju działalności produkcyjnej i usługowej.	137
7. Kształtowanie rozwoju turystyki, wypoczynku i rekreacji.	139
8. Kierunki rozwoju komunikacji.	
8.1. Kierunki rozwoju i zasady funkcjonowania układu drogowego.	141
8.2. Kształtowanie systemu ścieżek rowerowych.	143
8.3. Transport publiczny.	144
8.4. Transport kolejowy.	144
9. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej .	
9.1. Kierunki rozwoju gospodarki wodno-ściekowej.	144
9.2. Zasady rozwoju systemu kanalizacji deszczowej.	146
9.3. Zasady zagospodarowania odpadów.	147
9.4. Kierunki rozwoju systemu zaopatrzenia w energię elektryczną.	149
9.5. Kierunki rozwoju systemu zaopatrzenia w gaz ziemny.	152
9.6. Kierunki rozwoju telekomunikacji.	152
10. Cmentarze.	153
11. Monitorowanie polityki przestrzennej.	153
12. Zadania własne gminy wynikające ze studium.	154
13. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym.	155
14. Obszary na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów służących realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym.	156
15. Obszary, dla których sporządzenie planu jest obowiązkowe na podstawie przepisów odrębnych, i dla których gmina zamierza sporządzić plan.	157
16. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych.	159
17. Ocena istniejącego zainwestowania i możliwości zagospodarowania.	160
18. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz przeznaczenia terenów.	164
18.1. Kierunki rozwoju jednostek osadniczych gminy.	166
18.2. Tereny rozwojowe gminy.	169
19. Standardy wykorzystania przestrzeni i zagospodarowania przestrzennego.	171
20. Wytyczne dotyczące kierunków i wskaźników zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy.	172
21. Tereny wymagające przekształceń, rekultywacji lub rehabilitacji.	175
22. Zgodność planów miejscowych z ustaleniami studium.	177
23. Uzasadnienie i synteza ustaleń studium.	177

WPROWADZENIE

1. Przedmiot i cel opracowania.

Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym wprowadziła obowiązek sporządzania przez gminy studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, jako dokumentu określającego politykę przestrzenną prowadzoną w gminie. Dokument ten miał być sporządzony do końca 1999 r. i miał obejmować całą gminę. Równocześnie z końcem roku 1999 miały przestać obowiązywać plany zagospodarowania przestrzennego sporządzone przed 1995 rokiem. W związku z niewielkim zaawansowaniem w zakresie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i sporządzania studiów uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gmin w skali całego kraju, Sejm RP z końcem 1999 r. znowelizował ustawę o zagospodarowaniu przestrzennym, przedłużając o dwa lata obowiązywanie wspomnianych wyżej planów, a więc także czas na sporządzanie studiów uwarunkowań. Opracowane dla terenu gminy Rogoźno studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego zostało przyjęte Uchwałą nr XXV/191/2000 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 28 września 2000 r.

Obecnie opracowywana zmiana studium jest sporządzana na podstawie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz. U. Nr 80, poz. 717 ze zm.), która to wprowadziła pewne modyfikacje przy tworzeniu studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, związane przede wszystkim z uspołecznieniem procesu sporządzania studium. Od momentu uchwalenia dotychczasowego studium sytuacja planistyczna w gminie na tyle uległa zmianie, że konieczne stało się opracowanie nowego studium. Najważniejsze potrzeby w tym zakresie wiążą się przede wszystkim z koniecznością wyznaczenia nowych kierunków rozwojowych w zakresie budownictwa mieszkaniowego, aktywizacji gospodarczej oraz terenów przeznaczanych pod dolesienia.

Przy opracowaniu niniejszej zmiany studium wykorzystano m.in. fragmenty tekstów zawartych w dotychczas obowiązującym „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno” opracowanym przez INVENTUM sp. z oo - POZNAŃ Pracownia Planistyczno-Projektowa, pod kierunkiem dr inż. Zygmunta Nowaka.

A/ Cel, zadania i istota studium

Studium jest opracowaniem o charakterze strategicznym (generalnym) jest „osią” systemu planowania przestrzennego na poziomie gminy. Studium powinno być ściśle związane z opracowaniem typu strategia rozwoju społeczno gospodarczego dla gminy.

W studium oprócz innych określona jest także polityka informacyjna gminy przynajmniej w zakresie gospodarki przestrzennej, która może być częścią strategii informacyjnej gminy zorientowanej na promocję gminy i tworzenie informacyjnych podstaw dla bieżących decyzji administracyjnych i działań organizatorskich.

Podstawowymi zadaniami opracowywanej zmiany studium są:

- Rozpoznanie aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej rozwojem;
- Ocena stopnia dezaktualizacji ustaleń dotychczas obowiązującego studium;
- Sformułowanie kierunków rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy, a także

- podstawowych zasad polityki przestrzennej i zasad ochrony interesu publicznego;
- Stworzenie podstaw do koordynacji sporządzania planów miejscowych i wydawania decyzji o warunkach zabudowy wydawanych przy braku planów miejscowych;
 - Promocja walorów i możliwości inwestycyjnych gminy.

Na proces sporządzania studium składają się następujące prace (etapy):

- rozpoznanie uwarunkowań rozwoju gminy;
- określenie kierunków zagospodarowania przestrzennego ;
- sformułowanie polityki przestrzennej.

Na etapie rozpoznania aktualnych uwarunkowań rozwoju gminy, na podstawie istniejących opracowań oraz przeprowadzonych dodatkowo badań i analiz określa się nowe potrzeby i aspiracje społeczeństwa, władz i grup interesu, główne problemy funkcjonowania gminy, jego zasoby oraz procesy i zjawiska mające wpływ na stan przestrzeni. Rozpoznanie zasobów gminy obejmuje rozpoznanie stanu środowiska przyrodniczego, stanu i funkcjonowania środowiska kulturowego, wyposażenia w infrastrukturę techniczną i transportową, wyposażenia w infrastrukturę społeczną, rozpoznanie potencjału demograficznego i intelektualnego gminy, rozpoznanie potencjału ekonomicznego i gospodarczego, rozpoznanie sytuacji na rynku pracy oraz problemów bezrobocia.

Część prac analitycznych nad studium tworzy rzetelną bazę informacyjną nt. stanu zagospodarowania i funkcjonowania gminy, co pozwoli władzom gminy przygotować i opracować koncepcje rozwoju gminy, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz podejmować decyzje administracyjne w przypadkach terenów, dla których nie ma planów.

B/ Korzyści wynikające z opracowania studium

- określenie polityki przestrzennej gminy i stworzenie podstaw dobrego gospodarowania jej przestrzenią (polityka prowadzona przez władze gminy)
- usprawnienie funkcjonowania gminy w zakresie gospodarki przestrzennej (wydawanie decyzji, sporządzanie dalszych opracowań planistycznych i programów branżowych)
- łatwość dostępu do informacji poprzez zbudowanie systemu informacyjnego o zagospodarowaniu przestrzennym i funkcjonowaniu gminy.

2. Zagadnienia zawarte w studium, forma opracowania.

Elaborat opracowania zmiany studium składa się z następujących części:

1. Uchwały Rady Miejskiej w Rogoźnie w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rogoźno,
2. Rysunek studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rogoźno – uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego w skali 1: 15000 – stanowiący załącznik nr 1 do uchwały,
3. Rysunek studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rogoźno – kierunki zagospodarowania przestrzennego w skali 1: 15000 – stanowiący załącznik nr 2 do uchwały,

4. Tekst studium – stanowiący załącznik nr 3
5. Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag dotyczących projektu studium – stanowiące załącznik nr 4
6. Dokumentacji formalno-prawnej studium, teczki zawierającej dokumenty związane z procedurą opracowania Studium.

3. Tok formalno – prawny opracowania.

Prace nad przygotowaniem zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno przebiegały w następujących terminach:

- Podjęcie uchwały Rady Miejskiej w Rogoźnie nr XVIII/156/2004 z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno.
- Podpisanie umowy na opracowanie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w dniu 26.07.2006 r.
- Zawiadomienie w miejscowej prasie oraz przez obwieszczenie, a także w sposób zwyczajowo przyjęty o podjęciu uchwały o przystąpieniu do sporządzania studium pismo nr GPiM.7320-3/04 z dnia 06.05.2004 r. i z dnia 13.05.2004 r. .
- Zawiadomienie zainteresowanych instytucji i organów właściwych do uzgadniania i opiniowania projektu studium o przystąpieniu do opracowania studium, pismo nr GPiM.7320-3/04 z dnia 10.05.2004 r. wraz z rozdzielnikiem.
- Zaopiniowanie projektu studium przez Komisję Architektoniczno – Urbanistyczną w dniu 18 grudnia 2006 r.
- Uzgodnienie projektu studium z zarządem województwa w zakresie jego zgodności z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa – postanowienie nr DI IV 7323/34/2007 z dnia 1.03.2007 r.
- Uzgodnienie projektu studium z wojewodą w zakresie jego zgodności z ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – pismo nr RR.II-4.7041-58-1/06 z dnia 12.04.2007 r.
- Zaopiniowanie projektu studium przez właściwe organy i instytucje – pismo nr GPiM.7320-3/04 z dnia 27.04.2004 r.
- Ogłoszenie o wyłożeniu projektu studium do publicznego wglądu w dniu 08.06.2007 r.
- Wyłożenie projektu studium do publicznego wglądu w okresie od 27.06.2007r. do 01.08.2007r. , wraz z dyskusją publiczną na temat rozwiązań przyjętych w projekcie studium w dniu w dniu 31.07.2007 r.
- Ponowne wyłożenie projektu studium do publicznego wglądu w okresie od 20.12.2007 r. do 21.01.2008 r., wraz z dyskusją publiczną na temat rozwiązań przyjętych w projekcie studium w dniu w dniu 18.01.2008 r.
- Uchwalenie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przez Radę Miejską w Rogoźnie na sesji w dniu

4. Podstawowe dane o gminie.

Rogoźno to gmina miejsko – wiejska położona w powiecie obornickim, województwo wielkopolskie.

Liczba ludności w gminie - **17 848 mieszkańców** (wg stanu z 2007 r.)

Średnia gęstość zaludnienia - **ok. 81,87 os./km²**

Powierzchnia gminy ogółem - **21 800 ha** (218 km²)

CZĘŚĆ I - STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ROGOŹNO – UWARUNKOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.

1. Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju gminy w regionie.

1.1. Położenie i pozycja gminy w regionie, uwarunkowania przestrzenne.

Rogoźno jest gminą miejsko - wiejską położoną w północnej części województwa wielkopolskiego, we wschodniej części powiatu obornickiego. Wraz z nowym podziałem administracyjnym kraju z dniem 1 stycznia 1999 roku Gmina Rogoźno znalazła się w granicach województwa wielkopolskiego tworząc wraz z gminami Oborniki i Ryczywół powiat obornicki z siedzibą w Obornikach. Gmina jest jedną z trzech gmin wchodzących w

jego skład, obok gm. Oborniki o pow. 340 km² i Ryczywół 155 km². Obszar gminy stanowi 0,73% powierzchni Województwa Wielkopolskiego i 30,58% powierzchni Powiatu Obornickiego. Terytorium gminy Rogoźno graniczy od strony północnej z powiatem chodzieskim, od strony wschodniej z powiatem wągrowieckim, natomiast od strony południowej z powiatem poznańskim. Długość granicy gminy wynosi 82 km. Najbliższym dużym ośrodkiem miejskim wyższego rzędu jest Poznań (ok. 43 km), Piła (ok. 53 km) oraz Wągrowiec (ok. 18 km). Przez gminę przebiegają ważne tranzytowe szlaki komunikacyjne o znaczeniu krajowym i międzynarodowym:

- droga krajowa nr 11 relacji Kołobrzeg-Bytom ,
- droga wojewódzka nr 241 Tuchola – Więcbork – Wągrowiec – Rogoźno,
- linia kolejowa relacji Poznań – Piła.

Łączna powierzchnia powiatu obornickiego wynosi – 713 km², z czego:

- gm. miejsko-wiejska Oborniki – 340 km² ,
- **gm. miejsko-wiejska Rogoźno – 218 km²,**
- gm. wiejska Ryczywół – 155 km² .

Rogoźno sąsiaduje z następującymi gminami:

- od strony zachodniej z gminą Ryczywół,
- od strony wschodniej z gminą Wągrowiec,
- od strony północnej z gminą Budzyń,
- od strony południowej z gminą Oborniki i Murowana Goślina,
- od strony południowo-wschodniej z gminą Skoki.

Takie położenie administracyjne sprawia że gmina pozostaje w strefie oddziaływania trzech dużych ośrodków miejskich – Poznania, Piły i Wągrowca, i jest ważnym miejscem w systemie transportowym Polski.

Sieć osadnicza gminy.

W granicach administracyjnych gminy znajduje się miasto Rogoźno oraz 17 sołectw, wraz z przyległymi do nich 23 miejscowościami. Wsie sołeckie to: Boguniewo, Budziszewko, Garbatka, Jaracz, Karolewo, Kaziopole, Laskowo, Nienawiszcz, Owczegłowy, Owieczki, Parkowo, Pruśce, Nowy Młyn, Szczytno, Międzylesie. Do największych wsi sołeckich należy zaliczyć: Parkowo, Pruśce, Gościejewo, Studzieniec oraz Budziszewko.

Miasto Rogoźno pełni funkcję ośrodka centralnego dla mieszkańców gminy – zlokalizowanych jest tutaj najwięcej usług o charakterze komercyjnym jak i usług społecznych. Podstawowymi funkcjami gminy jest rolnictwo, działalność usługowa i produkcyjna.

WYKAZ MIEJSCOWOŚCI W GMINIE ROGOŹNO

<i>L.p.</i>	<i>Miejscowość</i>
1	m. Rogoźno
2	Biniewo
3	Boguniewo
4	Budziszewko
5	Cieśle
6	Dziewcza Struga
7	Garbatka
8	Gościejewo
9	Grudna
10	Jaracz
11	Józefinowo
12	Karolewo
13	Kaziopole
14	Laskowo
15	Marlewo
16	Międzylesie
17	Nienawiszcz
18	Nowy Młyn
19	Owczegłowy
20	Owieczki
21	Parkowo
22	Pruście
23	Rożnowice
24	Ruda
25	Sierniki
26	Słomowo
27	Stare
28	Studzieniec
29	Szczytno
30	Tarnowo
31	Wełna
32	Wojciechowo
33	Żołędzin

1.2. Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu.

Struktura użytkowania gruntów.

MIASTO

a) użytki rolne	- 693 ha
- grunty orne	- 548 ha
- sady	- 0 ha
- łąki trwałe	- 49 ha
- pastwiska trwałe	- 16 ha
- pozostałe	- 80
b) lasy i grunty leśne	- 40 ha
c) grunty zabudowane i zurbanizowane	- 225 ha
- tereny mieszkaniowe	- 36 ha
- tereny przemysłowe	- 53 ha
- tereny komunikacji	- 79 ha
- tereny rekreacji i wypoczynku	- 13 ha
- inne tereny zabudowane	- 25 ha
- zurb. tereny niezabud.	- 19 ha
- użytki kopalne	- 0 ha
d) grunty pod wodami	- 135 ha
- wody stojące	- 0 ha
- wody płynące	- 135 ha
e) nieużytki	- 31 ha
razem	1124 ha

OBSZAR WIEJSKI

a) użytki rolne	- 13415 ha
- grunty orne	- 10684 ha
- sady	- 87 ha
- łąki trwałe	- 1579 ha
- pastwiska trwałe	- 613 ha
- pozostałe	- 452
b) lasy i grunty leśne	- 5779 ha
c) grunty zabudowane i zurbanizowane	- 634 ha
- tereny mieszkaniowe	- 19 ha
- tereny przemysłowe	- 6 ha
- tereny komunikacji	- 536 ha
- tereny rekreacji i wypoczynku	- 22 ha
- inne tereny zabudowane	- 18 ha
- zurb. tereny niezabud.	- 27 ha
- użytki kopalne	- 8 ha
d) grunty pod wodami	- 353 ha
- wody stojące	- 145 ha
- wody płynące	- 208 ha

e) nieużytki	- 214 ha
f) użytki ekologiczne	- 1 ha
g) tereny różne	- 9 ha
razem	20405 ha

W użytkowaniu gruntów w gminie dominują użytki rolne, które stanowią 65,53 % . Kolejną kategorią są lasy i grunty leśne zajmujące 27,03 % powierzchni gminy. Grunty zabudowane i zurbanizowane stanowią prawie 4 %, wody – 2,27 %, a najmniejszy odsetek terenu zajmują grunty pozostałe – 1,18 %. Stan zagospodarowania terenu i jego przeznaczenie przedstawiono na planszy rysunku studium pt. „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego – uwarunkowania zagospodarowania.”

1.3. Stan prawny gruntów.

Struktura użytkowania gruntów wg stanu prawnego:

<i>L.p</i>	<i>Użytkownik</i>	<i>Powierzchnia ogólna gruntów w ha</i>		
		<i>Miasto</i>	<i>Wieś</i>	<i>Gmina ogółem</i>
1.	Grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	220	9106	9326

	wieczyste			
2.	Grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste	82	47	129
3.	Grunty spółek Skarbu Państwa, przedsiębiorstw handlowych i innych osób prawnych	1	3	4
4.	Grunty gmin i związków międzygminnych z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	216	600	816
5.	Grunty gmin i związków międzygminnych przekazane w użytkowanie wieczyste	19	4	23
6.	Grunty, które są własnością samorządowych osób prawnych oraz gruntów, których właściciele są nieznanymi	0	0	0
7.	Grunty osób fizycznych	470	9719	10189
8.	Grunty spółdzielni	16	572	588
9.	Grunty kościołów i związków wyznaniowych	82	150	232
10.	Wspólnoty gruntowe	0	0	0
11.	Grunty powiatów z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	0	0	0
12.	Grunty województw z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	1	0	1
13.	Grunty województw przekazane w użytkowanie wieczyste	0	0	0
14.	Grunty będące przedmiotem własności i władania osób niewymienionych powyżej	14	204	218

2. Stan środowiska, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkość i jakość zasobów wodnych oraz wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego.

2.1. Położenie i rzeźba terenu.

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej J. Kondrackiego obszar ten leży na styku trzech mezoregionów. Północna i północno-wschodnia część gminy należy do Pojezierza Chodzieskiego, wchodzącego w skład Pojezierza Wielkopolskiego. Część południowa należy do Pojezierza Gnieźnieńskiego, będącego częścią tego samego makroregionu. Natomiast niewielki, południowo-zachodni fragment gminy to skraj Kotliny Gorzowskiej, wchodzącej w skład makroregionu Pradolina Toruńsko-Eberswaldzka. Oba

makroregiony są częścią podprowincji Pojezierza Południowobałtyckie.

Ukształtowanie powierzchni terenu gminy jest dosyć zróżnicowane, na co zasadniczy wpływ miało zlodowacenie bałtyckie. Jest to bowiem strefa marginalna tego zlodowacenia (faza poznańska). Rzeźba terenu jest wynikiem intensywnego rozcięcia wysoczyzny morenowej przez rynny lodowcowe oraz doliny wód roztopowych. W krajobrazie zaznacza się wyraźny podział na obszary pagórkowate i płaskie, bądź charakterystycznie zorientowane elewacje oraz depresje, wyznaczające główne jednostki orograficzne.

Deniwelacje terenu są znaczne. Różnica wysokości pomiędzy najniższym położonym punktem terenu, dnem doliny rz. Welny w południowo-zachodniej części gminy (55.2 m n.p.m.) a kulminacją pagórkowatej strefy marginalnej w rejonie Słomowa (przekraczającą nieznacznie 120 m n.p.m.) wynosi ponad 60 m.

Krajobraz gminy tworzą:

1. Formy plejstoceńskie związane z akumulacyjną działalnością lądolodu:

- wysoczyzna morenowa pagórkowata Wmg (strefa moren czołowych ostatniego zlodowacenia – faza poznańska), występująca w postaci zespołu wzgórz morenowych o wysokościach względnych ponad 20 m oraz bardzo zróżnicowanych spadkach rzędu 5-20% (w rejonie Nienawiszcza, Słomowa i Budziszewic), lokalnie wały morenowe typu ostańcowego – Ow ;
- wysoczyzna morenowa falista Wmf , o spadkach ca 3-6%, otaczająca wysoczyznę pagórkowatą i tworząca wraz z nią pagórkowatą strefę marginalną (skrajnie południowy fragment gminy);
- wysoczyzna morenowa płaska Wmp , zajmująca rozległe połacie północnej, wschodniej i południowo-zachodniej części gminy, o niewielkich spadkach (0-5%), wyniesiona od około 73 m n.p.m. w rejonie Parkowa do blisko 93 m n.p.m. w okolicy Budziszewka;

2. Formy plejstoceńskie związane z akumulacyjną działalnością wód glacialnych:

- równiny sandrowe Rs , położone na przedpolu wysoczyzny, płaskie (o spadkach 0-2%), występujące w zachodniej części gminy (rejon Grudnej);

3. Formy plejstoceńskie związane z erozyjną działalnością wód glacialnych:

- ryny subglacialne Ry , tworzące system wąskich zagłębień o orientacji NW-SE, specyficznym, wydłużonym kształcie, płaskim dnie oraz stromych zboczach, o zróżnicowanej szerokości i głębokości, wypełnione wodą;

4. Formy postglacialne związane z działalnością wód rzecznych:

- terasy rzeczne Welny, reprezentowane głównie przez terasę wysoką Tw , wyniesioną około 66-78 m n.p.m. oraz terasę zalewową Tz (ca 56-75 m),
- starorzecza, na ogół nieduże, podłużne zagłębienia w dnie terasy zalewowej;

5. Inne formy postglacjalne:

- dolinki erozyjno-denudacyjne powstałe w okresie panowania klimatu wilgotnego, początkowo na ogół płytkie, w dolnej części o charakterze głębokich rozcięć,
- wydmy, powstałe w okresie panowania klimatu suchego, tworzące skupiska kilkumetrowych wałów w rejonie: Tarnowa-Laskowa, Parkowa-Welny oraz Jeziora Czarnego;

6. Formy pochodzenia antropogenicznego - wyrobiska, nasypy, skarpy itp.

2.2. Budowa geologiczna.

Obszar gminy Rogoźno leży w obrębie Niecki Szczecińsko-Łódzkiej. Głębokie podłoże tworzy tzw. platforma paleozoiczna, na której zalega młodsza pokrywa mezozoicznych skał osadowych z okresu triasu, jury i kredy.

Na sfalowanej powierzchni kredowej osadzone zostały **utwory trzeciorzędowe**, reprezentowane przez osady pliocenu, miocenu, oligocenu oraz cienką warstwę eocenu (paleocen nie występuje na tym obszarze). Z informacji zawartych w profilach wierceń hydrogeologicznych i geologicznych wynika, że:

- I. *osady oligoceńskie* występują w postaci kilkunastometrowej warstwy piasków glaukonitowych i iłów przewarstwionych mułkami
- II. *osady mioceńskie* to głównie piaski kwarcowe oraz ropy i mułki (z detrytusem roślinnym bądź przerostami węgla brunatnego) osiagające w rejonie Rogoźna miąższości 85-90 m
- III. *osady plioceńskie* to zaburzone glacictektonicznie ropy, występujące jedynie we wschodniej i północno-wschodniej gminy.

Występujące od powierzchni terenu **utwory czwartorzędowe**, plejstocenijskie zlodowacenia środkowopolskiego i bałtyckiego oraz holocenijskie charakteryzuje zróżnicowana miąższość. Reprezentowane są one przez utwory akumulacji lodowcowej, wodnolodowcowej, rzecznej i eolicznej.

Wśród *osadów plejstocenijskich* dominuje glina zwałowa budująca powierzchnię wysoczyzny morenowej w północnej, południowej i wschodniej części gminy. Ich otoczenie stanowią obszary występowania piasków akumulacji wodnolodowcowej – równiny sandrowe i poziomy terasowe. Są to piaski drobnoziarniste, często zapyłone o niewielkiej miąższości. U schyłku plejstocenu, w obrębie strefy peryglacjalnej na skutek wzmożonych procesów eolicznych powstały liczne wydmy, skupione głównie w rejonie jezior: Budziszewskiego i Czarnego oraz w zachodniej części gminy – w dolinie Welny. Zbudowane są z piasków drobnoziarnistych, dobrze obtoczonych i wysortowanych.

W dolinie Welny i obniżeniach terenu tworzą się współczesne (*holocenijskie*) osady aluwialne – mułki i piaski. Z zagłębieniami bezodpływowymi oraz z brzeżnymi partiami zarastających jezior związane jest występowanie torfów i gytii, o miąższościach ok. 4 m.

Gmina jest położona poza zasięgiem występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych.

2.3. Warunki gruntowe.

Warunki gruntowe omawianego terenu są dosyć zróżnicowane, ale na ogół korzystne dla zabudowy. W podłożu rozległych obszarów wysoczyznowych niemal powszechnie występują gliny, gliny piaszczyste i piaski gliniaste, lokalnie przykryte cienką warstwą piasków. Utwory zwałowe najczęściej charakteryzują się konsystencją twaroplastyczną i półzwartą, jedynie w strefie występowania wody gruntowej mogą ulec „uplastycznieniu” (konsystencja plastyczna i miękkoplastyczna).

W dolinie Wełny miąższość utworów piaszczysto-żwirowych wzrasta do kilku- czy nawet kilkunastu metrów. Występujące tu piaski, pospółki i żwiry są zazwyczaj gruntami średniozagęszczonymi i zagęszczonymi, a w części stropowej oraz w obrębie pól eolicznych – luźnymi. W warstwie przypowierzchniowej charakteryzują się też licznymi przewarstwieniami i domieszkami próchnicy. Na znacznych połaciach gminy zalega, niewielkiej miąższości warstwa namulów organicznych i nieco większej miąższości warstwa torfów i gytii.

2.4. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin, tereny górnicze.

Gmina Rogoźno jest obszarem mało zasobnym w surowce mineralne, zarówno podstawowe, jak i pospolite. O obecności występowania tych drugich świadczą ślady eksploatacji kruszywa naturalnego – kilkanaście zinwentaryzowanych odsłoneń (w większości samoistnie zarośnięte wyrobiska w: Rogoźnie-Wójtostwo, Gościejewie, Cieślach, Słomowie, Budziszewku, Parkowie, Wełnie) oraz nieliczne prace geologiczno-poszukiwawcze prowadzone w rejonie: Cieśli-Potulic, Studzieńca i Marlewa-Prusiec. Jedynie złożo *Cieśle*, o niewielkich zasobach było eksploatowane okresowo w sposób zorganizowany. Dwa pozostałe rejony uznano za negatywne a dalsze prace poszukiwawcze za mało perspektywiczne i niecelowe (materiał drobny, często zapyłony i o niewielkiej miąższości). Mimo to, ostatnio wydano koncesje na poszukiwanie i ewentualną eksploatację kruszywa w Cieślach oraz Pruścach. Tymczasem eksploatacja piasków na skalę przemysłową, ma miejsce w strefie zboczowej doliny Wełny (złoża *Jaracz* i *Jaracz II*). W pierwszym z tych miejsc wydobywanie kopaliny jest już niemal zakończone. W dnie wyrobiska powstał duży zbiornik wodny, przyciągający liczne gatunki ptaków, głównie przelotnych. Drugie wyrobisko jest jeszcze intensywnie eksploatowane (wydobywanie kopaliny spod wody).

Nie udokumentowano na obszarze gminy żadnego złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej. Nie ma tu bowiem wychodni ilów plioceńskich a występujące w podłożu gliny zwałowe z uwagi na ograniczony zasięg, dużą zawartość węgla wapnia i liczne spiaszczenia są nieprzydatne dla budownictwa.

Złoża torfu i gytii zostały rozpoznane w dolinie Wełny oraz w zagłębieniach bezodpływowych i rynnie Małej Wełny, pomiędzy Jez. Rogozińskim i Jez. Budziszewskim. Rozpoznanie to jest jednak niepełne, mało precyzyjne a wyniki prac zawierają jedynie orientacyjne dane na temat zasobów i miąższości kopalin. Tylko w jednym przypadku (Nienawiszcz) wydano koncesję na wydobywanie torfu, poprzedzając docelową budowę zbiornika wodnego. Eksploatacja torfów i gytii pozostaje bowiem w kolizji z zalecaną ochroną łąkowych środowisk roślinnych.

Budowa geologiczna, negatywne wyniki prac poszukiwawczych oraz położenie

dużych fragmentów gminy w granicach obszaru chronionego krajobrazu nie sprzyjają poszukiwaniom nowych złóż kopalin.

Poza wyżej wymienionymi aktualnie na terenie gminy nie ma terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych.

Zestawienie surowców występujących na terenie gminy przedstawia tabela

Wyszczególnienie	Stan zag. Złoże	Zasoby		Wydobycie [za rok 2002]
		Geologiczne bilansowe	przemysłowe	
torf [Mg]				
Nienawiszcz FP	R	152 000	-	-
kruszywo naturalne [Mg]				
Boguniewo	R	63 000	-	-
Cieśle I	R	267 000	-	-
Cieśle II	Z	257 000	-	-
Jaracz*	E	304 000	288 000	853,0
Jaracz II	E	508 000	484 000	23 027,9
Pruśce	Z	56 000	-	-
Pruśce II	R	23 000	-	-

* – złoże zawierające piasek ze żwirem;

Skróty literowe stanu zagospodarowania zasobów w wykazach złóż oznaczają:

E – złoże zagospodarowane – eksploatowane;

R – złoże o zasobach rozpoznanych szczegółowo;

Z – złoże zaniechane.

2.5. Klimat.

Klimat okolic Rogoźna związany jest z ogólną cyrkulacją mas powietrza napływającego głównie z północnego Atlantyku i basenu Morza Śródziemnego. Według regionalizacji klimatycznej W. Okołowicza gmina położona jest na pograniczu regionu śląsko-wielkopolskiego, reprezentującego obszar słabnących wpływów oceanicznych i pomorskiego – o niewielkim, modyfikującym wpływie Bałtyku.

Amplitudy temperatur są tutaj mniejsze od przeciętnych w Polsce, wiosna i lato wczesne oraz długie, zima łagodna i krótka, z nietrwałą pokrywą śnieżną. Długość okresu wegetacyjnego wynosi około 220 dni. Roczna suma opadów wynosi ca 500-550 mm. Podobnie jak na większości terytorium kraju, również w rejonie Rogoźna przeważają wiatry zachodnie. Potwierdzają to, w znacznym stopniu, dane podstawowych parametrów meteorologicznych dla stacji IMiGW w Przebędowie (gm. Murowana Goślina), w większości za lata 1961-1970.

Średnia miesięczna temperatura powietrza wynosi + 7.8⁰C., średnia najzimniejszego miesiąca

(stycznia) -3.4°C a najcieplejszego (lipca) $+17.9^{\circ}\text{C}$. Wilgotność względna kształtuje się w podobny sposób jak na całym obszarze kraju. Wartości najwyższe notuje się w okresie od października do lutego (średnia miesięczna 86-91%), minimum przypada w czerwcu (70%). Również w przypadku zachmurzenia najwyższe wartości obserwuje się w okresie jesienno-zimowym (z maksimum 7.8 w skali 11-stopniowej, w listopadzie). Najniższym zachmurzeniem charakteryzuje się czerwiec (4.5). Dni pochmurnych jest niespełna 140 w roku, najwięcej w grudniu (18.2), najmniej w czerwcu (4.6). Opady atmosferyczne, z roczną sumą od 298 mm w roku "suchym" (1959) do 806 mm w roku "mokrym" (1967), kształtują się poniżej średniej krajowej. Maksimum opadowe przypada w sierpniu (średnio 73 mm), najniższe sumy charakteryzują miesiące zimowe (styczeń-marzec, od 27-33 mm). Dni z pokrywą śnieżną jest średnio 56.5 w roku. Przeważają wiatry zachodnie. Ich udział (z szeroko pojmowanego sektora zachodniego NW-SW) wynosi blisko 45%. Zimą i wiosną zwiększa się udział wiatrów wschodnich a z kolei latem i jesienią wzrasta odsetek cisz, które stanowią wówczas około 10-13% ogółu wiatrów.

Warunki klimatu lokalnego zbliżone są do przedstawionych wyżej warunków makroklimatu. Na ich zmienność zasadniczy wpływ ma zróżnicowana lesistość poszczególnych fragmentów gminy, sąsiedztwo dużych obniżeń dolinnych, rozległe powierzchnie pól uprawnych i stopień zurbanizowania terenu.

Obserwuje się zwłaszcza różnice pomiędzy użytkowanymi rolniczo obszarami wysoczyznowymi i terasowymi a wilgotnymi, zajętymi przez użytki zielone i zadrzewienia, dolinami rzek. Te pierwsze charakteryzują się dobrymi warunkami termicznymi, równomiernym nasłonecznieniem, małą wilgotnością powietrza i dobrym przewietrzaniem. Prawie równie dobre warunki klimatu lokalnego mają rozległe powierzchnie teras nadzalewowych. Znacznie mniej korzystnymi lub nawet niekorzystnymi warunkami termiczno-wilgotnościowymi, częstym występowaniem mgieł, zastoisk chłodnego powietrza i inwersji temperatur oraz zdecydowanie ukierunkowanym przewietrzaniem wyróżniają się dna większych obniżeń dolinnych. Specyficzne warunki klimatu lokalnego mają rozległe tereny leśne. Lasy charakteryzują się na ogół dobrymi warunkami termiczno-wilgotnościowymi o zmniejszonych wahaniach dobowych, jednak z gorszymi warunkami solarnymi (zacienienie). Są to jednak tereny o wzbogaconym składzie fizyko-chemicznym powietrza w tlen, ozon, olejki eteryczne (fitonocydy) oraz inne substancje śladowe podnoszące komfort bioklimatyczny.

2.6. Stan rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Rogoźno jest gminą o dobrze wykształconym rolnictwie, która cechuje się wysoką kulturą rolną. Użytki rolne zajmują tutaj aż 65,53 % powierzchni ogólnej gminy (21800 ha), a lasy i grunty leśne 27,03 % . Z ogólnej powierzchni użytków rolnych, grunty orne zajmują aż 79,64 % powierzchni.

Struktury wykorzystania użytków rolnych na obszarze wiejskim gm. Rogoźno:

użytki rolne	- 13415 ha
- grunty orne	- 10684 ha

- sady	- 87 ha
- łąki trwałe	- 1579 ha
- pastwiska trwałe	- 613 ha
- pozostałe	- 452

Bonitacyjna jakość gruntów ornych w gminie:

gleby klasy I	- 0 %
gleby klasy II	- 0 %
gleby klasy III a	- 11 %
gleby klasy III b	- 10 %
gleby klasy IV a	- 32 %
gleby klasy IV b	- 8 %
gleby klasy V	- 29 %
gleby klasy VI	- 9 %
gleby klasy VI RZ	- 1 %
razem	100 %

Z powyższego zestawienia wynika że na terenie gminy najczęściej powierzchni zajmują grunty klasy IV a i V, które łącznie stanowią 61 % gruntów. Zaledwie 21 % gleb stanowią wysokiej III klasy bonitacyjnej. Nie ma w ogóle gleb najwyższej klasy - I i II.

Liczba gospodarstw rolnych gm. Rogoźno według grup obszarowych powierzchni użytków rolnych.

Działalność rolnicza w gminie oparta jest głównie o gospodarstwa indywidualne. Ilość gospodarstw w poszczególnych grupach wielkościowych przedstawia poniższe zestawienie:

A	1 - 2 (ha)	239
B	2 - 5	219
C	5-7	61
D	7-10	80
E	10-15	94
F	> 15	225

Razem: 918 – stan na 03.10.2007 r.

Na terenie Gminy Rogoźno znajduje się 29 osób prawnych prowadzących gospodarstwa rolne.

Powierzchnia zasiewów w ha.

	Zboża podstawowe					Ziemniaki	Buraki cukrowe	Rzepak i rzepik
	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Owies	Pszenżyto			
	1981	1621	1451	647	1992	264	140	803
ogółem	10614 ha							

Struktura zasiewów obejmuje głównie zboża podstawowe stanowiące 72,47 % ogólnej powierzchni, buraki cukrowe – 1,31 %, ziemniaki – 2,48 %, oraz rzepak i rzepik – 7,56 %. Znaczący udział w produkcji rolnej mają uprawy o mniejszych wymaganiach glebowo-wodnych – żyto, mieszanki zbożowe, pszenżyto, ziemniaki i kukurydza. Główne kierunki produkcji rolnej roślinnej oprócz wyżej wymienionych upraw obejmują również uprawy sadowniczo-szkółkarskie. Produkcja zwierzęca obejmuje natomiast tucz trzody chlewnej i hodowlę bydła.

2.7. Gleby.

Rogoźno jest gminą o dużym udziale użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy. Grunty zakwalifikowane jako użytki rolne stanowią 65,53 % powierzchni gminy (21800 ha), z czego grunty orne zajmują 10684 ha.

Typy gleb występujących na obszarze gminy są odzwierciedleniem rzeźby terenu i budowy geologicznej warstw powierzchniowych. Gleby zostały wykształcone podczas zlodowacenia bałtyckiego, stadiał poznański. Wpływ na tworzenie rodzajów gleb miały występujące skały macierzyste oraz stosunki wodne. Pokrywą glebową gminy tworzą przede wszystkim gleby wytworzone z glin lekkich i średnich oraz gleby piaskowe różnych typów genetycznych: brunatne właściwe, wylugowane, pseudobielicowe i bielice, a także czarne ziemie zdegradowane, czarne ziemie właściwe i gleby murszowe. Gleby te cechują się średnią i słabą przepuszczalnością wód opadowych. Ponadto w większości dolin rzecznych, cieków

oraz obniżeń terenowych występują mady, gleby mułowo-torfowe, murszowe i murszowate, lokalnie gleby brunatne i czarne ziemie.

Warunki glebowe gminy są przeciętne. Ogólny wskaźnik rolniczej przestrzeni produkcyjnej, według klasyfikacji IUNG w Puławach wynosi 62.9, przy średniej wojewódzkiej 67.6 pkt. oraz średniej krajowej 66.6 pkt.

Niewiele ponad 1/5 areалу gruntów ornych stanowią gleby wysokich klas bonitacyjnych, kl. II-IIIb. Przeważają gleby brunatne właściwe lub wylugowane oraz lokalnie czarne ziemie, wytworzone z glin i piasków gliniastych mocnych na glinie i zaliczane do kompleksów pszennych: bardzo dobrego (1) i dobrego (2). Nie tworzą one jednak dużych, zwartych kompleksów a występują w otoczeniu gleb słabszych. Dopiero uzupełnione glebami kl. IVa, kompleksu pszenno-żytniego (4), rzadziej żytniego dobrego (5) zajmują rozległe połacie terenu zwłaszcza w północnej części gminy (rejon Gościejewa). W większości są to gleby brunatne i biellicowe wytworzone z piasków gliniastych lekkich lub nawet słabogliniastych na glinie.

Mimo znacznego urozmaicenia powierzchni terenu, niewielki (zaledwie 0.6%) jest udział gleb kompleksu pszennego wadliwego, szczególnie zagrożonego erozją.

Na terenach niżej położonych lub charakteryzujących się nadmiernym uwilgotnieniem przeważają gleby kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego (8) lub słabego (9). Zajmują one łącznie blisko 10% areалу gruntów ornych, głównie w rejonie Garbatki i Międzylesia oraz na południowy-zachód od Parkowa.

Obrzeża lasów, głównie na obszarze równiny sandrowej oraz w obrębie teras akumulacyjnych rz. Wełny, zajmują słabe gleby napiaskowe, kl. V i VI, zaliczane do kompleksów żytnich: słabego (6) i bardzo słabego (7). Stanowią one łącznie około 1/3 gruntów ornych.

Zróżnicowane wydają się być gleby (czarne ziemie właściwe i zdegradowane, gleby murszowo-mineralne i murszowate, torfowe i mułowo-torfowe, mady itp.) w dolinach rzek i cieków oraz dnach rynien jeziornych, zajęte przez średnie bądź słabe użytki zielone. Z uwagi na ich niezbyt duży udział a jednocześnie pełnione funkcje przyrodniczo-ekologiczne i retencyjne (zdecydowana większość, to gleby wytworzone na podłożu organicznym), tereny te zasługują na szczególną ochronę.

Struktura kompleksów rolniczej przydatności gleb:

- kompleks (1) pszenno bardzo dobry – 0 %
- kompleks (2) pszenno dobry – 9 %
- kompleks (3) pszenno wadliwy – 1 %
- kompleks (4) żytni bardzo dobry – 25 %
- kompleks (5) żytni dobry – 21 %
- kompleks (6) żytni słaby – 22 %
- kompleks (7) żytni bardzo słaby – 12 %
- kompleks (8) zbożowo – pastewny mocny – 2 %
- kompleks (9) zbożowo – pastewny słaby – 8 %.

Najlepsze pod względem przydatności rolniczej gleby występują w Karolewie, Gościejewie, Owieczkach, okolicach Studzieńca, Parkowa i Słomowa. Wśród ogółu gruntów największą powierzchnię zajmują kompleksy 4, 5 i 6 które stanowią 68 % powierzchni gruntów

w gminie. Kolejną kategorią pod względem powierzchni zajmują gleby kompleksu żytniego bardzo słabego (12 %), oraz pszenno-dobrego (9%). Najmniej jest gruntów zaliczanych do najlepszych kompleksów pszenno-dobrego i pszenno-wadliwego, oraz kompleksu zbożowo-pastewno-mocnego.

Bonitacyjna jakość gruntów ornych w gminie:

gleby klasy I	- 0 %
gleby klasy II	- 0 %
gleby klasy III a	- 11 %
gleby klasy III b	- 10 %
gleby klasy IV a	- 32 %
gleby klasy IV b	- 8 %
gleby klasy V	- 29 %
gleby klasy VI	- 9 %
gleby klasy VI RZ	- 1 %
razem	100 %

Z powyższego zestawienia wynika że na terenie gminy występują duże arealy gleb o średniej przydatności rolnej. Prawie cały obszar gminy pokrywają gleby średniej IV klasy bonitacyjnej, a gleby dobre występują tylko w postaci niewielkich enklaw. Dominują gleby średniej jakości (klasa IVa i IVb), których udział wynosi 40 % oraz gleby słabe (V klasa) 29 % udziałem w powierzchni gruntów oraz gleby dobrej i średnio dobrej jakości (IIIa i IIIb) – 21 %. Gleby najsłabsze (VI klasa) zajmują niewielki obszar, bo tylko 9 %. Gleby orne najlepsze i bardzo dobre na omawianym terenie nie występują.

2.8. Zasoby przyrodnicze gminy Rogoźno.

2.8.1. Lasy, flora i fauna.

Gmina Rogoźno cechuje się dość wysokim stopniem lesistości - lasy stanowią tutaj 27 % (5819 ha) ogólnej powierzchni gminy. Jest to wskaźnik zbliżony do średniej, jaka występuje w powiecie obornickim, 31,5 %, i jest nieco wyższy niż wskaźnik dla całego województwa wielkopolskiego wynoszący 25,81%. Lasy na terenie gminy są zarządzane w większości przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe – Nadleśnictwo Łopuchówko ok. 826,0 ha, Oborniki ok. 1909,0 ha i Durowo ok. 2772,0 ha.

Według klasyfikacji geobotanicznej W. Szafera lasy w rejonie Rogoźna zaliczane są do Działu Bałtyckiego, III Wielkopolsko – Pomorskiej Krainy Przyrodniczo – Leśnej, VII Dzielniczy Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej. Natomiast według regionalizacji T. Tamplera i in. obszar gminy położony jest w obrębie dzielniczy krotoszyńskiej, wchodzącej w skład Wielkopolsko-Kujawskiej krainy przyrodniczo-leśnej. Kraina Wielkopolsko-Kujawska zajmuje zachodnią część Pasa Wielkich Dolin, odznaczającego się w klimacie stopniowym wzrostem kontynentalizmu z zachodu na wschód. Wraz ze słabnącą przewagą wpływów oceanicznych, w szacie roślinnej, zaznacza się stopniowy zanik gatunków atlantyckich. Długotrwała działalność człowieka i intensywna eksploatacja środowiska doprowadziły do silnego wylesienia obszarów wysoczyznowych. Wiele gatunków roślin wyginęło, bądź zredukowało swe zasięgi geograficzne. Wielogatunkowe lasy liściaste i mieszane coraz częściej zastępowane były lasami sosnowymi.

Największy kompleks leśny stanowią bory sosnowe (głównie bór mieszany świeży i bór świeży, lokalnie uzupełnione fragmentami boru mieszanego wilgotnego i siedliskami lasu świeżego, lasu mieszanego świeżego oraz olsu jesionowego i olsu właściwego) porastające rozległe połacie terenu po obu stronach Małej Wełny (rejon Jez. Rogozińskiego i Jez. Budziszewskiego). Podobny charakter (z jeszcze większą dominacją boru świeżego i boru mieszanego świeżego) mają lasy położone na wschodnim skraju Puszczy Noteckiej, w południowo-zachodniej części gminy. Mniejsze kompleksy borów znajdują się w okolicach Tarnowa. W dolinie Wełny, na północ i północny-wschód od Rogoźna, występują zróżnicowane kompleksy o siedliskach podmokłych i wilgotnych. W pierwszym przypadku są to głównie zespoły olsu i olsu jesionowego, uzupełnione fragmentami lasu mieszanego wilgotnego i lasu wilgotnego (ostatnio jednak mocno przesuszone), w drugim mozaika grądów, olsów i borów mieszanych (LMśw, LMw, OIJ, BMśw). Zdecydowanie najbardziej atrakcyjne są jednak rozległe kompleksy lasów bukowych w okolicach wsi Nienawiszcz, Boguniewo i Słomowo, stanowiące największe skupienie czystych drzewostanów bukowych w Wielkopolsce i sięgające poza granicę gminy. Szczególnie dużo jest tu starych, liczących ponad 150 lat, drzewostanów.

Przedstawione wyżej zespoły leśne nie odbiegają wiele od potencjalnej roślinności naturalnej tych terenów. Według mapy przeglądowej *Potencjalnej roślinności naturalnej Polski 1:300 000*, w dolinach rzek i cieków spodziewać się należy niżowych łągów olszowych i jesionowo-olszowych siedlisk wodo-gruntowych, okresowo lekko zabagnionych (*Circaeo-Alnetum*). Na obszarach wysoczyznowych przeważają siedliska grądów środkowoeuropejskich (*Galio silvatici-Carpinetum*) odmiany śląsko-wielkopolskiej, serii ubogiej lub żyznej. Na południe od miasta duże połacie terenu przypisane są żyznej buczynie niżowej (*Melico-Fagetum*), uzupełnione miejscami kwaśną buczyną niżową (*Luzulo pilosae-Fagetum*). Jedynie na obrzeżach rynny Jez. Rogozińskiego i Jez. Budziszewskiego oraz w północnej części gminy przeważają kontynentalne bory mieszane (*Pino-Quercetum auct. polon.*) oraz suboceaniczne śródładowe bory sosnowe w kompleksie boru świeżego (*Leucobryo-Pinetum*), boru suchego (*Cladonio-Pinetum*) i boru wilgotnego (*Molinio-Pinetum*).

Na obszarze gminy znajdują się trzy rezerwaty przyrody (*Buczyna, Wełna i Promenada*) oraz cały szereg pomników przyrody. Ozdobą wód powierzchniowych jest grzybień biały i grązel wodny. W kilku miejscach występują stanowiska roślin chronionych: wawrzynka wilczylika, sasanki łąkowej, łączenia baldaszkowego, pełnika europejskiego, czermieni błotnej. Przez teren gminy przebiegają wschodnie granice naturalnego występowania buka, jawora i brekini.

W szacie roślinnej omawianego terenu znaczne powierzchnie zajmuje roślinność urządzona. Na szczególną uwagę zasługuje park w Siernikach, jeden z największych (pow. 21.5 ha), stanowiący wyjątkowe skupisko pomnikowych drzew. Mniejsze parki podworskie i wiejskie znajdują się m.in. w Studzieńcu, Budziszewku, Gościejewie, Słomowie i Wełnie. Niestety większość z nich jest mocno zaniedbana i zniszczona. Wszystkie wymagają uporządkowania i przeprowadzenia zabiegów pielęgnacyjnych. Uzupełnieniem ww. zespołów leśnych i parkowych są stare, zadrzewione cmentarze (m.in. cmentarz ewangelicki w Rogoźnie) wyjątkowo liczne miejscami zadrzewienia przydrożne, przywodne i śródpolne. Efektownie prezentują się stare obsadzenia dróg. Niezwykle ważną rolę bioindykatora procesów geochemicznych, w tym związanych z różnymi formami presji na środowisko ma

roślinność rynien jeziornych. Często różni się ona zasadniczo od szaty roślinnej terenów przyległych.

Lasy ochronne

Są to lasy szczególnie chronione, w których prowadzi się gospodarkę leśną w sposób zapewniający ciągle spełnianie przez nie celów, dla których zostały wydzielone.

Za lasy ochronne, uznawane są lasy które:

1. chronią glebę przed zmywaniem lub wyjąłowieniem, powstrzymują usuwanie się ziemi, obrywanie się skał lub lawin,
2. chronią zasoby wód powierzchniowych i podziemnych, regulują stosunki hydrologiczne w zlewni oraz na obszarach wododziałów,
3. ograniczają powstawanie lub rozprzestrzenianie się lotnych piasków,
4. są trwale uszkodzone na skutek działalności przemysłu,
5. stanowią drzewostany nasienne lub ostoje zwierząt i stanowiska roślin podlegających ochronie gatunkowej,
6. mają szczególne znaczenie przyrodniczo-naukowe lub dla obronności i bezpieczeństwa Państwa,
7. są położone:
 - a. w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców,
 - b. w strefach ochronnych wokół sanatoriów i uzdrowisk, w strefie górnej granicy lasów.

Na terenie poszczególnych nadleśnictw w gminie Rogoźno część lasów została uznana jako lasy ochronne. Lasy te zostały zakwalifikowane do lasów: glebochronnych, wodochronnych, lasów badawczych i doświadczalnych, stanowiące ostoję zwierzyny, w miastach i wokół miast. Ich łączna powierzchnia na terenie gminy wynosi 1 754,5562 ha. Na obszarze gminy pełnią one najczęściej funkcje wodochronne lub stanowią ostoje zwierzyny (bobra). W otoczeniu ośrodków wypoczynkowych stosunkowo nieduże powierzchnie zajmują lasy masowego wypoczynku. Dodatkowo wszystkie kompleksy leśne położone są w I strefie uszkodzeń przemysłowych.

Świat zwierzęcy

Świat zwierzęcy jest typowy dla nizinnych obszarów kraju. W lasach żyją jelenie, daniela, sarny i dziki. Wody gm. Rogoźno zasiedlone zostały przez bobry, pozostawiające coraz liczniejsze ślady swej obecności w postaci ściętych i objedzonych z kory drzew oraz mniej liczne wydry. Z drapieżników występują m.in. lisy, borsuki, jenoty i kuny. Spośród innych ssaków najczęściej spotykane to: zając, dziki królik, jeż, ryjówka, kret, nietoperz.

Najlepiej poznana jest fauna ptaków, jedyna gromada świata zwierzęcego niemal w całości podlegająca w Polsce ochronie gatunkowej. Na polach spotkać można bażanty i kuropatwy. W lasach i licznych obniżeniach dolinnych stwierdzono występowanie: bociana białego i czarnego, żurawia, słonkę, gagoła, łabędzia niemego, baka i bączka, kokoszkę wodną, błotniaka stawowego, czajkę, remiza, kraskę (jedno z ostatnich stanowisk

w Wielkopolsce, w rejonie Parkowa) oraz wielu ptaków drapieżnych, m.in.: krogulca, orla bielika, orlika, rybołowa, trzmiełojada, kruka i innych. W ostatnim stuleciu liczebność ptaków gwałtownie spadła, głównie na skutek obniżenia poziomu wód oraz całego zespołu czynników antropogenicznych, m.in. postępu technicznego w rolnictwie oraz użycia pestycydów. Mniejsze zróżnicowanie ekosystemów na obszarach wysoczyznowych wpływa na zubożenie awifauny lęgowej. Wyjątkiem są liczne i dosyć duże zbiorniki wodne, będące miejscami koncentracji ptaków lęgowych i przelotnych (łabędzia niemego, cyranki, cyraneczki, perkoza i in.).

Spośród chronionych gatunków kręgowców występują na obszarze gminy trzy gatunki gadów: jaszczurka zwinka, padalec i zaskroniec.

Dosyć bogata jest fauna płazów, reprezentowana m.in. przez ropuchy, żaby i traszki.

Fauna ryb ogranicza się do gatunków pospolitych (kleń, ukleja, kiełb, brzana, jelec, płoć i okoń) i w dużej mierze utraciła właściwe jej cechy. W wielu zbiornikach wodnych fauna ryb kształtowana jest przez działalność gospodarczą człowieka. W rzekach, duży wpływ na ilość i jakość ryb ma zły stan czystości ich wód. W efekcie, połowie lat osiemdziesiątych ustąpił z rzek łosoś, nie odbywa już tarła troć, pstrąg potokowy, znikł jesiotr zachodni.

Znacznie lepsze warunki rozwojowe mają liczni przedstawiciele świata owadów. W rejonie Rogoźna występują m.in. trzy chronione gatunki motyli (paź królowej, mieniak strużnik i mmieniak tęczowiec). Bogata i różnorodna jest populacja chrząszczy. Są wśród nich: rohatyniec nosorożec, dylaż garbarz, kruszczyca złotawka, pływak żółtobrzek, kałużnica czarnozielona.

2.8.2. Wody powierzchniowe i podziemne.

Wody powierzchniowe

Gmina Rogoźno należy do dorzecza Warty - zlewni jej prawobrzeżnego dopływu, rz. Wełny. Bogatą sieć hydrograficzną tworzą: rz. Wełna z wypełnionymi wodą starorzeczami i licznymi dopływami, osiem jezior oraz drobne, naturalne i sztuczne zbiorniki wodne.

Silnie meandrująca i malownicza Wełna przyjmuje wody swych prawobrzeżnych dopływów: Flinty, Strugi Sokołowskiej i Rudki (zwanej też Ciemnicą bądź Strugą Potulicką) oraz lewobrzeżnej Małej Wełny. Cechą charakterystyczną Wełny jest niewielki spadek podłużny i stąd w jej dolinie liczne, niezwykle malownicze zakola i starorzecza. Znacznie mniej urozmaicone są koryta pozostałych rzek i cieków, ich przebiegi bowiem w znacznej części zostały poddane zabiegom hydrotechnicznym co nadało im charakter rowów melioracyjnych.

Podobnie jak większość rzek polskich, również Wełnę i jej największe dopływy charakteryzuje śnieżno-deszczowy ustrój zasilania z jednym maksimum i jednym minimum w ciągu roku. Pozostałe ciekі odznaczają się dwoma wysokimi stanami w ciągu roku, przy czym wezbrania letnie są wyraźnie mniejsze od wiosennych.

Ilustracją charakterystyki hydrologicznej terenu są wybrane stany wód Wełny, Rudki, Flinty i Małej Wełny w pięciu posterunkach IMGW.

Rzeka	wodowskaz (lata)	Pz. m npm	SNW cm	SSW cm	SWW cm	abs. minimum cm	abs. maksimum cm
WEŁNA	Pruście 1971-1980	71,90		126		63 (22.IX.1983)	256 (17.VII.1980)
	Kowanówko 1960-1987	51,28	89	104	122	46 (VIII.1963)	266 (VII.1980)
RUDKA	Potulice 1966-1980	73,25		62		27 (VII.1969)	166 (V.1977)
FLINTA	Ryczywół 1966-1980	70,49		106		67 (VII.1963)	263 (III.1939)
MAŁA WEŁNA	Owczegłowy 1978-1980	68,17		119		52 (VII.1983)	253 (VII.1980)

Wielna

Wielna jest prawobrzeżnym dopływem rzeki Warty o całkowitej długości 117,8 km i wchodzi w skład systemu rzeczno Wełna – Warta – Odra – Bałtyk. W zależności od szerokości, głębokość jej koryta waha się w granicach 80 – 130 cm. Wpada do Warty w Obornikach Wlkp., w 206,0 km. Odwadnia obszar o powierzchni 2 621,1 km², którego podstawowym elementem morfologicznym jest wysoczyzna deluwialna: moreny czołowe i denne, sandry oraz ozy. Cały obszar rozcinają doliny rynnowe, często wypełnione jeziorami polodowcowymi. Jest to rzeka silnie meandrująca, o niewielkim spadku podłużnym – stąd w jej dolinie liczne, niezwykle malownicze zakola i starorzecza. Od Rogoźna do Obornik Wielna przyspiesza swój bieg, spowodowany dużym spadkiem, dając złudzenie rzeki górskiej. Długość rzeki na terenie gminy Rogoźno wynosi 29,9 km.

Rzeka przyjmuje szereg dopływów. Największe z nich i przepływające przez teren gminy to:

1. Struga Sokołowska – jest prawostronnym dopływem Wielny o całkowitej długości 14,9 km i powierzchni zlewni 57,0 km². Uchodzi do Wielny w km 26,0 poniżej Rogoźna. W całości płynie przez teren województwa wielkopolskiego, odwadniając w większości tereny rolnicze.
2. Mała Wielna – jest lewym dopływem Wielny, do której uchodzi w km 29,4 w miejscowości Rogoźno. Jej całkowita długość wynosi 83,8 km, a powierzchnia zlewni 688,0 km². Źródło swe ma na zachód od Gniezna, między miejscowościami Strychowo i Rzegnowo. Na terenie powiatu, rzeka kieruje się na północny zachód, przepływając przez mające 4,7 km długości Jezioro Rogoźno. Około 150 m poniżej jeziora Rogoźno, Mała Wielna uchodzi do rzeki Wielny.
3. Kanał Parkowski – jest lewobrzeżnym dopływem Wielny, który na terenie gminy Rogoźno przepływa na odcinku 11,7 km.
4. Flinta – jest prawobrzeżnym dopływem Wielny. Odwadnia obszar o powierzchni 336,9 km², w tym rozległe połączenie gruntów rolnych.
5. Rudka (Ciemnica) – prawobrzeżny dopływ Wielny; w pobliżu wsi Cieśle przybiera szerokość około 4 m i 0,6 m głębokości.

Jezióra, wypełniające rynny lodowcowe tworzą na terenie gminy trzy ciągi:

- 1) Jez. Budziszewskie - Jez. Czarne – Jez. Rogozińskie,
- 2) Jez. Małe - Jez. Prusieckie (Starskie),
- 3) Jez. Nienawiskie Duże – Jez. Nienawiskie Małe – Jez. Boguniewskie

Największe spośród nich, Jez. Budziszewskie, o powierzchni 177,14 ha i głębokości dochodzącej do 14,0 m (śr. 4,8 m) jest jeziorem typowo rynnowym (długość 4600 m i max szer. 520 m). Brzegi porasta wąski pas trzcin. Podobny charakter mają: Jez. Prusieckie, o pow. 72,65 ha (równie głębokie, choć krótsze), Jez. Rogozińskie (148,31 ha; nieco węższe - 310 m i znacznie płytsze – max 5,8 m) i czwarte co do wielkości Jez. Nienawiskie Duże (29,65 ha).

Pozostałe jeziora charakteryzują się mniej wydłużonym kształtem, niekiedy wręcz kolistym. Jez. Czarne – najczystsze wśród jezior na terenie gminy, Jez. Małe (zwane również Jez. Wydartym) – z dość bujnym pasem szuwarów, Jez. Boguniewskie – najpłytsze z jezior (max 2,1 m), z brzegami porośniętymi szerokim pasem trzcin i Jez. Nienawiskie Małe – najmniejsze, tylko 6,21 ha.

Wykaz jezior na terenie gminy:

Nazwa jeziora	Powierzchnia [ha]	Objętość [tys. m ³]	Głębokość [m]		Długość linii brzegowej [m]
			Śred.	Maks.	
Budziszewskie	177,14	7 842,9	4,8	14,0	10 025
Rogoźno (Rogozińskie)	148,31	3 808,5	3,0	5,8	10 925
Prusieckie (Starskie)	72,65	3 809,8	5,6	14,0	5 800
Nienawiskie Duże	29,65	1 005,3	3,9	8,8	3 750
Czarne	24,76	b.d.	7,1	b.d.	2 300
Małe (Wydarte)	16,45	330,6	2,3	4,3	1 600
Boguniewskie	9,87	b.d.	2,0	2,1	1 000
Nienawiskie Małe	6,21	b.d.	2,8	b.d.	1 150

bd – brak danych;

Jezióro Budziszewskie

Jezióro Budziszewskie położone jest na południowy-wschód od miasta Rogoźno. Jest to typowe jezióro rynnowe o długości 4600 m i max. szerokości 520 m, typu sandaczowego, usytuowane w kierunku północno-zachodnim. Zajmuje powierzchnię ok. 177,14 ha, a jego zlewnia wynosi 631 km². Jezióro to jest bardzo ładnie wkomponowane w otaczające je lasy, a brzegi porasta wąski pas trzcin. Zbiornik jest bardzo podatny na wpływy z zewnątrz i posiada bardzo niekorzystne warunki naturalne. Jezióro jest zagospodarowane dla potrzeb turystyki i rekreacji – kilka ośrodków wypoczynkowych zlokalizowanych po obu stronach jeziora i około 200 domków letniskowych. Jezióro wchodzi w skład obwodu rybackiego Nr 1 zlewni Małej Wełny, a na jego terenie nie występują obręby ochronne, a jego powierzchnia może być eksploatowana w ciągu całego roku.

Jezióro Rogozińskie

Drugie co do wielkości jezióro, o powierzchni 148,31 ha, w kształcie litery „L”. Położone na

rzece Mała Wełna, usytuowane w granicach administracyjnych miasta Rogoźno oraz w Obszarze Chronionego Krajobrazu Dolina Wełny i Rynna Gołaniecko-Wągrowiecka. Jego zlewnia ma charakter rolniczy i zajmuje 688 km². Jest jeziorem rynnowym, o długości 5 090 m i szerokości 310 m, typu sandaczowego – wchodzi w skład obwodu rybackiego Nr 3 zlewni Małej Wełny.

Jeziro jest zagospodarowane turystycznie i dla potrzeb rekreacji – ośrodki wczasowe, kąpieliska, plaże, pole namiotowe i przystań żeglarska. Po zachodniej stronie jeziora mieści się promenada.

Jeziro Prusieckie (Starskie)

Jeziro Prusieckie położone przy wschodniej granicy gminy, jest zbiornikiem typowo rynnowym o osi skierowanej z północy na południe o długości 2 350 m, stosunkowo głębokie – do 14 m. Powierzchnia zlewni wynosi 19,3 km², gdzie dominują grunty rolne. Po obu brzegach wznoszą się strome skarpy porośnięte zadrzewieniem liściastym, a w południowej części znajduje się mały fragment lasu mieszanego. Na północy jezioro łączy się ze strumykiem z rzeka Wełną, a na południu z Jeziorem Małym. Zasilane rowami melioracyjnymi, nie przyjmuje ścieków z punktowych źródeł zanieczyszczeń. Jezioro nie jest zagospodarowane rekreacyjnie.

Jeziro Nienawiskie Duże

Jeziro rynnowe położone w południowej części gminy Rogoźno. Brzeg zbiornika otaczają las i pola uprawne, a w północnej części do jeziora przylegają zabudowania wsi Nienawiszcz. W ostatnich latach jezioro obudowywane jest działkami rekreacyjnymi – szczególnie intensywnie od strony wschodniej i zachodniej. Duża koncentracja budownictwa rekreacyjnego wokół jeziora stanowi istotne dla niego zagrożenie, gdyż gospodarka ściekowa oparta jest tam na szambach.

Jeziro Czarne

Położone na północ od Jez. Budziszewskiego, o długości 910 m i szerokości 350 m. Zajmuje powierzchnię 24,76 ha, a jego średnia głębokość wynosi 7,1 m.

Jest ono niewątpliwie najczystszy jeziorem na terenie powiatu, otoczone zewsząd lasami, które porastają jego strome brzegi.

Jeziro Małe (Wydarte)

Jeziro Małe położone jest przy wschodniej granicy gminy i łączy się na północy z Jez. Prusieckim. Jego powierzchnia wynosi 16,45 ha, a długość 725 m. Jezioro o owalnym kształcie i brzegu porośniętym bujnym pasem trzciny. Zachodni jego brzeg porasta las liściasty przechodzący w duży kompleks borów sosnowych, natomiast wschodni – otoczony gruntami ornymi.

Jeziro Boguniewskie

Jeziro to położone jest w miejscowości Boguniewo; jego brzegi porośnięte są szerokim pasem trzciny, przechodząc łagodnie w łąki, a dalej w grunty orne. Charakteryzuje się prawie kolistym kształtem i jest naj płytszym z omawianych jezior - średnia głębokość 2,0 m. Potencjalnym zagrożeniem dla wód jeziora to zanieczyszczenia spływami z pól i ścieki

komunalne z części wsi Boguniewo.

Jeziro Nienawiskie Małe

Położone w pobliżu Jeziora Nienawiskiego Dużego, jednak o znacznie mniejszych rozmiarach morfometrycznych – jego powierzchnia wynosi 6,21 ha. Jest jeziorem urokliwym, wysmienicie nadającym się na wypoczynek w ciszy, na łonie natury. Jego potencjalnym zagrożeniem są ścieki komunalne ze wsi Nienawiszcz i wody z Jez. Nienawiskiego Dużego.

Wszystkie jeziora są zbiornikami przepływowymi, wykazującymi tendencje do zmniejszania powierzchni. Jednak szczególnie szybkiemu zanikowi ulegają małe zbiorniki wodne (zatorfienie, zamulenie), do czego przyczyniły się zapewne wykonane rowy melioracyjne, których gęsta sieć widoczna jest szczególnie w dolinie Wełny i Flinty.

Celem zapewnienia ochrony zbiorników wodnych posiadających walory przyrodnicze i wypoczynkowe Rada Powiatu Obornickiego wprowadziła Uchwałą nr IX/59/03 z dnia 30 czerwca 2003 r na 8 jeziorach Powiatu zakaz używania jednostek pływających napędzanych silnikami spalinowymi i elektrycznymi. Zakaz obowiązuje w ciągu całej doby przez okres całego roku, a dopuszczalna emisja hałasu jednostek pływających ustalona została na poziomie nie przekraczającym 80 dB.

Zagrożenie powodziowe.

Na podstawie map hydrograficznych nie stwierdza się występowania obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi. Rzeki omawianego terenu znajdują się w strefie znacznego zróżnicowania stanów (przepływów). Wynika to z małej zdolności retencyjnej poszczególnych zlewni. Widoczne jest to zwłaszcza w przypadku drobnych cieków. W sytuacji słaboprzepuszczalnego podłoża dużej części terenu, wystarczą 2-3 dni opadów by na wielu z nich przekroczone zostały „stany alarmowe”. Zalewy rzek ograniczają się głównie do podtapiania użytków zielonych w dolinach i mają niewielkie rozmiary.

Zasoby wód podziemnych.

Wody podziemne występują w kilku poziomach (w utworach czwartorzędu, trzeciorzędu, kredy i jury), do głębokości około 250 m p.p.t.

Głównym Zbiornikiem Wód Podziemnych, objętym reżimem wysokiej ochrony (OWO) jest na obszarze gminy, czwartorzędowy GZWP nr 144, Wielkopolskiej Doliny Kopalnej. Jego potencjalne zasoby dyspozycyjne szacuje się na około 480 tys. m³/d. Strop warstwy wodonośnej zalega na głębokości ca 20 do 40 m a jej miąższość dochodzi do około 20 m. GZWP obejmuje swym zasięgiem jedynie niewielki, skrajnie południowo-wschodni fragment omawianego terenu. Dlatego we wschodniej części gminy większe znaczenie użytkowe mają wody trzeciorzędowe.

Generalnie, woda słodka ujmowana jest głównie z dwóch pięter wodonośnych: trzeciorzędowego (poziom mioceński) i czwartorzędowego (poziom plejstoceński). Ujęcia wód: kredowych w Parkowie i jurajskich w Jaraczu-Młyn są nieczynne. Mioceński poziom wodonośny występuje na obszarze całej zlewni Wełny i jest powszechnie eksploatowany (26 ujęć o różnej wydajności - ca 10-74 m³/h, czerpiących wodę z głębokości około 80-130 m p.p.t.). Poziom ten tworzą warstwy piasków drobnych i mułkowatych, rzadziej grubszych

frakcji o sumarycznej miąższości do około 50 m. Podobne parametry filtracyjne i zasobowe ma poziom oligoceński. Ze względu na kontakt hydrauliczny obu ww. poziomów, zalegających pod ciągłą pokrywą ilów poznańskich, tworzą one jeden zbiornik wód podziemnych o podobnych warunkach krążenia oraz jakości wód.

Wody poziomu trzeciorzędowego są wodami twardymi, o mineralizacji 0.3-0.8 g/l. Do picia i potrzeb gospodarczych wymagają jedynie redukcji związków żelaza i manganu występujących w ilościach ponadnormatywnych.

Wody piętra czwartorzędowego występują w kilku poziomach: poziom gruntowy, międzymorenowy górny, międzymorenowy środkowy i międzymorenowy dolny (podglinowy) - eksploatowane są przez 20 ujęć, czerpiących wodę z głębokości kilkunastu-kilkudziesięciu m. Pierwszy z poziomów wykazuje największą zmienność chemizmu wód, będącą m.in. skutkiem zanieczyszczenia środowiska. W większości są to wody twarde i bardzo twarde. Wody poziomów międzymorenowych: górnego i środkowego są wodami średnio twardymi, charakteryzującymi się ponadnormatywną ilością związków żelaza i manganu. Wymagają zatem uzdatnienia. Redukcji związków żelaza i manganu wymagają również twarde wody podglinowe. Wody czwartorzędowe ujmowane są głównie na obszarze miasta (ujęcia komunalne, przemysłowe, studnie obiektów użyteczności publicznej itp.) oraz we wschodniej i południowej części gminy, gdzie były głównie (i są) ujęciami większych gospodarstw rolnych (dawnych PGRów, SKRów, RSP, itp.) oraz ośrodków wypoczynkowych. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wszystkich (48) ujęć wód podziemnych na obszarze gminy wynoszą ponad 1 120 m³/h, przy czym z utworów czwartorzędowych – około 580 m³/h a z trzeciorzędowych – ca 540 m³/h.

Jedynie komunalne ujęcie wody w Rogoźnie ma wyznaczoną strefę ochrony pośredniej. Inne ujęcia komunalne stref takich nie mają. Czerpią bowiem wodę ze znacznej głębokości albo w podłożu (niekiedy bezpośrednio od powierzchni terenu) znajduje się warstwa izolacyjna z gruntów spoistych.

Gmina położona jest w dużej mierze poza zasięgiem, wyznaczonych głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP), jednak miąższość trzeciorzędowych struktur wodonośnych oraz osiągnięte wydajności są tu równie duże. Nadto, znacznymi zasobami wody słodkiej charakteryzują się lokalne zbiorniki wód gruntowych i naporowych (LZWP), występujące w osadach czwartorzędowych.

Wody gruntowe swym charakterem i głębokością występowania, odzwierciedlają cechy konfiguracyjne terenu oraz jego budowę geologiczną. W omawianym podłożu zasilane są one głównie przez opady atmosferyczne oraz spływ z terenów wyżej położonych.

Najogólniej, w granicach gminy wydzielić można następujące strefy wodne:

1. *obszary dolinne*, stanowiące strefę koncentracji wód powierzchniowych i podziemnych, zasilane wodami opadowymi infiltracyjnymi oraz spływem podziemnym z terenów sąsiednich. Przepuszczalne, piaszczysto-żwirowe podłoże powoduje, że woda gruntowa występuje w sposób ciągły a jej zwierciadło ma charakter swobodny lub lekko napięty (w dnach dolin), przy czym warstwą napinającą są nadległe grunty organiczne, charakteryzujące się m.in. zdolnością do magazynowania dużych ilości wody. Głębokość występowania wody uzależniona jest od stanów wód powierzchniowych, najczęściej jej zwierciadło występuje na

głębokości 0 – 1 m p.p.t.;

2. *obszary pozadolinne o swobodnym zwierciadle wody*, to głównie centralna część gminy tj. tereny położone w zasięgu teras akumulacyjnych plejstocenijskiej doliny Wełny. Woda gruntowa występuje tu na zmiennej głębokości, od około 1-2 m w obrębie rozległego obniżenia terenu w rejonie Międzyzlesia do ponad 10 m na zwydmionych obszarach równiny sandrowej w północnej części gminy;
3. *obszary pozadolinne o nieciągłym zwierciadle wody*, charakterystyczne dla obszarów wysoczyznowych. Zwierciadło wody ma charakter napięty lub obserwuje się jedynie ślady wody w postaci sączków. Utrzymuje się na ogół głębiej niż 2-3 m p.p.t. Okresowo po intensywnych opadach oraz w czasie wiosennych roztopów bardzo prawdopodobne jest występowanie tzw. wody zawieszanej (na stropie słabo przepuszczalnego podłoża, w skrajnych przypadkach nawet na powierzchni terenu). Generalnie wody podziemne wysoczyzny charakteryzują się dużymi wahaniami zwierciadła wody, co wiąże się z małą pojemnością retencyjną warstw wodonośnych.

2.9. Tereny i obiekty chronione na podstawie przepisów odrębnych.

Gmina Rogoźno położona jest, w dużej części, w obrębie Wielkoprzestrzennego Systemu Obszarów Chronionych, reprezentowanego tu przez obszar chronionego krajobrazu *Dolina Wełny i Rynna Gołaniecko-Wągrowiecka i Obszar Natura 2000 – Puszcza Notecka*. W rejonie Rogoźna na system ten składają się przede wszystkim: rozległe kompleksy leśne, trzy rynny jeziorne oraz dolinne łączniki ekologiczne Wełny, Małej Wełny, Strugi Sokołowskiej, Flinty (już poza granicami gminy), oraz Rudki (w dużej części na obszarze sąsiedniej gminy Wągrowiec). Uzupełnieniem zasadniczych powiązań ekologicznych są m.in. rozległe łąki, położone u podnóża moreny czołowej, dość liczne parki podworskie, zadrzewienia przydrożne i śródpolne lokalnych stref wododziałowych itp.

2.9.1. Pomniki przyrody.

Pomniki przyrody, obejmujące kilkadziesiąt pojedynczych okazów i grup sędziwych drzew rosnących w większości w lasach i parkach gminy objęto ochroną konserwatorską (rozporządzenie nr 2/96 Wojewody Piłskiego, z 5 czerwca 1996 r., w sprawie uznania za pomniki przyrody). Pomnikami przyrody są:

- nr 83 buk zwyczajny o obwodzie w pierśnicy 327 cm i wysokości 32 m oraz szerokości korony 30 m,
- nr 85 buk zwyczajny (obwód 270 cm, wys. 28 m, szer. korony 15 m),
- nr 86 buk zwyczajny (obwód 270 cm, wys. 28 m, szer. korony 15 m),
- nr 87 dąb szypułkowy (obwód 360 cm, wys. 30 m, szer. korony 20 m),
- nr 88 dąb szypułkowy (obwód 380 cm, wys. 30 m, szer. korony 20 m),
- nr 89 dąb szypułkowy (obwód 380 cm, wys. 30 m, szer. korony 20 m),

- nr 90 dąb szypułkowy (obwód 375 cm, wys. 26 m, szer. korony 18 m),
- nr 91 dąb szypułkowy (obwód 670 cm, wys. 24 m, szer. korony 15 m),
- nr 92 dąb szypułkowy (obwód 350 cm, wys. 30 m, szer. korony 15 m),
- nr 94 dąb szypułkowy (obwód 440 cm, wys. 26 m, szer. korony 14 m),
- nr 95 dąb szypułkowy (obwód 665 cm, wys. 18 m, szer. korony 10 m),
- nr 96 dąb szypułkowy (obwód 385 cm, wys. 30 m, szer. korony 20 m),
- nr 97 dąb szypułkowy (obwód 480 cm, wys. 30 m, szer. korony 20 m),
- nr 98 dąb szypułkowy (obwód 580 cm, wys. 28 m, szer. korony 15 m),
- nr 99 dąb szypułkowy (obwód 510 cm, wys. 20 m, szer. korony 20 m),
- nr 100 dąb szypułkowy (obwód 490 cm, wys. 25 m, szer. korony 20 m),
- nr 101 lipa wielkolistna (obwód 340 cm, wys. 18 m, szer. korony 15 m),
- nr 102 dąb szypułkowy (obwód 385 cm, wys. 30 m, szer. korony 19 m),
- nr 103 dąb szypułkowy (obwód 340 cm, wys. 26 m, szer. korony 20 m),
- nr 104 dąb szypułkowy (obwód 410 cm, wys. 30 m, szer. korony 20 m), podobnie jak wszystkie ww., uznany za pomnik przyrody w 1958 r. i rosnący w parku w Siernikach,
- nr 106 dąb szypułkowy (obwód 460 cm, wys. 30 m, szer. korony 28 m), rosnący na łące w miejscowości Wełna (Leśn. Wełna, oddz. 118 a), pomnik przyrody od 1956 r.,
- nr 107 dąb szypułkowy (obwód 538 cm, wys. 25 m, szer. korony 18 m, wiek około 400 lat), j.w.,
- nr 108 2 dęby szypułkowe (obwód 295 i 425 cm, wysokość 28 m, szer. korony 18 m), j.w.,
- nr 109 dąb szypułkowy *Adam* (obwód 540 cm, wysokość 28 m, szer. korony 15 m, wiek około 400 lat), rosnący przy drodze Wełna – Boguniewo (oddz. 129 b), uznany za pomnik w 1956 r.,
- nr 110 dąb szypułkowy (obwód 420 cm, wys. 30 m, szer. korony 15 m, wiek ok. 400 lat), rosnący w lesie, w rejonie wsi Wełna, uznany za pomnik przyrody w 1956 r.,
- nr 112 2 lipy drobnolistne (obwód 560 i 432 cm, wysokość 20 m, szer. korony 20 m), rosnące w miejscowości Ruda, obok gospodarstwa p. Heliodora Witta, pomnikowe od 1969 r.,
- nr 114 dąb szypułkowy (obwód 300 cm, wys. 29 m, szer. korony ca 10 m), rosnący w miejscowości Parkowo (Leśn. Wełna, oddz. 118 k), uznany za pomnik przyrody w 1965 r.,
- nr 116 dąb szypułkowy (obwód 300 cm, wys. 28 m, szer. korony 10 m), j.w.,
- nr 117 dąb szypułkowy (obwód 272 cm, wys. 26 m, szer. korony 12 m), j.w.,
- nr 118 dąb szypułkowy (obwód 227 cm, wys. 29 m, szer. korony 10 m), j.w.,

- nr 120 dąb szypułkowy (obwód cm, wys. 25 m, szer. korony 15 m), rosnący w lesie, na gruntach wsi Parkowo (Leśn. Wełna, oddz. 129 c), uznane za pomnik w 1965 r.,
- nr 121 gład narzutowy o obwodzie 500 cm i wysokości ca 90 cm, uznany za pomnik przyrody w 1969 r., znajdujący się w parku w Słomowie, obok budynku byłego PGR,
- nr 122 wiąz szypułkowy (obwód 360 cm, wys. 28 m, szer. korony 20 m), rosnący w parku, we wsi Słomowo – uznany za pomnik przyrody w 1969 r.,
- nr 123 lipa drobnolistna (obwód 410 cm, wys. 25 m, szer. korony 18 m), rosnąca w ww. parku, uznana za pomnik przyrody w 1966 r.,
- nr 124 skreślony w 1997 r. – wywrot,
- nr 125 dąb szypułkowy (obwód 480 cm, wys. 28 m, szer. korony 22 m), rosnący w parku, przy szkole w Budziszewku, uznany za pomnik przyrody w 1969 r.,
- nr 126 grab zwyczajny (obwód 270 cm, wys. 25 m, szer. korony 18 m), j.w.
- nr 127 lipa drobnolistna (obwód 470 cm, wys. 18 m, szer. korony 15 m), rosnąca obok osady, w pobliżu mostu na Małej Wełnie, w Owczegłowach, uznana za pomnik przyrody w 1975 r.,
- nr 128 orzech czarny (obwód 330 cm, wysokość 25 m, szer. korony 20 m), rosnący w parku we wsi Studzieniec, pomnik przyrody od 1969 r.,
- nr 129 dąb szypułkowy (obwód 610 cm, wysokość 15 m, szer. korony 20 m) na pastwisku, obok leśniczówki w miejscowości Rożnowice, uznany za pomnik przyrody w 1969 r.,
- nr 130 dąb szypułkowy (obwód 410 cm, wys. 20 m, szer. korony 20 m), j.w.,
- nr 285 dąb szypułkowy (obwód 580 cm, wys. 30 m, szer. korony 20 m), rosnący w rez. Promenada (Leśn. Wełna, oddz. 111 k), uznany za pomnik przyrody w 1975 r.,
- nr 288 jesion wyniosły (obwód 305 cm, wysokość 20 m, szer. korony 15 m), rosnący w Pruścach, przy drodze Rogoźno-Wągrowiec, pomnik przyrody od 1982 r.,
- nr 290 2 dęby szypułkowe (obwód 285 i 395 cm, wysokość 20 m, szer. korony 20 m)
- nr 313 sosna pospolita (obwód 320 cm, wys. 14 m, szer. korony 12 m) oraz jałowiec piramidalny (obwód 15 cm, wys. 6 m, szer. korony 1 m), rosnące na cmentarzu w Rogoźnie, uznane za pomnik przyrody w 1982 r.,
- nr 314 4 dęby szypułkowe (obwód: 457, 433, 455 i 434 cm, wys. ca 22-24 m, szer. korony ok. 18 m) oraz jezior wyniosły (obwód 340 cm, wys. 28 m, szer. korony 15 m), uznane za pomnik przyrody w 1982 r.,

- nr 392 4 dęby szypułkowe (obwód: 320, 340, 365, 375 cm, wysokość 28 m, szer. korony 20 m), rosnące w parku Gosp. Rolnego w Słomowie, uznane za pomnik przyrody w 1984 r.,
- nr 393 bluszcz pospolity (obwód 30 cm, wys. 4 m), rosnący w ogrodzie u p. W. Dutkiewicza, przy ul. T. Kościuszki 31, uznany za pomnik w 1984 r.,
- nr 457 dąb szypułkowy (obwód 400 cm, wys. 22 m, szer. korony 18 m), rosnący na skraju ogrodu przy LO w Rogoźnie (u. Poznańska), uznany za pomnik przyrody w 1986 r.,
- nr 458 4 dęby szypułkowe (obwód: 457, 339, 375, 352 cm, wysokość 20 m, szer. korony 16 m), rosnące tuż obok wsi Marlewo, przy drodze gruntowej w kierunku Siernik, uznane za pomnik w 1986 r.,
- nr 459 dąb szypułkowy (obwód 405, wys. 22 m, szer. korony 15 m), rosnący przy drodze gruntowej z Marlewa do Siernik, ok.100 m przed skrajem lasu, uznany za pomnik przyrody w 1986 r.,
- nr 460 dąb szypułkowy (obwód 408 cm, wys. 20 m, szer. korony 21 m), rosnący w Marlewie, przy skrzyżowaniu dróg gruntowych, uznany za pomnik w 1986 r.,
- nr 461 3 dęby szypułkowe (obwód: 322, 338 oraz 378 cm, wysokość 19, 24 i 24 m, szer. korony 11, 13, 14 m), rosnące w rejonie Marlewa, pozostawione jak przestoje w uprawie lesnej (Leśn. Sierniki, oddz. 142 k), uznane za pomnik w 1986 r.,
- nr 590 dąb szypułkowy (obwód 312 cm, wys. 26 m, szer. korony 18 m), rosnący w parku we wsi Sierniki , pomnik przyrody od 1992 r.,
- nr 591 jesion wyniosły (obwód 285, wys. 30 m, szer. korony 18 m), j.w.
- nr 616 grupa drzew: 5 lip drobnolistnych (obwód: 356-411 cm, wys. 22-32 m, szer. korony 14-21 m, wiek ca 150-200 lat), 6 dębów szypułkowych (obwód od 300 do 630 cm, wys. 25-31 m, szer. korony 11-27 m, wiek ok. 150-400 lat), 3 jesiony pospolite (obwód 292 do 416 cm, wys. 30-32 m, szer. korony 18-25 m, wiek ok. 150 lat), rosnące w parku za budynkiem pałacu w Wełnie, uznane za pomnik przyrody w 1994 r.,
- nr 649 grupa 6 dębów szypułkowych (obwód: 473, 386, 404, 286, 377 oraz 265 cm, wys. ca 22 m), rosnące na zboczu doliny Wełny, w miejscowości Ruda. i w obrębie podwórza Gosp. Rolnego Ruda, uznane za pomnikowe w 1996 r.,
- nr 650 grupa 13 dębów szypułkowych (obwód 230-400 cm, wysokość 10 do 18 m, szer. korony 11-18 lat i wiek ca 150 lat), w około 45-letnim drzewostanie olszowym (Leśn. Wełna, oddz. 119 b), uznane za pomnik przyrody w 1996 r.,

- nr 651 2 dęby szypułkowe (obwód 345 i 340 cm, wys. 28 i 24 m, szer. korony 21 i 19 m, wiek ok. 150 lat), rosnące w 85-letnim drzewostanie olszowym (Leśn. Wełna, oddz. 121 g), uznane za pomnik przyrody w 1986 r.,
- nr 652 jałowiec (obw. 65 cm, wys. 11 m, wiek ca 90 lat), rosnący w luce porośniętej tarniną, w lesie Leśn. Piłka, oddz. 78 f), pomnik przyrody od 1996 r.,
- nr 653 buk zwyczajny (obwód 250, wys. 26 m, szer. korony 18 m i wiek ca 150 lat), rosnący w linii oddziałowej na skraju drzewostanu dębowego, uznane za pomnik w 1996 r.,
- nr 697 dąb szypułkowy (obwód 405 cm, wys. ca 26 m), rosnący w 40-letnim drzewostanie sosnowym (Leśn. Buczyna, oddz. 95 b), pomnik przyrody od 1997 r.

Dla możliwości prowadzenia ochrony pomników przyrody, podobnie jak stanowisk dokumentacyjnych przyrody nieożywionej, użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych zabrania się niszczenia, uszkodzania, przekształcania obiektu, uszkodzania i zanieczyszczania gleby zaśmiecania obiektu i terenu wokół niego, dokonywania zmian stosunków wodnych oraz budowy budynków, budowli, obiektów małej architektury i tymczasowych obiektów budowlanych mogących mieć negatywny wpływ na obiekt chroniony lub spowodować degradację krajobrazu.

Ochrona pomników przyrody ożywionej powinna polegać z uwzględnieniem następujących zakazów:

- 1) wycinania, niszczenia i uszkodzania drzew,
- 2) zrywania pączków kwiatów, owoców i liści,
- 3) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną przedmiotu z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa,
- 4) wchodzenia na drzewa,
- 5) zanieczyszczania terenów i wzniesienia ognia w pobliżu drzew,
- 6) wznoszenia budowli w zasięgu korzeni i korony drzew.

W przypadku pomników przyrody nieożywionej ochrona ich polega na zakazie:

- 1) przenoszenia, niszczenia lub ich uszkodzania,
- 2) rycia napisów i znaków,
- 3) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków nie związanych z ochroną przedmiotu z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa,
- 4) zanieczyszczania otoczenia,
- 5) wzniesienia ognia.

2.9.2. Parki.

Na terenie gminy znajduje się 14 parków wpisanych do rejestru zabytków.
Wykaz parków.

<i>L.p.</i>	<i>Miejscowość</i>	<i>Opis</i>
1	Boguniewo	Park podworski sąsiadujący z parkiem wiejskim, rozdzielone łąką ze stawkiem okolonym drzewami,
2	Budziszewko	park o pow. 4.8 ha, z pocz. XIX w.; ze śladami założenia regularnego i okazami starych drzew, od 1968 podzielony na dwie części (park szkolny i wiejski),
3	Gościejewo	park pałacowy z końca XIX w., mocno przekształcony w okresie międzywojennym, o niewielkiej powierzchni, ale z niezwykle urozmaiconym drzewostanem; pałac i sąsiadujące z nim budynki całkowicie zniszczone w czasie pożaru, ocalały jedynie okazałe kasztanowce,
4	Sierniki	park krajobrazowy przechodzący w park leśny (o pow. 21.5 ha) z końca XVIII w., ze wieloma starymi drzewami i kanałem wodnym; w sąsiedztwie duży kompleks leśny,
5	Słomowo	park z I poł. XIX w., później rozbudowany, z licznymi okazami pomnikowych drzew, dwoma stawami oraz gładem narzutowym,
6	Studzieniec	park o pow. 2.6 ha, z końca XVIII w., o urozmaiconym, starym drzewostanie,
7	Welna	park pałacowy (pow. 9.17 ha) z II poł. XVIII w., przekształcony po II wojnie światowej, składający się z dwóch części: zachodniej, położonej wokół pałacu i wschodniej, którą stanowi obecnie <i>rez. Promenada</i> z malowniczą drogą, biegnącą grzbietem skarpy i stanowiącą główny element kompozycyjny parku; duża rozpiętość wiekowa urozmaiconego drzewostanu, wiele drze pomnikowych

Zabytkowe parki podlegają ochronie w granicach założeń oraz w ich najbliższym otoczeniu.

W obrębie stref ochrony konserwatorskiej obowiązuje:

- 1) historyczna parcelacja zgodnie z zasadą niepodzielności zespołów,
- 2) zachowanie zabytkowej zabudowy,
- 3) zachowanie zabytkowej zieleni,
- 4) użytkowanie nie kolidujące z historyczną funkcją obiektu.

2.9.3. Obszar Chronionego Krajobrazu.

Obszar Chronionego Krajobrazu *Dolina Welny i Rynna Gołaniecko-Wągrowiecka*, ustanowiony rozporządzeniem nr 5/98 Wojewody Piłskiego, z 15 maja 1998 r., w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w województwie piłskim (Dz. Urz. Województwa Piłskiego nr 13/1998).

Celem obszarów chronionego krajobrazu jest:

1. zatrzymanie procesu degradacji środowiska i zachowanie równowagi ekologicznej,
2. utrzymanie dotychczasowych wartości krajobrazu naturalnego i kulturowego,
3. tworzenie osłony dla obszarów o surowszych rygorach ochrony,
4. wypracowanie racjonalnych zasad turystycznego wykorzystania obszaru,
5. ochrona obszarów stanowiących część systemu ekologicznego.

W obrębie gminy Rogoźno na system obszaru chronionego składają się przede wszystkim rozległe kompleksy leśne, trzy rynny jeziorne oraz dolinne łączniki ekologiczne Welny, Małej Welny, Strugi Sokołowskiej oraz Rudki (w dużej części na obszarze sąsiedniej gminy Wągrowiec) z bogatą i unikalną florą i fauną. Dopelnieniem walorów krajobrazowych są rozległe łąki, położone u podnóża moreny czołowej, dość liczne parki podworskie, zadrzewienia przydrożne i śródpolne lokalnych stref wododziałowych. Na terenie tego obszaru znajduje się rezerwat wodny „Welna” położony w gminie Rogoźno.

Rozwój gospodarczy na obszarze chronionego krajobrazu powinien być ukierunkowany na gałęzie wynikające z naturalnej predyspozycji terenu: gospodarka leśna i rolna, rybactwo, turystyka i wypoczynek. Rozwój przemysłu i urbanizacji winien być ograniczony do niezbędnego minimum, uzasadnionego potrzebami miejscowej ludności i opartego na wykorzystaniu miejscowych zasobów. Obowiązywać powinna wzmożona ochrona czystości wód, powierzchni ziemi i powietrza, uwzględniona w miejscowym planie zagospodarowania terenu. W celu ochrony tego obszaru przyjęto zasady i wytyczne prowadzenia działalności gospodarczej.

2.9.4. Rezerwaty przyrody.

Na terenie gminy znajdują się 3 rezerwaty przyrody o łącznej powierzchni 30,16 ha.

- **Buczyna** - rezerwat leśny, utworzony w 1958 r. i obejmujący fragment (o pow. 15.75 ha) 150-letnich lasów bukowych naturalnego pochodzenia. Obok buka, rosnącego tu na wschodniej granicy swego zasięgu, występują głównie dąb i grab. W runie spotkać można szereg rzadkich gatunków roślin, charakterystycznych dla buczyny, jak: marzanka wonna, czartawa pospolita i perlówka jednokwiatowa. Osobliwością rezerwatu jest buławik czerwony. Obserwowane zmiany degeneracyjne zbiorowisk roślinnych spowodowane są brakiem otuliny i niewłaściwą gospodarką leśną (wycięcie sąsiedniego lasu ułatwiło wkraczanie na teren rezerwatu gatunków runa obcych zespołowi buczyny).
- **Welna** – rezerwat wodny, utworzony rok później na 3.5 km odcinku rzeki pomiędzy mostem we wsi Welna a mostem we wsi Jaracz-Młyn (o pow. 9.55 ha). Rzeka płynie tu asymetryczną doliną, tworząc szereg malowniczych zakoli. Przedmiotem ochrony jest flora i fauna wartkich prądów rzecznych, niezwykle rzadka na obszarach nizinnych. Wśród roślin na szczególną uwagę zasługuje glon – krasnorost (być może jedyne stanowisko w kraju) oraz liczne gatunki mięczaków, ryb i owadów. Spośród ptaków gnieźdzą się m.in. zimorodek i pliszka górską. Wyraźnie zaznacza swoją obecność bóbr.

- **Promenada** – rezerwat leśny o powierzchni 4.41 ha, utworzony w roku 1987. Obejmuje stary las dębowo-grabowy z ze wspaniałym skupiskiem sędziwych dębów i okazałych paklonów. W podszyciu występują zbiorowiska kokoryczy puste, złoci żółtej, ziarnopłonu wiosennego, przytulii leśnej, miodunki ły i rzadkiej na niżu kłokoczki południowej.

2.9.5. Lasy ochronne.

Praktycznie wszystkie lasy na obszarze gminy należą do lasów ochronnych grupy I.. Są wśród nich m.in. lasy wodochronne, lasy masowego wypoczynku oraz ostoje zwierzyny (bobra). Wszystkie lasy Nadl. Durowo znajdują się w I strefie (tzw. słabych) uszkodzeń przemysłowych.

Stosunkowo niedużo jest lasów nieprzydatnych dla turystyki i wypoczynku. Większość to (wg klasyfikacji OZLP) kompleksy atrakcyjne pod względem turystycznym albo przydatne dla potrzeb turystyki i rekreacji. Szczególne znaczenie ma więc ukierunkowanie turystyki na obszarze gminy oraz uporządkowanie istniejącego zainwestowania rekreacyjnego w obrębie malowniczej rynny Jez. Rogozińskiego – Jez. Budziszewskiego.

2.9.6. Obszary ECONET-POLSKA.

Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe występujące na terenie gminy zaowocowały włączeniem ich do sieci obszarów ECONET-POLSKA, która obejmuje swym zasięgiem najmniej przekształcone pod względem przyrodniczym obszary i odzwierciedla specyfikę zróżnicowania przyrodniczego. Gmina jest położona w obrębie korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym obejmującego dolinę Wełny oraz rozbudowaną sieć rynien jeziornych, rozdzielającego dwa duże obszary węzłowe o znaczeniu krajowym Obszar Puszczy Noteckiej – 3K oraz Pojezierze Gnieźnieńskie – 6K.

2.9.7. Obszar Natura 2000.

Obszar stanowi zwarty, jednolity kompleks leśny w międzyrzeczu Noteci i Warty. Obejmuje teren o powierzchni 178255,77 ha z czego tylko część jest położona na terenie gminy Rogoźno. Obszar ten stanowi część pradoliny Eberswaldsko-Toruńskiej, równiny akumulacyjnej przekształconej przez wiatr. Jest to największy w Polsce obszar wydm śródlądowych, głównie o wysokości 20-30 m, maksymalnie do 98 m n.p.m. W środkowej części obszaru uformowały się wały o przebiegu południkowym, leżące 500-600 m od siebie. W części wschodniej mają one kształt paraboliczny. Wydmy pokryte są monotonnym, jednowiekowym lasem, głównie sosnowym (92%), posadzonym tu po wielkiej klęsce spowodowanej pojawieniem się szkodników owadzych w okresie międzywojennym. Na terenie ostoi znajduje się ponad 50 jezior, raczej płytkich, pochodzenia wytopiskowego, zwykle z grubą warstwą mułu i zakwitami glonów. W zagłębieniach terenu lub na brzegach jezior utrzymują się torfowiska, na ogół w pewnym stopniu przekształcone. Występuje tutaj co najmniej 30 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 7 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla powyżej 2% populacji krajowej (C6) bielika (PCK), kani czarnej (PCK) i kani rudej (PCK), co najmniej 1% populacji krajowej (C3 i C6) następujących gatunków ptaków: bąk (PCK), podgorzałka

(PCK), puchacz (PCK), rybołów (PCK), trzmielojad, gagoł, nurogęś; w stosunkowo wysokiej liczebności (C7) występuje bocian czarny, błotniak stawowy, ortolan i żuraw. W okresie zimy występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C2) bielika. Ogromny obszar leśny (jeden z największych w centralnej i północnej Polsce); ostoja rzadkich i zagrożonych gatunków ptaków i ssaków. Jest to jedyna stała w ostatnich latach ostoja wilka w zachodniej Polsce.

2.9.8. Pozostałe obiekty i tereny.

Ochronie podlegają również obiekty i tereny chronione wynikające z następujących aktów prawnych:

- a) Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych :
 - grunty rolne wysokich klas bonitacyjnych - klas I – IV,
 - grunty rolne stanowiące użytki rolne klas V i VI, wytworzone z gleb pochodzenia organicznego, oraz torfowiska,
 - grunty leśne na obszarze całej gminy,
- b) Ustawy Prawo wodne :
 - wody powierzchniowe,
 - zasoby wód podziemnych,
 - ujęcia wód podziemnych.

3. Strefy funkcjonalno – krajobrazowe.

Elementami środowiska decydującymi o przydatności funkcjonalno-przestrzennej gminy Rogoźno są głównie: wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe (na które składa się różnorodność dużych form rzeźby terenu, liczne powierzchnie wodne, rozległe zespoły leśne i mozaika zbiorowisk roślinnych) oraz zwarte kompleksy gleb wysokich klas bonitacyjnych. Dlatego znalazł w niej odbicie podział obszaru gminy na tereny usytuowane w zasięgu OCHK *Dolina Wełny i Rynna Gołaniecko-Wągrowiecka* (rejon **A**) oraz poza nim (**B**). Uszczegółowienie struktury funkcjonalno-przestrzennej (podział na subrejon) odzwierciedla charakterystyczną strefowość krajobrazu, obejmującego: nisko położone powierzchnie terasowe Wełny, fragment płaskiej równiny sandrowej, rozległe powierzchnie wysoczyznowe oraz pagórkowatą strefę marginalną z kulminacjami wzgórz moreny czołowej. Rangę subrejonu, mimo odmiennego oznaczenia (**C**), przypisano terenom zurbanizowanym m. Rogoźna.

A. REJON LEŚNO-REKREACYJNY, zbieżny z zasięgiem Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Wełny i Rynny Gołaniecko-Wągrowieckiej, zajęty przez duże, zwarte kompleksy leśne, powierzchnie łąkowe oraz wodne, często w otoczeniu urozmaiconej rzeźby terenu – predestynowany do gospodarki leśnej i lokalnie rolnej (w zakresie optymalizującym wymagania produkcji i ochrony środowiska) oraz umiarkowanego rozwoju turystyki i rekreacji;

A 1. subrejon leśno-łąkowy dolnej Wełny, zajmujący niezwykle malownicze dno doliny i przylegające, rozległe kompleksy leśne – wskazany do ochrony, przydatny dla gospodarki leśnej oraz umiarkowanego rozwoju

turystyki i rekreacji (głównie agroturystyki), lokalnie z możliwością trwałego zainwestowania, opartego o adaptację niektórych, istniejących obiektów;

- A 2.** subrejon leśno-rolniczy środkowej Wełny oraz rynny Jeziora Prusieckiego (Starskiego), obejmujący swym zasięgiem zróżnicowane ekosystemy leśno-łąkowe oraz przyległe (słabe) grunty orne – predestynowany do zharmonizowanego rozwoju gospodarki leśnej i rolnej (głównie hodowli bydła i produkcji pasz), lokalnie dostępny dla turystyki;
- A 3.** subrejon leśno-wypoczynkowy rynny Jez. Rogozińskiego, Jez. Czarnego i Jez. Budziszewskiego (doliny Małej Wełny), zajęty przez duże kompleksy leśne oraz przyległe powierzchnie łąkowe i wodne, często w otoczeniu urozmaiconej rzeźby – predestynowany dla gospodarki leśnej oraz umiarkowanego rozwoju turystyki i rekreacji, z ograniczonymi (do terenów wskazanych) możliwościami trwałego zainwestowania;
- A 4.** subrejon rolno-leśny wzgórz i pagórków morenowych w południowej części gminy (okolice Budziszewka), o urozmaiconej rzeźbie, zróżnicowanych warunkach glebowych oraz licznych, chociaż niewielkich zalesieniach – predestynowany dla gospodarki rolnej i leśnej z priorytetem dla technik naturalnych i dopuszczeniem lokalnego zainwestowania rekreacyjnego (preferencje dla agroturystyki);
- A 5.** subrejon leśno-wypoczynkowy okolic Nienawiszcza, o urozmaiconej rzeźbie oraz dużej mozaice ekosystemów leśnych, łąkowych i wodnych – korzystny dla rozwoju gospodarki leśnej oraz turystyki i rekreacji z ograniczeniami dla trwałego zainwestowania;

B. REJON ROLNO-LEŚNY, obejmujący tereny położone poza zasięgiem systemu obszarów chronionych, w części zajęte przez dobre gleby, niemal bezleśne

- B 1.** subrejon rolniczy wzgórz i pagórków morenowych okolic Słomowa i Studzieńca, o urozmaiconej rzeźbie terenu, zajęty przez pola uprawne (w dużej mierze z glebami wysokich klas bonitacyjnych) położone w otoczeniu zróżnicowanych ekosystemów leśno-łąkowych i wodnych – przydatny dla produkcji rolnej, chociaż niekiedy wymagający stosowania zabiegów przeciwozyjnych, w części wschodniej z dopuszczeniem innego zagospodarowania, np. zalesienia lub użytkowania rekreacyjnego;
- B 2.** subrejon rolniczy podnóża strefy moren czołowych (okolice Parkowa - Józefinowa), wyróżniający się dobrymi warunkami glebowymi, zajęty przez ekosystemy pól uprawnych – predestynowany do rozwoju produkcji rolnej (w zakresie optymalizującym wymagania produkcji i ochrony środowiska);
- B 3.** subrejon łąkowo-leśny lokalnego łącznika ekologicznego, u podnóża pagórkowatej strefy marginalnej (w okolicy Międzylesia), zajęty przez zespoły leśne oraz rozległe powierzchnie użytków zielonych –

predestynowany dla gospodarki leśnej i rolnej (hodowla bydła i trzody chlewnej, produkcja pasz) z priorytetem dla technik naturalnych;

- B 4.** subrejon rolniczo-leśny okolic Siernik, obejmujący płaskie powierzchnie wysoczyzny morenowej, zajęte przez grunty orne, w dużej części wysokich klas bonitacyjnych lub zespoły leśne – predestynowany do rozwoju produkcji rolnej (lokalnie jej intensyfikacji), względnie gospodarki leśnej;
- B 5.** subrejon rolniczo-leśny okolic wsi Tarnowo - Laskowo, obejmujący płaskie powierzchnie równiny sandrowej o słabych glebach oraz zalesione pola wydmowe – z wyjątkiem najbliższego otoczenia Laskowa, predestynowany głównie do pozarolniczego przeznaczenia, np. zalesienia;
- B 6.** subrejon rolniczy północno-zachodniej części gminy (Owieczki - Gościejewo), z dużym udziałem bardzo dobrych i dobrych gleb, w większości zajęty przez grunty orne i użytki zielone – predestynowany do intensyfikacji produkcji rolnej (z dopuszczeniem innych funkcji: osadnictwa, aktywizacji gospodarczej);
- B 7.** subrejon równiny sandrowej w zachodniej części gminy (Grudna – Kaziopole), z przewagą słabych gleb napiaskowych, zajęty przez grunty orne i lasy – mało przydatny do produkcji rolnej, dlatego co najmniej w części predestynowany do zalesienia

C. subrejon m. Rogoźna, w części dosyć eksponowany w terenie, głównie na skutek położenia w sąsiedztwie rynny Jez. Rogozińskiego i doliny rz. Wełny – predestynowany do umiarkowanego rozwoju funkcji osadniczej, z lokalnym dopuszczeniem nieuciążliwej działalności gospodarczej oraz obsługi turystyki.

W jej uzupełnieniu warto jednak zwrócić uwagę na kilka szczegółów:

- w strukturze przyrodniczo-funkcjonalnej znalazł swoje odbicie podział obszaru gminy na tereny położone w zasięgu OCHK *Dolina Wełny i Rynna Gołaniecko-Wągrowiecka (rejon A) oraz poza nim (B)*;
- jego uszczegółowienie (podział na subrejony) odzwierciedla charakterystyczną strefowość krajobrazu, obejmującego: nisko położone powierzchnie terasowe Wełny, fragment płaskiej równiny sandrowej, rozległe powierzchnie wysoczyznowe oraz pagórkowatą strefę marginalną z kulminacjami wzgórz moreny czołowej;
- odstępstwem, burzącym nieco przyjęty schemat, są tereny zurbanizowane i rozwojowe Rogoźna (subrejon C);
- duże połacie gminy, z wyjątkiem den licznych obniżzeń dolinnych i wałów wydmowych charakteryzują się korzystnymi warunkami budowlanymi (nośne podłoże, dostatecznie głęboki poziom wód gruntowych, zapewniający wykonawstwo robót fundamentowych bez kontaktu z wodą gruntową) lub są mniej korzystne (m.in. dosyć wysoki poziom wód gruntowych, zagrożenie erozyjne, mniej sprzyjające warunki klimatu lokalnego) – dlatego w odniesieniu do niemal wszystkich miejscowości gminy wskazano tereny predestynowane do rozwoju

zabudowy mieszkaniowej (najkorzystniejsze pod względem warunków ekofizjograficznych);

- szereg miejscowości zajmuje tereny leżące w obrębie płytkich obniżen i w ich pobliżu (stąd naturalną przeszkodą dla ich swobodnego rozwoju jest wysoki poziom wód gruntowych) albo położone w otoczeniu gleb wysokich klas bonitacyjnych – ich możliwości rozwojowe ograniczone są do uzupełnienia (dopełnienia zabudową, najczęściej niepodpiwniczoną) istniejących terenów zabudowanych;
- wskazanie potencjalnych terenów aktywizacji gospodarczej ograniczono głównie do uzupełnienia lub skorygowania stref zorganizowanej działalności gospodarczej, wyznaczonych w *studium uwarunkowań... z 2000 r.*, nie kolidujących z istniejącym zagospodarowaniem oraz wskazanymi korytarzami ekologicznymi i charakteryzujących się w miarę korzystnymi warunkami budowlanymi podłoża;
- do intensyfikacji produkcji rolnej predestynowana jest głównie wysoczyznowa, północno-zachodnia i północno-wschodnia część gminy;
- na terenach użytkowanych rolniczo szczególnej ochrony wymaga sieć ekosystemów ostojowych (obejmujących m.in. drobne zalesienia i zadrzewienia oraz zagłębienia bezodpływowe, na ogół charakteryzujące się dużą bioróżnorodnością), często izolowanych w przestrzeni, odciętych od systemu zasilania i wymiany wartości ekologicznych a przez to zagrożonych degradacją.

4. Ocena stanu i funkcjonowania środowiska.

Reasumując oceny poszczególnych komponentów środowiska, zawarte w poprzednim rozdziale, można przyjąć, że ogólna diagnoza stanu środowiska nie wypada dla gminy korzystnie.

Gmina Rogoźno położona jest poza zasięgiem bezpośredniego oddziaływania Piły, jak i nieco bliżej położonego Poznania. Bliski kontakt z ww. miastami ułatwia przebiegająca przez teren gminy, droga i linia kolejowa, łącząca oba te ośrodki. Takie usytuowanie bywało w przeszłości korzystne dla omawianego terenu, ale niejednokrotnie negatywnie wpływało na stan środowiska gminy. Mimo to, duże połączenie terenu charakteryzują się wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi. O atrakcyjności gminy decyduje duża mozaika ekosystemów leśnych, łąkowych i wodnych, położonych w otoczeniu urozmaiconej rzeźby terenu. Blisko połowa omawianego terenu znajduje się w obrębie Obszaru Chronionego Krajobrazu *Doliny Wełny i Rynny Gołaniecko-Wągrowieckiej*, będącego częścią rozbudowanego, wieloprzestrzennego systemu obszarów chronionych (WSOCh). Wpływ miasta w postaci zwiększonego zanieczyszczenia powietrza to tylko część negatywnego oddziaływania miasta na środowisko omawianej gminy. Specyfika ukształtowania powierzchni i rozmieszczenie dużych kompleksów leśnych sprawia, że zanieczyszczone powietrze napływa również z rejonu Obornik i Wągrowca. Doliny Wełny i Małej Wełny są krajowymi korytarzami ekologicznymi w sieci ECONET-PL. Nie ma natomiast w granicach gminy żadnych obszarów chronionych w systemie Natura 2000.

Badania monitoringowe stanu czystości jezior i rzek na terenie gminy Rogoźno prowadzone są przez WIOŚ. Jeziora bada się co 5 lat zgodnie z wytycznymi monitoringu podstawowego.

Monitoringiem objęte są jeziora powyżej 100 ha. Dodatkowo prowadzi się także badania na j. Prusieckim. Ostatnie badania dla jezior dokonano w 2003 r. Jak wynika z powyższych dokumentacji stan czystości jezior w przeciągu ostatnich 5 lat nie uległ zasadniczym zmianom.

Ostatnie kompleksowe badania czystości rzek przeprowadzono w 2001 r. Stan czystości rzek według powyższych badań przedstawiał się następująco: Rzeka Wełna – nie odpowiada normom, Rzeka Mała Wełna – nie odpowiada normom, Rzeka Flinta – III klasa. Na tym tle zanieczyszczenie wód powierzchniowych i gruntowych gminy nie jest zbyt duże. Bardziej niepokojące są postępujące przeobrażenia stosunków wodnych. Zmeliorowanie dużych powierzchni gruntów ornych i większości łąk oraz regulacja cieków (na ogół ograniczona do wyprostowania i pogłębienia koryta) spowodowała przyśpieszenie odpływu wód opadowych retencjonowanych pierwotnie w szeregu drobnych zbiornikach wodnych i wyścielających dna dolin gruntach organicznych. W efekcie nastąpiło obniżenie poziomu wód lub nawet okresowy zanik przepływu w szeregu ciekach, obniżyło się zwierciadło wód gruntowych itp.

Wraz z rozwojem Poznania i okolicznych miejscowości, w tym także Rogoźna rozrasta się sieć infrastruktury technicznej, zwiększa się presja urbanizacji. Jednocześnie wzrasta zapotrzebowanie na tereny rekreacyjne. Dużym problemem jest pogarszający się stan sanitarny jezior, w większości bardzo podatnych na degradację a wynikający w dużej mierze z niedostatków infrastruktury technicznej, nadmiernej miejscami presji na środowisko oraz zanieczyszczeń obszarowych z pól uprawnych. Wciąż duża jest chemizacja rolnictwa na intensywnie użytkowanych powierzchniach wysoczyznowych. Wzrasta zanieczyszczenie powietrza i hałas, będący następstwem stale zwiększającego się ruchu pojazdów.

Podstawą gospodarki gminy jest rolnictwo (z dominującą uprawą zbóż), zwłaszcza, że naturalne predyspozycje środowiska dla tego rodzaju użytkowania są często duże (znaczny udział gleb wysokich klas bonitacyjnych). Dobrze rozwinięta jest hodowla trzody chlewnej i drobiu, znaczący udział gospodarki leśnej. Odradza się przemysł, głównie metalowy i drzewny, dotknięty kryzysem transformacji z początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia. Strefą aktywizacji gospodarczej stają się powoli tereny położone pomiędzy linią kolejową a drogą krajową nr 11. Problemem jest, miejscami trudna do opanowania, presja rekreacji a zwłaszcza intensywny rozwój indywidualnej zabudowy letniskowej na obrzeżach niektórych jezior (Rogozińskie, Budziszewskie, Nienawiskie). Z wyjątkiem terenów położonych w otoczeniu miasta (głównie na południe od niego) warunki gruntowo-wodne podłoża są korzystne dla zabudowy.

Racjonalne wykorzystanie omawianego obszaru powoduje, że przyszłe zainwestowanie (m.in. tereny zorganizowanej działalności gospodarczej oraz mieszkaniowe i rekreacyjne) musi być ograniczone. Nadto, dla trwałości podstawowych procesów przyrodniczych i zachowania równowagi ekologicznej szczególną ochroną należy objąć duże zespoły leśne oraz doliny rzek i rynien jeziornych, pełniące rolę głównych i uzupełniających korytarzy ekologicznych gminy. Na podkreślenie zasługuje duża lokalnie gęstość drobnych ekosystemów ostojowych.

Zanieczyszczenia, zagrożenia i zniszczenia środowiska

Położenie gminy w sąsiedztwie i zasięgu oddziaływania terenów zurbanizowanych Poznania, Wągrowca czy Obornik ma swe odzwierciedlenie w stanie czystości wód i powietrza.

Duże zastrzeżenia budzi stan czystości wód powierzchniowych.

Wielna wpływa na teren gminy z wodami znacznie zanieczyszczonymi. Stale przekraczają normy wód klasowych związku biogenne a okresowo: substancje organiczne, saprobowość i miano Coli. Szczególnie zły stan bakteriologiczny ma dolny odcinek rzeki - poniżej Rogoźna. W poniższej analizie oparto się na poprzednio obowiązującej klasyfikacji stanu czystości wód. Na podstawie badań przeprowadzonych w 2005 r. po zmianach w 2004 r. w organizacji i strukturze sieci pomiarowych oraz programach pomiarowych (przepisy UE) stwierdzono, że wody rzeki Wielny odpowiadają na całej długości IV klasie czystości wód powierzchniowych.

Mała Wielna zarówno w roku 1995, 1996, jak i 1997 prowadziła wody pozaklasowe. Rzeka objęta była systematycznymi badaniami prowadzonymi, od 1989 r., w co najmniej siedmiu punktach pomiarowych. Planowaną klasą czystości jest w przypadku ww. rzeki kl. II, tymczasem Mała Wielna prowadzi wody pozaklasowe. Wskaźnikiem dyskwalifikującym rzekę jest niezmiennie chlorofil „a”. Okresowo przyczyniają się do tego ponadnormatywne ilości fosforanów, fosforu ogólnego, tlenu rozpuszczonego, odczynu (pH) oraz deklasująca rzekę zawartość bakterii z grupy Coli. Badania przeprowadzone w 2005 r. zaliczyły wody w/w rzeki do V klasy czystości.

Flinta docelowo prowadzić powinna wody I klasy czystości, tymczasem jest ciekim pozaklasowym. Powodem dyskwalifikacji są głównie zanieczyszczenia rolnicze – ponadnormatywne ilości fosforanów i fosforu ogólnego. Według badań przeprowadzonych w 2005 r. wody w/w rzeki zaliczone są do III klasy czystości.

Struga Sokółowska również prowadzi wody pozaklasowe. Zarówno w roku 1995, jak i 1996 normy przekraczały substancje biogenne i organiczne oraz miano Coli.. Badania przeprowadzone w 2005 r. zaliczyły jej wody do V klasy czystości. Natomiast stan czystości pozostałych cieków oraz licznych zbiorników wodnych nie był badany w ciągu ostatnich lat. Nie bez znaczenia jest fakt, że prawie wszystkie miejscowości gminy są zwodociągowane a jedynie w części z nich istnieje kanalizacja sanitarna. Tylko połowicznie uregulowano gospodarkę wodno-ściekową w Rogoźnie. W wielu innych miejscowościach ścieki wciąż jeszcze gromadzone są w szambach i odprowadzane do gruntu lub rowów melioracyjnych.

Brak danych o stanie sanitarnym większości jezior. Badaniami objęto jedynie zbiorniki o powierzchni ponad 50 ha.

Jez. Rogozińskie, wg zarządzenia nr 2/86 Dyrektora Wydziału Ochrony Środowiska, Gospodarki Wodnej i Geologii Urzędu Wojewódzkiego w Pile, z 24 listopada 1986 r., powinno mieć I klasę czystości. Tymczasem ostatnie badania, przeprowadzone wiosną i latem 1997 r. wykazały, że wody jeziora są obecnie pozaklasowe. Uzyskane wyniki badań wskazują na: wysokie obciążenie wód substancjami organicznymi (z tendencją wzrostową w przydennych partiach akwenu), nadmierną koncentrację soli mineralnych (przewodność elektrolityczna właściwa poza klasą, wysokie stężenia substancji biogennych oraz ponadnormatywne wartości wskaźników hydrobiologicznych (duży przyrost biomasy planktonu potwierdzony zakwitami wody). Niekorzystny był stan sanitarny jeziora, odpowiadający III klasie czystości, przy czym wyraźny wzrost bakterii z grupy Coli stwierdzono w rejonie miasta.

Niską jakość wód jeziora wiązać należy z wewnętrznymi przemianami akwenu oraz dopływem zanieczyszczeń z zewnątrz. Jezioro jest bardzo podatne na degradację. Największym zagrożeniem są zrzuty ścieków komunalnych z Rogoźna (podczas kontroli

przeprowadzonej latem 1997 r. ich ilość określono na 58.4 m³/dobę). Dodatkowo, ze względu na położenie, akwen narażony jest na silną antropopresję (Ośrodek Rekreacyjno-Sportowy, zabudowa lotniskowa, przystań żeglarska, szereg niestrzeżonych kąpielisk, szlak kajakowy). Ponadto, na stan czystości wód duży wpływ mają zanieczyszczenia obszarowe. Zlewnia, przepływająca przez jezioro, Małej Wełny ma wybitnie rolniczy charakter.

Jez. Budziszewskie jest trudno dostępne. Oba jego brzegi są zalesione i na wielu odcinkach zabagnione. Ww. kompleksy leśne tworzą wprawdzie pewną, naturalną barierę ochronną, ale i tak substancje biogenne dostarczane z rozległych terenów rolniczych, zajmujących ponad połowę zlewni Małej Wełny stanowią duże zagrożenie dla jakości wód jeziora. Mimo to, akwen zagospodarowano dla potrzeb turystyki i rekreacji lokując tu m.in. siedem ośrodków wypoczynkowych, plaże, liczne pomosty itp. Latem, dodatkowym zagrożeniem stają się zanieczyszczenia z kąpielisk. W efekcie wody jeziora są mocno obciążone substancjami organicznymi (zarówno ulegającymi, jak i nie ulegającymi biodegradacji osadzającymi się na dnie zbiornika), wykazują pozaklasową koncentrację soli mineralnych, wszystkich form azotu oraz fosforu całkowitego i fosforanów. Inne wskaźniki, np. koncentracja chlorofilu, sucha masa sestonu przekraczają wartości przypisane III kl. czystości wód.

Nie budził natomiast zastrzeżeń stan sanitarny wód, odpowiadający I klasie. Słabością akwenu jest niski wskaźnik stratyfikacji wód oraz duża podatność na degradację.

Jez. Prusieckie (Starskie) odznacza się nieco mniejszą od ww. podatnością na degradację, chociaż stosunek objętości do linii brzegowej nie kwalifikuje się do żadnej kategorii podatności na degradację. Według badań przeprowadzonych w 1998 r. wody jeziora mieszczą się w III klasie czystości. Decydujące znaczenie miały następujące wskaźniki zanieczyszczeń: substancje biogenne, azot mineralny całkowity, chlorofil „a”, BZT-5, fosforany i zawartość tlenu. Podobnie, jak było to w przypadku obu ww. zbiorników, na stan czystości wód duży wpływ mają zanieczyszczenia obszarowe. Potencjalnym źródłem zanieczyszczenia jest rozrastająca się zabudowa mieszkaniowa (i lotniskowa) wsi Prusce Stare.

Zasoby wód podziemnych, za wyjątkiem niewielkiego skrawka obszaru w południowo-wschodniej części gminy nie należą do żadnego z Głównych Zbiorników Wód Podziemnych. Jakość tych wód badana jest w ramach monitoringu regionalnego, ale na obszarze gminy znajduje się jedynie jeden punkt tej sieci - nr 35, w Rogoźnie. Ujmowane są tu wody mioceńskie. Warstwa wodonośna o miąższości około 30 m przykryta jest nadkładem słaboprzepuszczalnych osadów plejstoceniowych. Grubość warstwy wodonośnej oraz osiągnięte wydajności kwalifikują ten obszar, jako perspektywiczny, dla ustanowienia GZWP. Niepokojący jest jednak, wpływ zanieczyszczeń pochodzących z zabudowy miejskiej i rolnictwa na jakość czerpanej wody.

Generalnie jednak, w ostatnich latach, widoczna jest tendencja do jakości wód podziemnych wszystkich badanych warstw wodonośnych i można uznać, że na terenie byłego województwa piłskiego występują wody dobrej jakości.

Pogarszają się natomiast warunki higieny atmosfery, mimo że od 1990 r. odnotowywany jest spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych. Na terenie gminy nie ma obiektów z listy wojewódzkiej zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska. Na stan powietrza w mieście i gminie wpływa jednak cały szereg niedużych na ogół zakładów

przemysłowych usytuowanych w północno-zachodniej części Rogoźna oraz emisje transgraniczne z rejonu Poznania, Obornik i Wągrowca. Okresowo mogą zatem występować stężenia zanieczyszczeń lub natężenia uciążliwości przekraczające dopuszczalne normy. Mają one charakter lokalny i nie dotyczą wszystkich kryteriów jakości środowiska, powodują jednak widoczne zniszczenia lasów (wszystkie kompleksy leśne w I klasie uszkodzeń przemysłowych).

W Rogoźnie i szeregu miejscowości gminy największy wpływ na warunki higieny atmosfery ma tzw. emisja niska, pochodząca z lokalnych kotłowni oraz palenisk domowych.

Niemniej uciążliwy dla środowiska jest hałas. W mieście i gminie zasadniczym emitorem dźwięku jest hałas komunikacyjny. Dotyczy to zwłaszcza skupionej zabudowy miejskiej, przez które przebiegają ruchliwe drogi kołowe, łączące Wągrowiec z Poznaniem, Czarnkowem i Pniewami oraz Piłę z prawobrzeżnym Poznaniem.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska nie prowadzi badań monitoringowych zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego na terenie gminy. Najbliższe stacje pomiarowe znajdują się na obszarze Wągrowca i Chodzieży. Bardzo orientacyjnie można przyjąć, że średnioroczne stężenie dwutlenku siarki (SO_2) kształtuje się na poziomie $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$, a dwutlenku azotu ca $4 \mu\text{g}/\text{m}^3$, tj. odpowiednio: 25% i 10% dopuszczalnych stężeń (Da).

Akumulacja zanieczyszczeń z powietrza przyczynia się do degradacji gleb. Zanieczyszczenia te silnie wpływają na mikroflorę gleby hamując szereg procesów fizjologicznych. Można jednak przypuszczać, że gleby omawianego terenu charakteryzują się zbliżoną do naturalnej zawartością metali ciężkich i siarki siarczanowej. W wykazie punktów zanieczyszczeń metalami ciężkimi, za lata 1992-1996 nie ma żadnej miejscowości z terenu omawianej gminy.

Miasto i gmina Rogoźno posiada wysypisko odpadów komunalnych w Studzieńcu, urządzone w sposób nie pozwalający na wprowadzanie zanieczyszczeń z odpadów do podłoża. Bezpośrednim skutkiem zanieczyszczenia wód i powietrza oraz stałej presji terenów zurbanizowanych i rolniczych na środowisko jest degradacja szaty roślinnej. Zagrożone są zwłaszcza siedliska o małym stopniu naturalności, nietrwałe oraz odizolowane od innych zespołów zieleni, całkowicie otoczone zabudową lub terenami rolniczymi. Skutkiem postępującej degradacji są co najmniej straty w przyroście drzewostanu, uszkodzenia drzew i zmniejszenie odporności na niszczenie przez owady, uszkodzenia mechaniczne itp. Liczne ślady uszkodzeń noszą praktycznie wszystkie kompleksy leśne gminy. Wszystkie lasy Nadl. Durowo należą do I strefy zagrożeń przemysłowych. Drzewostany Puszczy Zielonki niejednokrotnie są jeszcze bardziej zniszczone i zagrożone. Na niektórych fragmentach LZD zdrowych drzew iglastych właściwie już nie ma (II strefa uszkodzeń przemysłowych). Są to tereny, co najmniej okresowo, usytuowane po zawietrznej stronie Poznania lub Obornik, w strefie rozwiewania zanieczyszczeń przemysłowych znad ww. miast. Jeśli dodamy do tego bezmyślność i brak dbałości o zieleni (zaniedbane parki), to obraz taki musi być wielce niepokojący. Tym bardziej, że zieleni obok swych walorów biotycznych i estetycznych, jest pewnego rodzaju regulatorem w odniesieniu do zachodzących w przyrodzie procesów fizycznych, chemicznych i biologicznych.

5. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

5.1. Rys historyczny.

Uwarunkowania kulturowe są wynikiem występowania na terenie gminy wartościowych zasobów kulturowych oraz wymagań w zakresie ochrony konserwatorskiej w stosunku do dziedzictwa kulturowego. Pod pojęciem dziedzictwa kulturowego należy rozumieć: historyczne układy przestrzenne, zabytkowe zespoły i obiekty architektury, historycznego budownictwa mieszkalnego, przemysłowego, zabytki techniki, założenia zieleni uporządkowanej (parki, cmentarze), zabytki archeologiczne, a także zachowane oryginalne wyposażenie budynków zabytkowych. Najistotniejszymi dla uwarunkowań kulturowych pozostają zasoby dziedzictwa kulturowego podlegające ochronie prawnej z mocy Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami tj. obiekty wpisane do rejestru zabytków. Znaczną wartość dla środowiska kulturowego gminy mają obiekty figurujące w ewidencji konserwatorskiej, a podlegające ochronie prawnej na mocy ustawy z dnia 7 lipca 1994 r.- Prawo budowlane.

Najstarsze ślady pobytu człowieka na terenie obecnej gminy Rogoźno pochodzą z epoki neolitu. Wtedy to nastąpiło przejście z koczowniczego na osiadły tryb życia i pojawienie się początków rolnictwa w miejsce gospodarki zbieracko- łowieckiej. Zachowane stanowiska archeologiczne dowodzą ciągłości osadniczej na tym terenie. Zdecydowanie jednak dominują ślady kultury łużyckiej (1000-400 r.p.n.e.) typowe dla tej części Wielkopolski .

Na terenie miasta Rogoźna i w jego najbliższym sąsiedztwie najstarsze zachowane ślady osadnictwa pochodzą z neolitu (z środkowej epoki kamiennej). Znajdują się tu również ślady pobytu człowieka w epoce brązowej i wczesnym okresie żelaza. Wskazują na to poza znaleziskami archeologicznymi, częste w tym rejonie nazwy strumieni i miejscowości: Ruda, Rudki, Hamrzyska. Znaleziska te pokrywają się z występującymi tu późniejszymi pozostałościami osadnictwa pochodzącymi z wczesnego średniowiecznego i grupują się w zakolu Wełny i nad jej prawym brzegiem.

Z okresu wczesnego średniowiecza, dobrze zachowane grodzisko pozostało w Budziszewku. Dotychczasowe znaleziska wskazują, że w przypadku Rogoźna wczesnośredniowieczne osadnictwo skupiało się głównie na prawym brzegu Wełny, gdzie występują 3 ślady skupisk osadniczych Na północ od miasta , na terenie starego cmentarza żydowskiego znajduje się grodzisko zwane Żydowską Górką, posiadające obecnie kształt zbliżony do podkowy, gdyż jego pd- zach. część została uszkodzona przy regulacji rzeki. W jego bliskim sąsiedztwie znaleziono ślady wskazujące na istnienie tu podgrodzia lub osady blisko związanej z grodem. Również na prawym brzegu Wełny znaleziono na wschodnim skraju obecnego Wójtostwa, ślady wczesnośredniowiecznej osady pochodzącej zapewne także z VII- VIII wieku. Poza wymienionymi tu trzema skupiskami osadniczymi, odkryto ślady czwartego położonego na terenie dawnego folwarku proboszczowskiego, przy wschodnim brzegu jeziora Rogozińskiego.

Zachowany materiał archeologiczny wskazuje na dwie istotne cechy dotyczące dziejów przedlokacyjnych miejscowości. Pierwsza, to usytuowanie tu dużego zespołu znalezisk poza obrębem późniejszego miasta lokowanego w XIII wieku. Drugą jest brak ciągłości osadniczej. Pierwsze wczesnośredniowieczne znaleziska pochodzą z VII-IX wieku, późniejsze zaś nawarstwienia datują się na XII- XIII wiek. Z tego bowiem czasu pochodzą

pozostałości grodu kasztelańskiego z podgrodzem, położonego w miejscu zetknięcia się rynny jeziora Rogozińskiego z rzeką Wełną. Dzięki bliskości rzeki i jeziora położenie nowego grodu było pod względem strategicznym bez porównania lepsze niż dawnego, na górze Żydowskiej. Kontrolował on bowiem szlak idący z Pałuk przez Wągrowiec oraz drogę na północ idącą przez Cieśle.

W czasach formowania się wczesnofeudalnego państwa polskiego, wykształcił się ok. XI w. system kasztelanii, będących podstawowymi jednostkami państwowego zarządu lokalnego. Kasztelania z kasztelanem na czele, tworzyła okrąg grodowy pełniący funkcje administracyjne, wojskowe, sądownicze oraz zarządu dóbr książęcych leżących w jej obszarze. Pierwszej wzmianki historycznej kasztelania rogozińska doczekała się w 1248 roku - choć istniała zapewne już wcześniej. Charakter miejski osada posiadała już w 1251 roku. Kościół parafialny p.w. św. Wita wzmiankowany jest po raz pierwszy w 1256 roku. W szóstym dziesięcioleciu XIII wieku źródła pisane wspominają dość często Rogoźno. Osada występuje w nich jako wzór urządzeń prawnych dla innych miast.

Na przełomie XIII i XIV wieku znacznie zmalała rola kasztelani. Obszar państwa podzielono na powiaty i województwa. Z czasem przestał istnieć dawny podział na kasztelanie a z dóbr królewskich utworzono starostwa. Powstały liczne wsie królewskie tworzące zwarte kompleksy dóbr zarządzane w imieniu władcy przez starostę generalnego.

W okresie średniowiecza rejony leżące między Wartą a Notecią pokrywały nieprzebyte puszcze i bagna, a nieliczne osadnictwo grupowało się głównie przy szlakach handlowych wiodących z Poznania i Gniezna na Pomorze. Pierwsze wzmianki o najwcześniejszym osadnictwie zlokalizowanym na terenie obecnej gminy Rogoźno pojawiają się w średniowiecznych dokumentach. Najwcześniej, bo w akcie lokacyjnym Rogoźna z 1280 roku pojawia się wzmianka o Rudzie, niewielkiej osadzie, położonej na zachód od miasta a obecnie stanowiącej jego przedmieście. W akcie tym nadano ją miastu z pozwoleniem wybudowania młyna na Wełnie. Drugą osadą młyńską wymienioną w tym dokumencie były Ciesle. Jedne z najstarszych wzmianek z ok. poł. XIV wieku wymieniają wsie: Wełnę, wzmiankowaną w 1352 roku, Słomowo- 1361 r. i Studzieniec - 1365 oraz wieś Budziszewko - znane wówczas jako Budziszewo - 1365 rok. Z końca XIV wieku -(1391 r.), pochodzą wzmianki o wsiach Gościejewo i Parkowo. Średniowieczną metrykę posiadają też miejscowości: Boguniewo, Pruśce i Sierniki - te ostatnie wymienione w 1399 roku. Według tradycji początki osady młyńskiej w Jaraczu sięgają pocz. XV wieku. Nazwy topograficzne miejscowości: Owieczki, Owczegłowy, Runowa, Runówka związane są z mającym tu miejsce w XV wieku rozwojem sukiennictwa.

Od 1260 roku panuje w źródłach milczenie na temat samego miasta Rogoźna. Przerywa je dopiero przywilej lokacyjny wystawiony w 1280 roku. Być może, jak przypuszczają w swym opracowaniu G. Wróblewska i E. Linette, rogoziński zespół osadniczy uległ w tym czasie, z nieznanym nam powodów, zniszczeniu i wyludnieniu a zadaniem zasadźców było zorganizowanie go od nowa. Zasadźcami byli Jan i Piotr Detz. Zezwalał im książę lokować Rogoźno na prawie niemieckim takim, jakie obowiązuje w Poznaniu. Wtedy to nadano miastu zachowany do dziś średniowieczny kształt i najprawdopodobniej obwarowano. Lokacja z 1280 roku spełniła swoje zadanie - miasto rozwijało się osiągając pod koniec średniowiecza rangę ośrodka o sporym lokalnym znaczeniu. Podstawę jego rozwoju gospodarczego stanowiło pełnienie funkcji usługowych dla najbliższego regionu. Dość

znaczną rolę odgrywały istniejące tu królewskie warsztaty hutnicze, położone w sąsiedniej Rudzie. W 1306 roku miasto przez krótki okres pozostaje we władaniu Henryka Głogowskiego. Miasto początkowo kasztelańskie, jest stale aż do rozbiorów siedzibą starostwa. W 1368 roku król Kazimierz Wielki przekazał w dzierżawę braciom von Osten z Drezna miasto wraz z wsiami: Gościejewo, Tłukawy, Bobrowniki i Podstolice. Fakt ten zapoczątkował powstanie starostwa niegrodowego w Rogoźnie - zaliczanego do najwcześniejszych w Wielkopolsce. Proces wyłączenia określonych dóbr spod gestii starosty generalnego i tworzenia tzw. starostw niegrodowych lub inaczej dzierżaw rozpoczął się już w poł. XIV wieku. W 1530 r., Rogoźno przechodzi jako zastaw w ręce królowej Bony. Potem często bywa dawane w zastaw za pożyczki zaciągane przez króla, pozostaje jednak miastem królewskim. W XV wieku rozwija się tu sukiennictwo. Trakt biegnący przez Rogoźno do Ujścia nabiera coraz bardziej znaczenia handlowego, wzrasta też liczba jarmarków. W 1526 roku z fundacji Mikołaja Dołęgi Kretkowskiego, starosty rogozińskiego, wzniesiono nowy zachowany do dziś późnogotycki kościół parafialny, po pożarze odbudowany i konsekrowany w 1668 roku. W XVI wieku następuje znaczne załamanie gospodarcze. W latach 1517,1530,1535, 1537 i przed r.1629 niszczą miasto groźne pożary, a w 1568 r. wyludnia je zaraza. Dwukrotny przemarsz wojsk szwedzkich (1655 i 1656 roku) przypieczętowało najtrudniejszy okres w historii miasta. W połowie XVII wieku następuje powolna poprawa w życiu gospodarczym miasta, związana z osadnictwem olenderskim. Po 1600 roku wokół niego, głównie na południu i północy powstają liczne osady olenderskie, przyczyniające się poprzez osuszanie podmokłych terenów do podniesienia poziomu rolnictwa i hodowli. Wzrost gospodarczy przyczynia się do napływu do miasta ludności pochodzenia żydowskiego. Otoczona murem dzielnica żydowska zajmowała południowo-zachodnią częśći Starego Miasta przy ul. Piekarskiej, Wielkiej i Małej Szkolnej. Tu znajdowała się synagoga, szkoły i mykwa.

Trwająca koniunktura gospodarcza związana z ponownym rozwojem przemysłu sukienniczego doprowadza w latach 1747- 53 do założenia przez starostę rogozińskiego Wł. Szoldrskiego Nowego Miasta na terenie tzw. Targowiska, przy drodze do Poznania. Nowe Miasto, z własnym rynkiem, lokowane na prawie magdeburskim (przywilej lokacyjny z 1750 r.) rozwijało się pomyślnie i wkrótce dorobiło się własnego ratusza, szkoły i budynku do ważenia wełny. Dzięki zezwoleniu królewskiemu z 1777 r., posiadało również własny kościół ewangelicki. Zjednoczenie obu gmin nastąpiło 16.VII.1794 roku. Głównym źródłem utrzymania mieszkańców było sukiennictwo. Prosperity miasta trwało jeszcze po przejściu pod panowanie pruskie, aż po rok 1820, tj. do czasu zamknięcia granicy rosyjskiej. Utrata wschodniego rynku zbytu doprowadziła do upadku sukiennictwa i na długo ustaliła rolę miasta jako skromnego ośrodka regionalnego. W 1835 roku Rogoźno otrzymuje nową ordynację miejską. W pobliżu miasta wypala się cegłę i wydobywa torf, powstaje też fabryka wyrobów miedzianych. Dopiero pod koniec XIX wieku z funduszy państwowych wzniesiono nowe budynki gospodarki komunalnej: pocztę, szpital miejski, dom dla ubogich, więzienie, dom dla siostr diakonisek. Z urzędów o szerszym znaczeniu znalazł się tu sąd okręgowy. Skupiły się tu też liczne szkoły m.in.: gimnazjum, seminarium nauczycielskie, gimnazjum żeńskie. Garnizon, który miasto posiadało w 1 poł. XIX wieku zlikwidowano po wojnie francusko- niemieckiej. Budowa linii kolejowej w 1879 roku nie wноси żadnych radykalnych zmian w życie gospodarcze miasta, chociaż staje się ono ważnym węzłem kolejowym łączącym Śląsk z portami bałtyckimi. W 1888 roku uzyskało połączenie z Wągrowcem, a w 1908 r. z Krzyżem.

W XIX wieku, w okresie zaboru pruskiego, ma miejsce postępująca kolonizacja gminy Rogoźno, podobnie jak całej północnej Wielkopolski przez systematycznie napływających na te tereny kolonistów niemieckich. W 1919 roku na mocy postanowień Traktatu Wersalskiego tereny obecnej gminy zostały przyłączone do Polski. Większość mieszkańców niemieckiego pochodzenia opuściła miasto i gminę, przenosząc się do Rzeszy. Obecnie Rogoźno stanowi siedzibę władz gminnych.

5.2. Charakterystyka wartości kulturowych.

5.2.1. Miasto Rogoźno.

Miasto odległe o 45 km od Poznania, leży nad rzeką Wełną, dopływem Warty na Równinie Rogozinskiej, nad brzegiem jeziora Rogoźno. W mieście skupiają się stare drogi, mające znaczenie lokalne oraz krzyżują się stare szlaki handlowe z Poznania na Pomorze i z Gniezna na Pomorze Zachodnie. Bogactwo znalezisk archeologicznych na prawym brzegu Wełny wskazuje, że tu właśnie znajdował się pierwotnie główny ośrodek osadniczy.

Teren lewobrzeżny był zapewne trudno dostępną wyspą z mało uczęszczanym przejściem w kierunku Wagrowca. Bardziej uczęszczana przeprawa w kierunku północnym znajdowała się na wysokości Wójtostwa. Przeprawy tej pilnował usytuowany na Żydowskiej Górze stary gród z podgrodzem. Z czasem obok grodu powstała osada targowa ulokowana u wylotu przeprawy, w bok od drogi do Laskowa. Utworzył się tu nieregularny, wydłużony plac, połączony z grodem do dziś zachowana droga. Stanowił on ośrodek prawobrzeżnego Rogoźna, zwany później Wójtostwem.

Istotne zmiany w tym układzie spowodowało przeniesienie grodu książęcego na nowe miejsce, połączone zapewne z utworzeniem kasztelani na lewym brzegu rzeki. Przy grodzie znajdowało się podgrodzie. Kształt podgrodzie uległ zatarciu - można jedynie przypuszczać, że ciek wodny wpływający do jeziora na wysokości ulicy Kilińskiego jest pozostałością dawnej fosy. Przy przejściu na Wójtostwo usadowiła się związana z grodem osada Smolary.

Zasięg średniowiecznego miasta, poza linią jeziora i rzeki, wyznaczały od południa obecna ul. Ogrodowa, a od zachodu ob. Ul. Przesmyk. Ośrodkiem miasta średniowiecznego był czworoboczny rynek (ob. Plac Powstańców Wlkp) z wylotami pięciu ulic z narożników. Obszar miasta wytyczony w końcu XIII wieku nie uległ poważniejszym zmianom przez następne cztery wieki. Większa atrakcyjność terenów położonych wzdłuż drogi dojazdowej do Rudy pociągała za sobą zagęszczenie zabudowy ul. Czarnkowskiej. Zabudowa ówczesna była przeważnie drewniana. Na rynku stał ratusz, waga, postrzygalnia i liczne jatki rzeźnicze, piekarskie i szewskie. Bardzo możliwe, że wszystkie te funkcje skupione były w jednym budynku. Przy grobli prowadzącej na Wójtostwo stał młyn.

Dawne podgrodzie zanikło w sposób naturalny po przesiedleniu jego mieszkańców do nowo wytyczonego miasta. Część obszaru dawnego podgrodzia przylegająca od południa do kościoła przeszła na jego własność. Budynek kościoła pozostał na swym dawnym miejscu tj. na kopcu naprzeciw grodu. Był on pierwotnie drewniany. Budowę murowanego w 1526 roku, przypisuje się Andrzejowi Dołędze Kretkowskiemu.

Nad jeziorem, blisko mostu, gdzieś nieopodal kościoła parafialnego stał drewniany kościół św. Marcina, a poza obrębem ówczesnego miasta, przy drodze do Poznania usytuowany był kościółek św. Ducha wzniesiony w XV wieku wraz ze szpitalem. Według tradycji ustnej istniał w Rogoźnie także kościół p.w. św. Wawrzyńca, którego figura stała jeszcze ok. 1900 roku na rynku staromiejskim.

Gród kasztelański, otoczony częstokołem i samborzą, znajdował się w miejscu

dawnego kasztelańskiego. W początkach XVII wieku gród starościński został odbudowany, przez starostę rogozińskiego Michała Sokołowskiego z Wawrzynowa i odbijał swoim dobrym stanem od częściowo spalonej zabudowy miejskiej.

Nowe Miasto założone na prawie magdeburskim przez Władysława Szoldrskiego usytuowane było wzdłuż idącej od południa drogi z Poznania. Wytyczono je na tzw. Targowisku. Był to wąski i bardzo wydłużony plac. W północnej części tego placu wyznaczono rozległy, prostokątny rynek (ob. Pl. Marcinkowskiego) w ten sposób, że droga z Poznania biegnie wzdłuż jego zachodniej pierzei i staje się ul. Wielką Poznańską. Wschodnią krawędzią dawnego targowiska biegnie ulica Mała Poznańska, po czym obie ulice zbiegają się ku południowi tworząc wydłużony, trójkątny blok. Zabudowa obu ośrodków do końca XVIII wieku była ciągle drewniana. W tym czasie nie istnieje już ratusz na Starym Mieście a także dawny gród. Ratusz i kościół na Nowym Mieście były wtedy również wykonane z nietrwałych materiałów. Miejsce i data budowy pierwszego nowo miejskiego ratusza nie są znane. Inicjatywę budowy nowego ratusza podjęto po pożarze, który w 1822 roku zniszczył miasto. Początkowo nawet po dużych pożarach większość domów wznoszono ponownie w konstrukcji szkieletowej. Ponieważ pożary nie ustawały stawiano coraz częściej domy murowane.

W pierwszej połowie XIX wieku ustaliło się kalenicowe ustawienie budynku mieszkalnego na terenie obu Miast. Najlepiej zachowane budownictwo tego typu zachowało się na Nowym Mieście. Są to wzniesione na planie prostokąta, z sienią na osi środkowej, kilkusiośowe budynki, nakryte dwuspadowym, przeważnie naczółkowym dachem - czasem z wystawką. Cechuje je skromny klasycystyczny detal architektoniczny, a dość częste rozwiązanie elewacji frontowej, stanowi centralnie umieszczona, prostokątna wnęka wejściowa, ujęta w dwie kolumny cofnięte przed lico ściany. Zabudowa występuje w układzie zwartym. Z tego czasu pochodzi większość zabudowy ul. Wielkopoznańskiej i Pl. Marcinkowskiego. Skromne parterowe domy z poł. XIX wieku stanowią zabudowę ulicy Kościelnej oraz ciąg domów po obu stronach ulicy Gościnniej, bez wnęk kolumnowych ujmujących wejście. Zabudowę ul. Małopoznańskiej stanowią małe domki rzemieślnicze. Nieliczne domy piętrowe z tego czasu to najczęściej siedziby instytucji zgrupowane przy placach rynkowych. Późnoklasycystyczne budynki: nowego ratusza (Pl. K. Marcinkowskiego 1) i dawnego sądu (Pl. K. Marcinkowskiego 9) górują rozmiarami, lecz nie odbiegają charakterem od reszty otaczającej je zabudowy.

Obiekty z poł. XIX wieku zachowane są w różnym stopniu, w wielu domach została wymieniona stolarka okienna lub drzwiowa, w niektórych przypadkach powiększone zostały pierwotne otwory, zmieniono też pokrycia dachów z pierwotnych ceramicznych na nieodpowiednie współczesne: blacha, eternit itp.

Rozbudowa Rogoźna pod koniec XIX wieku posuwa się w dalszym ciągu wzdłuż ulic dojazdowych. Zlokalizowanie dworca w znacznej odległości od centrum powoduje dalsze rozciągnięcie i tak już luźnego układu urbanistycznego miasta, który formuje się teraz w dwa, zetknięte ze sobą pod kątem prostym człony: wschodni, starszy o zabudowie zwartej i północny w stronę dworca o luźnej rozproszonej zabudowie. Zabudowa pochodząca z przełomu XIX/ XX i pocz. XX wieku występuje przy dawnym Starym Rynku (ob. Pl. Powstańców Wlkp), ulicach: Ks. Kardynała Wyszyńskiego, Kotlarskiej, Kilińskiego. Są to najczęściej piętrowe, murowane domy z charakterystyczną dla pocz. XX wieku dekoracją. Ważniejsze budynki użyteczności publicznej to; poczta wzniesiona w 1897 roku przy

ul. Wielkopoznańskiej, budynek d. Banku Ludowego z ok. 1900 r. ob. dom przy ul. Wielkopoznańskiej 30, gmach d. seminarium nauczycielskiego, zespół budynków dworca kolejowego z parowozownią, wieżami ciśnień i zespołem domów pracowników kolei. Z zabudowy przemysłowej zachowały się: zespół gazowni, zespół rzeźni położony przy ul. Czarnkowskiej 34, do którego należał pierwotnie park obecnie park miejski przy ul. Parkowej, a także budynki Mleczarni oraz dawnego młyna z paszarnią przy ul. Kościuszki..

Z architektury sakralnej miasta zachowały się dwie świątynie. Późnogotycki kościół parafialny p.w. św. Wita wzniesiony w północno- wschodniej części miasta, na miejscu poprzedniego drewnianego w 1526 roku . Po pożarze w 1668 roku odbudowany i rozbudowany o zakrystie i skarbiec. W 1862 roku dobudowano kruchtę wg projektu architekta berlińskiego Fryderyka Augusta Stulera. Restaurowany w XIX i XX wieku. Kościół orientowany, murowany z cegły, trójnawowy, pseudobazylikowy, z wydzielonym trójbocznie zamkniętym prezbiterium z dobudowaną od pd. Zakrystią i skarbcem oraz neogotycką kryptą przy wschodnim przesłonie nawy południowej. Nawa główna i prezbiterium przykryte wspólnym dwuspadowym dachem, nawy boczne i przybudówki dachami pulpitowymi. Elewacje w surowej cegle, z niewielkimi partiami otynkowanymi, opięte dwuuskokowymi skarpami, przechodzącymi w wyższych partiach w północno zachodnim narożniku nawy głównej i północno -zachodnim nawy północnej, w okrągłe wieżyczki. Wnętrze zdobią obiekty z XVII, XVIII i XIX wieku. Zachowała się cenna gotycka chrzcielnica z 1 poł. XV wieku. Do zespołu kościoła należy XIX wieczny, neogotycki, budynek kaplicy pogrzebowej usytuowany w północno- wschodnim narożniku cmentarza przykościelnego oraz drewniana dzwonnica wzniesiona w latach 50-tych naszego wieku, nawiązująca do nieistniejącej dzwonnicy XVIII wiecznej. Zawieszono tu trzy dzwony w tym jeden z 1613 roku. Na południe od kościoła, w linii zabudowy ulicy Kościelnej położony jest pochodzący z 4 ćw. XIX wieku budynek plebani oraz położony na przeciw niej po drugiej stronie ulicy ceglany budynek Wiktoriatu wybudowany ok. 1880 roku.

Stawiany wiele lat (1817-1839) poewangelicki kościół parafialny p.w. Św. Ducha jest skromną, późnoklasycystyczną budowlą z neoromańską fasadą. Usytuowany w południowej części miasta, w głębi parceli przy ul. Wielkiej Poznańskiej, na wprost rynku Nowego Miasta, zwrócony frontem na wschód. Gmina ewangelicka istniała w Rogoźnie już w 1 poł. XVIII wieku. Pierwotny kościół, o konstrukcji ryglowej gmina wybudowała w latach 1780-86. w 1806 roku spłonął od uderzenia pioruna. Obecny murowany, otynkowany, salowy przekryty dachem dwuspadowym krytym blachą. Wnętrze jednoprzestrzenne, przekryte pozorną, drewnianą kolebką. Zachowane drewniane empery boczne oraz chór muzyczny, wsparte na kanelowanych kolumnach. W oknach XIX wieczne witraże. Na północ od kościoła drewniana , czworoboczna dzwonnica przekryta dwuspadowym dachem, zwieńczona masztem z kulą i chorągiewką, na której data 1796 rok.

Ważne dla dziedzictwa kulturowego Rogoźna są również zachowane zabytkowe cmentarze, świadczące o historii miejscowości i zamieszkującej ją społeczności. W Rogoźnie zachowały się cztery cmentarze. Najstarszy to rzymsko-katolicki cmentarz przykościelny, pochodzący z 1 poł. XVI wieku, położony przy kościele pw. św. Wita. Cmentarz ewangelicki leży w południowej części miasta, na zachodnim brzegu jeziora Rogoźno. Założono go w 2 ćwierci XIX wieku. Na prawym brzegu rzeki Welny, na obrzeżu dzielnicy Wójtostwo

znajdują się pozostałości, starego, pochodzącego z przełomu XVI/ XVII wiek, cmentarza żydowskiego. Obecnie bardzo zniszczonego, praktycznie nieistniejącego. Pod ochroną konserwatorską znajduje się też czynny cmentarz parafialny, rzymsko- katolicki, założony w początkach XIX wieku. Cmentarz położony przy skrzyżowaniu ulic Wągrowieckiej z Cmentarną posiada zachowane stare nagrobki i resztki starodrzewu.

5.2.2. Gmina Rogoźno.

Z zachowanych źródeł historycznych wynika, że nowożytna sieć osadnicza gminy Rogoźno pokrywa się zasadniczo ze stanem obecnym. Okres późniejszy przynosi nieznaczne przeobrażenia w układzie przestrzennym sieci osadniczej i dotyczy głównie wieku XIX kiedy to dawne układy przestrzenne wsi wzbogacono o nowe założenia dworsko- folwarczne lub rozbudowano dawne. Założone zostały także nowe kolonie.

Zmianom natomiast na przestrzeni wieków ulegały układy przestrzenne wsi. Jeden z najstarszych układów historycznych wsi - typ owalnicy - zachowany został w Studzieńcu oraz częściowo w Parkowie, będącym dawniej miasteczkiem o nazwie Sławkowo, zabudowa którego nie została zachowana. Częściowy układ przestrzenny wsi to wielodrożnica. Typ układu wielodrożnicy mają również wsie Budziszewko i Wełna. Układ przestrzenny oparty na skrzyżowaniu dróg występuje w Siernikach. Układy typowych ulicówek wzdłuż traktu komunikacyjnego występują w Grudnej, Pruścach, Gościejewie i Słomowie. Na terenie gminy występują też niewielkie osady o średniowiecznej metryce i luźnej zabudowie, jak osady młyńskie w Cieślach i Jaraczu, osada w Boguniewie, czy też osady folwarczne powstałe w XIX wieku: Kaziopole i Marlewo.

Większość jednak wsi w gminie posiada średniowieczną metrykę a ich układy zostały w wiekach późniejszych rozbudowane o zespoły pałacowo (dworsko) - parkowe i folwarczne. Zespoły te najczęściej zachowały czytelny dawny układ w części rezydencjonalnej. Niestety w większości przypadków w założeniach pałacowych degradacji uległa kompozycja dziedzińców paradywnych a całkowitemu zniszczeniu podjazdy. W wielu wypadkach parki zostały wtórnie podzielone bez liczenia się z historycznym rozplanowaniem i artystycznym zamysłem twórców. Zachowały jednak swoją pierwotną wielkość i kształt. Największe zmiany zaszły w rozplanowaniu i zabudowie folwarków. Budynkom dawnych folwarków zmieniano często pierwotne funkcje i przebudowywano. Część została rozebrana. Wznoszono nowe budynki gospodarcze zmieniające układ przestrzenny podwórza, dokonywano nowych podziałów własnościowych.

Na terenie gminy Rogoźno znajdują się trzy reprezentacyjne zespoły rezydencjonalne. Są to założenia pałacowo- parkowe w Wełnie, Siernikach i Słomowie. Dwa pierwsze reprezentują bardziej okazałą architekturę oraz kompozycję parkową. Późnobarokowy zespół w Wełnie wzniesiony w 3 ćw. XVIII wieku dla Franciszka Roztworowskiego, prawdopodobnie składać się miał z pałacu i połączonych z nim galeriami dwu ćwierćkolistych parterowych oficyn, stanowiących otoczenie dziedzińca paradywnego z podjazdem. Projekt ten, przypuszczalnie autorstwa architekta pochodzącego z Czech lub co bardziej prawdopodobne z kręgiem architektów drezdeńskich, nie został w pełni zrealizowany. Wzniesiono jedynie pałac i jedna z planowanych oficyn. Oba budynki przebudowane w XIX wieku. Układ pierwotny zmieniony z nieistniejącym dziedzińcem i podjazdem oraz podzielonym parkiem. Nieprzebudowane, zachowane w pierwotnej formie założenie rezydencjonalne w Siernikach stanowi podręcznikowy wręcz przykład tego typu

rozwiązania. Kompozycja całości podporządkowana głównej osi zaczynającej się przy skrzyżowaniu dróg a kończącej ścianą lasu, w który przechodził największy obszarowo na terenie gminy park. Architektura zaprojektowana przez znanego architekta J. CH. Kamzetzera wzniesiona w latach 1786-88. Realizacja i tego założenia nie została dokończona. Nie wybudowano galerii, które połączyć miały pałac z oficynami. Podobnie jak w Welnie degradacji uległ dziedziniec a likwidacji podjazd.

Znacznie późniejszy, bo pochodzący z pocz. XX wieku zespół pałacowy w Słomowie uzyskał swój kształt przestrzenny podczas budowy rezydencji wznoszonej dla Jana Turno wg. projektu St. Boreckiego, nawiązujący do budowli i rozplanowania otoczenia wersalskiego Petit Trianon. Wcześniejszy, istniejący tu zespół folwarczny został umiejętnie wkomponowany w całość nowego założenia.

Najstarszy zachowany na terenie gminy zabytek architektury dworskiej to wzniesiony przypuszczalnie w 1 połowie lub 3 ćw. XVIII wieku alkierzowy dwór w Studzieńcu. Jest on typowym przykładem szlacheckiej siedziby wykształconej w 2 poł. XVII wieku, a trwającej do wieku XIX. Charakteryzuje ją symetria i osiowość oraz urozmaicona forma łamanych dachów. Z początku XIX wieku pochodzi założenie pałacowo-parkowe w Budziszewku wzniesione dla rodziny Łubieńskich. Klasycystyczny pałac, przebudowany po 1870 roku, podczas tworzenia w nim kaplicy protestanckiej, wzniesiony był w krajobrazowym parku założonym wraz z powstaniem rezydencji. Zarówno zrujnowany pałac jak i przekształcony i podzielony park utraciły swoją dawną świetność. Gruntownej zmianie i praktycznej likwidacji uległ dawny podjazd.

Do rezydencjonalnej architektury świeckiej zachowanej na terenie gminy Rogoźno należy zaliczyć jeszcze objęty ochroną niewielki zespół dworski w Marlewie pochodzący z pocz. XX wieku oraz pozostałości zespołu z nieistniejącym dawnym dworem w Cieślach, z zachowanym natomiast niewielkim parkiem i rządcówką wzniesioną na pocz. XX wieku. Nie zachował się też, powstały zapewne pod koniec XIX wieku pałac w Gościejewie. Budynek pałacu spłonął pod koniec II wojny świat. Zachowany 3,70 ha park krajobrazowy pochodzi z przełomu XVIII/XIX wieku, znacznie jednak przekształcony w okresie międzywojennym.

Zachowana dawna zabudowa wsi w większości murowana, pochodzi z 2 poł. i końca XIX wieku. Budynki wiejskie tego regionu do końca XVIII wieku wykonane były z materiałów nietrwałych, wznoszone w konstrukcjach drewnianych i szachulcowych. Padły one często ofiarą pożarów. Zagięły też nietrwałe budynki lepiące z gliny. Ciekawy rodzaj zabudowy wiejskiej występujący najliczniej we wsiach: Grudna, Kaziopole oraz w Parkowie, stanowią jednakowe zagrody drewniane tzw. „poniatówki” (od nazwiska J. Poniatowskiego) złożone z budynku mieszkalnego, inwentarskiego i stodoły, budowane w latach 1935-8 w ramach planowego zasiedlania związanego z reformą rolną.

Zabytkowa architektura sakralna pochodzi z różnego czasu. Najstarszy, późnogotycki kościół parafialny p.w. św. Wita zachowany w Rogoźnie, pochodzi z 1526 roku. Murowany, wzniesiony w miejscu poprzedniego drewnianego. Z najprawdopodobniej z pięciu istniejących w mieście na przestrzeni wieków kościołów, zachował się oprócz wymienionego także dawny kościół ewangelicki, ob. parafialny p.w. św. Ducha wybudowany staraniem gminy ewangelickiej w latach 1808 - 17, ukończony w 1839 roku (budowa fasady). Jest to budowla murowana, późnoklasycystyczna z neoromańską fasadą. Barokowy, drewniany

kościół fil. p.w. Podwyższenia Krzyża Św. w Wełnie, wzniesiono w miejscu poprzedniego w 1727 roku. Drewniany kościół p.w. św. Jakuba zachowany w Budziszewku wybudowano w konstrukcji zrębowej w 1755 roku z fundacji Wł. Tomickiego, miecznika poznańskiego. Ciekawe rozwiązanie architektoniczne zastosowano w wybudowanym w latach 1780- 1802 kościele parafialnym p.w. Św. Małgorzaty w Parkowie. Centralny, murowany, barokowo-klasycystyczny kościół wzniesiono na rzucie koła, ze środkową częścią wyższą otwartą arkadami do niższego obejścia. Pseudobazylikowy, murowany kościół p.w. Św. Stanisława w Pruścach wybudowano w latach 1872-73 w miejscu drewnianego, który spłonął wraz z zabudowaniami plebańskimi w 1808 roku. Neoklasycystyczny Kościół fil. pw. Wniebowzięcia N.M Panny w Słomowie zaprojektował wraz z pałacem Stanisław Borecki. Wzniesiono go w latach 1904-6 z fundacji Jana Turno na terenie pałacowego parku.

Nota historyczna wybranych miejscowości.

Opisane poniżej miejscowości charakteryzuje znaczne nasycenie obiektami zabytkowymi. W wielu wsiach występuje zachowany zespół dworsko (pałacowo) - parkowy wraz z dawnym folwarkiem, zabytkowa architektura sakralna, budynki użyteczności publicznej (szkoły, dworce) i budynki przemysłowe (młyny), zachowana pozostała także stosunkowo licznie historyczna zabudowa gospodarstw wiejskich: domów oraz budynków gospodarczych. Na ich terenie znajdują się zabytkowe cmentarze oraz występują stanowiska archeologiczne.

BOGUNIEWO

Wieś Boguniewo położona jest ok. 6 km na południe od Rogoźna, z dala od głównych szlaków komunikacyjnych. Jako jedna z osad na tym terenie wymieniane już było w XIV wieku. Pod koniec XIX w., wymienia się wieś i dominium. Boguniewo, które obejmowało wówczas 1.631 „morgów magdeburgskich” i było własnością Szulczewskich. W następstwie licznych podziałów i sprzedaży ostatni właściciel folwarku Edmund Domagalski, agronom z zawodu, gospodarował już tylko na 400 morgach. Początkowo pełnił funkcję zarządcy majątków rolnych, by na krótko przed 1939 rokiem objąć osobiście prowadzenie gospodarstwa w Boguniewie. Zmarł w 1954 roku. Majątek wcześniej został podzielony pomiędzy jego czterech zięciów. Grunt przeszedł po 1960 roku w drodze kupna na własność nowoutworzonej Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej Boguniewo.

Układ przestrzenny i zabudowa: historycznie Boguniewo stanowiło niewielką osadę z zespołem folwarcznym pochodzącym z końca XIX wieku, kiedy to właścicielami wsi byli Szulczewscy. W tym czasie wybudowano też rządówkę, która podobno była dość bogato wyposażona. Wyposażenie zostało rozgrabione i zniszczone w czasie okupacji przez Niemców. Budynek rządówki został w ostatnich latach pozbawiony wielu cech stylowych (zmieniono pokrycie dachu otwory i stolarkę okienną), a wreszcie doszczętnie spłonął 6.11.1996 roku. Zachowała się jedynie kamienna brama prowadząca na teren dawnego podjazdu. Z założenia pozostał również niewielki (0,51 ha) park krajobrazowy będący dziełem ostatniego właściciela Edmunda Domagalskiego, który założył go przed 1939 rokiem. Obok parku dworskiego, istnieje w sąsiedztwie, po przeciwnej stronie łąki park wiejski (0,41 ha), założony mniej więcej w tym samym czasie. Oba bardzo zaniedbane parki, gdzie zniszczeniu uległa spora część pierwotnego zadrzewienia, posiadają jeszcze czytelne układy kompozycyjne. W narożniku parku wiejskiego wybudowano remizę

strażacką. Enklawę zieleni tworzy również pozostałość cmentarza ewangelickiego pochodzącego z 2 poł. XIX w., z zachowanym czytelnym układem oraz większością starego drzewostanu i XIX wieczna bramą cmentarną. We wsi zachował się pochodzący z 1910 roku budynek dawnej szkoły, obecnie dom mieszkalny, będący typowym przykładem budynków szkolnych z tego czasu.

Wskazania konserwatorskie: ochroną objęte są pozostałości zespołu folwarcznego oraz obiekty figurujące w ewidencji zabytków. Konieczne jest przeprowadzenie rewaloryzacji obu parków poprzedzone opracowaniem kompleksowej dokumentacji uzgodnionej ze stanowiska konserwatorskiego.

BUDZISZEWKO

Wieś położona ok. 8 km na południowy - wschód od Rogoźna i ok. 2 km od pobliskiego Studzieńca, ok. 3 km na zachód od rynnowego Jeziora Budziszewskiego. Pierwsza wzmianka o Budziszewku, znanym wówczas jako Budziszewo, pochodzi z 1365 roku. Parafia wzmiankowana w 1440 roku. Obecny kościół parafialny p.w. św. Jakuba wzniesiony w miejscu poprzedniego w 1755 roku z fundacji Władysława Tomickiego - miecznika poznańskiego. W XIX wieku obszar wsi obejmujący 5.693 morgi magdeburskie składał się ze wsi Budziszewo i dominium o tej samej nazwie. Na początku XIX w., zbudowano klasycystyczny pałac. Ewangelikom kościół parafialny zrujnowany w czasie II woj. światowej został częściowo zrekonstruowany w latach 60-tych. W 1913 roku właścicielem pałacu i folwarku był W. Degner. W czasie parcelacji majątku przeprowadzonej po 1914 roku podzielono nawet teren dziedzina pałacowego. Po 1919 roku majątek stał się własnością Skarbu Państwa Polskiego. We wsi w ręce polskie przeszło wtedy około 10 gospodarstw o łącznym obszarze ok. 200 ha. Po 1933 roku budynek pałacu przystosowano do potrzeb nowopowstałej 7-klasowej Wiejskiej Szkoły Podstawowej. Po wojnie przeznaczony na Klub Rolnika i mieszkania dla nauczycieli. Park pałacowy był własnością władz gromadzkich. Aż do roku 1968 kiedy to został ponownie podzielony celem wybudowania w nim nowej szkoły.

Układ przestrzenny: wieś wielodrożnicowa, częściowo o układzie rozproszonym (dawne osady olenderskie), o zabudowie murowanej. Główny trzon założenia wsi stanowi obecnie założenie pałacowo - parkowe wraz z położonym po drugiej stronie dawnej głównej drogi dojazdowej do pałacu, zespołem kościoła parafialnego oraz resztki zespołu folwarcznego usytuowanego w środkowej części wsi, po południowej stronie drogi wiejskiej. Po stronie wschodniej i zachodniej znajduje się zabudowa wiejska. Prowadząca ze Studzieńca dawna aleja dojazdowa obsadzona jest starymi lipami.

Zabudowa: zabytkowy, drewniany XVIII- wieczny kościół (nr rej: A- 225/1216) usytuowany w pobliżu pałacu, wybudowany był w konstrukcji zrębowej. Obecnie po przeprowadzonym w latach 60-tych restauracji (częściowa wymiana konstrukcji ścian, założenie nowych stropów) w konstrukcji częściowo metalowej, obustronnie oszalowany. Kościół orientowany, jednonawowy z transeptem i nieco węższym, wielobocznie zamkniętym prezbiterium. Bryła kościoła zróżnicowana nakryta dwuspadowymi dachami. Od zachodu wieża z kruchtą w przyziemiu nakryta dachem namiotowym. Świątynia stanowi główny element zespołu kościelnego w skład, którego wchodzi murowana brama z przełomu

XIX/XX w., prowadząca na powstały w II poł. XVIII wieku cmentarz przykościelny z zachowanymi, wykonanymi z piaskowca, płytami nagrobnymi z I i II poł. XIX w., m.in. Konstancji z Bojanowskich Łubieńskiej (zm. 1867 r) oraz budynek dawnej pastorówki, pochodzącej z pocz. XX wieku.

Z dawnego założenia pałacowego zajmującego południowo-zachodnią część wsi zachował się klasycystyczny pałac (nr rej: A-217) wzniesiony dla Łubieńskich na początku XIX wieku, przebudowany w II poł. XIX. Budynek murowany na rzucie wydłużonego prostokąta, wysoko podpiwniczony, dwukondygnacyjny z parterowymi przybudówkami w elewacjach bocznych, nakryty czterospadowym dachem. Elewacje tynkowane z wykonanym w tynku detalem; boniowaniem, płaskimi pilastrami, obramieniami okien. Parter oddzielony od piętra wydatnym gzymsiem. Pałac służący w swej historii różnym celom w ostatnich kilkunastu latach opuszczony, popadł w ruinę. Obecnie znajduje się w rękach prywatnych i jest w trakcie generalnego remontu i adaptacji. Obok pałacu znajduje się, po jego południowej stronie znajduje się piętrowy ceglany budynek d. oficyny. Krajobrazowy (5,10 ha) park założony w pocz. XIX wieku (nr rej: A-217) o śladach założenia regularnego z aleją grabową i starymi okazami lip i dębów podzielił los pałacu ulegając w wyniku adaptacji i podziałów kolejnym przekształceniom. Gruntownej zmianie uległo otoczenie dawnego dziedzińca paradnego i dawnego podjazdu do parku. Parkowy system wodny tzn. stawy i kanały od strony wschodniej i południowej praktycznie przestał istnieć. Po głównym stawie z wyspą, pełniącą rolę parnasu z widokiem na pałac i okolice, pozostał niewielki ślad. W części należącej do parafii zatarciu uległa dawna kompozycja ogrodowa. W ostatnich latach w parku wydzielono następną działkę stanowiącą bezpośrednie otoczenie kupionego przez nowych właścicieli pałacu i postawiono nowe ogrodzenie. Na zachód za kościołem znajdował się zespół dawnego XIX wiecznego młyna wodnego przekształconego później na gorzelnię. Na terenie miejscowości położone są cztery zabytkowe cmentarze- dwa katolickie i dwa ewangelickie. Cmentarz przykościelny pochodzi z 2 poł. XIX w, nieczynny cmentarz katolicki we Władyszynie (część wsi Budziszewko) pochodzi z końca XIX wieku i ma w ok. 80 % zachowany stary drzewostan. Najstarszy zachowany nagrobek pochodzi z 1912 roku. Położonej wśród pól uprawnych na północny-wschód od zabudowań wiejskich znajduje się założony w II poł. XIX w. cmentarz ewangelicki będący w b. złym stanie ze zniszczonymi nagrobkami i wyciętym w dużej części drzewostanem. Drugi pochodzący z końca XIX wieku położony jest na północ ok. 700 m. poza siedliskiem z zachowanym czytelnym układem-zaniedbany.

Na północny wschód od wsi, na lewym brzegu Potoku Budziszewskiego (dopływ Wełny) - znajduje się stanowisko archeologiczne (nr rej: A-194/852)- grodzisko pierścieniowe.

Wnioski konserwatorskie:

Nie mogąc przywrócić wszystkim trzem częściom parku jednego właściciela, co byłoby z punktu widzenia konserwatorskiego najlepszym rozwiązaniem pozwalającym na jego kompleksową rewaloryzację i odtworzenie dawnego podjazdu wraz z główną osią widokową oraz systemem wodnym, postuluje się ochronę zachowanej kompozycji parkowej, w historycznych granicach wraz ze starym drzewostanem i budynkami pałacu, oficyny i d. pastorówki. W granicach ochrony zabytkowego założenia znajduje się także kościół parafialny wraz cmentarzem przykościelnym oraz zespół dawnego młyna. Wszelkie prace przy tych obiektach muszą uzyskać akceptację ze stanowiska konserwatorskiego. Wpisane do rejestru grodzisko objęte jest pełną ochroną prawną i zakazem prowadzenia na tym terenie

wszelkich prac. Ochroną konserwatorską objęte są również zachowane cmentarze.

CIEŚLE

Niewielka osada nad rzeką Wełną. Osada utworzona przez zespół folwarczny, położony 7 km na wschód od Buku, 24 km na południowy - zachód od Poznania, w odległości ok. 2 km na północny - wschód od Rogoźna, w odległości ok. 1,6 km po południowej stronie drogi biegnącej z Rogoźna do Wągrowca, otoczony polami uprawnymi. Poza zespołem nie ma zabudowy wiejskiej. Miejscowość o średniowiecznej metryce. Pierwotnie osada młyńska. Ślady w postaci pali po starym młynie znajdują się w zakolu rzeki wełny na wysokości folwarku.

Zespół folwarczny powstał prawdopodobnie w połowie XIX wieku. Do zespołu należało 209 ha ziemi, w tym 123 ha pól uprawnych, 67 ha łąk, 6 ha lasów, 4 ha wody. W rękach niemieckich majątek pozostawał do końca II wojny światowej. Po 1945 roku folwark przeszedł na własność Państwowego Funduszu Ziemi a potem stał się własnością PGR Cieśle - Kombinat Studzieniec.

Układ przestrzenny i zabudowa: Cieśle to historyczne zespół folwarczny kompozycyjnie połączony z niewielkim położonym w zakolu rzeki Wełny parkiem. Zespół otoczony polami uprawnymi, po stronie zachodniej w odległości ok.0,7 km znajdują się obszary leśne. Położony na płaskim, po stronie północnej i zachodniej obniżającym się w kierunku Wełny terenie. Tworzą go obiekty usytuowane wokół podwórza folwarcznego o kształcie zbliżonym do prostokąta, park oraz zabudowa czworaków. Pierwotny układ widoczny na mapie z 1890 roku, różnił się nieznacznie od obecnego. Widoczny jest inaczej usytuowany w stosunku do obecnej rządcówki, nieistniejący dom właściciela (dwór?), któremu podporządkowana była główna oś kompozycyjna zachowanego parku oraz również nie zachowany, położony obok budynek mieszczący później przechowalnię owoców i warzyw. Ceglany, piętrowy budynek rządcówki (nr rej: 444/A) wzniesiony na pocz. XX wieku (na jednej z belek konstrukcji dachowej widnieje data 1908 r.) usytuowany jest w centralnej części założenia między podwórzem folwarczny a parkiem. Wybudowano go na planie prostokąta, z gankiem i balkonem na osi fasady. Dwukondygnacyjny, z wysokim użytkowym poddaszem, w środkowej części fasady z trójkondygnacyjną częścią środkową, nakrytą osobnym dwuspadowym dachem. Elewacje tynkowane z dekoracją wykonaną w surowej cegle. Dachy dwuspadowe z głębokimi okapami na drewnianych kroksztynach, kryte papą. Zachowana większość pierwotnego wyposażenia budynku (stolarka okienna, główne drzwi wejściowe, klatka schodowa, deskowe podłogi).Zachowana część ogrodzenia z metalowej krzty z wybudowaną z cegły główną bramą wjazdową. Budynki folwarczne w zabudowie zwartej, murowane z cegły na kamiennych podmurówkach, z tynkowanymi elewacjami i detalem architektonicznym pozostawionym w surowej cegle. Z pierwotnej zabudowy zachowały się: spichlerz, obora i stajnia oraz domy mieszkalne: nr 6 - d. czworak i nr 12 - d. ośmiorak wybudowany w 1881 roku. Oba budynki typowe dla pochodzącej z tego czasu zabudowy koloni mieszkalnych pracowników folwarcznych. Park w pierwotnych granicach o zatartej kompozycji wewnętrznej.

Wskazania konserwatorskie: ochronie prawnej i konserwatorskiej podlega zarówno wpisany do rejestru dom zarządcy jak i całe założenie folwarczne jako całość oraz poszczególne jego elementy. Wskazane byłoby uporządkowanie zieleni i kompozycji

parkowej.

JARACZ

Osada Jaracz- Młyn położona jest ok. 2 km od wsi Jaracz. Wieś ta zlokalizowana jest przy bocznej drodze odchodzącej w kierunku zach. Od trasy Poznań- Piła. Osada położona jest nad rzeką Wełną, ze wszystkich stron otoczona lasami.

Według tradycji początki osady młyńskiej w Jaraczu sięgają XV wieku, brak jednak o niej dokładnych informacji. W 3 ćw. XIX w., osada młyńska przeszła w posiadanie Niemców: składała się ona w tym czasie z drewnianego młyna o napędzie na koło wodne, domu właściciela, podwórza folwarcznego z budynkami gospodarczymi i inwentarskimi oraz prawdopodobnie mieszkalnymi dla robotników. Na przełomie XIX / XX wiek osada wraz z folwarkiem obejmowała obszar ok. 71 ha, w tym ponad 30 ha gruntów ornych, 14 ha łąk i pastwisk, ponad 17 ha lasów.

Pod koniec XIX w. miała miejsce regulacja rzeki Wełny, która to uniemożliwiła dalsze wykorzystywanie młyna na koło wodne. Z analizy map archiwalnych wynika, iż stary młyn działał jeszcze w roku 1890. Na młyn o napędzie turbinowym został przebudowany, pochodzący z 2 poł. XIX spichlerz. Na mapie z 1911 r., zaznaczony jest już młyn w przekształconym budynku spichlerza. W 1924 roku obiekt częściowo spalony, odbudowany po pożarze w 1926r. Pracował do 1976 r. W 1981 r. Przejęty przez Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno- Spożywczego w Szreniawie na cele muzealne.

Układ przestrzenny i zabudowa: Kompozycja zespołu (nr rej: A / 752) jest obecnie rozproszona. Układ przestrzenny zespołu zmieniony wskutek wyburzenia budynków dawnego podwórza folwarcznego. Pierwotnie - w czasie istnienia podwórza gospodarczego - kompozycję cechowała pewna zwartość i regularność. Podwórze miało kształt prostokąta o osi dłuższej wschód- zachód. Przy rozwidleniu dróg gruntowych stoi budynek młyna z późniejszą dobudówką, zwrócony frontem na płn.- zach. Na płd.- wsch od młyna rozciąga się rozlewisko Wełny z dwoma jazami piętrzącymi. Na płn.- zach. Od młyna usytuowany jest budynek dawnej stajni. Na niewielkim wzniesieniu posadowiony jest dom młynarza zwrócony frontem na płd. Ze względu na położenie obiekt ten można uznać za dominantę architektoniczną zespołu. Na płd.- zach. Od młyna, po zachodniej stronie drogi, przy starym korycie Wełny znajdował się stary młyn wodny, posadowiony prawdopodobnie na palach. Obecny budynek młyna wyremontowany i zaadaptowany na cele muzealne.

Na terenie osady istnieją 4 zabytkowe cmentarze. Z II poł. XIX w., pochodzi katolicki cmentarz położony przy drodze do Jaracz- Młyna, tzw. Piłka - Młyn (część wsi Jaracz), którego drzewostan stanowią gł. dęby. Niedaleko (ok. 150 m.) od kompleksu zabudowań młyna, położony jest pochodzący z I poł. XIX w., cmentarz ewangelicki zwany „cmentarzem młynarzy” z najstarszym zachowanym nagrobkiem pochodzącym z 1846 roku. Z przełomu XIX / XX wiek pochodzi położony ok. 200 m. od zabudowań wiejskich, cmentarz ewangelicki z zachowanym, czytelnym dawnym układem. Nieczynny cmentarz katolicki z 2 poł. XIX w., położony jest w Rożnowicach (części wsi Jaracz). Z I ćw. XX wieku pochodzi zachowany w niezmiennym kształcie budynek szkoły, wraz z budynkiem gospodarczym.

Wskazania konserwatorskie: Całe założenie adaptowane na cele muzealne, wystawiennicze i hotelowe, podlega ochronie konserwatorskiej. Ochronie tej podlegają także obiekty

figurujące w ewidencji oraz zabytkowe cmentarze.

MARLEWO

Niewielka osada folwarczna. Zespół folwarczny położony ok. 2 km na płu- zach. Od Rogoźna, ok. 250 m. na pld. Od drogi z Rogoźna do Wągrowca. Całość zespołu złożonego z 2 części : dworsko- parkowej i zabudowy folwarcznej powstała zapewne w latach 20-tych XX wieku dla Szułdryńskich - właścicieli Siernik. Obecnie majątek jest własnością Agencji Rolnej Skarbu Państwa - dzierżawiony przez prywatnego dzierżawcę. Dwór z parkiem - Spółdzielnia Mieszkaniowa Wiatrowo.

Układ przestrzenny i zabudowa :

Założenie na planie wydłużonego prostokąta składa się z niewielkiego parku w którym usytuowano, zwrócony fasadą na płu.-zach. budynek dworu (nr rej: A- 445) oraz zajmującego pn - zachodni narożnik parku podwórze gospodarcze. Budynek dworu murowany, wzniesiony na planie prostokąta, parterowy, nakryty wysokim czterospadowym dachem, krytym dachówką karpiówką, posiada od frontu kolumnowy ganek, zwieńczony trójkątnym frontonem. Wnętrza obecnie przystosowane na mieszkania dla 4 rodzin. Park z zachowanymi granicami, resztkami drzewostanu oraz czytelnym jeszcze układem. Z zabudowy podwórza folwarcznego zachowały się : dawna chlewnia i obora pochodzące z ok. 1935 roku.

Wskazania konserwatorskie: dawny zespół dworsko-parkowy wraz z zabudową folwarku zasługuje na pełną ochronę konserwatorską jako przykład historycznego założenia. Planowana wyprzedaż mieszkań we dworze byłaby z punktu widzenia konserwatorskiego decyzją błędną, pociągającą za sobą podział parku, co w przyszłości zaowocuje najprawdopodobniej całkowitą jego dewastacją i utratą cech zabytkowych. Najlepszym rozwiązaniem byłoby znalezienie jednego właściciela dla całości założenia lub chociażby tylko dla części rezydencjonalnej.

PARKOWO

Wieś, niegdyś miasteczko, zwane Sławkowo, położona ok. 9 km od Rogoźna, nieopodal głównej drogi wiodącej z Obornik do Rogoźna i Ryczywołu przez Rudę. Parafia wzmiankowana w 1425 roku. Kościół paraf. p.w. Św. Małgorzaty przejściowo w XVII wieku znajdował się w ręku protestantów, rozebrany ok.1650 roku. Na jego miejscu wzniesiono w 1667 r., nowy drewniany . Obecny zbudowany w 1780-1802 z fundacji Jana Franciszka Roztworowskiego, starosty żytomierskiego oraz generała Adama Grabowskiego i jego żony Ludwiki z Turnów. Konsekrowany w w 1853 r. Restaurowany w latach 1853 (nowe pokrycie dachu) i 1870-71, odnowiony w 1952 roku.

Układ przestrzenny i zabudowa: dawne miejskie rozplanowanie miejscowości nie zachowane. Częściowo układ przestrzenny wsi wykazuje cechy jednego z najstarszych układów - historycznego typu owalnicy, a częściowo wielodrożnica. Pierwotna zabudowa miejska nie zachowała się. Istniejąca do dziś historyczna zabudowa wsi to w przeważającej większości parterowe zagrody z drewnianym domem typu „poniatówka” pochodzące z 1937 roku. W czasie przeprowadzania reformy rolnej osadzano we wsi górali i do nich należały te

właśnie zagrody. Nieliczne starsze budynki pochodzą z 4 ćw. i końca wieku XIX. Dominantę architektoniczną wsi stanowi barokowo-klasycystyczna bryła kościoła (nr rej: A-75), położonego na niewielkim wzniesieniu we wschodniej części wsi, przy skrzyżowaniu dróg ze Słomowa do Wełny i z Rożnowa do Józefinowa. Świątynia centralna wzniesiona na rzucie koła z obejściem. Część środkowa wyższa nakryta kopułą na tamburze, otwarta arkadami do niższego obejścia utworzonego z 4 większych (kaplic) i 4 mniejszych pomieszczenia. Dachy kryte blachą, kopuła zwieńczona hełmem stożkowym z kulą i krzyżem. Nad obejściem dach półkopulasty, wygięty. Na cmentarzu kościelnym, otoczonym pochodzącym z przełomu XIX/XX wieku ogrodzeniem złożonym z ceglano-tynkowanego muru i bramy, znajduje się drewniana dzwonnica (nr rej: A-275) zbudowana w 1 poł. XIX w., w konstrukcji słupowej, oszalowana, z półkolistymi prześwitami w górnej części, nakryta stożkowym daszkiem. Do zespołu kościelnego należy oddalony ok. 50 m. od kościoła murowany XX wieczny budynek plebani a także szachulcowy budynek organistówki z pocz. XX w. Ciekawą skomplikowaną bryłę ma murowany budynek szkoły z 1 ćw. XX wieku. Na terenie wsi są jeszcze dwa murowane budynki użyteczności publicznej, pochodzące z tego czasu t.j.: dworzec PKP oraz budynek remizy strażackiej. Na północny zachód od zabudowań wiejskich położony jest dawny folwark pochodzący z pol. XIX wieku, z zabudowy którego zachował się ceglany dom mieszkalny oraz budynki stajni i stodoły. W południowo-zach. części wsi, przy drodze łączącej Parkowo z szosą Poznań-Rogoźno usytuowany jest czynny rzymsko-katolicki cmentarz pochodzący z 2 poł. XIX wieku.

Wskazania konserwatorskie: wszelkie prace związane z obiektami wpisanymi do rejestru zabytków można podejmować jedynie po uzyskaniu pisemnej zgody Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Ochronie konserwatorskiej podlegają też obiekty znajdujące się w ewidencji zabytków.

PRUŚCE

Wieś położona ok. 6 km na wschód od Rogoźna, na lewym brzegu rzeki Wełny. Wieś o starej XIV wiecznej metryce. W XIX wieku należała do Radolińskich z Siernik, a potem do Szuldrzyńskich. Pierwszy kościół drewniany p.w. Św. Trójcy, Marii Magdaleny, Macieja i Kazimierza wzniesiony w 1421 roku staraniem kasztelana rogozińskiego Jakuba Wierzbiety, herbu Grzymała. Spłonął w 1680 roku. Następny kościół wzniesiono w tym samym miejscu pod koniec XVII wieku (poświęcony 1690). Jego los nie jest znany. Obecny wzniesiony na miejscu wcześniejszego, istniejącego tu już w 1763 roku, drewnianego, fundacji Anny z Bnińskich i Wojciecha Radolińskich, który spłonął w 1808 roku., wraz z zabudowaniami plebanii.

Układ przestrzenny i zabudowa:

wieś ulicówka o zabudowie murowanej. W południowej części wsi, w oddaleniu od zabudowań wiejskich usytuowany jest na wzniesieniu, murowany, kościół p.w. św. Stanisława biskupa (nr rej: A - 594) wzniesiony w latach 1872-1873. Świątynia trójnawowa, pseudobazylikowa, orientowana, z wydzielonym trójbocznie zamkniętym prezbiterium. Od zachodu trójkondygnacyjna wieża na planie prostokąta z kruchtą w przyziemiu. Elewacje kościoła gładko tynkowane, nawa i prezbiterium opięte uskokowymi skarpami, które w narożnikach korpusu od frontu przechodzą w niskie wieżyczki, kryte namiotowymi

daszkami. Przy kościele neogotycka kaplica grobowa rodziny Szuldrzyńskich z przełomu XIX/ XX wiek i okazała murowana plebania z dużą fontanną od strony pn. Plebania(nr rej: A-215) usytuowana na południe od kościoła pochodzi zapewne z ok. poł XIX wieku z późniejszą częścią północną wybudowaną przez budowniczego M. Połomski ze Żnina w 1904 roku. Budynek plebanii parterowy, murowany, przykryty wysokim dachem naczółkowym. Fundator i budowniczy kościoła nieznani.. W połowie XIX wieku istniał w Pruscach folwark, z którego obecnie zachowała się część koloni czworaków - 5 domów będących teraz prywatnymi domami mieszkalnymi (nr: 24,25, 26,28 i 37) a z zabudowy folwarku: d. chlewnia, stajnia i budynek gospodarczy. Zespół został już częściowo rozparcelowany przed wojną.. Zachował się do dziś budynek szkolny zbudowany w 1910 roku, obecnie dom mieszkalny nr 30. Na terenie wsi znajdują się dwa cmentarze katolickie: przykościelny, pochodzący z XV wieku (nr rej: A-801) oraz czynny cmentarz pochodzący z 2 poł. XIX wieku, z najstarszym zachowanym nagrobkiem z 1886 roku.

Wskazania konserwatorskie : poza obiektami wpisanymi do rejestru ochroną konserwatorską objęte są obiekty figurujące w ewidencji w raz z pozostałościami zabudowy folwarcznej oraz zabytkowe cmentarze.

SIERNIKI

Wieś Sierniki położona na wschód od Rogoźna na terenie o ukształtowaniu równinnym., przy skrzyżowaniu lokalnych dróg z Rogoźna, Prusiec i Wągrowca.

Sierniki, dawniej zwane Sierzniki , są po raz pierwszy wymienione w aktach grodzkich poznańskich w 1399 roku. W początkach XVIII wieku dobra siernickie należały do Radolińskich i składały się z wsi: Grzybowo, Marlewo, Prusce, Sierniki i Stare. Pomimo, że Sierniki od 1717 roku stały się własnością Radolińskich, to jednak nie były ich główną siedzibą - był nią bowiem Jarocin. W Siernikach w tym czasie istniał tylko niewielki dwór drewniany kryty gontem i prywatna kaplica, pozostałość po poprzednich właścicielach. Budowę pałac wzniesiony w latach 1786-1788 wg jego projektu prowadził architekt Antoni Hohne. Równocześnie z budową pałacu założono park. Około 1880 roku Sierniki obejmowały ogółem obszar 1.675 ha, z czego 672 ha użytków rolnych, 41 ha łąk, 65,5 ha pastwisk oraz 793,5 ha lasów, 35 ha nieużytków i 65,5 ha wody. Po I wojnie światowej Sierniki odziedziczył Stanisław Szuldrzyński a po jego śmierci w 1937 roku syn Konstancy Szuldrzyński. W 1945 roku pałac wraz z majątkiem przeszedł na własność Skarbu Państwa, a następnie PGR Sierniki.. Od 1964 mieściła się tu Stacja Hodowli Roślin, szkoła i przedszkole. Obecnie całość założenia ma trzech właścicieli : pałac wraz z wydzieloną częścią parku należy od 1989 roku do spadkobierców ostatniego właściciela, reszta parku jest w posiadaniu Lasów Państwowych, oficynami wraz z folwarkiem zarządza Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa

Układ przestrzenny: Całość kompozycji przestrzennej podporządkowana głównej osi widokowej biegnącej z północnego- wschodu na południowy- zachód, a zaczynającej się główną aleją dojazdową biorącą swój początek w punkcie skrzyżowania dróg prowadzących z Prusiec, Marlewa i Przysieki. Aleja ta prowadzi poprzez bramę na prostokątny dziedziniec parady z podjazdem przed pałacem. Pałac usytuowany wg zasady „ między dziedzińcem a ogrodem” , za nim rozciąga się duży (21,48 ha), park o charakterze krajobrazowym

przechodzący w las. Oś kompozycyjna kontynuowana jest parkowym kanałem.

Na poprzedzającym pałac dziedzińcu wzniesiono dwie piętrowe oficyny, która pierwotnie miały być połączone z nim galeriami. Po obu stronach wjazdu na teren dziedzińca w początkach XIX wieku wybudowano oficyny gospodarcze. Ich przeznaczenie wynika z bliskości podwórza gospodarczego położonego po płn. stronie założenia rezydencjonalnego. Wzdłuż drogi dojazdowej na podwórze folwarczne, równoległej z główną aleją dojazdową do pałacu, położona jest kolonia domów pracowników folwarcznych.

Zabudowa: Najistotniejszym elementem całości założenia rezydencjonalnego jest piętrowy budynek pałacu (nr rej: A-97) wybudowany na planie prostokąta z wgłębnym portykiem kolumnowym w trzech osiach środkowych fasady i 3 - bocznym ryzalitem na osi elewacji ogrodowej. Pałac wzniesiony w cegle, dwukondygnacyjny, na wysokim kamiennym cokole. Pierwsza kondygnacja wyższa, mieszcząca pomieszczenia reprezentacyjne, oddzielona od piętra gzymsem w formie gładkiej opaski. Gzysms wieńczący profilowany kostkowy. Bryła pałacu zwarta. Fasada 9-osiowa, z poprzedzonym schodami, 4-kolumnowym portykiem w wielkim porządku, o jońskich kapitelach, zwieńczony trójkątnym naczółkiem. Ryzalit ogrodowy opięty pilastrami, poprzedzony dwubiegowymi półkolistymi schodami, zwieńczony attyką pełną, ozdobioną płycinami i kartuszem z literami CR oraz herbem Radolińskich. Wszystkie elewacje w gładkim tynku z narożnikami i przyziemiem rustykowanym, naśladującym fakturę kamienia. Główna bryła nakryta czterospadowym, ceramicznym dachem. Ryzalit ogrodowy nakryty osobnym dachem namiotowym. Schody frontowe bazy i kapitele wykonane z piaskowca, pozostała dekoracja architektoniczna jak opaski okienne, gzymsy itp wyrobiona w tynku. Pałac nie był przebudowywany. Zachowany nieregularny układ wnętrza. Na osi poprzecznej pałacu mieści się westybul z gł. klatką schodową i obszerny dwukondygnacyjny salon na planie koła. Wschodnia część pałacu dwutraktowa, zachodnia trojtraktowa z dodatkową klatką schodową łączącą piwnice ze wszystkimi kondygnacjami.

Dopełnieniem, zaprojektowanej przez J.Ch. Kamzetzera, kompozycji architektonicznej dziedzińca są dwie współczesne z pałacem, położone w jego bezpośrednim sąsiedztwie, piętrowe oficyny (nr rej: A-145/162) o bryle zewnętrznej i detalu nawiązującym do budynku pałacu. Umieszczone symetrycznie po obu stronach dziedzińca, murowane, tynkowane, dwukondygnacyjne, wzniesione na rzucie prostokąta o boniowanych narożach, dwukolumnowych portykach zwieńczonych wysokimi trójkątnymi frontonami. Kryte wysokimi czterospadowymi dachami. Oficyna położona po płd.-wsch. Stronie dziedzińca pełniła rolę budynku mieszkalnego i zaplecza gospodarczego pałacu tu bowiem mieściła się kuchnia pałacowa oraz mieszkania na piętrze. Od strony pałacu przylegała do niej oranżeria. W oficynie od str. płn.-zach. znajdowała się wozownia oraz mieszkania dla pozostałych służb pałacowych. Obecnie obie znacznie przebudowane zachowały jednak większość cech stylowych. Dwie późniejsze XIX wieczne, parterowe oficyny położone przy wjeździe na dziedzińiec paradny, wybudowano na rzucie prostokąta, nakryte dwu i trójspadowymi dachami naczółkowymi. Jedna z nich obecnie zamieszkała, druga uległa daleko posuniętej dewastacji. Zdewastowany i zdegradowany również został sam dziedzińiec z podjazdem. Jeszcze do 1950 roku przed frontem pałacu znajdował się rozległy gazon z podjazdem. Potem pełniąc przez wiele lat rolę dziedzińca szkolnego został przekształcony na plac z rzadka porośnięty drzewami. Obecnie w mniej więcej połowie dziedzińca postawiono drewniane ogrodzenie oddzielające od siebie dwie nowoutworzone działki geodezyjne.

Całość zarośnięta wysoką trawą - zaniedbana. Park krajobrazowy (nr rej: A-97-p.) założony w 4 ćwierci XVIII wieku o czytelnym układzie i kompozycji wewnętrznej, rozciąga się na dużym obszarze położonym po południowo-zachodniej stronie zespołu, przechodząc w park leśny z dużą ilością drzew pomnikowych. Park poprzecinany kanałami: głównym wyznaczającym główną oś kompozycji i dwoma poprzecznymi. System wodny parku uległ niestety zakłóceniu, co spowodowało wyschnięcie wody w stawie pałacowym. Park od podwórza gospodarczego oddziela wysoki ceglany, d. tynkowany mur.

Zabudowania gospodarcze tworzą osobny kompleks. Podwórze gospodarcze o czytelnym układzie pierwotnym. Wyraźnie oddzielone od części rezydencjonalnej poprzez mur i osobną drogę dojazdowa zachowało większość pierwotnej zabudowy, z której wyróżnia się centralnie usytuowany budynek dawniej mieszczący kuźnię, stelmacharnię, rymarnię i gołębnik oraz potężna bryła ceglanoego spichlerza. Oprócz wymienionych ze starej zabudowy zachowały się: budynek dawnej stajni i obory, dawnej chlewni, stodoły, owczarni i wolarni, gorzelnia, dawnego magazynu torfu. Wszystkie te obiekty pochodzą z 2 połowy XIX wieku. Przy drodze dojazdowej do podwórza folwarcznego po obu jej stronach usytuowana jest kolonia czworaków złożona z parterowych domów: dwojaków, trojaków, czworaków z towarzyszącą im zabudową gospodarczą oraz ogródkami.

Wskazania konserwatorskie:

Klasycystyczny zespół pałacowy jest jednym z ciekawszych tego typu rozwiązań w kraju. Na przestrzeni ostatnich kilkudziesięciu lat uległ znacznej degradacji, W chwili obecnej najpoważniejszym niebezpieczeństwem pogłębiania się tej sytuacji jest dokonany nieprawidłowy z punktu widzenia historycznego, kompozycyjnego i konserwatorskiego podział całości między trzech różnych właścicieli. Obiekt wymaga podjęcia pilnych prac remontowych i konserwatorskich oraz rewaloryzacyjnych, przywracających mu dawny układ i rangę. Z punktu widzenia konserwatorskiego najlepszym rozwiązaniem byłoby dokonanie scalenia wydzielonych geodezyjnie działek i znalezienie jednego właściciela, przynajmniej dla części rezydencjonalnej zespołu, który podjąłby trudom i kosztom prac remontowych i rewaloryzacyjnych oraz utrzymaniu całości w należytym stanie. Ochronie konserwatorskiej podlega zarówno wpisana do rejestru część rezydencjonalna jak i folwarczna ze wszystkimi jej elementami składowymi.

SŁOMOWO

Słomowo leży w odległości ok. 8 km od Rogoźna. Wieś i folwark Słomowo znane było pod różnymi nazwami. I tak niekiedy wymienia się nazwę Słanowo lub Słanowo. W 1356 roku w dokumentach wieś ta pisana jest jako Szłomowo. w 1361 r., jako Człomowo i Słamowo.

Miejscowość o metryce średniowiecznej. Na podstawie znalezisk archeologicznych należy przypuszczać, że osadnictwo na tym terenie sięga czasów znacznie wcześniejszych. W 1726 roku zbudowano we wsi drewniany kościół, rozebrany w 1 pol. XIX w. Na początku XIX wieku Słomowo wchodziło w skład dóbr boguniewskich i należało do szambelana Aleksandra Bojanowskiego, a później do rządu pruskiego. Po wojnie w latach 1945-49 znalazło się ono pod administracją Państwowych Nieruchomości Ziemijskich. Majątek miał być rozparcelowany, lecz w 1949 roku odstąpiono od tego zamiaru i utworzono PGR Słomowo. Później wielokrotnie zmieniała przynależność administracyjną. Od 1968 r., należało do

Dyrekcji PGR w Wojnowie, od 1977r., do Dyrekcji PGR Gorzewo. Obecnie jest we władaniu AWRSP i jest dzierżawione.

Układ przestrzenny: wieś ulicówka o zabudowie murowanej. Historyczny układ przestrzenny miejscowości oparty został o trakty wiodące z Pacholewa do Parkowa i dalej do Welny a także drogi do Boguniewa. Wzdłuż tych dróg rozłożona jest także zabudowa kolonii czworaków. Zespół pałacowo - parkowy zajmuje dużą część obszaru wsi i rozciąga się w jej płn.-wschodnim rejonie. Założenie składa się z części rezydencjonalnej złożonej z pałacu, oficyn, kościoła oraz parku, podwórza folwarcznego z zabudowaniami folwarku i dwu kolonii domów mieszkalnych pracowników folwarcznych.

Zabudowa: Zespół jest dobrze i czytelnie zachowany, a obecny jego kształt i układ przestrzenny pochodzi z pocz. XX wieku i został mu nadany podczas budowy rezydencji przez ówczesnego właściciela Jana Turno. W nową organizację przestrzeni włączono istniejące tu wcześniejsze budynki folwarczne wzniesione przez Hipolita Turno w początku lat 80-tych XIX wieku. Neoklasycyistyczny pałac (nr rej: A-243/1336) usytuowany we wschodniej części wsi, nieopodal podwórza folwarcznego, zbudowany w latach 1904-1906 dla Jana Turno (brata Stanisława - dziedzica Objezierza) według projektu znanego architekta Stanisława Boreckiego. Budowla wzorowana jest na wersalskim Petit Trianon J.A. Gabriela.. Fasadą zwrócona na zachód pałac otoczony balustradą , ozdobioną od ogrodu kamiennymi wazami, wzniesiony na planie kwadratu z płytkim ryzalitem od str. płn., otwarty gankiem od frontu i gankiem kolumnowym w elewacji ogrodowej. Wysokopodpiwniczony, dwukondygnacyjny z czteropłociowym dachem pogrążonym, krytym papą. Fasada 5-cio osiowa z 4-kolumnowym portykiem w środkowych osiach. Pozostałe elewacje rozczłonkowane kanelowanymi pilastrami, gładko tynkowane. Cokół boniowany, oddzielony prostym gzymsem. Budynek zwieńczony gładkim fryzem i wydatnym profilowanym gzymsem wspartym na konsolach oraz attyką balustradową. rozwiązana analogicznie jak balustrady ganków. Wjazd na teren pałacowy przez okazałą bramę, podjazd prowadzi przed front od strony od strony południowej. Na północ i zachód rozciąga się 3,27 ha park krajobrazowy (nr rej: A/ 292 /p.) pochodzący z pierwszej połowy XIX wieku. Po północnej stronie pałacu usytuowane są budynki 2 oficyn. W bezpośrednim sąsiedztwie , przy północno-zachodnim narożniku pałacu znajduje się pochodzący z 4 ćwierci XIX wieku budynek będący dawną siedzibą rządcy, później zamieniony na oficynę. Budynek w obecnej formie jest najprawdopodobniej jedynie północną częścią parterowej niegdyś rządcówki. Budynek drugiej oficyny usytuowany na pn- zachód od pałacu zbudowano w początkach XX wieku na planie wydłużonego prostokąta, dwukondygnacyjna, murowana z cegły z fragmentami konstrukcji szkieletowej, otynkowana, zwieńczona wysokim dwuspadowym dachem. W północno- wschodniej części parku na wzgórzu, równocześnie z budową pałacu wzniesiono, neoklasycyistyczny, murowany kościół zaprojektowany przez projektanta pałacu arch. St. Boreckiego. Kościół wybudowano w miejscu wcześniejszego kościoła drewnianego wybudowanego w 1726 roku i rozebranego w 1 poł. XIX wieku. Po poszerzeniu w 2 poł. XIX wieku parku dawny teren kościelny znalazł się w jego granicach. Bryła obecnego kościoła nawiązuje do bryły pałacu. Kościół orientowany , wzniesiony na rzucie krzyża łacińskiego, z kolumnowym gankiem od frontu i arkadowa nisza od wschodu. Przykryty dachem dwuspadowym, części boczne i ganek - osobnymi dachami. Elewacje boniowane, zwieńczone wydatnym belkowaniem z gzymsem kostkowym. Ściany szczytowe budynku zwieńczone

trójkątnymi tympanonami. Na północ od kościoła na sąsiednim, oddzielnym stawem wzgórzu, przy drodze do Boguniewa znajduje się nieczynny cmentarz pochodzący z 2 poł. XIX w., z nagrobkami m.in. właściciela Słomowa Jana Turno (1870-1948) i jego syna Franciszka (1900-1920).

Zespół folwarczny składa się z 2 części: wschodniej - starej i zachodniej - z obiektami zbudowanymi współcześnie, a będącej pierwotnie terenem dawnego sadu i ogrodu. Część starsza z zabudowaniami pochodzącymi z 2 poł. XIX wieku z których zachowały się: budynek d. stajni i wolarni, stodoła, hydrofornia, budynek d. spichlerza i stajni oraz kuźnia. Przy hydroforni znajdowała się niegdyś maszyna parowa, która napędzała mechanizm śrutownika. Budynki wznoszone w cegle z tynkowanymi elewacjami, kryte dwuspadowymi dachami.

Zabudowa czworaków prezentuje formy typowe dla budownictwa tego typu z 2 połowy i końca XIX wieku.

Zachowana zabytkowa zabudowa wsi w większości pochodzi z 2 poł. XIX i przełomu XIX /XX wiek.

Wskazania konserwatorskie:

Ochroną konserwatorską objęty jest cały zespół, zarówno poszczególne jego elementy posiadające wpis do rejestru zabytków : kościół, pałac, park czy budynki oficyn jak i figurujące w ewidencji konserwatorskiej oraz całość historycznie ukształtowanej kompozycji. Wszelkie prace prowadzone na terenie objętym ochroną a mogące mieć wpływ na jego wygląd czy rozplanowanie muszą być uzgadniane ze stanowiska konserwatorskiego. Budynek dworu w stanie dość dobrym, wymaga jednak przeprowadzenia kompleksowych prac remontowych. Konieczna systematyczna pielęgnacja parku oraz jego renowacja, która może być przeprowadzona w oparciu o szczegółową dokumentację uzgodnioną z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Ochronie podlegają też stanowiska archeologiczne.

STUDZIENIEC

Wieś Studzieniec położona jest w odległości 6 km na południe od stacji kolejowej PKP Rogoźno na linii Inowrocław - Krzyż - Poznań- Piła.

Jeszcze sto lat temu Studzieniec nazywał się urzędowo Studziniec i składał się ze wsi i dominium z dworem. W 1422 posiadłości miasta Rogoźna sięgały do granic Studzieńca. W roku 1580 było tu 5 łąnów osiadłych , 4 zagrodników i kowal. Dzielnicem wtedy był Maciej Studzieński. W pierwszej połowie XVIII wieku właścicielami majątku studzienieckiego byli Świniarscy. I to przypuszczalnie oni wzniesli tu barokowy dwór (nr rej: A-96) w 1 poł XVIII wieku. Budowniczości dworu i dokładna data jego powstania nie są znane. Około poł. XIX wieku wzniesiono w parku tzw. Domek ogrodnika (1843 - data na cegle). W 1945 roku przeszedł na własność Skarbu Państwa i podlegał Państwowym Nieruchomościom Ziemi, a od 1949 roku należał do PGR Wojnowo, potem Gorzewo. Pod koniec lat 70-tych - opuszczony. Jesienią 1982 r., PKZ O/ szczecin przystąpiły do prac konserwatorskich i wykonały do końca lat osiemdziesiątych remont zewnętrzny budynku, bez adaptacji wnętrza. Obecnie własność prywatna.

Układ przestrzenny i zabudowa: duża wieś o kształcie owalnicy, z nieistniejącym dzisiaj stawem pośrodku i zabudowie murowanej. Zabytkowy zespół dworski usytuowany po północnej stronie drogi prowadzącej do Boguniewa, w zachodniej części wsi. Zespół otoczony jest od strony południowo-wschodniej zabudowaniami wiejskimi z pozostałych stron polami uprawnymi i składa się z części rezydencjonalnej, folwarcznej oraz kolonii czworaków. W 2,36 ha parku (nr rej: A/145/p) pochodzącym z końca XVIII wieku, usytuowano barokowy dwór alkierzowy zwrócony frontem na wschód. Wzniesiony w konstrukcji szkieletowej, wypełnionej cegłą (pierwotnie gliną), na kamiennej podmurówce, tynkowany. Budynek dworu parterowy, z użytkowym poddaszem, częściowo podpiwniczony. Wzniesiony na planie prostokąta, dziewięcioosiowy, z dwoma alkierzami przylegającymi do narożników fasady zach. i występującymi silnie przed jej lico. Dachy kryte gontem: nad korpusem głównym wysoki, łamany dach polski, czterospadowy, nad wystawkami dachy dwuspadowe, nad alkierzami osobne daszki czterospadowe łamane. Lukarny poddasza ze szczycikami w obramieniach drewnianych o falistych wykrojach. W fasadzie wsch. portal ujęty pilastrami, zwieńczony łukowo wygiętym gzymsem z wolutami. Układ wnętrza dwutraktowy, od frontu na osi sień, za nią salon. Pomieszczenia częściowo przebudowane, z dawnego wyposażenia zachowane fragmenty późnobarokowej dekoracji przy kominkach. Od lat budynek w trakcie remontu. Na terenie parku znajdują się położone w pobliżu dworu budynki: oficyny mieszczącej dawniej kuchnię dworską oraz budynek dawnej rządcówki. Obecnie oba budynki zamienione na mieszkania. Z zachodniej strony, prawie na osi dworu znajduje się domek ogrodnika z 1843 roku, pełniący też funkcję przechowalni owoców. Do parku od strony wschodniej przylegał bowiem duży obszar dawnego sadu i ogrodu, będący obecnie polem. Park z pomnikowymi okazami drzew, stawem oraz parnasem - mocno zaniedbany, zarośnięty, z obcymi wtętami w postaci wygrodenia na osi elewacji ogrodowej pałacu pod ogródek jordanowski. Wjazd na teren parku prowadzi przez pochodzącą z pocz. XX wieku bramę. Kompozycja dziedzińca paradnego i podjazdu zatarta, lecz jeszcze czytelna. Park pomimo zaniedbania zachował jednak układ i dużą część starego drzewostanu. Od północno-zachodu do parku przylega folwark z podwórzem gospodarczym o zmienionym układzie z nieistniejącą dużą częścią dawnych zabudowań. Do dziś z pierwotnej zabudowy zachowały się: stodoła, spichlerz, chlewnia - budynki pochodzące z 2 poł. XIX wieku. Kolonia domów mieszkalnych znajduje się przy drodze wiejskiej, wyznaczającej owalnicę i położona jest po jej południowej stronie. Budynki parterowe, murowane, kryte dwuspadowymi dachami, umieszczone w szeregu w sposób zwarty, wzniesione w końcu XIX wieku. Do dziś zachowały się: 1- pięciorak, 3- czworaki, 2-trojaki (drugi położony przy skrzyżowaniu dróg, nad niewielkim stawem), oraz obiekty inwentarskie (magazyny przydomowe, kurniki). Przy polnej drodze do Władyszyna położony jest zabytkowy, pochodzący z 2 poł. XIX wieku, cmentarz ewangelicki.

Wskazania konserwatorskie:

Do pilnych prac konserwatorskich należy zaliczyć zabezpieczenie zachowanych elementów pierwotnej kompozycji parkowej (układ dróg i ścieżek, wnęki ogrodowe, grupy drzew, wzgórek widokowy - parnas itp.) oraz przystąpienie do rewaloryzacji zieleni parkowej, po wykonaniu odpowiedniej uzgodnionej z konserwatorem dokumentacji. Ochroną konserwatorską objęte są wszystkie elementy zespołu dworsko-parkowego i folwarcznego.

WEŁNA

Wieś położona na wschodnim skraju Puszczy Noteckiej, na prawym brzegu rzeki Wełny, po zachodniej stronie głównej trasy komunikacyjnej między Poznaniem a Piłą - 42 km od Poznania.

W materiałach źródłowych wieś jest wzmiankowana w 1352 roku kiedy to Mikołaj z Welny (ówczesna nazwa Wełny) brał udział w pierwszej konfederacji wielkopolskiej, która zawiązała się w Poznaniu 2 . IX.1352 roku przeciw nieprzyjaciołom króla(Kodeks Wlkp). W roku 1384 w czasie zatargów, czeladź zbrojna Dobiesława z Gołańczy złupiła i spaliła dwór w Wełnie. W okresie międzywojennym własność Skarbu Państwa, od którego wydzierżawił go w roku 1926 Jakub Szlagowski. Po 1945 r., przeszedł na własność Państwowego Funduszu Ziemi, a po parcelacji w 1951 roku utworzono tu Rolniczą Spółdzielnię Produkcyjną. W 1998 roku pałac stał się własnością prywatną.

Układ przestrzenny i zabudowa: duża wieś wielodrożnica o zabudowie murowanej. Układ przestrzenny oparty o oś komunikacyjną - drogę Poznań - Ryczywół. Historyczną dominantę urbanistyczną stanowi zlokalizowane w północno- wschodniej części wsi założenie rezydencjonalne z dużym (9,17 ha) parkiem, składającym się z dwu części: zachodniej stanowiącej otoczenie pałacu i wschodniej położonej nad rzeką Wełna. Część ta, rozciągająca się wzdłuż rzeki Wełny, o powierzchni 4,41 ha, została uznana, Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 12.08.1987 roku jako rezerwat przyrody pod nazwą „Promenada”. Obydwie części połączone były aleją grabową, której zachodni odcinek po II wojnie wycięto przeznaczając teren pod zabudowę gospodarczą RSP. Zniszczyło to pierwotny układ i połączenie między obu częściami parku.

W obecnym, bardzo zdeformowanym w stosunku do pierwotnego założeniu głównym akcentem kompozycyjnym jest późnobarokowy pałac (nr rej: A/156/310) wzniesiony w 3 ćw. XVIII wieku (krótko po 1762 roku) dla Franciszka Roztworowskiego, wojewody zytomierskiego. Założenie pałacowe najprawdopodobniej składać się miało z pałacu, dwu ćwierćkolistych, kurtynowych oficyn połączonych z pałacem galeriami. Całość stanowić miała architektoniczną oprawę dla dziedzińca paradnego z podjazdem. Z przypuszczalnych pierwotnych zamierzeń zrealizowano budowę pałacu i położonej po jego zachodniej stronie oficyny (nr rej: A-264/1510). Późnobarokowy pałac, silnie przebudowany w XIX wieku stoi zwrócony frontem na pn. Murowany, otynkowany, parterowy, wysoko podpiwniczony, z piętrową wstawką na osi poprzecznej. Wzniesiony na planie wydłużonego prostokąta. O 13- osiowych fasadach 3 - osiowych elewacjach bocznych. Na środku obu fasad ćwierćkolisty, trzyosiowy ryzalit, ponad którymi piętrowa wystawka przebudowana w XIX wieku wraz z dokonaną wówczas przebudowa dachu. Elewacja rozczłonkowana pilastrami, narożniki elewacji wsparte szkarpmi, lekko zaokrąglone. Okna zamknięte odcinkiem łuku, w ryzalitech zamknięte półkoliście. Mezzaninowe pięterko w poddaszu oraz dwuspadowy dach (pierwotnie mansardowy), to efekt XIX wiecznej przebudowy. Na zachód od pałacu usytuowana późnobarokowa oficyna pochodząca z czasów budowy pałacu tj. 3 ćw. XVIII wieku. Murowana, otynkowana, wzniesiona na planie wydłużonego prostokąta wygiętego ćwierćkoliście. Pierwotnie parterowa, z piętrem nadbudowanym zapewne w XIX wieku. Fasada 11- osiowa, rozczłonkowana na obu kondygnacjach pilastami. Narożniki elewacji lekko zaokrąglone, elewacje tylna i boczne pozbawione podziałów i okien. Wnętrza całkowicie przebudowane. Zespół budynków folwarcznych położony jest w północno-

wschodniej części założenia. Z dawnej zabudowy podwórza zachowały się XIX wieczne budynki: 2 obór, stodoły i chlewni, d. lodowni - obecnie magazyn paliw, wędzarni oraz magazynu dobudowanego do oficyny pałacowej na przełomie XIX/XX wieku. Od strony zachodniej folwarku pobudowano współczesne budynki gospodarcze. W odległości ok. 250 m. w kierunku południowym w stosunku do zespołu budynków folwarcznych znajduje się wybudowanej tu w 2 poł. XIX wieku budynek gorzelnii z wysokim kominem.

W zachodniej części wsi, na działce w rozwidleniu głównych dróg, przy dawnej głównej alei wjazdowej na dziedziniec pałacowy, położony jest kościół fil. p.w. Podwyższenia Krzyża Św. na miejscu zdewastowanej w 1658 roku kaplicy wzniesionej w XVII wieku staraniem Marcina Grzymułtowskiego. Obecny kościół (nr rej: A-77) wzniesiony z fundacji Wojciecha Rydzyńskiego, kasztelana łódzkiego, konsekrowany w 1731 r. Barokowy, orientowany, drewniany - w konstrukcji zrębowej, z wieżą w konstrukcji słupowej i sobotami w konstrukcji sumikowo- łątkowej, oszalowany (z wyjątkiem sobót). Wybudowany na planie krzyża łacińskiego, z wielobocznie zamkniętym prezbiterium, i prosto zamkniętymi ramionami transeptu. Po obu stronach transeptu dwie analogiczne zakrystie. W fasadzie zachodniej wieża, częściowo wtopiona w ciąg sobót, w wyższej kondygnacji ogzysmowana, sięgająca wysokości nawy, nakryta z nią wspólnym dachem. Dachy kryte gontem nad : nawą, transeptem i prezbiterium dwuspadowe, nad sobotami pulpitowe. Nad nawą wieżyczka na sygnaturkę, z latarnią i cebulastym hełmem. Od zachodu portal ujęty w dwa pilastry, zwieńczony wolutami i częściowo zachowaną dekoracją roślinną.

W lesie, ok. 2 km na pn od centrum wsi położony jest pochodzący z przełomu XIX / XX wiek cmentarz ewangelicki

Wskazania konserwatorskie: W stosunku do pierwotnego założenia wiele elementów oryginalnej kompozycji uległo zmianie. Zniszczeniu i zatarciu uległy elementy kompozycji zachodniej części parku. W całości zniszczony został dawny układ ścieżek. Nowopowstałe nie mają nic wspólnego z dawnym zakomponowaniem parku, są po prostu wydeptane i służą celom gospodarczym. W całości zabudowano dawne ogrody warzywno- owocowe, znajdujące się przy granicy zachodniej i na północ od drogi wjazdowej do parku. Wygrodzono i zabudowano część powierzchni parkowej przylegającej do podwórza gospodarczego. W związku z przeznaczeniem części powierzchni parkowej na inne cele zmienione zostały jego granice od strony północnej, zachodniej i częściowo południowej. Na południowy zachód od pałacu, w jego bezpośrednim sąsiedztwie wybudowano budynki gospodarcze. Do PRL- owskiej degradacji założenia doszła jeszcze obecna. Dokonany w 1998 roku przy zakupie pałacu, podział geodezyjny przebiegający między budynkami pałacu i oficyny ostatecznie niszczy oś kompozycji i możliwość przywrócenia właściwej rangi zniszczonemu dziedzicznemu z podjazdem. Z punktu widzenia konserwatorskiego najbardziej pożądanym działaniem byłoby znalezienie jednego właściciela, który byłby w stanie ponownie scalić zabytkowy układ, usunąć wszystkie obce wtręty jak np. wzniesiony nieopodal pałacu budynek gospodarczy, zrewaloryzować układ parkowy oraz wyremontować i zaadaptować zabytkowe budynki w części rezydencjonalnej założenia. Wszelkie prace prowadzone na terenie zespołu jak również mogące mieć wpływ na jego widok muszą być uzgadniane z WWKZ i poprzedzone wykonaniem wymaganej dokumentacji.

Zabytkowe cmentarze.

Nierozdzielnie z krajobrazem wiejskim złączone są niewielkie dawne cmentarze. Na

terenie gminy Rogoźno występują one dość licznie. Znajduje się tu bowiem łącznie 30 zabytkowych cmentarzy i miejsc pocmentarnych. Najstarsze z nich to cmentarze przykościelne pochodzące nawet z XIV wieku (Pruście). Na 1 poł. XVI wieku datowany jest cmentarz przykościelny kościoła pw. Św. Wita w Rogoźnie, a na 2 poł. XVIII w., cmentarz przykościelny w Budziszewku. Starą metrykę (XVI-XVII w.) ma również cmentarz żydowski w Rogoźnie. Pozostałe zarówno katolickie jak i ewangelickie założone zostały na przestrzeni XIX wieku i przełomie XIX / XX wiek. Najczęściej są to cmentarze nieczynne, zniszczone i zaniedbane, pozbawione większości nagrobków o zachowanym jednak układzie, stanowiące skupisko zieleni.

Wykaz zabytkowych cmentarzy:

- a) cmentarz ewangelicki w Budziszewku z k. XIX w.,
- b) cmentarz poewangelicki w Dziewczej Strudze z 2 poł. XIX w.,
- c) cmentarz w Gościejewie z przełomu XIX/XX w.,
- d) cmentarz ewangelicki w Karolewie z 2 poł. XIX w.,
- e) cmentarz katolicki w Kaziopolu z 2 poł. XIX w.,
- f) cmentarz ewangelicki w Laskowie z przełomu XIX/XX w.,
- g) miejsce pamięci narodowej w Międzylesie,
- h) cmentarz poewangelicki w Nienawiszczu z końca XIX w.,
- i) cmentarz poewangelicki w Owczychgłowach z przełomu XIX/XX w.,
- j) cmentarz parafialny w Pruścach,
- k) cmentarz przykościelny w Pruścach,
- l) cmentarz przykościelny w Rogoźnie przy kościele św. Wita z poł. XVI w.,
- ł) cmentarz parafialny w Rogoźnie z końca XIX w.,
- m) cmentarz ewangelicki w Rogoźnie przy ul. Wielkopoznańskiej z poł. XIX w.,
- n) teren po cmentarzu żydowskim w Rogoźnie przy ul. Leśnej,
- o) cmentarz poewangelicki w Tarnowie z 2 poł. XIX w.,
- p) cmentarz ewangelicki we Władyszynie z końca XIX w.,
- r) cmentarz w Wojciechowie z poł. XIX w.

5.3. Prawna ochrona zabytków.

5.3.1. Obiekty wpisane do rejestru zabytków.

1. BUDZISZEWKO:

- 1) Grodzisko archeologiczne – nr rej.: A- 194/852 z dn. 17.II.1970 r.
- 2) Kościół fil. p.w. Św. Jakuba z 1755 r. Nr rej.:A-225/1216 z 3.IX.1970 r.
- 3) Pałac i pałac z poł. XIX w. Nr rej.:A217/1103 z 6.V.1970 r,
- 4) park pałacowy z p.XIX w. Nr rej: A-429 z 12.03.1982 r (uzupełnienie decyzji A-217 nr decyzji KIII-880/270/70

2. CIEŚLE:

- 1) Dom z k. XIX w. Nr rej.: A-444 z 25.07.1983 r.

3. GOŚCIEJEWO:

1) Park dworski z k. XVIII w. Nr rej A- 390 z 28.03.1981 r.

4. JARACZ – MŁYN;

- 1) Zespół osady młyńskiej, 2 poł. XIX w. Nr rejestru A-752 z 30.12.1993 r.
 - młyn
 - dom młynarza
 - stajnia

5. MARLEWO:

- 1) Dwór z XX w. Nr rejestru A-445 z 15.07.1983 r.

6. PARKOWO:

- 1) Kościół paraf. pw. Św. Małgorzaty –Nr rej: A-75 z 12.12.1932 r.
- 2) Dzwonnica, drewniana z XIX w., Nr rej: A-275?1587 z 29.07.1974 r.

7. PRUŚCE:

- 1) Kościół paraf. p. w. św. Stanisława z ok. 1870 r. Nr rej: A-593 z dn. 19.12.1988 r.,
- 2) Plebania z poł. XIX w. Nr rej. A-215/1100 z 29.04.1970 r.,
- 3) Cmentarz katolicki, przykościelny, nieczynny z XIV w., Nr rej: A-801 z 20.07.1998 r. (uzupełnienie decyzji A-215 i A-593)
- 4) grobowiec Szuldrzyńskich, 1904 r., nr rej. j.w.

8. ROGOŹNO:

- 1) Kościół par. p., w. św. Wita z 1526 r. Nr rej: A-76 z 12.12.1932 r.
- 2) Kościół par. pw. św. Ducha oraz dzwonnica z 1839. Nr rej: A-141/74 z 17.05.1965 r.
- 3) ratusz, pl. Marcinkowskiego z 1 poł. XIX w. Nr rej: A-154/308 z 21.10.1968 r.
- 4) Stary Sąd, pl. Marcinkowskiego , Nr rej: A-155 /309 z 21.10.1968 r.
- 5) Grodzisko archeologiczne, Nr rej: A- 193/851 z 17.02.1970 r.
- 6) Dom, ul. Wielkopoznańska 14, z 1 poł. XIX w. Nr rej: A- z dn:7.10.1970r.
- 7) Dom ul. Wielkopoznańska 29 z 1 poł. XIX w, Nr rej. A-197/874, z 07.10.1970r.
- 8) Dom ul. Wielkopoznańska 35 z 1 poł. XIX w. Nr rej: A-198/875, z 07.10.1970 r.
- 9) Zabudowa ul. Gościnnej z 1 poł. XIX w. , Nr rej: A- 276/1588, z 29.07.1974 r.
- 10) Zabudowa Pl. Marcinkowskiego z 1 poł. XIX w., Nr rejestru :A-277/1589 z 29.07.1974.
- 11) Zabudowa ul. Wielkopoznańskiej z 1 poł. XIX w, Nr rej: A -278/1590 z 29.07.1974 r.
- 12) Zabudowa ul. Małopoznańskiej z 1 poł. XIX w., Nr rej: A-279/1591, z 29.07.1974 r.
- 13) Dom ul. Wielkopoznańska 22 z 1 poł. XIX w. Nr rej: A- 280/1592
- 14) Dom ul. Kilińskiego 5 z 1 poł. XIX w, Nr rej: A-281/1593 z dn. 29.07.1974 r,
- 15) Cmentarz katolicki, ul. Kościelna . Nr rej: A-492 z 14.12.1983 r.
- 16) Dom, ul. Wielkopoznańska 66> Nr rej: A-542 z 29./12.1986 r.
- 17) Dom, Pl. Powst. Wlkp. 7 z 1880 r., Nr rej: A-543 z 29.12.1986 r.
- 18) Plebania ul. Kościelna 10, Nr re: A-544 z 29.12.1986r.
- 19) Dom, ul. Wielkopoznańska 25, Nr re: A-723 z 17.01.1992 r
- 20) Dom, ul. Wielkopoznańska 30, Nr re: A-739 z 29.12.1992 r.

9. RUDA

- 1) Młyn wodny z otoczeniem, 2 poł. XIX w., nr rej. 255/Wlkp./A z 14.10.2005 r.

10. STUDZIENIEC:

- 1) Park z XVIII w., Nr rej: A-145/152 z 16.VII.1968 r. , oraz a-427, z dnia 12.03.1982 r. (uzupełnienie decyzji A-145/152),
- 2) Dwór z 2 poł. XVIII w.,Nr rej: A-96 z 09.12.1956 r,

11.SIERNIKI:

- 1) Pałac z 1780-90, Nr rej: A-97, z 17.09.1955 r.
- 2) Park pałacowy po 1780 r., Nr rej: A –428 z 12.03.1982 r.(uzupełnienie d ecyzji Nr A-97),
- 3) Zoficyny pałacowe, Nr rej A-145/162 z 17.07.1968 r.

12. SŁOMOWO :

- 1) Pałac z 1905 r. Nr rej: A-243/1336 z 12.01.1972 r.
- 2) Park z XIX w., Nr rej: A-292/1695 z 4.04.1975 r.
- 3) Oficyna Nr 3, Nr rej: A-596 z 21.03.1989 r.

13. WEŁNA:

- 1) Kościół p.w. Podwyższenia Krzyża Św.,Nr rej A-77, z 12.03.1932 r.
- 2) Pałac z 3 ćw. XVIII, Nr rej A-156/310 z 21.10.1968 r.
- 3) Oficyna z 3 ćw. XVIII ,Nr rej A-264/1510, z 11.04.1974 r.
- 4) Park krajobrazowy II poł . XVII, A/156/P.

5.3.2. Obiekty objęte ochroną konserwatorską.

G M I N A I M I A S T O R O G O Ź N O

BOGUNIEWO

1. SZKOŁA, mur., 1910.
2. DOM Nr 4, wł. RSP, mur , k.XIX.
3. DOM Nr 10, wł. Bacyga, mur/glina, 2 poł. XIX.
4. DOM Nr 15, wł. Jaškowiak, mur., 2 poł. XIX.
5. BRAMA dworu, kam., k.XIX.
6. CMENTARZ ewang. augsburski, nieczynny, XIX.
7. PARK wiejski, XIX.

BUDZISZEWKO

8. ZESPÓŁ kościoła par. p.w. św. Jakuba:
 - a. kościół, mur./drewno, 1755,
 - b. brama, mur., przeł.XIX/XX,
 - c. dom parafialny, mur., 1 ćwXX.
9. KAPLICZKA, kam., 1882.
10. ZESPÓŁ pałacowo - parkowy:
 - a. pałac, mur , pocz. XIX, 2 poł XIX,
 - b. park krajobrazowy, XIX,

- c. budynek gospodarczy, mur., pocz. XX.
- 11. GORZELNIA, mur., pocz. XX.
- 12. KUŹNIA, mur , 1 ćw XX.
- 13. DOM Nr 14, mur., 1. 30-te xx.
- 14. DOM Nr 51, wł. Piąt kowski, mur., 1.20-te xx.
- 15. DOM Nr 61, wł. UG, mur , k. XIX.
- 16. DOM Nr 63, wł. Gajewski, mur., k. XIX.
- 17. DOM Nr 64, wł. Mondas, mur., k. XIX.
- 18. CMENTARZ ewang. augsburski, nieczynny, 2 poł. XIX.
- 19. CMENTARZ ewang. augsburski, nieczynny, 2 poł. XIX.
- 20. CMENTARZ katolicki, nieczynny, 2 poł. XIX.
- 21. CMENTARZ przykościelny, nieczynny, 2 poł. XVIII.
- 22. GRODZISKO wczesnośredniowieczne, stan. 2.

CIEŚLE

- 23. ZESPÓŁ folwarczny.
 - a. dom zarządcy, mur., XIX/XX,
 - b. spichlerz, mur , XIX/XX,
 - c. stajnia, mur., pocz. XX.

DZIEWCZASTRUGA

- 24. SZKOŁA, mur., pocz. XX.
- 25. ZAGRODA Nr 1, wł. Sobiński:
 - a. dom, szach., 1 poł. XIX,
 - b. obora, drewno/glina, 1 poł. XIX,
 - c. spichlerzyk, glina, 1 poł. XIX.
- 26. DOM Nr 4, wł. UG, mur., pocz. XX.
- 27. DOM Nr 6, wł. Grzybowska, mur., pocz. XX.
- 28. DOM Nr 8, mur., pocz. XX.
- 29. ZAGRODA Nr 14, wł. Szwark:
 - a. dom, mur., k. XIX,
 - b. stodoła, drewno, k. XIX.
- 30. ZAGRODA Nr 15, wł. Bartol:
 - a. dom, drewno, 2 poł. XIX,
 - b. stodoła, drewno, 2 poł. XIX,
 - c. stajnia, glina, 2 poł. XIX.
- 31. DOM Nr 16, wł. Przybylski, mur., XIX/XX.

GARBATKA

- 32. WOZOWNIA, drewno, 1910-20.
- 33. DOM Nr 6, wł. F. Hajt, mur., 1913.
- 34. DOM Nr 21, mur, 1910-20.

35 CMENTARZ ewang. augsburski, nieczynny, 2 pol. XIX.

GOŚCIEJEWO

36. GOR ZELNIA, mur , 1 ćw.XX.
37. ZESPÓŁ szkoły:
 a. szkoła, mur., lćw.XX,
 b. bud. gosp.I, mur., 1.20-te XX,
 c. bud. gosp.II, mur, 1.20-te XX.
38. DOM Nr 5, wł. lwaniak, mur., 1908.
39. DOM Nr 6, wł. Zeranka, mur., 4 ćw XIX.
40. DOM Nr 10, wł. Ropa, mur. , 4 ćw.XIX.
41. DOM Nr 17, wł. Bukowski, mur., 1906.
42. DOM Nr 18, wł. Sielankin, mur lszach., 1937.
43. STODOŁA Nr 19, wł. Kopeć, glina, pocz.XX.
44. DOM Nr 20, wł.Skrabala, mur., XIX/XX
45. DOM Nr 25, wł.Martyniak, mur , XIX/XX
46. DOM Nr 27, wł.B anach, mur., 1887.
47. KUŹNIA Nr 28, wł.UG, mur., 1 ćwXX.
48. DOM Nr 29, wł.Przybylski, mur , pocz.XX.
49. DOM Nr 30, mur., XIX/XX
50. DOM Nr 30a, wł.Wileński, mur , 1886.
51. DOM Nr 33, wł.Szymkowiak, mur , k.XIX.
52. DOM Nr 34, wł.Nowak, mur., 1910 .
53. BUD.GOSP. Nr 37, wł.Rosławski, mur /szach., pocz.XX.
54. DOM Nr 38, wł.Pałasz, mur , 3 ćw XIX.
55. DOM Nr 97,mur. , 1920-30.
56. DOM Nr 112, wł.R.Reiner,mur., pocz.XX.
57. DOM Nr 113, wł.Kasprzycki, mur., ok.1920.
58. CMENTARZ ewang.augsburski, XIX/XX.
58a PARK DWORSKI, k XVIII

GRUDNA

59. KAPLICZKA przydrożna, mur., 1948.
60. ZAGRODA Nr 9, wł. Milkowski:
 a. dom Nr 9, poniatówka, mur., 1937,
 b. obórka, mur., 1937
61. ZAGRODA Nr 11, wł.RSP Wełna:
 a. dom, poniatówka, drewno, 1937,
 b. stodoła, drewno, 1937,
 c. obórka, mur., 1937.
62. ZAGRODA Nr 12, wł.W Zajac:
 a. dom, poniatówka, drewno, 1937,
 b. stodoła, drewno, 1937.
63. ZAGRODA Nr 13, wł.Kontowski:

- a. dom, poniatówka, drewno, 1937,
 - b. stodoła, drewno, 1937,
 - c. obora, mur., 1937.
64. ZAGRODA Nr 14, wł.S.Ka«mierczak:
- a. dom, poniatówka, drewno, 1937,
 - b. stodoła, drewno, 1937,
 - c. obórka, mur , 1937.
65. ZAGRODA Nr 15, wł.M.Wieczorek:
- a. dom, poniatówka, drewno, podcień, 1937,
 - b. obórka, mur., 1937,
 - c. stodoła, drewno, 1937.
66. DOM Nr 16, poniatówka, drewno, podcień, 1937.
67. ZAGRODA Nr 17, wł.J.Bolis:
- a. dom, mur., XIX,
 - b. obora, mur., 1937.
68. ZAGRODA Nr 19, wł.H.Graczyk:
- a. dom, poniatówka, mur., 1937,
 - b. obórka, mur., 1937.
69. ZAGRODA Nr 20, w ł.RSP Wełna:
- a. dom, poniatówka, mur., 1937,
 - b. obórka, mur., 1937.
70. ZAGRODA Nr 21, wł.RSP.
- a. dom, poniatówka, mur., 1937,
 - b. stodoła, drewno, 1937.
71. ZAGRODA Nr 22, wł.J.Piechowiak:
- a. dom, poniatówka, mur., 1937,
 - b. obórka, mur, 1937,
 - c. stodoła, drewno, 1937.
72. ZAGRODA Nr 23, wł.A.Sosiński:
- a. dom, poniatówka, mur., 1937,
 - b. obórka, mur., 1937.
73. ZAGRODA Nr 25, wł.A.Wilchelm:
- a. dom, poniatówka, drewno, 1937,
 - b. stodoła, drewno, 1937.
74. ZAGRODA Nr 26, wł.S.Nowicki:
- a. dom, poniatówka, drewno, 1937,
 - b. stodoła, drewno, 1937.
75. ZAGRODA Nr 27, wł.J.Józefik:
- a. dom, poniatówka, drewno, 1937,
 - b. obórka, mur., 1937,
 - c. stodoła, drewno, 1937.
76. ZAGRODA Nr 28, wł.K.Wieczorek:
- a. dom, poniatówka, drewno, 1937,
 - b. obórka, mur, 1937,
 - c. stodoła, drev no, 1937.
77. DOM Nr 31, poniatówka, wł.T Pietrek, mur., 1937.

78. ZAGRODA Nr 32, wł.J.Prażuch:
a. dom, poniatówka, mur., 1937,
b. obórka, mur., 1937,
c. stodoła, drewno, 1937.
79. ZAGRODA Nr 34, wł.J.Nowak:
a. dom, poniatówka, mur., 1937,
b. stodoła, drewno, 1937.
80. ZAGRODA Nr 35, wł.RSP Wełna:
a. dom, poniatówka, mur., 1937,
b. stodoła, drewno, 1937,
c. obórka, mur., 1937.

JARACZ

81. MŁYN wodny, ob muzeum, mur., k.XIX.
82. DOM młynarza, mur., 1 ćw.XX.
83. SZKOŁA, mur., 1 ćw.XX.
84. BUD. GOSP. przy szkole, mur., 1 ćw XX.
85. DOM Nr 24, wł.B.Sobkowiak, mur., ok.1910.
86. CMENTARZ ewang.augsburskt, nieczynny, 1 poł.XIX.
87. CMENTARZ katolicki, nieczynny, 2 poł.XIX.
88. CMENTARZ młynarzy, nieczynny,XIXIXX.
89. CMENTARZ katolicki, nieczynny, 2 poł.XIX.

KOZIEPOLE

90. KAPLICZKA, mur., pocz.XX.
91. BUD.GOSP. Nr 2, wł.Czeszko, mur., 1930-40.
92. DOM Nr 5, mur., ok.1910.
93. DOM Nr 9, wł.A.Grzybeta, mur., 1896.
94. BUD.GOSP. Nr 9, wł. A.Grzybeta, mur., k.XIX.
95. CMENTARZ katolicki, nieczynny, 2 poł.XIX.
LASKOWO

96. DOM Nr 5, wł.Ratajczak, mur., 1912.
97. DOM Nr 7, wł.Gracz, mur., k.XIX.
98. DOM Nr 11a, mur , 1.20-te XX.
99. DOM Nr 12, mur., 4 ćw XIX.
100. DOM Nr 14, mur., 1.20-te XX.
101. CMENTARZ ewang.augsburski, nieczynny,XIXIXX.

MARLEWO

102. ZESPÓŁ dworsko-parkowy.
a. dwór, mur 1.20-te XX,
b. park, XIX,

- c. obora, mur., 1935,
- d. chlewnia, mur., 1935.
- 103. DOM Nr 1, wł.Freselski, mur., XIX/XX
- 104. DOM Nr 2, wł.Pacharka, mur., XIX/XX.

NIENAWISZCZ

- 105. DOM Nr 1, wł.Sielicki, mur., pocz.XX.
- 106. DOM Nr 2, wł.Niepyszczak, mur., pocz.XX.
- 107. DOM Nr 4, wł.Pawłisiak, mur., pocz.XX.
- 108. DOM Nr 11, wł.Krokowski, mur., k.XIX.
- 109. CMENTARZ ewang.augsburski, nieczynny, k.XIX.

OWIECZKI

- 110. DOM Nr 18, mur., 1925.

OWCZEGŁOWY

- 111. D. SZKOŁA, mur., 1 ćwXX.
- 112. DOM NR 1, mur./szach., 1943.
- 113. BUD.GOSP. Nr 7, wł.Stróżewska, szach., pol.XIX.
- 114. DOM Nr 23, wł.Pilarski, mur., pocz.XX.
- 115. DOM Nr 26, wł.Kogut, drewno, pol.XIX.
- 116. DOM Nr 27, wł.Kostrzewa, mur., 4 ćw XIX.
- 117. CMENTARZ ewang.augsburski, nieczynny XIX/XX

PARKOWO

- 118. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA par. p.w św Małgorzaty.
 - a. kościół, mur., XVIII, XIX,
 - b. brama, mur., XIX/XX,
 - c. dzwonnica, drewno, 1 pol.XIX,
 - d. plebania, mur., pocz.XX,
 - e. stodoła, szach., k.XIX
- 119. ORGANISTÓWKA, szach., pocz.XIX.
- 120. SZKOŁA, mur./szach., 1 ćw.XX.
- 121. STACJA KOLEJOWA, mur., 1 ćw.XX.
- 122. REMIZA strażacka, mur., 1 ćw.XX.
- 123. DOM Nr 11, wł.Romka, mur., k.XIX.
- 124. DOM Nr 12, wł.Pawłicki, mur., k.XIX.
- 125. DOM Nr 15, wł.Modrzyk, mur., XIX/XX
- 126. DOM Nr 92, wł.Dziaba, mur.lgłina, 4 ćw.XIX.
- 127. ZAGRODA Nr 96, wł.W Kędziora:
 - a. dom, poniatówka, mur., 1937,
 - b. stodoła, drewno, 1937.

128. ZAGRODA Nr 116, wł.F Nowicki:
 - a. dom, poniatówka, drewno, podcień, 1937,
 - b. kuźnia, mur., k. XIX,
 - c. stodoła, drewno, 1937.
129. DOM Nr 128, poniatówka, wł.J.Piotrowiak, drewno, podcień, 1937.
130. ZAGRODA Nr 132, wł.A.Soboń:
 - a. dom, poniatówka, mur., 1937,
 - b. stodoła, drewno, 1937,
 - c. obórka, mur., 1937.
131. ZAGRODA Nr 133, wł.P.Skłodowski:
 - a. dom, poniatówka, mur., 1937,
 - b. stodoła, drewno, 1937.
132. ZAGRODA Nr 134, wł.P.Kmak:
 - a. dom, poniatówka, mur., 1937,
 - b. stodoła, drewno, 1937.
 - c. obórka, mur., 1937.
133. OBÓRKA Nr 136, wł.S.Kędziora, mur., 1937.
134. STODOŁA Nr 136, wł.S.Kędziora, drewno, 1937.
135. STODOŁA Nr 137, wł.Budzyn, drewno, 1937.
136. STODOŁA Nr 138, wł.M.Puchalski, drewno, 1937.
137. ZAGRODA Nr 139, wł.H.Teclaw:
 - a. dom, poniatówka, mur., 1937,
 - b. stodoła, drewno, 1937.
138. DOM Nr 140, wł.Nowak, mur., k.XIX.
139. ZAGRODA Nr 141, wł.Nowak:
 - a. dom, mur., 1850,
 - b. stodoła, drewno, 4 ćw XIX,
 - c. stajnia, mur., 1868.
140. ZAGRODA Nr 149, wł.K.Perlicjan:
 - a. dom, poniatówka, drewno, 1937,
 - b. stodoła, drewno, 1937.
141. STODOŁA Nr 151, wł.J.Lis, drewno, 1937.
142. ZAGRODA Nr 153, wł.M.Pachowlin:
 - a. dom, poniatówka, mur., 1937,
 - b. stodoła, drewno, 1937,
 - c. obórka, mur., 1937.
143. ZAGRODA Nr 154, wł.J.Macha:
 - a. dom, mur., 1937,
 - b. obórka, mur., 1937,
 - c. stodoła, drewno, 1937.
144. STODOŁA Nr 159, wł.Smoleń, drewno, 1937.
145. ZAGRODA Nr 160, wł.P.Górka:
 - a. dom, poniatówka, podcień, drewno, 1937,
 - b. stodoła, drewno, 1937,
 - c. obórka, mur., 1937.
146. ZAGRODA Nr 162, wł.Cz.Sobieraj:

- a. dom, poniatówka, mur., 1937,
 - b. stodoła, drewno, 1937,
 - c. obórka, mur., 1937.
147. ZAGRODA Nr 170, wł.W Cyranek:
a dom, poniatówka, drewno, podcień, 1937,
b. stodoła, drewno, 1937.
148. ZAGRODA Nr 171, wł.L.Kiełpiński:
a. dom, poniatówka, drewno, podcień, 1937,
b. obórka, mur, 1937,
c. stodoła, drewno,. 1937.
149. ZAGRODA Nr 172, wł.S.Janaszczak:
a. dom, poniatówka, drewno, podcień, 1937,
b. stodoła, drewno, 1937,
c. obórka, mur., 1937.
150. ZAGRODA Nr 173, wł.J.Jamroz:
a. dom, poniatówka, drewno, podcień, 1937,
b. obórka, mur., 1937,
c. stodoła, drewno, 1937.
151. ZAGRODA Nr 174, wł.RSP Józefinowo:
a. dom, poniatówka, drewno, podcień, 1937,
b. stodoła, drewno, 1937,
c. obórka, mur., 1937.
152. DOM Nr 180, poniatówka, drewno, 1937.
153. DOM Nr 181, poniatówka, w ł.Noskowiak, drewno, 1937.
154. ZAGRODA Nr 183, wł.M.Pławecka:
a. dom, poniatówka, drewno, podcień, 1937,
b. stodoła, wł.J.Macha, drewno, 1937,
c. obórka, wł.J.Macha, mur., 1937.
155. ZAGRODA Nr 184, wł.A.Jarysz:
a. dom, poniatówka, drewno, podcień, 1937,
b. stodoła, drewno, 1937.
156. ZAGRODA Nr 185, wł.M.Jaroć.
a. dom, poniatówka, drewno, podcień, 1937,
b. stodoła, drewno, 1937.
157. ZAGRODA nr 187, wł.Król:
a. dom, poniatówka, drewno, podcień, 1937,
b. obórka, mur., 1937.
158. ZAGR ODA Nr 188, wł.J.Noji:
a. dom, poniatówka, mur., 1937,
b. obórka, mur., 1937,
c. stodoła, drewno, 1937.
159. ZAGRODA Nr 191, wł.A.Noskowiak:
a. dom, poniatówka, drewno, podcień, 1937,
b. stodoła, drewno, 1937.
160. ZAGRODA Nr 192, wł.A.Zioło:
a. dom, poniatówka, drewno, podcień, 1937,

- b. obórka, mur , 1937,
- c. stodoła, drewno, 1937.
- 161. DOM Nr 193, poniatówka, wł.Smoleń, drewno, 1937.
- 162. DOM Nr 199, wł.PKP, mur., 1.30-te XX.
- 163. CMENTARZ katolicki, czynny, 2 poł.XIX.

PRUŚCE

- 164. ZESPÓŁ KOŚCIOŁA p.w św. Stanisława Bpa:
 - a. kościół, mur 1869-71,
 - b. kaplica grobowa, mur , XIX/XX,
 - c. plebania, mur., 1 poł.XIX.
- 165. SZKOŁA, mur., pocz.XX.
- 166. DOM Nr 13, mur., k.XIX.
- 167. DOM Nr 24, mur., k.XIX.
- 168. DOM Nr 25, wł.Grabicki, mur., 2 poł.XIX.
- 169. DOM Nr 26, mur., k.XIX.
- 170. DOM Nr 28, mur., k.XIX.
- 171. DOM Nr 37, mur., 2 poł.XIX.
- 172. BUD.GOSP. Nr37, mur., k.XIX.
- 173. DOM Nr 42, wł.Nowicki, mur., 1901.
- 174. BUD.GOSP. Nr 42, wł.Nowicki, mur., pocz.XX.
- 175. DOM Nr 44, wł.P ytlak, mur., pocz.XX.
- 176. DOM Nr 49, wł.Czajkowski, mur., pocz.XX.
- 177. DOM Nr 50, wł.Żasicki, mur., poł.XIX.
- 178. CMENTARZ przykościelny, katolicki, nieczynny, 2 poł.XIX.
- 179. CMENTARZ katolicki, czynny, 1872-73.

ROGOŹNO

- 180. RATUSZ, ob. muzeum, Pl.Marcinkowskiego 1, mur., 1826-1839.
- 181. POCZTA, ul.Wielka Poznańska, mur., 1897.
- 182. D.SĄD, ob. szkoła, ul.Kościuszki 41, mur., k.XIX.
- 183. SZKOŁA, Pl. Marcinkowskiego 2, mur., 2 ćw XIX.
- 184. WIATRAK między stadionem a ul.Boguniewską, drewno, XIX.
- 185. KOŚCIÓŁ par p.w. św.Ducha, mur , XIX.
- 186. DZWONNICA przy kościele św. Ducha, drewno, 1796.
- 187. KOŚCIÓŁ Par.p.w.św..Wita,mur., 1526,XVII,XIX,XX.
- 188. DOM przedpogrzebowy na cmentarzu żydowskim, ul.Leśna, mur., XIX/XX
- 189. CMENTARZ ewang.augsburski, nieczynny, ul.W Poznańska, 2 ćw XIX.
- 190. CMENTARZ przykościelny, katolicki, nieczynny, ul.Kościelna, 2 ćw XIX.
- 191. CMENTARZ żydowski, nieczynny, ul.Leśna XVIIIXVI 1.
- 192. CMENTARZ katolicki, czynny ul.Kościelna, pocz.XIX .

- 193. ZAŁOŻENIE urbanistyczne miasta.
- 194. ZABUDOWA ul. Mała Poznańska, mur , 1 poł.XIX.
- 195. ZABUDOWA Wielkiej Poznańskiej, mur , 1 poł.XIX.
- 196. ZABUDOWA Pl. Marcinkowskiego, mur 2 ćw XIX.
- 197 ZABUDOWA ul.Gościnnej, mur 1 poł.XIX.
- 198. ZABUDOWA ul .Kościelnej, mur , 1 poł. i ok.poł.XIX.

u l. C z a r n k o w s k a

- 199. DOM Nr 12, mur/szach., pocz.XX.
- 200. DOM Nr 14, mur., pocz.XX.
- 201. DOM Nr 16, mur., 1 ćw XX.
- 202. DOM Nr 19, mur , 2 poł.XIX.
- 203. DOM Nr 22, mur., 4 ćw.XIX.
- 204. DOM Nr 26, mur , k.XIX.
- 205. DOM Nr 27, mur , 4 ćw XIX.
- 206. DOM Nr 28, mur., 4 ćw XIX.
- 207. DOM Nr 29, mur , 4 ćw.XIX.

u l. K o ś c i u s z k i

- 208. DOM Nr 1, mur., 1909.
- 209. DOM Nr 3, mur., 1 ćw XX.
- 210. DOM Nr 7, mur., wł. Z.Jęsko, mur., ok.1880.
- 211. DOM Nr 9, wł. J.Rybak, mur., 1 ćw XX.
- 212. DOM Nr 11, wł.Tysięczny, Zieliński, mur., 4 ćw.XIX.
- 213. DOM Nr 13, mur., ok.1900.
- 214. DOM Nr 14, mur., 4 ćw.XIX.
- 215. DOM Nr 19, wł. Cz.Larek, mur., 1897.
- 216. DOM Nr 20, mur., 2 poł.XIX.
- 217. DOM Nr 21, wł. J.Polasik, mur , 2 poł.XIX.
- 218. DOM Nr 24, mur , pocz.XX.
- 219. DOM Nr 25, wł. Małotka, mur., 2 poł.XIX.
- 220. DOM Nr 26, wł. K.Czoponik, mur., ok.1900.
- 221. DOM Nr 27, mur., pocz. XX.
- 222. DOM Nr 28, mur., k.XIX.
- 223. DOM Nr 32, mur., 3 ćw XIX.
- 224. DOM Nr 34, mur., ok.1900.
- 225. DOM Nr 35, mur., pocz.XX.
- 226. DOM Nr 39, mur., 1 ćw.XX.
- 227. DOM Nr 44, mur , ok.1900.
- 228. DOM Nr 45, wł.Wł.Pilaczyński, mur., ok.1907.
- 229. DOM Nr 46, mur., pocz.XX.
- 230. DOM Nr 47, mur., pocz.XX.
- 231. DOM Nr 49, mur., 1 ćw.XX.

u l. K o ś c i e l n a

- 232. DOM Nr 2, mur., ok.1900.
- 233. DOM Nr 6, mur., poł.XIX.
- 234. DOM Nr 10, mur., 1 ćw.XX.
- 235. DOM Nr 13, mur., ok.1880.
- 236. DOM Nr 19, mur., wł.W Szalczyńska, poł.XIX.
- 237. DOM Nr 23, mur., 1 ćw.XX.

u l. K i l i Ń s k i e g o

- 238. DOM Nr 5, mur., 1 poł. XIX.

u l. K a r d y n a ł a W y s z y Ń s k i e g o d. Armii Czerwonej

- 239. DOM Nr 3, mur., 4 ćw.XIX.
- 240. DOM Nr 4, mur , 4 ćw.XIX.
- 241. DOM Nr 16, wł.B.Dahlke, mur., ok.1900.
- 242. DOM Nr 20, mur., ok.1880.
- 243. DOM Nr 22, mur,ok.1900.
- 244. DOM Nr 27, mur, pocz.XX.
- 245. DOM Nr 29, wł.Cz.Pietras, mur., 1 ćw.XX.
- 246. DOM Nr 31, mur., ok.1900.
- 247. DOM Nr 33, mur., ok.1900.
- 248. DOM Nr 34, wł.J.Jarkowska, mur., ok.1880.
- 249. DOM Nr 36, wł .Borysiak, Naworyta, mur., ok.1900.

u l. M a ł a P o z n a ń s k a

- 250. DOM Nr 13, mur., 1 poł.XIX.
- 251. DOM Nr 15, mur., 2 poł.XIX.
- 252. DOM Nr17, mur, 1 poł.XIX.
- 253. DOM Nr 19, wł.M.Biskupski, mur., 1 ćw.XX.
- 254. DOM Nr 21, mur., 1 poł.XIX.
- 255. DOM Nr 25, wł.M.Matłoka, mur., poł.XIX.
- 256. DOM Nr 27,mur., 1 poł.XIX.
- 257. DOM Nr 29, mur., poł.XIX.
- 258. DOM Nr 31, mur., 1 ćw.XIX.
- 259. DOM Nr 1, mur., pocz.XX.
- 260. DOM Nr 3, mur., poł.XIX.
- 261. DOM Nr 7,mur.,1823.
- 262.DOM Nr 9,mur., 1 po ł.XIX.

u l. N o w a

- 263. DOM Nr 8, mur., pocz.XX.

- 264. DOM Nr 10, mur., pocz.XX.
- 265. DOM Nr 14, mur., 2 poł.XIX.
- 266. DOM Nr 18, mur., 1910.

P1. Marcinkowskiego

- 267. DOM Nr 4, mur., 1 poł.XIX.
- 268. DOM Nr 8, mur., 1 ćw.XIX.
- 269. BUD. SAĐU, ob. mieszkania, mur., 2 ćw.XIX. .

P1. Powstańców Wlkp

- 270. DOM Nr 2, wł.I.Ludwiczak, mur., 1 ćw.XX.
- 271. DOM Nr 3, wł.Z.Marenda, mur., ok.1870.
- 272. DOM Nr 7 wł.Ł.Szczepański, mur ok.1680.
- 273. DOM Nr 8, szach., XVIII, XIX.
- 274. DOM Nr 12, mur., 2 ćw.XIX.
- 275. DOM Nr 13, wł.WŁ.Rzepka, mur., ok.1900.
- 276. DOM Nr 14, wł.A.Bukowska, mur., 1928.
- 277. DOM Nr 16, wł.Drzymała, Witkowska, mur., 1909.

ul. Rynekowa

- 278. DOM narożnik ul.Rynkowej i Kościelnej, wł.B.Kwaśniewski, mur., ok.1880.
- 279. DOM Nr 2, wł.Drozdowski, mur., 1 ćw.XX.
- 280. DOM Nr 3, mur., 1 ćw.XX.
- 281. DOM Nr 6, mur., ok.1900.
- 282. DOM Nr 10, mur., ok.1870.
- 283. DOM Nr 11, wł.J.Samolok, mur., 1911.
- 284. DOM Nr 19, wł.R.Kaniewski, mur., 1900.
- 285. DOM Nr 21, mur., ok.1900.
- 286. DOM Nr 23, mur., pocz.XX.

ul. Wielka Szkolna

- 287. DOM Nr 5, mur., 4 ćw.XIX.

ul. Wielka Poznańska

- 288. DOM Nr 5, wł.K.Męcłewska, mur., 1 ćw.XIX.
- 289. DOM Nr 8, wł. K.Szuster, mur., 1 ćw.XX.
- 290. DO M Nr 9, wł. T.Drobnik, mur ok.1900.
- 291. DOM Nr 11, wł.W.Starzec, mur., 1910.
- 292. DOM Nr 14 mur 2 ćw.XIX.
- 293. DOM Nr 15, wł.J.Fraćkowiak, mur., 1911.

294. DOM Nr 20, wł.Gąsiorek, Perek, mur., ok.1900.
 295. DOM Nr 21, mur. ,ok.1900.
 296. DOM Nr 22, mur., 2 ćw.XIX.
 297- DOM Nr 25, wł.J.Rogiński, mur., 1 ćw.XX-
 298. DOM Nr 26, wł.Bonikowska, Adameczak, mur., 1 ćw.XX.
 299. DOM Nr 27, wł.Likowska, mur., 1 ćw.XX.
 300. DOM Nr 29 mur, 2 ćw XIX.
 301. DOM Nr 30, wł. M.T.Mięzalscy mur.,ok.1900.
 302. DOM Nr 31, mur., 1 poł.XIX.
 303. DOM Nr 33, mur. 1906.
 304. DOM Nr 35, mur 2 ćw.XIX.
 305. DOM Nr 38, mur. 1 ćw.XIX.
 306. DOM Nr 39, wł.W.Chojnowski, mur., 1 ćw.XX.
 307. DOM Nr 40, mur., 1 ćw. XX.
 308. DOM Nr 42, mur., 2 ćw.XIX.
 309. DOM Nr 43, wł.J.Ziółkowski, mur., 1 ćw.X IX.
 310. DOM Nr 47, wł.J.Walkowiak, mur., 1 ćw.XIX.
 311. DOM Nr 50, mur., pocz.XX.
 312. DOM Nr 56, mur., 1 ćw.XIX.
 313. DOM Nr 59, mur., 1 ćw.XX.
 314. DOM Nr 64, mur., 1 ćw.XIX.
 315. DOM Nr 66, mur 4 ćw.XIX.
 316. DOM Nr 71, mur., 1 ćw.XX.
 317. DOM Nr 77, w ł.T.Jurga, mur., ok.1880.
 318. DOM Nr 78, wł.H.Meller, mur. l ok. 1 ćw.XIX.
 319. DOM Nr 83, mur.,4 ćw.XIX.
 320. GRODZISKO wczesnośredniowieczne stan.2, działka Nr 147

RUDA

321. ZESPÓŁ FOLWARCZNY.
 a. d. dwór, ob. dom Nr 12, mur., XIX/XX,
 b. czworak Nr 10 t mur., XIX/XX,
 c. bud.gosp. Nr 12, mur., XIX/XX.
 322. DOM Nr 15, mur /szach., XIX/XX.
 323. DOM Nr 16, mur., pocz.XX.
 324. MŁYN gospodarczy, mur., pocz.XXx.
 325. OGRODZENIE z bramą Nr 17, wł.Bukowska, ok.1910.
 326. BUD.GOSP.,I , Nr 17, wł.Bukowska, mur., 1911.
 327. BUD.GOSP. II, Nr 17, wł.Bukowska, mur., 1910.

SIERNIKI

328. ZESPÓŁ PAŁACOWO-PARKOWY.
 a. pałac, mur., 1766-1788,
 b. oficyna dworska, mur., ok.1786-1788

- c. oficyna dworska, mur., 1 poł.XIX
- d. oficyna dworska, mur., 1 poł.XIX
- e. park krajobrazowy 4 ćw.XIX.

SŁOMOWO

- 329. KOŚCIÓŁ PAR. p.w. NM Panny, mur., k.XIX, pocz. XX, 1904-1906.
- 330. ZESPÓŁ PAŁACOWO - PARKOWY.
 - a. pałac, mur., k.XIX i pocz.~, 190 -
 - b. oficyna pałacowa, mur /szach., 2 JZ
 - c. park krajobrazowy 2 poł.XIX, ~
 - d. oficyna, mur., k.XIX, pocz.xx,
 - e. brama pałacowa I, mur., XIX/XX,
 - f. brama pałacowa II, mur., XIX/XX,
 - g. budynek mieszk./gosp., mur., XIX/XX,
 - h. bud. gosp., mur, XIX/XX,
 - i. stodoła, mur., 1892.
- 331. DOM, ob. PKP, mur., XIX/XX.
- 332. DOM Nr 7, mur., 2 poł. XIX.
- 333. DOM Nr 8, mur., 2 poł.XIX.
- 334. DOM Nr 9, mur., 2 poł.XIX.
- 335. DOM Nr 10, mur., 2 poł.XIX.
- 336. DOM Nr 11, mur., 2 poł.XIX.
- 337. DOM Nr 21 , wł.Joz, mur, pocz.XX.
- 338. DOM Nr 22, wł, Nowaczyk, mur., k.XIX.
- 339. DOM Nr 25, wł.Kaczorowski, mur., k.XIX.
- 340. CMENTARZ ewang. katolicki, czynny, 2 poł.XIX.

STUDZIENIEC

- 341. ZESPÓŁ DWORSKO~PARKOWY.
 - a. dwór, szach., 1 poł. XVIII,
 - b. park dworski, k. XVIII,
 - c. brama, mur., pocz.XX.
- 342. KAPLICZKA, mur./kam., 1 ćw.XX.
- 343. DOM Nr 2, wł.Wysocki, m ur., 1910.
- 344. DOM Nr 6, wł.Kowalski, mur., k.XIX.
- 345. BUD.GOSP., mur./kam., 2 poł.XIX.
- 346. DOM Nr 9, mur., 1 ćw.XX.
- 347. DOM Nr 16, mur., k.XIX.
- 348. CMENTARZ katolicki, nieczynny, 2 poł.XIX.

TARNOWO

- 349. SZKOŁA PODST., mur., 1 ćw.XX.
- 350. RZĄDCÓWKA Nr 5, mur /szach., XIX.

- 351. DOM Nr 6, ob. Przedszkole, mur., XIX/XX.
- 352. DOM Nr7, mur., pocz.XX.
- 353. DOM Nr 6, mur /szach., pocz.XX.
- 354. DOM Nr12, mur., pocz.XX.
- 355. DOM Nr14, mur., pocz.XX.
- 356. DOM Nr 27, wł.Damias, mur., 1 ćw.XX.
- 357. DOM Nr 35, wł. Gryl, mur., poł.XIX.
- 358. DOM Nr 41, wł.Wichorz, mur., XIX/XX.
- 359. CMENTARZ ewang.augsburski, nieczynny, 2 poł.XIX.

WEŁNA

- 360. KOŚCIÓŁ FIL. p.w. Podwyższenia Krzyża Św. , drewno 1727
- 361. ZESPÓŁ PAŁACOWO-PARKOWY.
 - a. pałac, mur , 3 ćw. XVIII, XIX,
 - b. oficyna pałacowa, mur-, 3 ćw.XVIII, XI
 - c. park pałacowy, XIX.
- 362. GORZELNIA, mur, 1 ćw-XX-
- 363. DOM Nr 6, mur., 1.20-te XX.
- 364. CMENTARZ ewang.augsburski, nieczynny,XIX/XX .

WŁADYSZYN

- 365. CMENTARZ ewang. augsburski, nieczynny, 11ćw.XIX.

WOJCIECHOWO

- 366. CMENTARZ katolicki, nieczynny, 2 poł. XIX.

5.4. Archeologia.

Obszar gminy Rogoźno został rozpoznany archeologicznie. Na jej terenie znajdują się liczne zewidencjonowane stanowiska archeologiczne, które przedstawiono na rysunku studium – uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego. Najstarsze ślady osadnictwa pochodzą z epoki kamienia – z mezolitu i neolitu, rozwój następuje w epoce brązu i wczesnej epoce żelaza, w czasach kultury przeworskiej i kultury łużyckiej. Intensywne osadnictwo ma miejsce też we wczesnym średniowieczu.

Na terenie miasta i gminy Rogoźno znajdują się 2 stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków:

- 1) Rogoźno, stan. 2, , nr rej.: 851/A z 17.02.1970 r. - grodzisko wczesnośredniowieczne,
- 2) Budiszewko, stan. 1, nr rej.: 852/A z 17.02.1970 r. - grodzisko wczesnośredniowieczne.

Zasięg występowania stanowisk archeologicznych przedstawiony na mapie na podstawie badań powierzchniowych nie musi odpowiadać dokładnie zasięgowi występowania pozostałości osadnictwa pradziejowego pod ziemią. Dlatego też zasięg ten należy traktować orientacyjnie, bowiem może się okazać, że obiekty archeologiczne zalegają także w sąsiedztwie wyznaczonego na podstawie obserwacji powierzchniowej, zasięgu stanowiska.

Stąd w przypadku koncentracji stanowisk archeologicznych operuje się pojęciem strefy intensywnego występowania stanowisk archeologicznych.

6. Warunki i jakość życia mieszkańców, w tym ochrona ich zdrowia.

6.1. Demografia.

W 2007 r. miasto i gmina Rogoźno liczyła 17 848 mieszkańców, ze stałym i czasowym zameldowaniem, w tym w mieście było 11 154 osób. Średnia gęstość zaludnienia gminy wynosiła 79 os./ km², podczas gdy średnia dla powiatu to 78 os./km², a dla województwa 112,8 os./km². Wśród gmin powiatu obornickiego wyższy wskaźnik odnotowano w gm. Oborniki – 92 osób/km².

<i>Jednostka administracyjna</i>	<i>Gęstość zaludnienia (os./km²)</i>
Województwo wielkopolskie	112,8
Powiat obornicki	78
<i>Gminy miejsko-wiejskie</i>	
Oborniki	92
Rogoźno	79
<i>Gminy wiejskie</i>	
Ryczywół	46

W Rogoźnie współczynnik feminizacji wynosił 101, statystycznie na 100 mężczyzn przypadało 101 kobiet. W 2005 roku z ogólnej liczby ludności gminy 17259, mężczyzn było 8536, natomiast kobiet – 8723. Współczynnik feminizacji dla powiatu obornickiego wynosił w 2005 r. - 103.

Liczba ludności w gminie podlega okresowym wahaniom, w wybranych latach dane te przedstawiały się następująco:

- 1950 r. - 5735 osób,
- 1960 r. - 7481 osób,
- 1970 r. - 8322 osób,,
- 1980 r. - 9260 osób,
- 1990 r. - 10073 osób,
- 1997 r. - 17475 osób
- 1998 r. - 17543 osób,
- 1999 r. - 17564 osób,
- 2000 r. - 17714 osób,
- 2001 r. - 17723 osób,

- 2002 r. - 17186 osób,
- 2003 r. - 17 260 osób,
- 2005 r. - 17259 osób,
- 2006 r. - 17848 osób

Jak widać z powyższego zestawienia liczba ludności w gminie systematycznie wzrastała. Na przestrzeni lat 1980 – 2006 przyrost liczby ludności wynosił 192 %. W 1985 r. liczba ludności w gminie po raz pierwszy przekroczyła próg 10 000 osób.

Liczba ludności w jednostkach osadniczych gminy w 2006 r.

<i>L.p</i>	<i>MIEJSCOWOŚĆ</i>	<i>LICZBA LUDNOŚCI</i>	<i>UDZIAŁ PROCENTOWY</i>
1.	m. ROGOŹNO	11 154	62,80 %
2.	BINIEWO	17	0,09 %
3.	BOGUNIEWO	246	1,40 %
4.	BUDZISZEWKO	405	2,31 %
5.	CIEŚLE	142	0,81 %
6.	DZIEWCZA STRUGA	73	0,41 %
7.	GARBATKA	201	1,15 %
8.	GOŚCIEJEWO	695	3,97 %
9.	GRUDNA	122	0,69 %
10.	JARACZ	201	1,15 %
11.	JÓZEFINOWO	104	0,59 %
12.	KAROLEWO	119	0,68 %
13.	KAZIOPOLE	77	0,44 %
14.	LASKOWO	51	0,29 %
15.	MARLEWO	99	0,56 %
16.	MIĘDZYLESIE	122	0,69 %
17.	NIENAWISZCZ	92	0,52 %
18.	NOWY MŁYN	8	0,04 %
19.	OWCZEGŁOWY	158	0,90 %
20.	OWIECZKI	245	1,40 %
21.	PARKOWO	1017	5,82 %
22.	PRUŚCE	413	2,36 %
23.	ROŹNOWICE	53	0,30 %
24.	RUDA	331	1,89 %
25.	SIERNIKI	238	1,36 %

26.	SŁOMOWO	225	1,28 %
27.	STARE	62	0,35 %
28.	STUDZIENIEC	400	2,28 %
29.	SZCZYTNO	35	0,20 %
30.	TARNOWO	327	1,87 %
31.	WELNA	173	0,99 %
32.	WOJCIECHOWO	17	0,09 %

Największą pod względem ludności miejscowością w gminie było Rogoźno zamieszkiwane przez blisko 63 % ogółu ludności w całej gminie. W dalszej kolejności najliczniej zamieszkiwanymi miejscowościami było Parkowo 5,82 %, Gościejewo 3,97 %, Pruśce 2,36 % i Studzieniec 2,28 %. Do najmniejszych jednostek osadniczych zaliczają się Nowy Młyn – 8 osób, Wojciechowo i Biniewo po 17 osób. Cechą charakterystyczną w sieci osadniczej gminy jest duża liczba rozproszonych miejscowości z liczbą ludności nie przekraczającą 1 % ogółu – takich miejscowości odnotowano łącznie 18.

W poniższej tabeli przedstawiono najważniejsze czynniki charakteryzujące dynamikę rozwoju ludności w Rogoźnie oraz w gminach sąsiednich.

Ruch naturalny ludności w 2000 r. i 2005 r.

Gmina	Urodzenia żywe	Zgony	Przyrost naturalny
na 1000 ludności			
Rok 2000			
powiat obornicki	11,96	8,64	3,31
Rogoźno	12,03	8,61	3,42
Oborniki	11,71	8,36	3,35
Ryczywół	12,84	9,94	2,90
Rok 2005			
powiat obornicki	11,46	8,66	2,80
Rogoźno	12,73	9,75	2,98
Oborniki	10,83	8,09	2,74
Ryczywół	11,17	8,51	2,65

W roku 2006 w Rogoźnie odnotowano dodatni przyrost naturalny, najwyższy w całym powiecie. Jak wynika z powyższej tabeli od roku 2000 przyrost naturalny ludności nieco się obniżył, zwiększeniu uległa liczba zgonów ludności, oraz nieco zwiększyła się liczba urodzeń żywych.

6.2. Poziom życia mieszkańców.

Na poziom życia mieszkańców składają się te wszystkie sfery życia społeczno, gospodarczo, ekonomicznego które decydują o jego jakości. O poziomie życia decydują warunki mieszkaniowe, zatrudnienie, dostępność usług i inne. W poniższym zestawieniu przedstawiono mierniki warunków życia mieszkańców gminy na tle powiatu i sąsiednich gmin.

Mierniki warunków życia mieszkańców gminy Rogoźno na tle gmin powiatu obornickiego.

<i>wskaźnik</i>	<i>Powiat</i>	<i>Rogoźno</i>	<i>Oborniki</i>	<i>Ryczywół</i>
Mieszkania (ogółem)	16434	5073	9413	1948
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	1261,4	369,7	721,9	169,8
Przeciętna liczba osób na mieszkanie	3,91	3,83	3,92	4,14
Powierzchnia użytkowa w m ² na osobę	22,6	21,4	22,9	23,9
Mieszkania oddane do użytku (ogółem)	124	46	97	11
Biblioteki i filie (ogółem)	31	4	25	2
Pracujący (ogółem)	9797	2782	6469	546
Dochody budżetów gmin w tys. zł		27849,6	48903,9	12951,4
Dochody budżetów gmin na 1 mieszkańca w zł		1609,15	1556,75	1831,36
Wydatki budżetów gmin na 1 mieszkańca w zł		1851,13	1629,61	1895,67

Źródło: Urząd Statystyczny w Poznaniu. 2006 r.

W powyższej tabeli przedstawiono najważniejsze parametry charakteryzujące poziom życia mieszkańców gminy Rogoźno. Z analizy danych wynika że gmina charakteryzuje się podobnymi warunkami życia jakie są charakterystyczne dla całego powiatu obornickiego, i nie odbiegają one od średnich.

6.3. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia.

Na obszarze gminy nie występują na większą skalę takie patologie społeczne jak przestępczość zorganizowana, czy inne występujące w dużych aglomeracjach miejskich. Zagrożenia dla bezpieczeństwa ludności i jej mienia mogą wynikać z niespodziewanych zjawisk przyrodniczych (takich jak huragan, deszcze nawalne itp.) lub awarii, będących następstwem zaniedbań, bądź błędów popełnionych przez ludzi. Przyczyną mogą być także wadliwie działające instalacje mechaniczne, zła gospodarka ściekowa (nieszczelne szamba) lub niewłaściwe postępowanie z odpadami. Do potencjalnych czynników należy zaliczyć również powstanie poważnej awarii. Poważna awaria jest zdarzeniem polegającym na emisji, pożarze lub eksplozji, które mogą powstać w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu substancji niebezpiecznych. Sytuacja ta może dotyczyć przede wszystkim mieszkańców miasta, gdzie jest zlokalizowanych wiele obiektów przemysłowych oraz magazynowych, w tym chłodnie z potencjalnym ryzykiem ulatniania się czynników chłodzących.

Zagrożenie bezpieczeństwa ludności wiąże się również ze znacznym natężeniem ruchu samochodowego na drodze krajowej i wojewódzkiej oraz kolejowego.

6.4. Rynek pracy.

Na terenie gminy Rogoźno w roku 2006 r. było zarejestrowanych w systemie regon 1571 podmiotów gospodarczych, z czego w mieście 1209. Z ogólnej liczby podmiotów w sektorze prywatnym działało 1531 podmiotów co stanowi 97,5 % ogółu, natomiast w sektorze publicznym było zarejestrowanych zaledwie 40, co stanowi 2,5 %. Z ogólnej liczby 1531 podmiotów prywatnych,

- spółek handlowych było zarejestrowanych – 53 (w tym miasto 38), z tego 12 z udziałem kapitału zagranicznego (w tym miasto 9),
- spółek cywilnych – 74 (w tym miasto 60),
- spółdzielni – 11 (w tym miasto 6),
- fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych – 25 (w tym miasto 16),
- osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą – 1332 (w tym miasto 1030).

Spośród ogólnej liczby podmiotów gospodarczych (1571) najwięcej firm zajmowało się handlem i naprawami (505) – 32,14 %, działało w przemyśle (304) – 19,3 %, w tym przetwórstwie przemysłowym (301) – 19,16 %, oraz budownictwem (249) – 15,85 %. Z pozostałych sekcji należy wymienić jeszcze obsługę nieruchomości i firm (146) – 9,29 %, transport, gospodarka magazynowa i łączność (63) – 4,01 %, rolnictwo, leśnictwo i łowiectwo (54) – 3,43 %, hotele i restauracje (31) – 1,97 % oraz pośrednictwo finansowe (32) – 2,03 %.

Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej.

	<i>Aktywni zawodowo</i>			<i>Bierni zawodowo</i>	<i>Nieustalony status pracy</i>	<i>Współczynnik aktywności zawodowej</i>	<i>Wskaźnik zatrudnienia</i>	<i>Stopa bezrobocia</i>
	Razem	Pracujący	bezrobotni					
Rogoźno						(w %)		
	7554	5638	1546	6115	49	55,3	41,2	20,46
Powiat obornicki	25249	19569	5680	18798	109	57,3	44,4	22,5
Oborniki	14632	11600	3032	10267	41	58,8	46,6	20,7
Ryczywół	3063	2331	732	2416	19	55,9	42,5	23,9

Ludność pracująca zawodowo stanowiła 74,6 % ogółu ludności aktywnej zawodowo. Jest to korzystny parametr charakteryzujący lokalny rynek pracy. Średnia dla powiatu obornickiego była również wysoka i wynosiła w tym czasie 77,5 %. Znaczący udział we wskaźnikach charakteryzujących aktywność zawodową mieszkańców miały osoby zakwalifikowane jako bierni zawodowo, których było 6115. Tak więc ogółem współczynnik aktywności zawodowej wynosił 55,1 % i był najniższy wśród gmin powiatu obornickiego, a wskaźnik zatrudnienia wynosił 41,2 % i także należał do najniższych.

W całej gminie wg oficjalnych danych osób pracujących było zarejestrowanych 2782 z czego kobiety stanowiły 1005 osób tj. 36,12 %. Z ogólnej liczby pracujących 73 osób było zatrudnionych w sektorze rolniczym – 2,62 % , w sektorze przemysłowym i budownictwie – 1821 – 65,45 %, usługach rynkowych – 392 – 14,09 % oraz w usługach nierynkowych – 496 - 17,82 %. W sektorze prywatnym zatrudnienie wynosiło 2110 – czyli 75,84 %.

Stopa bezrobocia

Stopa bezrobocia na terenie gminy w 2006 r. wynosiła ok. 20 %.

Z ogólnej liczby bez pracy pozostawało:

- 15 osób z wykształceniem wyższym,
- 234 osób z wykształceniem średnim zawodowym,
- 54 osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym,
- 446 osób z zasadniczym zawodowym,
- 797 osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym.

Dane te dobitnie przedstawiają zależność pomiędzy poziomem wykształcenia, a możliwością zatrudnienia.

Bezrobotni wg wieku

<i>24 lata i mniej</i>	<i>25-34</i>	<i>35-44</i>	<i>45-54</i>	<i>55 lat i więcej</i>
468	376	384	297	21

Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiatach. (źródło: *Urząd Statystyczny w Poznaniu*)

6.5. Mieszkalnictwo.

1. Zasoby mieszkaniowe gminy:

	gmina ogółem	powiat oborniki
- mieszkania	5073	16434
- izby	19412	64333
- pow. użytkowa w m ²	369700	1261400
- wskaźniki:		
osób / mieszkanie	3,4	3,4
m ² pow. użyt./ osobę	21,4	22,6

Zasoby mieszkaniowe gminy stanowią w większości domy jednorodzinne z dużą koncentracją w samym Rogoźnie, oraz zabudowania siedliskowe związane z gospodarstwem rolnym na pozostałym terenie gminy. Poza tym na obszarze wiejskim gminy znajdują się również budynki mieszkaniowe wielorodzinne, głównie typu bloków dla pracowników byłych PGR-ów.

Warunki zamieszkania w gminie nie odbiegają zasadniczo od przeciętnych standardów dla powiatu czy innych gmin regionu. W roku 2005 na terenie gminy oddano w sumie do użytku 46 mieszkania indywidualne, o łącznej powierzchni użytkowej 4410 m². Przeciętna powierzchnia jednego mieszkania wyniosła 95,9 m². Dla porównania można podać że w roku 1997 w gminie było w sumie 4787 mieszkań, o łącznej powierzchni użytkowej 305,9 tys. m², gdzie średnia powierzchnia użytkowa mieszkań na osobę wynosiła 17,5 m². Tak więc można zaobserwować pewną poprawę warunków mieszkaniowych w gminie na przestrzeni lat – systematycznie rośnie liczba nowych mieszkań, o większej powierzchni użytkowej.

6.6. Usługi.

Gmina Rogoźno jest jednostką podziału administracyjnego o charakterze podstawowym i ośrodkiem oddziaływania o znaczeniu lokalnym. Oznacza to że na terenie gminy zapewnione są usługi o charakterze podstawowym, a pozostałe muszą być realizowane w ośrodkach wyższego rzędu np. Poznaniu, Pile czy Wągrowcu.

Ośrodkiem o dominującej funkcji usługowej w gminie jest miasto Rogoźno. Zlokalizowano tutaj większość usług o charakterze podstawowym, takie jak handel, usługi, administracja, poczta i telekomunikacja, oświata czy służba zdrowia. Tutaj także znajduje się stacja paliw. W pozostałych miejscowościach są zlokalizowane zazwyczaj najprostsze usługi typu handel i oświata.

• Oświata

Na terenie gminy funkcjonują 4 szkoły podstawowe w: Rogoźnie przy ul. M. Poznańskiej i ul. Seminarialnej, Pruścach oraz Budziszewku. Do tego w ramach zespołu szkół działają placówki w Parkowie i Gościejewie. Oprócz szkół podstawowych na terenie gminy działają 2 gimnazja w Rogoźnie przy ul. Kościuszki i ul. II Armii Wojska Polskiego. Do szkół uczęszczało w sumie ok. 1470 uczniów.

Ponadto w gminie funkcjonują 3 jednostki przedszkolne w Rogoźnie przy ul. Krótkiej i ul. Seminarialnej oraz w Parkowie.

• Zdrowie

Ochrona zdrowia na terenie gminy jest zapewniona poprzez następujące placówki mieszczące się na terenie gminy:

- 1) Przychodnia Zespołu Lekarzy Rodzinnych
s.c. „Zdrowie rodziny”
Rogoźno, ul. II Armii Wojska Polskiego 4 a
- 2) Ośrodek Medycyny Środowiskowo-Rodzinnej s.c. „Sep-Med.”
Rogoźno, ul. II Armii Wojska Polskiego 4 b
- 3) Przychodnia Lekarza Rodzinnego
s.c. „Vita” Wiejski Ośrodek Zdrowia Parkowo 99

Przychodnie specjalistyczne

- 1) Poradnia chirurgii ogólnej
SP ZOZ w Obornikach
Rogoźno, ul. Fabryczna 5a
- 2) *Poradnia ortopedyczna*
SP ZOZ w Obornikach
Rogoźno, ul. Fabryczna 5a
- 3) Poradnia zdrowia psychicznego
SP ZOZ w Obornikach
Rogoźno, ul. Fabryczna 5a
- 4) Indywidualna specjalistyczna ginekologiczno-położnicza praktyka lekarska
Rogoźno, ul. II Armii Wojska Polskiego 4
- 5) *Specjalistyczny gabinet okulistyczny „Wega”*, **Rogoźno, ul. W.Poznańska 18**

Pozostałe jednostki świadczące usługi w zakresie ochrony zdrowia:

- SP ZOZ – Dział Pomocy Doraźnej , ul. Fabryczna 5 a
- NZOZ - Niep. Zakład Opieki Zdrowotnej Zakł. Rentgenodiagnostyki, ul. II AWP 4 a
- Laboratorium Analiz Medycznych mgr Krystyna Januszewska, Rogoźno ul. II AWP 4 b
- Niepubliczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej „EWMED” , Rogoźno ul. II AWP
- **Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ARTUS” w Połajewie, Zakład Fizjoterapii, Rogoźno, ul. II AWP 4b**
- **Specjalistyczna Praktyka Laryngologiczna, Rogoźno ul. Fabryczna 5**
- „DOR-MED.” Bezpłatne badanie słuchu, Rogoźno ul. Fabryczna 5

Stomatologia ogólna z protetyką

- 1) Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska, Parkowo 99
- 2) Indywidualna Praktyka Stomatologiczna , Rogoźno, ul. II Armii Wojska Polskiego 4a
- 3) *Indywidualna Praktyka Stomatologiczna* **Rogoźno, ul. Kościuszki 57**

W pozostałych przypadkach mieszkańcy muszą korzystać z wyspecjalizowanych ośrodków zdrowia i szpitali znajdujących się poza terenem gminy.

7. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej.

7.1.Transport i komunikacja.

7.1.1. Drogi.

Przez obszar gminy przebiegają ważne szlaki tranzytowe o znaczeniu krajowym jak, i międzynarodowym. Osią układu komunikacyjnego gminy jest:

- droga krajowa ekspresowa nr 11 Kołobrzeg-Bytom – na odcinku o długości 18,361 km na terenie gminy,
- droga wojewódzka nr 241 Rogoźno – Wągrowiec – Tuchola, na odcinku o długości 11,849 km na terenie gminy.

Podstawowy układ komunikacyjny gminy uzupełnia sieć dróg powiatowych oraz gminnych. Drogami powiatowymi nadzoruje Zarząd Dróg Powiatowych z siedzibą w Rogoźnie. Łączna długość dróg powiatowych na terenie gminy wynosi 94,730 km, z czego na terenie miasta Rogoźno 4,0 km.

Wykaz dróg powiatowych na terenie gm. Rogoźno:

Nr drogi	Odcinek	Długość (km)
1352P	Przybychowo – Ruda	4,164
2020P	Ryczywół – Tarnowo	4,638
2023P	Karolewo – Gościejowo	4,325
2025P	Ninino – Wełna	4,413
2026P	Gościejowo – Grudna	4,765
1605P	Kamienica – Pruśce	1,675
2022P	Tarnowo – Wągrowiec	1,523
2024P	Tarnowo – Laskowo	2,158
2025P	Wełna – Pacholewo	7,188
2027P	Rogoźno – Garbata	3,326
2027P	ul. II Armii Wojska Polskiego i ul. Garbacka	0,7
2028P	Rogoźno – Boguniewo	5,103
2028P	ul. Boguniewska	0,9
2029P	Rogoźno – Murowana Goślina	7,964
2029P	ul. W. Poznańska	1,7
2030P	Rogoźno – Budziszewko	8,133
2030P	ul. Za jeziorem	0,7
2031P	Owczę Głowy – Sierniki	6,854
2032P	Pruśce – Przysieka	3,344
2033P	Boguniewo – Studzieniec	ok. 3,5
2034P	Studzieniec – Budziszewko – Szczytno	15,198
2037P	Rożnowice – Jaracz	2,902
2038P	Jaracz – Józefinowo	4,318
2039P	Studzieniec – Nienawiszcz	2,739

Pozostałe połączenia drogowe w Rogoźnie realizowane są poprzez sieć dróg gminnych, których było ogółem ok. 116 km. Z ogólnej długości dróg gminnych 35 km posiadało nawierzchnię twardą, w tym 14 ulepszoną. W przeliczeniu na 100 km² daje to wynik 53,2, gdzie średnie zagęszczenie dróg w powiecie wynosiło 33,0, a województwie 67,4.

Wykaz dróg gminnych:

Nr drogi	Odcinek	Długość (km)
1701	dr. gm. 1702 Tarnowo – gr. gminy (kier. Sokołowo Budz.)	1,802
1702	b. PG-R Gościejowo – Gościejowo dr. pow. 2942p	1,850
1703	b. PG-R Gościejowo – Tarnowo PKP dr. kraj. nr 11	2,415
1704	Gościejowo – w kier. Owieczki	0,318
1705	Gościejowo – Owieczki – Trzy Góry	4,367
1706	Owieczki - w kier. Karolewo	2,105
1707	Laskowo – w kier. Potuły	0,774

1708	Gościejewo – Laskowo	2,776
1709	Rogoźno – Olszyna – Laskowo	3,745
1710	Gościejewo (Gorzelnia) – Gościejewo (b. SKR)	1,098
1711	dr . pow. 29 275 – Gościejewo b. wysypisko	0,340
1712	Cieśle – Olszyna	0,393
1713	Cieśle kier. Potuły	1,075
1714	Cieśle – Jakubowi	0,852
1715	Rogoźno – Cieśle	2,125
1716	Cieśle – Biniewo	1,162
1717	Marlewo – Biniewo	1,291
1718	Pruście – Pruście Młyn – Pruście	0,980
1719	Pruście – Unrowskie	0,512
1720	Pruście – kier. Wiatrowo	0,903
1721	Ruda – Gościejewo – Boruchowo	3,104
1722	Ruda – Nowy Młyn – Wełna	5,825
1723	Ruda – Kaziopole – Boruchowo	4,904
1724	Grudna – gr. Gminy	2,732
1725	dr. kraj. nr 11 – Dziewcza Struga	0,470
1726	dr. woj. 241 Marlewo – Sierniki	4,571
1727	Pruście – Stare	3,155
1728	Wojciechowo – kier. Grzybowice	2,719
1729	Rogoźno – Międzyzlesie	1,940
1730	dr. pow. 29 446 – Międzyzlesie dr. pow. 29 445	1,588
1731	Wełna – kier. Smolarz	2,735
1732	Jaracz Młyn – Piłka Młyn	1,814
1733	Jaracz – Smolarz	2,723
1734	dr kraj. nr 11 – Parkowo – Boguniewo	4,710
1735	Józefinowo – Słomowo	1,617
1736	Boguniewo – Parkowo	2,850
1737	Budziszewko – kier. Grzybowo	0,801
1738	Potrzeznowo – Budziszewko – Sierniki	5,746
1739	Studzieniec – Kostusin – Budziszewko	5,472
1740	Budziszewko – Kostusin	0,757
1741	Budziszewko – Potrzeznowo	1,054
1742	dr. pow. 29 446 – Nienawiszcz	2,545
1743	Boguniewo – Nienawiszcz – Białężyn	4,543
1744	Nienawiszcz – Studzieniec	2,114
1745	Słomowo – Nieszawa	2,853

(Stan na dzień 31.12.2006 r.)

Reforma administracyjna kraju wraz z nowym podziałem kompetencji w zakresie zarządzania drogami oraz niebywały spadek nakładów na eksploatację, modernizację i rozbudowę dróg w skali kraju sprawił, że sytuacja w tej sferze jest dla gmin bardzo trudna.

7.1.2. Komunikacja kolejowa.

Przez centralną część gminy z północy na południe przebiega magistrala kolejowa Poznań – Piła. Jest to linia pierwszorzędna, zelektryfikowana, jednotorowa. Obsługuje ona zarówno transport pasażerski jak i towarowy. Na terenie gminy znajdują się 3 stacje kolejowe w Parkowie, Rogoźnie i Tarnowie. Stacja w Rogoźnie dysponuje bocznicami kolejowymi i rampami. Od linii tej odchodzi również linia kolejowa do Ryczywołu i dalej Czarnkowa, oraz w kierunku Wągrowca. Obecnie linie te są używane sporadycznie.

7.2. Infrastruktura techniczna.

7.2.1. Wodociągi i kanalizacja.

Na terenie gminy długość sieci wodociągowej wynosi ok. ok. 154,9 km (stan na 31.12.2006 r.) i systematycznie wzrasta. W roku 1997 wynosiła ona 124,5 km, a w 2001 r. już 133,5 km. Systemem wodociągów woda jest rozprowadzana do poszczególnych wsi, a stopień zwodociągowania gminy wynosi prawie 100%. Jedynie nieliczne gospodarstwa w zabudowie rozproszonej korzystają z własnych ujęć. Większość sieci wodociągowej wykonana jest z rur PCV, jedynie niewielką część stanowią przewody azbestowe. Ich długość na terenie gminy wynosi około 2,7 km i przebiegają w m. Laskowo i Boguniewo. Gmina Rogoźno zaopatrywana jest w wodę układem sieci magistralnych i rozdzielczych wyposażonych w zasowy, hydranty przeciwpożarowe, odwadniacze i odpowietrzacze oraz wyposażone w systemy wodociągowe – ujęcia, stacje uzdatniania i systemy rozprowadzania wody.

Łączna długość sieci wodociągowej w gminie Rogoźno

44,5 km sieć magistralna + 154,9 km sieć rozdzielcza			
jednostka osadnicza	ogółem sieć rozdzielcza [km]	% mieszkańców zaopatrywanych siecią	w tym długość kolektorów azbestowych [km]
Gmina Rogoźno	154,9	95,0	2,7 (0,7 km Laskowo + 2,0 km Boguniewo)

Na terenie gminy Rogoźno łącznie około 868 mieszkańców gminy zaopatrywanych jest w wodę za pomocą płytkich studni przydomowych. Stan techniczny tych studni, jak i jakość czerpanych wód nie jest znany ze względu na brak ocen i badań.

Udokumentowane zasoby posiada 48 ujęć, z których 20 pobiera wody z utworów czwartorzędowych, 26 z utworów trzeciorzędowych, 1 ujęcie z utworów kredowych i 1 ujęcie z utworów jurajskich. Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne wszystkich ujęć wynoszą 1 123,7 m³/h, w tym z utworów czwartorzędowych 584,4 m³/h, z utworów trzeciorzędowych 536,7 m³/h, a z utworów kredowych 2,6 m³/h. Szacunkowe zasoby odnawialne dla gminy Rogoźno wynoszą 1 426 m³/h, a szacunkowe zasoby dyspozycyjne 823 m³/h. Rozdysponowanie zasobów pozwoleniami prawnymi wynosi ogółem 498,1 m³/h, a dla ujęć czynnych 405,8 m³/h.

Wykaz czynnych ujęć wód podziemnych na terenie gminy.

Lokalizacja	Użytkownik	Nr ujęcia	Nr studni	Głębokość studni reprezentatywnej [m]	Wydajność eksploatacyjna [m ³ /h]	Pobór wody w roku 2001 [m ³ /rok]	Ważność pozwolenia
Budziszewko	Stowarzyszenie „Rekreacja”	66*	1	27,0	10,6	15,0	b.d.
Budziszewko	P.H. „NISAN” Sp. cyw.	65*	1	41,0	13,0	3 500,0	b.d.
Budziszewko	Gospodarstwo Rolne - M.Z. Sergiel	298*	1	114,0	11,4	200,0	b.d.
Rogoźno	PPUH „He-Mi-Dar” – Zakład Pracy Chronionej	169*	1	95,2	10,0	b.d.	01.03.2012
		175*	I	124,0	70,0	497 583,0	31.01.2013
			II	121,0	74,0		
Rogoźno	„AQUABELLI S” Sp. z o.o.	175*	III	58,0	30,0	170 484,0	31.01.2013
		175*	2	17,0	74,3	170 484,0	31.01.2013
			2A	25,0	30,0		
			3	26,0	57,15		
			8	17,0	b.d.		
		267*	1	93,0	15,0	95 864,0	31.12.2011
			2	92,0	15,0		
			3	95,0	15,0		
Wełna	RSP	258*	1N	53,0	15,0	10 908,0	31.12.2015
Cieśle	Zakład Murarsko-Betoniarski, A. Dąbrowski	-	1	32,0	3,8	3 500,0	29.04.2014
Laskowo	„AQUABELLI S” Sp. z o.o.	156*	1	18,0	24,0	2 475,0	08.06.2007 zakończeni e eksploatacji hydroforni Laskowo
		159*	1	123,0	29,5	74 532,0	31.12.2025
			2	123,0	29,5		
Tarnowo	„HOLPOL-COMPOST” Sp. z o.o.	-	1	46,9	b.d.	1 200,0	b.d.
Wełna	RSP Gorzelnia	7*	1	68,0	9,0	10 309,0	31.12.2010

Gościejewo	PR-P „A GRO- WŁODARZ” Sp. z o.o.	160*	1A	25,0	24,0	2 860,0	b.d.
Jaracz	Auto- Kompleks M i R Obst	303*	1	6,0	3,0	30,0	b.d.

*- nr ujęcia w Banku Hydro

Spośród ww. ujęć wody 11 z nich, posiada strefy ochronne. Strefa ochrony bezpośredniej obejmuje obszar o promieniu ok. 8 m od miejsca ujęcia wody i jest przeważnie ogrodzona. Nie posiadają one stref ochrony pośredniej, ponieważ w myśl ustawy Prawo wodne dopuszcza się ustanowienie strefy ochronnej obejmującej wyłącznie teren ochrony bezpośredniej, jeżeli jest to uzasadnione lokalnymi warunkami hydrogeologicznymi, hydrologicznymi i geomorfologicznymi oraz zapewnia konieczną ochronę ujmowanej wody.

Zbiorcza tabela stanu ujęć wód podziemnych w gminie Rogoźno

Wyszczególnienie	Czwartorzęd [Q]	Trzeciorzęd [Tr]	Kreda [K]	Jura [J]
1	2	3	4	5
Ogólna liczba ujęć	20	26	1	1
Liczba ujęć czynnych	9	7	0	0
Liczba ujęć nieczynnych	11	16	0	1
Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne [m ³ /h]	584,4	536,7	2,6	0
Ujęcia posiadające strefę ochronną (ustanowioną)	6	5	0	0

Źródło: „Bilans wód podziemnych na terenie powiatu obornickiego”, Hydro consult, Poznań, lipiec 2002 r.

Na terenie gminy jest zrealizowana sieć kanalizacyjna ogólnospławna o łącznej długości ok. 17 km. W roku 1997 r. było 10,9 km, podczas gdy w 2001 r. już 13,0 km. Sieć kanalizacyjna jest zrealizowana w mieście Rogoźnie i Parkowie, i obejmuje ona ok. 40 % ludności gminy. W mieście kanalizacją sanitarną spływają ścieki z osiedla spółdzielczego i kilku ulic usytuowanych najbliżej kolektora ściekowego, natomiast pozostałe budynki podłączone są do kanalizacji deszczowej pełniącej obecnie rolę kanalizacji ogólnospławnej lub posiadają szamba. W pozostałych obiektach na terenie miasta i gminy ścieki sanitarne są gromadzone w zbiornikach bezodpływowych, które są następnie wywożone na 2 stacje zlewcze zlokalizowane przy oczyszczalniach ścieków w Rogoźnie i Parkowie.

Charakterystyka istniejących oczyszczalni ścieków na terenie gminy Rogoźno

Miejscowość	Użytkownik	Odbiornik	Przepustowość [m ³ /d]	Ważność operatu wodnopra- wnego	Typ

Rogoźno	„AQUABELLIS ” Sp. z o.o.	rz. Wełna	1 500,0	31.01.2013	mech-biol
Parkowo	„AQUABELLIS ” Sp. z o.o.	Kanał Parkowski	60,0	25.07.2014	mech-biol

Największa gminna oczyszczalnia na terenie gminy położona jest w północnej części miasta Rogoźno. Do oczyszczalni dopływają ścieki bytowo-gospodarcze z niewielką ilością ścieków przemysłowych. Ścieki doprowadzane są poprzez system kanalizacji sanitarnej, a ze zbiorników bezodpływowych (szamb) dowożone samochodami asenizacyjnymi. Obecnie przepustowość oczyszczalni wynosi 1 500 m³ ścieków na dobę, z możliwością rozbudowy oczyszczalni o nowe reaktory. Jest to mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków oparta na procesie „Bardenpho” pracująca w układzie technologicznym A²/O w wykonaniu żelbetowym w układzie przepływowym.

Na warunkach pozwolenia wodnoprawnego wydanego w 2003 roku oczyszczalnia uzyskała zezwolenie na odprowadzanie ścieków do rzeki Wełny – za pośrednictwem rurociągu DN 0,80 zakończony wylotem. Pozwolenie ważne jest do stycznia 2013 roku.

Dругa, zmodernizowana mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków socjalno-bytowych położona jest w m. Parkowo. W skład oczyszczalni wchodzi następujące urządzenia i obiekty: zbiornik uśredniający z punktem zlewnym ścieków dowożonych, krata ręczna, przepompownia ścieków, dwie komory denitryfikacji, komora napowietrzania, osadnik wtórny oraz komory stabilizacji osadu. Całkowita przepustowość oczyszczalni wynosi 78,0 m³ ścieków na dobę (średnia 60,0 m³/d). Na warunkach pozwolenia wodnoprawnego wydanego w 2004 roku oczyszczalnia uzyskała zezwolenie na odprowadzanie ścieków do Kanału Parkowskiego w km 4+400. Pozwolenie ważne jest do końca 2014 roku.

Obie te oczyszczalnie posiadają na swoim terenie stacje zlewne, których charakterystykę podano poniżej.

Stacje zlewne na terenie oczyszczalni ścieków

Lokalizacja	Użytkownik	Typ stacji/ rok wykonania	Przepustowość [m ³ /d]	Ważność operatu
Rogoźno	„AQUABELLIS ” Sp. z o.o.	zbiornik betonowy/ 2003	300,0	31.01.2013
Parkowo	„AQUABELLIS ” Sp. z o.o.	zbiornik stalowy/ 2000	20,0	31.12.2006

Źródło: Urząd Miejski w Rogoźnie.

Odpady ściekowe z terenu obu oczyszczalni wywożone są do Toniszewa, gdzie stanowią składnik do produkcji podkładów do produkcji roślin nie przeznaczonych do spożycia i pasz . Podkłady są stosowane pod rzepak wykorzystywany na biopaliwa. Według stanu na koniec

grudnia 2006 r. oczyszczalnie wytworzyły w ub.r. 1006 ton mokrej masy a suchej 159 ton. Aktualnie Gmina Rogoźno posiada na swoim terenie 23,537 km sieci kanalizacji sanitarnej położonej w Rogoźnie i 7,1 km położonej w Parkowie.

Dodatkowo na terenie gminy istnieje 10 przyzagrodowych oczyszczalni ścieków w m. Budziszewko, Gościejewo, Jaracz (2 oczyszczalnie), Owczegłowy, Parkowo, Prusce, Rogoźno, Rożnowice i Sierniki.

W gminie Rogoźno problem stanowi również ujmowanie i odprowadzenie wód deszczowych. Wynika to z dość znacznej ilości zakładów oraz braku wystarczającej ilości kanalizacji deszczowej, a co za tym idzie spływ wód opadowych następuje często bezpośrednio do środowiska gruntowo - wodnego. Kanalizacja deszczowa istnieje tylko na terenie miasta Rogoźna, której długość wynosi 9,6 km. Pełni ona częściowo rolę kanalizacji ogólnospławnej z wylotami w jeziorze Rogozińskim (5 wylotów) lub rzece Wełnie (3 wyloty). Niewielkie fragmenty kanalizacji deszczowych istnieją na niektórych drogach o szczególnym znaczeniu dla regionu.

Głównymi odbiornikami ścieków deszczowych są: jezioro Rogozińskie i rzeka Wełna.

7.2.2. Energia elektryczna.

Elektroenergetyczna sieć dystrybucyjna.

Przez obszar gminy przebiegają linie rozdzielcze wysokiego napięcia 110 kV (Oborniki - Wągrowiec), napowietrzne i kablowe linie średniego napięcia SN 15 kV i niskiego napięcia nn 0,4 kV, dostarczając energię elektryczną do wszystkich odbiorców. Na terenie miasta przy ul. Fabrycznej znajduje się Główny Punkt Zasilania (GPZ). Linie te wprowadzają ograniczenia w zabudowie. Wzdłuż linii wysokiego napięcia 110 kV obowiązuje strefa ochronna o szerokości po 15 m od rzutu poziomego skrajnych przewodów linii napowietrznej. W odniesieniu do pozostałych należy zachować wymagane przepisami odległości ewentualnych projektowanych obiektów od istniejących linii. Na terenie gminy są zlokalizowane stacje transformatorowe 15/0,4 KV. Przy pomocy tych stacji napięcie 15 KV transformowane jest na niskie napięcie 380 V i 230 V, a więc takie na jakim pracują urządzenia odbiorcze większości konsumentów energii elektrycznej.

Elektroenergetyczna sieć przesyłowa.

Na terenie gminy nie ma zlokalizowanych elektroenergetycznych sieci dystrybucyjnych o napięciu 220 kV i wyższych.

7.2.3. Sieć gazociągowa.

Przez teren gminy przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia o średnicy 500 mm, relacji Poznań – Rogoźno - Piła, wybudowany w roku 1973. Od gazociągu tego odchodzi ponadto odboczka o śr. 100 mm doprowadzająca gaz do Wągrowca. W mieście przy ul. Rolnej znajduje się stacja redukcyjno-pomiarowa I-go stopnia zasilana odboczką od gazociągu w/c 500 mm o średnicy 100 mm, zrealizowaną w 2000 r. Dla gazociągu wysokiego ciśnienia 500 mm obowiązuje strefa ograniczonego użytkowania wynosząca po 50,0 m w obie strony

od osi gazociągu, natomiast strefa ograniczonego użytkowania od gazociągu o średnicy 100 mm wynosi po 25,0 m od osi gazociągu w obie strony, a od stacji gazowej strefa wynosi 35,0 m od granic stacji.

W gminie Rogoźno do sieci gazowej podłączone jest miasto Rogoźno oraz wsie: Biniewo, Cieśle, Marlewo, Pruśce, Sierniki, Stare, Garbatka, Ruda, Gościejewo, Kaziopole, Grudna, Welna i Owieczki. Łączna długość sieci gazowych na terenie gminy wynosi 92,7 km w tym ok. 30 km na terenie miasta Rogoźno. Od roku 1998 realizowany jest program gazyfikacji gminy. Efektem zrealizowanych już inwestycji jest dostęp mieszkańców wyżej wymienionych miejscowości do nośnika energii jakim jest gaz ziemny. Aktualnie przygotowywana jest realizacja budowy kolejnego odcinka sieci gazowej w kierunku północnym do wsi Tarnowo a następnie do Laskowa i Karolewa. Pozostali mieszkańcy gminy, którzy nie są podłączeni do rozdzielczej sieci przesyłowej, korzystają z gazu butylowego. Na terenie miasta znajdują się dwie stacje redukcyjno-pomiarowe II stopnia zlokalizowane przy ul. Czarnkowskiej i Długiej.

7.2.4. Gospodarka odpadami.

Na terenie gminy ok. 85 % mieszkańców jest objętych zorganizowanym systemem zbiórki odpadów komunalnych. Zbiórka zmieszanych odpadów komunalnych w głównej mierze oparta jest na pojemnikach 110 l. (ocynkowanych) i 120 l (plastikowych) a także 1100 l. Odpady opakowaniowe zbierane są w pojemnikach wielkopojemnościowych – 1,5 m³, 2,0 m³ i 2,5 m³. Na terenie gminy nie jest prowadzona pełna ewidencja powstających odpadów pozwalająca w dokładny sposób określić ilości powstających odpadów. Według zebranych z różnych źródeł informacji wynika, że w 2003 roku na terenie gminy wytworzono ok. 16.888,2 Mg odpadów. W tej masie odpady z przemysłu stanowią ponad 60 % (według limitów określonych w decyzjach administracyjnych) a komunalne ponad 22 %.

Na terenie gminy Rogoźno funkcjonuje jedna instalacja do odzysku odpadów – sortownia w Studzieńcu oraz jedna instalacja do unieszkodliwiania odpadów – składowisko odpadów komunalnych w Studzieńcu. Sortownia obsługuje obszar gminy, jest jednak przewidziana do obsługi większego obszaru. Składowisko pełni rolę składowiska gminnego dla gminy Rogoźno. Składowisko w Studzieńcu jest zlokalizowane ok. 500 m na wschód od wsi o tej samej nazwie oraz drogi powiatowej Murowana Goślina - Rogoźno. Przed lokalizacją składowiska teren ten stanowił nieużytki częściowo wykorzystywane jako nielegalne miejsce wydobycia piasku. Teren składowiska sąsiaduje od wschodu z kompleksem leśnym a z pozostałych stron z gruntami ornymi. W pobliżu składowiska nie są zlokalizowane ujęcia wód podziemnych.

Nieczynne składowisko w Gościejewie zlokalizowane jest w odległości ok. 3,5 km na północny-zachód od Rogoźna. Składowisko zostało założone w nieczynnym wyrobisku po eksploatacji piasku o powierzchni ok. 0,8 ha. Eksploatację składowiska zakończono w 1995 r. Dotychczasowe prace rekultywacyjne polegały na niwelacji terenu wraz z nawiezieniem mas ziemnych. Od chwili zakończenia eksploatacji teren składowiska porósł bujną roślinnością zieloną, krzakami i drzewami.

Sporo odpadów z terenów wiejskich jest zagospodarowywana na miejscu (kompostowanie, spalanie), co jest zjawiskiem zasadniczo pozytywnym, niestety też część śmieci wyrzucana jest na dziko do lasów i inne przypadkowe miejsca. Miejsca dzikiego

składowania odpadów stanowią źródło chemicznego i bakteriologicznego zanieczyszczenia wód gruntowych i powierzchniowych. Na wysypiska te trafiają nie tylko odpady komunalne, ale również inne jak odpady budowlane, opony, stłuczka szklana, tworzywa sztuczne, stare meble. Przeciwdziałanie powstawaniu takich wysypisk jest trudne ze względu na szybki przyrost ilości odpadów. Miejsca "dzikiego składowania odpadów powinny być systematycznie likwidowane przez władze samorządowe.

W przyszłości należy spodziewać się dalszego wzrostu ilości odpadów i w związku z tym w gospodarce odpadami należy założyć ich selektywną zbiórkę, segregację, wstępny przerób, odzysk surowców wtórnych i utylizację.

8. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy.

Rozwój społeczno-gospodarczy gminy Rogoźno traktuje się jako efekt prowadzenia gospodarki lokalnej, czyli określony stan rzeczywistości społeczno-gospodarczej gminy. Podstawę analizy rozwoju lokalnego gminy stanowi charakterystyka uwarunkowań, wśród których wyróżnia się możliwości gminy determinujące rozwój społeczno-gospodarczy.

Możliwości rozwoju gminy oparte są przede wszystkim na:

- dużych areałach rolniczej przestrzeni produkcyjnej o znacznym udziale gleb dobrych klas bonitacyjnych,
- rozwiniętym rolnictwie,
- dobrze rozwiniętym układzie komunikacyjnym gminy, opartym o drogę krajową nr 11, drogę wojewódzką nr 241, drogi powiatowe oraz linię kolejową Poznań – Piła ze stacją w Parkowie, Rogoźnie oraz Tarnowie,
- uwarunkowaniach przyrodniczych - czyste środowisko naturalne, walory przyrodniczo – krajobrazowe, duże kompleksy leśne o korzystnie ukształtowanym drzewostanie, liczne jeziora,
- położeniu części gminy w Obszarze Chronionego Krajobrazu „*Dolina Wełny i Rynna Gołaniecko-Wągrowiecka*“,
- warunkom do rozwoju turystyki,
- rozwiniętej działalności usługowej,
- bliskim sąsiedztwem większych ośrodków miejskich – Poznań, Piła.

Restrukturyzacja gospodarki w warunkach gospodarki wolnorynkowej stanowi ważny czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego gminy i wymusza wprowadzanie nowych rozwiązań dostosowanych do aktualnej sytuacji.

Działania takie powinny zmierzać do:

- dynamicznego rozwoju nowych podmiotów gospodarczych oraz tworzenia nowych miejsc pracy,
- powstawania nowych inwestycji gospodarczych i napływu kapitału (i związane z tym m.in. podnoszenie jakości działalności produkcyjnej i usługowej),
- wzrostu aktywności zawodowej lokalnej ludności, a w szczególności polegającej na zmianie kwalifikacji i doskonaleniu zawodowym,
- rozwoju ilościowego i jakościowego placówek usługowych i infrastruktury towarzyszącej.

Napływ kapitału krajowego jak i zagranicznego, podmiotów gospodarczych to ważny czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego. Z ich funkcjonowania wynika wiele korzyści,

wśród których można zaliczyć:

- 1 modernizacja bazy materialnej lokalnych zakładów wytwórczych i unowocześnianie technologii produkcji,
- 2 rozwój gminnego rynku pracy,
- 3 podnoszenie jakości działalności produkcyjnej i usługowej, konkurencyjności wyrobów, polepszanie oferty towarowej na rynku lokalnym i łatwiejszy dostęp do ponadlokalnych rynków zbytu,
- 4 wprowadzanie nowych technologii bezpiecznych dla środowiska naturalnego,
- 5 zwiększanie dochodów budżetowych gminy poprzez wzrost wpływów podatkowych.

Na podstawie rozpoznanych uwarunkowań rozwoju przestrzennego gminy, diagnozy stanu istniejącego dokonano wyboru tych spośród czynników, które można uznać jako przyczyniające się do dalszego rozwoju i ograniczających ten rozwój, czyli barier rozwoju.

Potrzeby gminy związane są głównie z likwidowaniem głównych ograniczeń rozwoju:

W zakresie jakości życia mieszkańców i demografii

- ◆ poziom bezrobocia wśród osób czynnych zawodowo,
- ◆ migracje młodych ludzi do większych miast,
- ◆ niski poziom wyposażenia w usługi mniejszych ośrodków,
- ◆ niż demograficzny,
- ◆ brak specjalistycznej opieki medycznej na terenie gminy,
- ◆ duże natężenie ruchu na drodze krajowej i związane z tym uciążliwości przede wszystkim dla mieszkańców Rogoźna.

W zakresie mieszkalnictwa

- ◆ niewielki ruch budowlany w miejscowościach gminy,
- ◆ niski standard niektórych obiektów,
- ◆ niezadawalający stan techniczny niektórych lokal i, w tym komunalnych.

W zakresie aktywności gospodarczej

- ◆ duża liczba małych podmiotów gospodarczych,
- ◆ niedostatek przedsiębiorstw obsługujących rolnictwo, zlokalizowanych na wsi.

W zakresie rolnictwa

- ◆ duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych,
- ◆ wysoka dekapitalizacja gospodarstw rolnych,
- ◆ generalnie niska dochodowość gospodarstw.

W zakresie infrastruktury technicznej i komunikacji

- ◆ brak w pełni rozwiniętej sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej,
- ◆ konieczność realizacji obwodnic miasta w ciągu drogi krajowej nr 11 i wojewódzkiej nr 241,
- ◆ niska jakość nawierzchni niektórych dróg na terenie gminy,
- ◆ bariery liniowe utrudniające zagospodarowanie gminy w postaci linii kolejowej

i drogi krajowej.

Czynniki zewnętrzne i finansowe

- ◆ zbyt dużo zadań nakładanych na samorząd gminny w stosunku do przekazywanych środków finansowych
- ◆ zła kondycja rolnictwa w skali kraju,
- ◆ stan możliwości finansowych gminy

Możliwości rozwoju gminy są związane z czynnikami rozwojowymi:

W zakresie jakości życia mieszkańców i demografii

- ◆ wzrastający przyrost naturalny,
- ◆ nieskażone środowisko naturalne.

W zakresie mieszkalnictwa

- ◆ relatywnie dobre standardy zamieszkania – korzystne wskaźniki mieszkaniowe w przeliczeniu na mieszkańca,
- ◆ rezerwy terenu pod rozwój budownictwa.

W zakresie aktywności gospodarczej

- ◆ dynamika rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw,
- ◆ korzystne zaplecze dla rozwoju przemysłu rolno-spożywczego,
- ◆ odbudowa potencjału gospodarczego (przemysł meblarski, przetwórstwo rolno-spożywcze, budownictwo, przemysł metalowy)
- ◆ duży potencjał i zasoby siły roboczej,
- ◆ atrakcyjne tereny pod nowe inwestycje,
- ◆ tendencje sprzyjające rozwojowi małych i średnich, elastycznych, dobrze przystosowanych do zmieniających się warunków gospodarczych przedsiębiorstw.

W zakresie rolnictwa i leśnictwa

- ◆ duże obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej, o wysokiej klasach gleb,
- ◆ dobrze rozwinięte rolnictwo,
- ◆ tereny łowieckie z dużą ilością zwierzyny,
- ◆ produkcja “zdrowej” żywności,
- ◆ arealty lasów, łąk,
- ◆ duże obszary przeznaczone do dolesień.

W zakresie infrastruktury technicznej i komunikacji

- ◆ systematyczny rozwój infrastruktury gminnej,
- ◆ wykształcona infrastruktura energetyczna i gazowa,
- ◆ wykształcony układ komunikacyjny,
- ◆ dogodne położenie komunikacyjne przy ważnym szlaku tranzytowym północ – południe,
- ◆ telefonizacja i zwodociągowanie gminy,
- ◆ pozyskiwanie funduszy strukturalnych,

- ♦ plan gospodarki odpadami.

Podsumowanie:

Czynniki przyczyniające się do rozwoju Rogoźna uwzględniają naturalne tendencje rozwojowe i lokalne tradycje, wartości i predyspozycje środowiska przyrodniczego, a także czynniki społeczne i gospodarcze.

Działania na rzecz rozwoju gminy powinny zmierzać w kierunku:

- ♦ systematycznego likwidowania głównych barier rozwoju, takich jak:
 - niedorozwój infrastruktury technicznej,
 - bezrobocie,
 - stopień wyposażenia w usługi podstawowe oraz wyższego rzędu,
 - ♦ podkreślenia i dalszego rozwoju wszystkich walorów gminy, głównie w sferze rolnictwa, usług, nieuciążliwego przemysłu.

Identyfikacja podstawowych zagadnień do rozwiązania.

- zapewnienie przestrzennych podstaw rozwoju przedsiębiorczości w celu zwiększenia koniunktury gospodarczej gminy,
- rozwijanie infrastruktury technicznej w szczególności w zakresie kanalizacji i dalszej gazyfikacji gminy,
- rozwój usług oświaty (wyposażenie szkół, pomoce naukowe, modernizacja obiektów),
- rozwój usług zdrowia,
- rozwój usług kultury i sportu w celu zapewnienia atrakcyjnego programu dla mieszkańców gminy i przybyszów z zewnątrz w szczególności dzieci i młodzieży (ograniczenie patologii społecznych),
- wykorzystanie zasobów środowiska kulturowego i przyrodniczego (walorów krajobrazu) dla potrzeb rekreacji, turystyki i wypoczynku,
- ochrona środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- przygotowanie bogatej oferty terenów inwestycyjnych,
- rozwój drobnej wytwórczości,
- działania zmierzające do zwiększenia potencjału przedsiębiorczości w gminie.

9. Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Do najważniejszych zadań celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym należy wymienić:

- realizacje dróg i urządzeń technicznych związanych z funkcjonowaniem dróg,
- gazociąg wysokiego ciśnienia i linie elektroenergetyczne,
- ochrona walorów przyrodniczo – kulturowych gminy.

10. Stan opracowań planistycznych na terenie gminy.

Wykaz obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego na terenie miasta:

1. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Rogoźna w rejonie ulicy Lipowej , zatwierdzona uchwałą Nr XVIII/200/95 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 21.12.1995r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Piłskiego Nr 2 poz. 7 z d nia 17.011996r.
2. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Rogoźna dla zespołu garaży , zatwierdzona uchwałą Nr XX/215/96 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 15.02.1996r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Piłskiego Nr 4 poz. 2 2 z dnia 26.02.1996r.
3. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Rogoźna w rejonie ulicy Długiej , zatwierdzona uchwałą Nr XXIII/261?96 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 30.06.1996r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Piłskie go Nr 16 poz. 64 z dnia 01.07.1996r.
4. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Rogoźna Rejon ulicy Seminarialnej i Kościuszki , zatwierdzona uchwałą Nr XXXIII/342/97 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 25.03.1997r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Piłskiego Nr 12 poz.51 z dnia 7.05.1997r.
5. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Rogoźna obejmującego obszar działek o numerach ewidencyjnych 1267 i 1268 , zatwierdzona uchwałą Nr XXXV/362/97 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 22.06.1997r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Piłskiego Nr 22 poz. 86 z dnia 23.06.1997r.
6. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic Kościuszki i Nowej – działki o nr ewid. 1512/20 i 1512/21 , zatwierdzona uchwałą Nr XV/123/99 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 28.10.1999r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Włkp. Nr 78/99 poz. 1507 z dnia 04.11.1999r.
7. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Rogoźna w rejonie ulic : Długa , W. Poznańska , Boguniewska , J.S.Koniecznyńskich , zatwierdzona uchwałą Nr XXVIII/212/2000 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 30.11.2000r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Włkp. Nr 5 poz. 65 z dnia 25.01.2001r.
8. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Rogoźna , zatwierdzona uchwałą Nr XXXIV/285/2001 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 28.06.2001r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa W lkp. Nr 83 poz. 1553 z dnia 17.07.2001.
9. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miasta Rogoźna w rejonie ulic : Piłsudskiego i Fabrycznej –nr ewid. 2331/1 i 2332 , zatwierdzona uchwałą

Nr XXXVI/325/2001 Rady Miejskiej w Rogoźnia z dnia 25.10.2001r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Wlkp. Nr 143 poz. 2902 z dnia 23.11.2001 r.

10. Zmiana miejscowego planu szczegółowego zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic : Garbacka-Koniecznińskich w Rogoźnie, zatwierdzona uchwałą Nr XXXVI/327/2001 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 25.10.2001r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Wlkp. Nr 143 poz. 2903 z dnia 23.11.2001r.

11. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic : Działkowej i Różanej w Rogoźnie , zatwierdzona uchwałą Nr VI/56/2003 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 20.03.2003r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Wlkp. Nr 70 poz. 1343 z dnia 07.05.2003r.

12. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy Łąkowej w Rogoźnie , zatwierdzona uchwałą Nr VI/57/2003 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 20.03.2003r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Wlkp. Nr 70 poz. 1344 z dnia 07.05.2003r.

13. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy Prusa w Rogoźnie , zatwierdzona uchwałą Nr VI/58/2003 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 20.03.2003r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Wlkp. Nr 75 poz. 1444 z dnia 13.05.2003r.

14. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy Koniecznińskich w Rogoźnie , zatwierdzona uchwałą Nr VII/68/2003 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 29.04.2003r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Wlkp. Nr 121 poz. 2241 z dnia 09.07.2003r.

15. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy Magazynowej dla terenu zabudowy produkcyjnej w Rogoźnie , zatwierdzona uchwałą Nr IX/80/2003 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 26.06.2003r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Wlkp. Nr 140 poz. 2649 z dnia 18.08.2003r.

16. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic: Piłsudskiego, Fabrycznej i II Armii Wojska Polskiego w Rogoźnie , zatwierdzona uchwałą Nr XLIV/321/2006 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 29.03.2006r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Wlkp. Nr 81 poz. 2054 z dnia 26.05.2006 r.

17. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego na obszarze miasta Rogoźno w rejonie ulic: Boguniewskiej, Południowej, Długiej i Nowej, Uchwała Nr IX/62/2007 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 26 kwietnia 2007 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 98, poz. 2406 z dnia 29.06.2007 r.

18. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego na obszarze działki o nr ewid. 2004/4 przy ul. Długiej, Uchwała Nr XI/71/2007 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 27 czerwca 2007 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 126, poz. 22886 z dnia 31.08.2007 r.

19. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulic Kościuszki i Nowej, Uchwała Nr XI/72/2007 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 27 czerwca 2007 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 126, poz. 22887 z dnia 31.08.2007 r.

20. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego na obszarze między ulicami: Kotlarską, W. Poznańską, Długą i Nową, Uchwała Nr XI/73/2007 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 27 czerwca 2007 r., ogłoszona w Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 126, poz. 22888 z dnia 31.08.2007 r.

Wykaz obowiązujących planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy:

1. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze wsi Nienawiszcz, zatwierdzona uchwałą Nr XVII/183/95 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 30.11.1995r, ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Piłskiego Nr 15 poz. 61 z dnia 12.12.1995r.

2. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno – wieś Nienawiszcz, zatwierdzona uchwałą Nr XXXIII/344/97 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 25.03.1997r, ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Piłskiego Nr 12 poz. 53 z dnia 7.05.1997r.

3. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno – wieś Owczę Głowy (część działek o numerach ewidencyjnych 196/5 i 196/7), zatwierdzona uchwałą Nr XXII/252/96 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 25.04.1996r, ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Piłskiego Nr 11 poz.38 z dnia 20.05.1996r.

4. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno oraz miejscowego planu szczegółowego zagospodarowania przestrzennego terenu indywidualnego budownictwa letniskowego na obszarze wsi Owczęgłowy, zatwierdzona uchwałą Nr XXXVIII/338/2001 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 19.12.2001r, ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Wlkp. Nr 4 poz.182 z dnia 10.01.2002r.

5. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno Nienawiszcz „LETNISKO 2”, zatwierdzona uchwałą Nr XXVII/302/96 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 28.11.1996r, ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Piłskiego Nr 46 poz.168 z dnia 31.12.1996r.

6. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno – wieś Owczęgłowy, zatwierdzona uchwałą Nr XXXIII/343/97 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 25.03.1997r, ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Piłskiego Nr 12 poz.52 z dnia 7.05.1997r.

7. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze wsi Jaracz, zatwierdzona uchwałą Nr XLI/394/97 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 27.11.1997r, ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Piłskiego Nr 2 poz. 9 z dnia 28.01.1998r.

8. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno dla terenu „nad Starą Flintą” we wsi Jaracz , zatwierdzona uchwałą Nr XLVII/443/98 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 28.06.1998r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Nr16 poz.109 z dnia 6.07.1998r.

9. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno – teren „nad Starą Flintą”, zatwierdzona uchwałą Nr XLVII/444/98 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 28.06.1998r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Piłskiego Nr 16 poz.110 z dnia 6.07.1998r.

10. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno dla terenu Ośrodka Wypoczynkowego „PIŁKA-MŁYN” , zatwierdzona uchwałą Nr XLVII/445/98 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 28.06.1998r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Piłskiego Nr 16 poz. 111 z dnia 6.07.1998r.

11. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Rogoźna na obszarze wsi Cieśle obejmującym działki o numerach geodezyjnych 7/1 7/2 25/2(część działki) i 26 , zatwierdzona uchwałą Nr XLVI/437/98 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 29.04.1998r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Piłskiego Nr 14 poz.93 z dnia 29.06.1998r.

12. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźna na obszarze działek nr 171 i 172 w obrębie Studzieniec, zatwierdzona uchwałą Nr XLVI/436/98 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 29.04.1998r, ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Piłskiego Nr 13 poz. 91 z dnia 16.06.1998r.

13. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźna – wieś Tarnowo, zatwierdzona uchwałą Nr III/27/98 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 16.12.1998 r. , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Piłskiego Nr 37 poz. 323 z dnia 30.12.1998r.

14. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze działek nr ewid. 146 , 147 , 148 , 149 we wsi Owieczki , zatwierdzona uchwałą Nr III/28/98 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 16.12.1998r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Piłskiego Nr 37 poz. 324 z dnia 30.12.1998r.

15. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze wsi Owczegłowy , zatwierdzona uchwałą Nr VI/42/99 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 25.02.1999r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Wlkp. Nr 22 poz. 1138 z dnia 29.04.1999r.

16. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na obszarze działek o nr ewid. 218/1 , 218/2 i 219 , zatwierdzona uchwałą Nr XVIII/157/2000 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 27.01.2000r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Wlkp. Nr 11/2000 poz. 126 z dnia 25.02.2000r.

17. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze Owczegłowy , zatwierdzona uchwałą Nr XXV/192/2000 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 28.09.2000r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Wlkp. Nr 81 poz. 1076 z dnia 28.11.2000r.
18. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze wsi Tarnowo , zatwierdzona uchwałą Nr XXV/193/2000 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 28.09.2000r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Wlkp. Nr 75 poz. 996 z dnia 2.11.2000r.
19. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze części działki o nr ewid. 165 położonej w Żołędzinie , zatwierdzona uchwałą Nr XXX/237/2001 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 25.01.2001r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Wlkp. Nr 13 poz. 203 z dnia 23.02.2001r.
20. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze wsi Budziszewko i Karolewo , zatwierdzona uchwałą Nr XXXIII/271/2001 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 26.04.2001r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Wlkp. Nr 81 poz.1493 z dnia 11.07.2001r.
21. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno – wieś Nowy Młyn , zatwierdzona uchwałą NRXXXIV/286/2001 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 28.06.2001r, ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Wlkp. Nr 83 poz. 1554 z dnia 17.07.2001r.
22. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze wsi Tarnowo , zatwierdzona uchwałą Nr XXXV/312/2001 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 23.08.2001r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Wlkp. Nr 117 poz. 2236 z dnia 26.09.2001r.
23. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze wsi Gościejewo – działki o nr ewid. 392 , 393 i 394 , zatwierdzona uchwałą Nr XXXV/313/2001 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 23.08.2001r , ogłoszona w dzienniku Urzędowym Województwa Wlkp. Nr 117 poz. 2237 z dnia 26.09.2001r.
24. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźna na obszarze wsi Tarnowo , zatwierdzona uchwałą Nr XXV/314/2001 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 23.08.2001r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Wlkp. Nr 117 poz. 2238 z dnia 26.09.2001r.
25. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze wsi Gościejewo , zatwierdzona uchwałą Nr XXXVIII/339/2002 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 19.12.2001r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Wlkp. Nr 18 poz. 644 z dnia 7.02.2002r.
26. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno

na obszarze wsi Sierniki , zatwierdzona uchwałą Nr XXXIX/351/2002 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 28.02.2002r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Wlkp. Nr 52 z dnia 18.04.2002r.

27. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno położonej we wsi Nienawiszcz , zatwierdzona uchwałą Nr XLII/375/2002 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 28.06.2002r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Wlkp. Nr 98 poz. 2426 z dnia 19.07.2002r.

28. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze wsi Nienawiszcz , zatwierdzona uchwałą Nr XLII/378/2002 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 28.06.2002r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Wlkp. Nr 98 poz. 2425 z dnia 19.07.2002r.

29. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze wsi Owczegłowy , zatwierdzona uchwałą Nr XLV/389/2002 Rady Miejskiej Rogoźna z dnia 29.08.2002r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Wlkp. Nr132 poz. 3637 z dnia 30.10.2002r.

30. Zmiana miejscowego ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze wsi Jaracz , zatwierdzona uchwałą Nr XLV/390/2002 Rady Miejskiej w Rogoźnia z dnia 29.08.2002r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Wlkp. Nr 132 poz. 3638 z dnia 30.10.2002r.

31. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze działki nr ewid. 72/2 położonej we wsi Parkowo, zatwierdzona uchwałą Nr XLVI/396/2002 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 26.09.2002r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym województwa Wlkp. Nr 133 poz. 3678 z dnia 31.10.2002r.

32. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego działki nr ewid. 211/30 na obszarze wsi Owczegłowy – dla terenu zabudowy rekreacyjnej , zatwierdzona uchwałą Nr IX/81/2003 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 26.06.2003r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym województwa Wlkp. Nr 140 poz. 2650 z dnia 18.08.2003r.

33. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze wsi Dziewcza Struga , zatwierdzona uchwałą Nr IX/82/2003 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 26.06.2003r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym województwa Wlkp. Nr 140 poz. 2650 z dnia 18.08.2003r.

34. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze wsi Garbatka – dla terenu zabudowy usługowo-produkcyjnej „GARBATKA 1” , zatwierdzona uchwałą Nr X/85/2003 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 28.08.2003r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym województwa Wlkp. Nr 178 poz. 3302 z dnia 18.11.2003r.

35. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno

na obszarze wsi Garbatka – dla terenu zabudowy usługowo-produkcyjnej „GARBATKA 2”, zatwierdzona uchwałą Nr X/86/2003 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 28.08.2003 r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym województwa Wlkp. Nr 178 poz. 3303 z dnia 18.11.2003r.

36. Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno na obszarze wsi Owieczki, zatwierdzona uchwałą Nr XI/95/2003 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 25.09.2003r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym województwa Wlkp. Nr 178 poz. 3308 z dnia 18.11.2003r.

37. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego oczyszczalni ścieków sanitarnych we wsi Boguniewo, zatwierdzona uchwałą Nr XXXI/243/2005 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 27.04.2005r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym województwa Wlkp. Nr 104 poz. 2869 z dnia 11.07.2005r.

38. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego na obszarze wsi Garbatka, Ruda - obręb Gościejewe oraz w rejonie ul. Rolnej w Rogoźnie, zatwierdzony uchwałą Nr XL IX/368/2006 Rady Miejskiej w Rogoźnie z dnia 27.09.2006r , ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Województwa Wlkp. Nr 181 poz. 4233 z dnia 27 listopada 2006 r.

Na terenach gdzie nie ma ważnych planów określenie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy terenu następuje w drodze decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, przy czym:

- lokalizację inwestycji celu publicznego ustala się w drodze decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego,
- sposób zagospodarowania terenu i warunki zabudowy dla innych inwestycji ustala się w drodze decyzji o warunkach zabudowy.

CZĘŚĆ II - STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY ROGOŹNO – KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO .

1. Generalna koncepcja rozwoju gminy.

Dalszy rozwój społeczno – gospodarczy gminy Rogoźno musi uwzględniać odpowiedzi na następujące pytania:

- ku czemu zmierza dalszy rozwój gminy i jakie są jego perspektywy?
- czy gmina w swoim dalszym rozwoju osiągnie określony poziom stabilizacji społ.-gosp.?
- czy posiada dodatkowe szanse dalszego rozwoju i z czego one wynikają?

W Studium jako **CEL NADRZĘDNY - MISJĘ** przyjęto:

Dalszy rozwój głównych funkcji gminy, wraz ze wzrostem poziomu jakości życia mieszkańców Rogoźna. Rozwój będzie następował z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, w tym z poszanowaniem wartości środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego.

Dla zrealizowania **MISJI** sformułowano **CELE STRATEGICZNE**, czyli długofalowe cele rozwoju gminy:

- A – osiągnięcie wysokiego standardu zamieszkania, pracy i wypoczynku;**
- B – rozwój małego i średniego biznesu oraz inne działania sprzyjające ograniczeniu bezrobocia i zwiększeniu przedsiębiorczości;**
- C – efektywna promocja gminy;**
- D – wykształcenie silnych funkcji ponadlokalnych: rolno-spożywczej i usługowej;**
- E - wspieranie działań prowadzących do poprawy struktury gospodarstw rolnych oraz wydajności i jakości produkcji, a szczególnie tworzenie stowarzyszeń producentów rolnych;**
- F - wzmocnienie lokalnych więzi społecznych i wykreowanie wśród mieszkańców silnego poczucia tożsamości z dziedzictwem kulturowym i gospodarczym gminy;**
- G - gmina jako miejsce otwarte i przyjazne dla turystów oraz inwestorów;**

Dla realizacji celów strategicznych w **działaniach operacyjnych** zostanie położony nacisk na przemiany o charakterze jakościowo – ilościowym. Przemiany te koncentrować się będą na:

- ochronie krajobrazu, ochronie wód, odnowie substancji budowlanej, rewaloryzacji obszarów zdegradowanych,
- poprawie standardów w mieszkalnictwie poprzez zaktywizowanie budownictwa mieszkaniowego,
- podniesienie standardu usług w sferze społecznej,
- rozwoju wsi w oparciu o modernizowaną bazę,
- rozwoju różnorodnych form rolnictwa i działalności gospodarczej, a w szczególności rozwoju przemysłu rolno - spożywczego,
- modernizacji i rozwoju infrastruktury technicznej.

Schemat gospodarowania w gminie, docelowa wizja gminy.

Schemat gospodarowania przestrzenią w gminie składa się z kolejnych kroków, które mają doprowadzić do uzyskania założonego efektu działań lub maksymalnego zbliżenia się do tego efektu.

Efektem końcowym, docelowym jest idealny obraz gminy Rogoźno:

- jako przestrzeni, w której żyją, mieszkają, pracują i wypoczywają jej mieszkańcy, ocenianej na podstawie jakości życia,
- jako przestrzeni krajobrazowo - estetycznej, odbieranej w kategoriach wizualnych i odczuwanej w bezkonfliktowym funkcjonowaniu struktur i powiązań,
- jako miejsca, w którym realizuje się życiowe cele,
- jako ważnego ogniwa w regionalnym systemie przyrodniczym i osadniczym.

Dla uzyskania założonego efektu podejmować należy działania dotyczące poszczególnych sfer rozwoju: środowiska przyrodniczego, mieszkania, pracy, wypoczynku.

Środkiem osiągnięcia założonych celów rozwoju jest podjęcie przez różnorodne podmioty programów działań wyznaczonych dla poszczególnych sfer rozwoju.

Sfery polityki przestrzennej i programy działań.

Polityka przestrzenna odnosi się do czterech płaszczyzn zrównoważonego rozwoju:

- ◆ ochrony środowiska przyrodniczego,
- ◆ kształtowania środowiska mieszkaniowego (mieszkanie),
- ◆ budowy rynku pracy (praca),
- ◆ tworzenia oferty wypoczynku (wypoczynek).

Każda z w/w sfer tworzy odpowiednie elementy struktury przestrzennej. Sfery przenikają się wzajemnie. Żadnego z elementów struktury przestrzennej nie można rozpatrywać i kształtować w oderwaniu od całości, jaką jest przestrzeń gminy, łącznie z jej wszystkimi składnikami, a w tym środowiskiem przyrodniczym i człowiekiem.

Realizacja polityki przestrzennej, jej sprawność i skuteczność bazuje na fachowości, organizacji i prawidłowej atmosferze pracy służb administracji samorządowej, umiejętności włączania różnych podmiotów do wspólnych działań oraz od poziomu i kultury obsługi interesantów.

Ze względu na istniejące: przyrodnicze, kulturowe i społeczno – gospodarcze uwarunkowania rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miarę równomierny rozwój poszczególnych funkcji i form zagospodarowania, jak również występowanie jednoznacznych czynników mogących być motorem rozwoju wybranych dziedzin, nie znaleziono uzasadnienia do wariantowania rozwoju gminy.

2. Obszary i zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody i krajobrazu kulturowego.

2.1. Kształtowanie systemu ekologicznego gminy.

Rozwój społeczno – gospodarczy powinien być zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju. Oznacza to prowadzenie takich działań, w których zachowane zostaną wartości przyrodnicze w procesie działań antropogenicznych.

Wśród **celów ogólnych** ochrony należy przede wszystkim zwrócić uwagę na następujące

elementy:

- ◆ zachowanie bioróżnorodności obszaru,
- ◆ zachowanie charakterystycznych i cennych ekosystemów
- ◆ zachowanie cech krajobrazu, w szczególności obszaru chronionego krajobrazu Doliny Wełny i Rynny Gołaniecko - Wągrow ieckiej,
- ◆ utrzymanie cennego drzewostanu w zabytkowych parkach,
- ◆ prowadzenie działań edukacyjnych,
- ◆ przywrócenie utraconych cech i walorów środowiska przyrodniczego, głównie poprzez rozwój infrastruktury technicznej i renaturyzację.

Cele szczegółowe ochrony:

- ◆ Ochrona powierzchni ziemi i krajobrazu:
 - dolin rzecznych i źródeł,
 - form geomorfologicznych,
 - stoków dolinnych,
 - gleb rolnych i leśnych wyższych klas,
 - zadrzewień śródpolnych
- ◆ Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych:
 - rzek, cieków,
 - źródeł, bagien, torfowisk,
 - obszarów bezodpływowych i źródliskowych,
 - głównych zbiorników wód podziemnych i ujęć wody,
 - obszarów zasilania zbiorników podziemnych,
 - obszarów stref ekotonowych rzek,
 - poprawienie klasy czystości wód
- ◆ Ochrona powietrza poprzez:
 - utrzymanie naturalnych mikroklimatów lokalnych,
 - utrzymanie stanu składników atmosfery nie przekraczających dopuszczalnych norm
- ◆ Ochrona szaty roślinnej poprzez:
 - ochronę różnorodności biologicznej – gatunków roślin i zbiorowisk roślinnych zagrożonych wyginięciem,
 - ochronę dużych udziałów zbiorowisk naturalnych i względnie naturalnych, szczególnie w obrębie torfowisk, bagien, zbiorników wodnych i rzek,
 - ochronę biocenoz stanowiących miejsca bytowania cennych gatunków roślin,
 - ochronę ekosystemów leśnych, nieleśnych – zadrzewień śródpolnych,
 - stopniową przebudowę składu gatunkowego lasów odpowiednio do roślinności potencjalnej,
 - zachowanie lasów gęsto i wodochronnych, szczególnie na zboczach dolin i nad wodami powierzchniowymi,
 - nowe dolesienia najsłabszych gleb,
 - ochronę siedlisk odpowiadających wymaganiom gatunków chronionych,
 - ochronę suchych muraw i ciepłolubnych zarośli oraz łożowisk, szuwarów, zarośli i wilgotnych łąk,
- ◆ Ochronę fauny poprzez:
 - ochronę istniejących gatunków zwierząt,
 - utrzymanie lub przywrócenie liczebności populacji gatunków na poziomie ich

odnawialności,

- nie wprowadzanie gatunków obcych,
- odtwarzanie siedlisk zniszczonych,
 - ochronę miejsc lęgowych ptaków i tarlisk ryb oraz miejsc odpoczynku i żerowania ptaków przelotnych,
- nie dopuszczanie do tworzenia przeszkód uniemożliwiających przemieszanie się zwierząt,
- eliminowanie zagrożeń, które przyczyniają się do śmiertelności zwierząt.

1. W „Zmianie studium uwarunkowań i kierunków przestrzennego zagospodarowania gminy Rogoźno” sprawy środowiska, zgodnie z zapisaną w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zasadą zrównoważonego rozwoju, są priorytetowe. Wynika z tego potrzeba ukierunkowania działań społeczności gminy na racjonalne użytkowanie krajobrazu i naturalnych zasobów przyrody. Składa się na to utrzymanie odpowiedniej jakości poszczególnych komponentów środowiska (powietrza, gleby, wody), zapewnienia trwałości ekosystemów leśnych, łąkowych i agrocenoz oraz kształtowanie estetyki krajobrazu przez zachowanie ładu ekologicznego (mozaikowości krajobrazów), przestrzennego i estetycznego.
2. Dla ochrony zasobów przyrodniczych gminy niezbędne jest utrzymanie spójności istniejącego systemu przestrzeni przyrodniczych, gdzie blisko połowa obszaru gminy jest położona w obszarze chronionego krajobrazu, będącego częścią rozbudowanego wieloprzestrzennego systemu obszarów chronionych woj. wielkopolskiego. Należy dążyć do połączenia tego systemu z parkiem krajobrazowym Puszcza Zielonka.
3. Korytarze ekologiczne wykorzystujące liczne łączniki dolinne (rz. Wełna, rynny jeziorne) i kompleksy leśne umożliwiają wielokierunkowe migracje organizmów, a także ułatwiają i ukierunkowują ruch mas powietrza (znaczenie przewietrzające). Uszczuplenie zasobów przyrodniczych, ich degradacja - rozerwanie korytarza - spowoduje izolację przyrodniczą terenów gminy.
4. Korytarze i łączniki ekologiczne oraz obszary węzłów ekologicznych wyznacza się biorąc pod uwagę warunki naturalne, głównie rzeźbę terenu, przebieg dolin rzecznych, obecność terenów torfowiskowych i bagiennych, zadrzewień śródpolnych, obszarów leśnych i innych terenów często o małej przydatności gospodarczej, lecz dużym znaczeniu biocenotycznym. Postuluje się więc utrzymanie zadrzewień, łąk, oczek wodnych, zatorfień i zabagnień jako podstawowych elementów łącznikowych sieci powiązań ekologicznych gminy. Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego na terenie gminy musi tworzyć spójny system ekologiczny w nawiązaniu do systemów regionalnych.
5. Należy chronić ciągłość korytarzy, m.in. przez zaniechanie tworzenia barier przestrzennych (ograniczenie inwestycji liniowych poprzecznych, zabudowywania terenu, zmiany użytkowania z ekstensywnego na intensywny, likwidacji zalesień i zadrzewień, zmiany stosunków wodnych).
Nasadzenia nowych drzew i krzewów nie wykonywać na skarpach cieków naturalnych, kanałów i rowów.
6. Postuluje się do objęcia ochroną jako użytek ekologiczny 6 obszarów, które zajmują łączną powierzchnię 15,21 ha. Są to grunty położone w Nadleśnictwie Durowo i stanowiące:

- ♦ teren bagienny, porośnięty wierzbą, miejsce bytowania ptaków i drobnej fauny; obręb leśny Pruśce Leśnictwo Pokrzywnica w oddziale 75 j – 0,40 ha;
 - ♦ teren okresowo zalewany, środowisko płazów i roślinności bagiennej; obręb leśny Sierniki Leśnictwo Pokrzywnica w oddziale 85a – 0,50 ha;
 - ♦ fragment terenu o bujnym wzroście roślinności zielnej – maliny, trzcinnika, jeżyny, naturalne miejsce bytowania drobnej zwierzyny; obręb leśny Sierniki Leśnictwo Sierniki w oddziale 126b – 1,00 ha;
 - ♦ łąkę, nieużytki i drzewostan olszowy; obręb leśny Durowo, Leśnictwa Żelice i Potulice, oddziały 35c,d, 36b, 41d,h – 8,82 ha;
- łąkę i drzewostan olszowy; obręb leśny Sierniki Leśnictwo Sierniki w oddziale 214a,b – 4,49 ha.

Ochrona wartości i zasobów środowiska przyrodniczego

Dla właściwej ochrony zasobów przyrodniczych gminy Rogoźno konieczne jest przyjęcie następujących postulatów, uwzględnianych również na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

Ochrona powierzchni ziemi.

Należy ograniczyć przekształcenia rzeźby, niszczenia skarp, niwelacji pagórków. Ochrona powierzchni ziemi powinna dotyczyć ochrony rzeźby, gleby oraz złóż wartościowych kopalin, szczególnie torfu.

Odnosnie **gleb**, proponuje się przyjąć następujący sposób działania:

- Słabe gleby (V, VI klasy) oraz wieloletnie odłogi przeznaczyć pod zalesienia, na nowo ustalając granicę polno-leśną.
- Gleby klas lepszych należy chronić przed zmianą użytkowania, stosując odstępstwa jedynie w wyjątkowych, uzasadnionych i niezbędnych przypadkach.

Ochrona ekosystemów lądowych

- Szczególnej troski wymagają **ekosystemy łąkowe , bagienne i torfowiskowe**, naturalne i seminaturalne, które należy chronić przed zmianą funkcji. Ważne jest też, aby w stosunku do łąk wykorzystywanych gospodarczo utrzymać tradycyjny sposób użytkowania (koszenie). Nie należy drastycznie zmieniać stosunków wodnych (osuszać terenu), gdyż stanowi to zagrożenie dla zespołów bagiennych i torfowiskowych.
- Gospodarka na **obszarach leśnych** zasadniczo pozostaje poza gestią gminy, spoczywa bowiem na przedsiębiorstwie Lasy Państwowe. Należy jednak dążyć do ekstensywnego gospodarowania zasobami lasów, tworząc starodrzew. Wprowadzając nowe nasadzenia należy unikać monokultur i monolitów; trzeba natomiast uwzględniać wymagania środowiska i opierać się na mapach naturalnej roślinności potencjalnej. W gospodarce leśnej należy zastąpić rębnię zupełną rębnią częściową, podnieść wiek rębności, stosować naturalne odnowienia lasu.
- W stosunku do **zieleni urządzonej** (parki, zieleń przydrożna) należy przyjąć zasadę ochrony konserwatorskiej, zachowawczej.

Dla poprawy bilansu wodnego gleb piaszczystych, ograniczenia erozji wietrznej, ograniczenia erozji wodnej gleb położonych na zboczach konieczne jest utworzenie **systemu zadrzewień ochronnych**. Niezbędne jest wykonanie inwentaryzacji ogólnej wszystkich zadrzewień i zaprojektowanie nowych nasadzeń. Na system zadrzewień ochronnych powinny składać się pasy zadrzewieniowe pełniące funkcje:

- Przeciwwietrzne, oparte o sieć dróg publicznych
- Filtru biologicznego, wzdłuż cieków oraz nad jeziorami, stanowiąc ich płaszcz ochronny
- Remiz śródpolnych
- Przeciwerozyjne, na stokach
- Osłonowe, towarzyszące obiektom kontrastowym w krajobrazie naturalnym

W zakresie ochrony środowiska należy przyjąć zasadę ochrony konserwatorskiej - zachowawczej, rozumianej jako nie pogarszanie stanu środowiska. Temu celowi winny służyć inwestycje komunalne poprawiające stan atmosfery, wód i czuwające nad właściwą gospodarką wodno-ściekową.

Ochrona wód

Należy przyjąć, jako podstawową, zasadę racjonalnego gospodarowania zasobami wód oraz nie ingerowania w naturalnie ukształtowane stosunki hydrologiczne .

- Akweny bezodpływowe oraz objęte ochroną prawną lub o wyjątkowym znaczeniu dla zachowania wartości środowiska, a także zlewnie rzek nie mogą być odbiornikami ścieków.
- Należy dążyć do przywrócenia przynajmniej II klasy czystości wód. Celowe jest podjęcie działań administracyjnych (egzekwowanie zakazu odprowadzania nieczystości do akwenu) oraz prac ochronnych, ograniczających spływy powierzchniowe z pól i zmniejszających eutrofizację. W tym celu wskazane jest otoczenie zbiorników płaszczem bariery biologicznej, w postaci pasa nasadzeń, o miąższości 150-300 m, złożonego z drzew, krzewów, nasadzonych kępowo. Pokrycie terenu trwałą roślinnością ma szczególne znaczenie w przypadku skarp nadbrzeżnych i kontaktu rola-woda.
- Należy zachowywać i chronić przed zanikiem (zasypaniem, osuszaniem) wszelkie oczka wodne oraz towarzyszące im i ciekom kępy zadrzewień. Ochronie winny podlegać inne zadrzewienia, szczególnie zadrzewienia śródpolne.
- Wszelkie inwestycje mogące zmienić stosunki hydrologiczne poprzedzić oceną oddziaływania na środowisko.
- Linię zabudowy od powierzchniowych wód płynących takich jak ciek naturalne, kanały i rowy utrzymać w odległości zapewniającej możliwość wykonania robót konserwacyjnych sprzętem mechanicznym do 3 m od istniejącej skarpy.
- W miarę możliwości ograniczyć zmianę użytkowania zmeliorowanych gruntów rolniczych, szczególnie zdrenowanych. W przypadku zamiaru realizacji na takich terenach jakiegokolwiek inwestycji należy wziąć pod uwagę konieczność przebudowy urządzeń melioracyjnych i zabezpieczyć w odpływ gwarantujący prawidłowe funkcjonowanie użytków rolnych.
- Zabezpieczyć miejsca dla lokalizacji urządzeń do oczyszczania wód opadowych przed każdym wylotem kanałów deszczowych do powierzchniowych wód płynących.

- Ścieki deszczowe z terenów zabudowanych oczyścić przed zrzutem do wód otwartych lub do ziemi oczyszczone.
- Pozostawić pas wolny od zabudowy o szerokości min. 100 m od linii brzegowej jezior.

Ochrona wód musi być realizowana przez maksymalne ograniczenie zrzutów zanieczyszczeń (szczególnie substancji biogenych, organicznych i toksycznych) do gruntu i do wód powierzchniowych. Planowane rozwiązania przestrzenne w zakresie gospodarki ściekowej powinny uwzględniać:

- budowę zbiorczej kanalizacji sanitarnej i deszczowej eliminującej w maksymalny sposób indywidualne sposoby utylizacji ścieków sanitarnych i deszczowych,
- objęcie wszystkich możliwych obszarów zbiorczą kanalizacją sanitarną z odprowadzeniem ścieków do oczyszczalni,
- dopuszczenie na obszarach przewidzianych do objęcia sanitarną kanalizacją zbiorczą, do czasu jej wybudowania, odprowadzenia ścieków do szczelnych szamb tylko jako rozwiązania tymczasowego,
- dopuszczenie docelowego indywidualnego oczyszczania ścieków w przydomowych oczyszczalniach lub odprowadzenie ich do szamb, tylko na obszarach, które z uzasadnionych ekonomicznie względów nie zostaną przewidziane do objęcia zbiorczą kanalizacją sanitarną, przy czym lokalizowanie oczyszczalni przydomowych musi być dodatkowo ograniczone do miejsc, na których odprowadzenie ścieków do gruntu nie będzie zagrażało jakości wód podziemnych lub powierzchniowych (szczególnie w obrębie stref ochronnych ujęć i zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych),
- zakaz rolniczego wykorzystania ścieków w strefach ochronnych ujęć i zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych,
- kompleksowe rozwiązanie odprowadzania ścieków opadowych z ciągów komunikacyjnych, placów i parkingów oraz oczyszczenie ich zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- dostosowanie, ze względu na ochronę wód podziemnych, lokalizacji nowych obiektów, szczególnie tych uciążliwych dla środowiska, do struktur hydrogeologicznych,
- rozwiązania zmierzające do przeciwdziałania skutkom suszy poprzez zwiększanie małej retencji wodnej oraz wdrażanie proekologicznych metod retencjonowania wody.

Przy lokalizowaniu na terenie gminy Rogoźno nowych inwestycji budowlanych należy uwzględnić również ograniczenia w użytkowaniu terenu wynikające z ewentualnego zagrożenia powodzią. Choć według mapy hydrograficznej gmina Rogoźno jest położona poza obszarami zagrożonymi powodzią to należy przestrzegać pewnych zasad. Na obszarach dolinnych, zalewowych głównie wzdłuż rzeki Wełna nie należy przyjmować rozwiązań przestrzennych ograniczających przepływ wód powodziowych oraz takich rozwiązań które mogą powodować straty powodziowe. Ewentualna zabudowa może być dopuszczona i uzgodniona pozytywnie tylko w szczególnie uzasadnionych przypadkach, wykluczających inne alternatywne rozwiązania oraz przy jednoczesnym zapewnieniu zabezpieczenia obiektów przed powodzią i uwzględnieniu kosztów ich wykonania oraz wykazania, że projektowane rozwiązania przestrzenne nie będą utrudniały przepływu wód powodziowych.

2.2. Kierunki i zasady kształtowania leśnej przestrzeni produkcyjnej.

Obszary leśne w gminie Rogoźno zajmują znaczny odsetek powierzchni, wynoszący 27 %. Główne obszary leśne są skupione w południowo – zachodniej i południowo – wschodniej części gminy, a także w jej części południowej przy granicy z gm. Murowana Goślina. Gospodarka leśna powinna opierać się na zasadach trwałego i zrównoważonego gospodarowania. Należy odstąpić od gospodarki zrębowej na rzecz rębni częściowej, odnowień naturalnych poprzez samosiewy oraz unikania linii prostych przy wyznaczaniu powierzchni zrębu.

Stan środowiska i zasobów przyrodniczych gminy zależą przede wszystkim od kompleksowego zarządzania zasobami (materialnymi, ludzkimi, infrastrukturą), w tym w dużej mierze od działań podejmowanych w zakresie gospodarki komunalnej. Podstawowymi przedsięwzięciami w tym względzie winno być:

- dalsze porządkowanie gospodarki odpadami komunalnymi,
- wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów,
- skanalizowanie terenów wiejskich gminy. Obiekty obsługujące pojedyncze gospodarstwa lub kilka siedlisk powinny być budowane (propagowane) szczególnie w miejscowościach o rozproszonej zabudowie, wszędzie tam, gdzie poprowadzenie kolektora ściekowego byłoby zbyt kosztowne.

Na rysunku zmiany studium przedstawiono projektowany przebieg granicy polno-leśnej, która powstanie w wyniku przeprowadzenia dolesień na wskazanych obszarach. Granica polno – leśna jest linią zamykającą kontur gruntowy określający aktualny i perspektywiczny sposób rolniczego lub leśnego użytkowania gruntów. Optymalne dostosowanie użytkowania gruntów do naturalnych warunków przyrodniczo – glebowych stwarza możliwość lepszego ich wykorzystania. Nowe przebiegi granic przyczynią się do wykształcenia w przyszłości zwartych i jednolitych kompleksów leśnych. Porządkowanie przestrzeni polno-leśnej wynika poza tym z potrzeby poprawy warunków środowiska przyrodniczego, w tym zwiększenia możliwości retencjonowania wody i ograniczenia erozji wodnej i wietrznej. Określona w studium w oparciu o warunki glebowo – przyrodnicze oraz granice naturalne, potrzeby w zakresie dolesień winny być wprowadzane do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego opracowywanych na terenie gminy.

Do zalesienia powinny być przeznaczane przede wszystkim grunty orne, a w mniejszym stopniu użytki zielone:

- klasy bonitacyjne VI z do zalesienia w całości,
- klasy bonitacyjne VI do zalesienia w całości z wyjątkiem gruntów rokujących ich rolnicze użytkowanie,
- klasy bonitacyjne V do zalesienia częściowego, tj. stanowiące śródleśne enklawy i półenklawy o powierzchni do 2 ha w jednym konturze, lub o szerokości między brzegami lasu do 150 m, jeżeli odległość tych gruntów do obecnych lub perspektywicznych siedlisk gospodarstw rolnych wynosi ponad 5 km, a ich nachylenie przekracza 12⁰ oraz inne w uzasadnionych lokalnie przypadkach,
- klasa IV a i IV b do zalesienia w przypadkach sporadycznych, tj. enklawy i półenklawy o powierzchni do 0,5 ha, lub o szerokości do 50 m, szczególnie z utrudnionym dojazdem, małe powierzchnie nieregularnych wcięć w głąb lasu (do 0,1 ha) oraz grunty o nachyleniu

- powyżej 20⁰,
- grunty klas I – III mogą być zalesiane jedynie w wyjątkowo w przypadkach bardzo małych wydłużonych półeklaw i enklaw, położonych w uciążliwej szachownicy z gruntami leśnymi o szerokości między lasami do 30 m, oraz grunty o nachyleniu powyżej 25⁰,
- inne grunty i nieużytki nadające się do zalesienia, bądź mogące stanowić uzupełniający składnik ekosystemu leśnego, a w szczególności:
 - 1) grunty skażone, zdegradowane i zagrożone erozją silną,
 - 2) grunty położone przy źródłiskach rzek lub potoków, na wododziałach, wzdłuż brzegów rzek oraz na obrzeżach zbiorników wodnych,
 - 3) lotne piaski i wydmy piaszczyste,
 - 4) strome stoki, zbocza urwiska i zapadliska,
 - 5) hałdy i tereny po wyeksploatowanym piasku, żwirze, torfie i glinie.

Z programu zalesień należy wykluczyć następujące kategorie użytkowania ziemi:

- grunty rolne i śródpolne nieużytki zaliczane do siedlisk priorytetowych w programie rolno-środowiskowym (np. bagna, mszary, torfowiska, oczka wodne, trzcinowiska i inne) nie chronione lub objęte ochroną prawną jako np. użytki ekologiczne.
- miejsca cenne z historycznego i archeologicznego punktu widzenia.

Na podstawie wytycznych uzyskanych z Nadleśnictwa Łopuchówko przy planowaniu przestrzennym Gminy Rogoźno należy uwzględnić niżej wymienione zasady. Ze względu na położenie znacznej części gminy w Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Wełny i Rynny Gołaniecko – Wągrowieckiej przy planowaniu przestrzennym należy zapobiec powstawaniu zamkniętych enklaw i umożliwić swobodną łączność i migrację poszczególnych gatunków roślin i zwierząt.

1. Obręb ewidencyjny Boguniewo i Nienawiszcz

Dla ochrony ekosystemu leśnego oraz wyrównania granicy polno – leśnej należy tereny gruntów rolnych w bezpośrednim sąsiedztwie lasu przeznaczać do zalesienia.

Przy wyznaczaniu nowych terenów pod zabudowę należy stosować przepisy wynikające z Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75 poz. 690 ze zm.) .

2. Obręb Słomowo i Studzieniec

W związku z tym, że grunty leśne stanowią niewielkie kompleksy oraz enklawy wśród gruntów rolnych, tereny polne przy granicy lasu należy pozostawić wolne od zabudowy z ewentualnym przeznaczeniem ich do zalesienia dla wyrównania i wyprostowania granicy pole – las.

Generalne wytyczne w zakresie rolnictwa, leśnictwa i gospodarki wodnej

- Zaleca się preferowanie rolnictwa proekologicznego,
- w stosunku do lasów ochronnych należy stosować następujące zasady:
 - kształtować struktury gatunkowe i przestrzenne lasu zgodnie z warunkami siedliskowymi

- w kierunku powiększenia różnorodności biologicznej i zwiększenie odporności lasu na czynniki destrukcyjne,
- zachować w stanie nienaruszonym naturalne ekosystemy,
 - ograniczyć stosowanie zrębów zupełnych na terenach o dużej konfiguracji terenu,
 - wprowadzić różnorodność gatunkową, zalesianie nowych terenów (porolnych) powinno być poprzedzone wykonaniem studium krajobrazu na etapie projektu planu zagospodarowania przestrzennego,
 - linie napowietrzne wysokiego, średniego i niskiego napięcia należy prowadzić w sposób ograniczający do minimum wycinkę drzew,
 - w odniesieniu do gospodarki wodnej należy podjąć działania zmierzające do poprawy czystości wód co najmniej do II klasy,
 - należy prowadzić działania, które doprowadzą do utrzymania optymalnej retencji wodnej poprzez:
 - zachowanie terenów podmokłych – bagien, mokradeł, torfowisk,
 - szczególną ochroną obszarów źródliskowych rzek,
 - naturalny przebieg cieków,
 - wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień fitomelioracyjnych,
 - zalesianie obszarów źródliskowych i wododziałowych.

3. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, oraz dóbr kultury współczesnej.

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. nr 162, poz. 1568 ze zm.) zobowiązuje wszystkich obywateli do ochrony dóbr kultury, natomiast samorząd terytorialny zobowiązuje do zapewnienia w tym celu warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych.

Generalne cele ochrony obejmujące: ochronę dziedzictwa kulturowego i historycznego mogą być osiągnięte poprzez realizację następujących celów szczegółowych, uwzględnianych również przy opracowywaniu planów dla poszczególnych fragmentów Rogoźna:

A/ ochrona przestrzennych wartości krajobrazu kulturowego

- utrzymanie historycznie ukształtowanej struktury osadniczej i sieci dróg,
- utrzymanie historycznych układów przestrzennych wsi, zasad lokalizacji zabudowy i zagospodarowania terenu, wypełnienie tradycyjnej niwy siedliskowej,
- zachowanie w dobrym stanie technicznym i estetycznym dominant kulturowych i krajobrazowych,
- kontynuowanie tradycji w kształtowaniu krajobrazu kulturowego i nawiązanie do historycznych i regionalnych rozwiązań w jego kształtowaniu,
- przeciwdziałanie bezplanowej i chaotycznej parcelacji terenu,
- przeciwdziałanie zaśmiecaniu krajobrazu kulturowego nowymi lokalizacjami budowli substandardowych (tymczasowych pawilonów usługowych, baraków, budek kempingowych, małoestetycznych obiektów technicznych, agresywnych form reklamy),
 - ograniczenie lokalizacji obiektów wymagających makroniwelacji i znacznych przekształceń topografii oraz zasobów przyrodniczych,

B/ ochrona indywidualnych wartości obiektów kultury materialnej

- ochrona przed dewastacją wartościowych stanowisk archeologicznych,
- utrzymanie i eksponowanie grodzisk i cmentarzysk posiadających charakterystyczną formę krajobrazową,
- zachowanie w dobrym stanie technicznym i estetycznym: kościołów, szkół, obiektów usługowych, produkcyjnych, wpisanych i nie wpisanych do rejestru zabytków oraz zewidencjonowanej zabudowy zagrodowej i innych elementów zagospodarowania i wyposażenia miejscowości,
- utrzymanie i eksponowanie: układów przestrzennych siedlisk, pomników i krzyży, kamieni milowych, urządzeń technicznych i komunikacyjnych,
- utrzymanie i eksponowanie wartości zabudowy historycznej, jej proporcji, formy, typu dachów, wielkości i układu otworów, rodzaju stolarki i jej zdobnictwa, materiału budowlanego i sposobów jego wyeksponowania,
- zapobieganie w powstawaniu ubytków w zabudowie historycznej i tworzenie warunków do ich ponownej zabudowy,
- kształtowanie wysokich walorów estetycznych nowej zabudowy mieszkalnej, rekreacyjno-turystycznej i produkcyjnej poprzez nawiązywanie do tradycji i wartości regionalnych,

Na podstawie obecnie obowiązujących przepisów szczególnych, praktyki i wytycznych służb i środowisk konserwatorskich w procesie kształtowania wizerunku gminy, w tym na etapie opracowywania planów zagospodarowania przestrzennego obejmujących swym zasięgiem zarówno całą gminę, jak również poszczególne jej fragmenty, zaleca się stosowanie niżej wymienionych zasad.

3.1 Zasady ochrony obszarów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków.

1) Na obszarach wpisanych do rejestru zabytków likwidacja obiektów budowlanych oraz drzewostanu i zmiana zagospodarowania terenu wymaga zgody organu właściwego d/s ochrony zabytków.

2) Na obszarach wpisanych do rejestru zabytków lokalizacja nowych obiektów oraz przekształcenia obiektów istniejących winno być poprzedzone wydaniem decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, uzgodnionej z organem d/s ochrony zabytków.

3) Obowiązuje utrzymanie wszystkich zabytkowych obiektów budowlanych wpisanych do rejestru zabytków.

4) Obowiązuje zachowanie dobrego stanu technicznego i estetycznego tych obiektów. Wszelkie prace remontowe i konserwatorskie zewnętrzne i wewnętrzne wymagają wykonania projektu i uzgodnionego z organem właściwym d/s ochrony zabytków. Obowiązuje także utrzymanie właściwego stanu estetycznego otoczenia tych zabytków, w tym: zieleni, małej architektury i zagospodarowania posesji sąsiadujących.

Założenia sakralne i rezydencjonalne oraz parki.

Podlegają ochronie w granicach założeń oraz ich najbliższym otoczeniu. Należy uwzględnić znaczenie widoku na zabytek.

W obrębie stref ochrony konserwatorskiej obowiązuje:

- a) historyczna parcelacja (zgodnie z zasadą niepodzielności zespołów),
- b) zachowanie zabytkowej zabudowy,

- c) zachowanie zabytkowej zieleni,
- d) podporządkowanie nowych obiektów układowi zabytkowemu w zakresie: lokalizacji, skali i formy architektonicznej,
- e) użytkowanie nie kolidujące z historyczną funkcją obiektu.

Cmentarze

W granicach cmentarza obowiązuje zachowanie:

- a) historycznej parcelacji,
- b) historycznego rozplanowania,
- c) zabytkowej sztuki sepulkralnej i ogrodu,
- d) zabytkowej zieleni.

Ochrona obowiązuje w granicach cmentarza oraz jego najbliższym otoczeniu. Postuluje się przyjęcie zewnętrznej strefy ochronnej o szerokości ok.20 m, i wyłączenie jej spod zabudowy. Nieczynne cmentarze ewangelicko-augsburskie wymagają rewaloryzacji. Ewentualna zmiana sposobu użytkowania tych terenów jest dopuszczalna pod warunkiem zachowania znajdujących się na nich obiektów zabytkowych, które mogą być przeniesione w inne miejsce po uzyskaniu pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Pojedyncze obiekty budowlane (użyteczności publicznej, mieszkalne, gospodarcze, przemysłowe i kapliczki).

Ochrona obejmuje obiekty wraz z ich najbliższym otoczeniem. Postuluje się zachowanie zabytkowej formy architektonicznej oraz podporządkowanie niezbędnych zmian budynkowi istniejącemu w zakresie skali i formy.

Wszelkie prace planowane w obiektach i na obszarach objętych ochroną konserwatorską, oraz w ich najbliższym otoczeniu (m.in. prace budowlane, pielęgnacja zieleni, prace ziemne, zmiany sposobu użytkowania, podziały geodezyjne) wymagają uzgodnienia z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

3.2. Strefy ochrony konserwatorskiej.

W Rogoźnie teren zarezerwowany jako strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej (strefa „A”) jest dość rozległy, składa się bowiem z układów przestrzennych dwóch miast i obejmuje Stare i Nowe Miasto z ich historycznymi przedmieściami. Obszar Starego Miasta zamknięty od północy rzeką Wełna, od wschodu jeziorem Rogoźno od południa ulicą Ogrodowa i jej przedłużeniem w kierunku wschodnim od zachodu ulicą Smolary oraz ulicę Czarnkowską. Obszar Nowego Miasta obejmuje ul. Wielką Poznańską, Plac K. Marcinkowskiego, ul. Małą Poznańską i Gościńną. Ochrona konserwatorska w tej strefie o bardzo dobrze zachowanej historycznej strukturze przestrzennej, przeznaczonej do bezwzględного zachowania, zakłada priorytet wymagań konserwatorskich. Działalność konserwatorska winna tu zmierzać do możliwie najpełniejszej ochrony i rewaloryzacji historycznego układu przestrzennego i polega na:

- a) dążeniu do maksymalnego zachowania zabytkowej zabudowy tworzącej układy przestrzenne obu dawnych miast: ochronie obiektów i zabudowy ulic wpisanych do

rejestr zabytków oraz obiektów o lokalnej wartości kulturowej objętych ewidencją konserwatorską,

- b) utrzymaniu istniejącej zabudowy o wartości historycznej lub lokalno-kulturowej we właściwym stanie technicznym i funkcjonalnym,
- c) zachowaniu rozplanowania ulic i bloków zabudowy, a szczególnie na zachowaniu przebiegu ulic oraz ich przekroju, z zachowaniem historycznej linii zabudowy,
- d) utrzymaniu historycznej zasady podziałów parcelacyjnych,
- e) zachowaniu zasadniczych proporcji wysokościowych kształtujących sylwetę całego zespołu oraz jego poszczególnych fragmentów - szczególnie wewnątrz placów i ulic,
- f) restauracji i rekonstrukcji historycznych krajobrazowych założeń urbanistycznych tj. konserwacji zachowanych elementów zabytkowych układu terenu, zieleni, cieków i zbiorników wodnych, na usunięciu elementów zniekształcających historyczne założenia oraz na ewentualnym odtworzeniu elementów zniszczonych,
- g) dostosowaniu nowej zabudowy do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie sytuacji, skali i bryły, podziałów architektonicznych, proporcji powierzchni muru i otworów oraz nawiązaniu form współczesnych do lokalnej tradycji architektonicznej,
- h) usunięciu obiektów dysharmonizujących,
- i) dostosowaniu współczesnych funkcji do wartości zabytkowych zespołu poprzez:
 - nawiązanie do historycznego programu mieszkalno- użytkowego i jego rejonizacji
 - eliminację uciążliwych funkcji, szczególnie przemysłowo- składowych oraz komunikacji tranzytowej.

Oprócz strefy pełnej ochrony konserwatorskiej stanowiącej istotne dziedzictwo kulturowe, kształtujące charakterystyczny obraz miejscowości, wyznacza się strefę ochrony konserwatorskiej „B”, która obejmuje obszar podlegający rygorom w zakresie utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania, zachowania istniejącej substancji zabytkowej zabudowy oraz charakteru i skali zabudowy nowej. Obejmuje ona północno- zachodni obszar miasta z zabudową ulic Czarnkowskiej do skrzyżowania z ul. Polną, ul. Kościuszki i ulicy Nowej oraz zabudowy przecznicy przy ul. Armii Wojska Polskiego. Zabudowa tego rejonu pochodzi głównie z końca XIX i pocz. XX wieku.

W przypadku Rogoźna istotne jest wprowadzenie dodatkowo wyszczególnionej strefy ochrony archeologicznej. Obejmuje ona następujące tereny:

- Starego Miasta z historycznymi przedmieściami (ul. Ks. Kardynała Wyszyńskiego i północnym odcinkiem Wielkiej Poznańskiej)
- wokół kościoła św. Wita - dawny gród kasztelański i podgrodzie
- zwany „ Żydowska Góra” na prawym brzegu rzeki Wełny - ze śladami osadnictwa z IX i XII wieku (d. grodzisko),
- wschodnią część dzielnicy Wójtostwo na prawym brzegu rzeki Wełny- ze śladami osadnictwa z VIII i IX wieku
- południowej części dawnego cmentarza żydowskiego na wschód od Wójtostwa – ze śladami osadnictwa z XI- XII wieku
- dawnego folwarku proboszczowskiego na wschodnim brzegu jeziora Rogoźno - ze śladami osadnictwa z VIII/IX w

Na terenie strefy objętej ochroną archeologiczną zastrzega się konieczność zgłaszania do WKZ wszelkiego rodzaju prac ziemnych w celu objęcia ich nadzorem archeologicznym.

Wszelkie planowane inwestycje muszą uzyskać akceptację Konserwatora Zabytków Archeologicznych i muszą być poprzedzone wykonaniem badań archeologicznych. Zastrzega się tu wyłączenie z pod zabudowy dotychczas niezabudowanych terenów wchodzących w skład tej strefy.

Dodatkowo w celu pełniejszej ochrony układu przestrzennego i zabytkowej zabudowy, postulowane jest wprowadzenie strefy ochrony ekspozycji. Obejmuje ona wschodni brzeg jeziora Rogoźno oraz obszar na północ od ul. Wągrowieckiej pomiędzy cmentarzem a ul. Lipową. Obszar ten powinien być wyłączony spod zabudowy. Dopuszczalna jest jedynie parterowa zabudowa ulicy Cmentarnej i Lipowej (z wyłączeniem terenu strefy archeologicznej) oraz po wschodniej stronie ul. Za Jeziorem. Plany zagospodarowania przestrzennego tych rejonów powinny być poprzedzone studiami panoramicznymi oraz konkursami architektonicznymi, które dokładnie sprecyzują warunki inwestycji.

Na podstawie przeprowadzonego rozpoznania stanu istniejących układów przestrzennych miejscowości oraz historycznej zabudowy stwierdzić można, że na terenie gminy Rogoźno uwarunkowania kulturowe dotyczą głównie obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz ujętych w ewidencji konserwatorskiej i nie stanowią istotnych ograniczeń w rozwoju gminy.

Na terenie gminy szczególnej ochronie powinny podlegać zespoły dworsko parkowe wraz z dawnymi folwarkami, tworzące zorganizowaną, wyróżniającą się historyczną przestrzeń. Najbardziej pożądanym działaniem z punktu widzenia konserwatorskiego byłoby zachowanie dawnych lub zbliżonych do nich funkcji poszczególnych części zespołu. Optymalnym rozwiązaniem byłoby znalezienie dla całego zespołu pałacowo-parkowego z folwarkiem jednego właściciela, zdolnego chronić całą zachowaną substancję zabytkową. Zachowanie na terenie gminy sporej liczby objętych ochroną konserwatorską budynków mieszkalnych i gospodarstw wiejskich warunkuje kierunek przekształceń obszarów zurbanizowanych. Forma architektoniczna projektowanej nowej zabudowy powinna zachowywać właściwą skalę oraz podziały i nawiązywać do architektonicznej tradycji lokalnej. Wiejska architektura powinna harmonizować z otaczającym ją pejzażem.

Podstawowym materiałem do prowadzenia prawnej ochrony dóbr kultury jest rejestr zabytków, do którego wpisuje się dobra kultury na podstawie decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, wydanej z urzędu lub na wniosek właściciela obiektu. Obiekty wpisane do rejestru podlegają wszystkim rygorom prawnym przewidzianym w Ustawie o ochronie i opiece nad zabytkami. W myśl przepisów ustawy wszelkie prace remontowe, konserwatorskie, zmiany funkcji i przeznaczenia obiektu wymagają zgody WKZ. W przypadku zabytków architektury i budownictwa chronione jest historyczne rozplanowanie, bryła, konstrukcja, pierwotne zakomponowanie elewacji, cały istniejący detal architektoniczny oraz wyposażenie a także rodzaj użytych materiałów.

Na terenie zabytkowych założeń zieleni (parki, cmentarze) przeprowadzanie jakichkolwiek prac jest również uzależnione od uzyskania na nie zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Tereny te należy zachować w ich historycznych granicach z poszanowaniem ich zabytkowego układu.

3.3. Zasady ochrony stanowisk archeologicznych.

Wszystkie zewidencjonowane stanowiska archeologiczne oraz strefy ich występowania podlegają ochronie konserwatorskiej zgodnie z art. 6 ust. 1, pkt 3, Ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r., (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 ze zm.). Na obszarze występowania stanowisk archeologicznych, oraz w strefie ich ochrony, podczas wykonywania robót ziemnych wymagane jest prowadzenie prac archeologicznych w zakresie uzgodnionym pozwoleniem na badania archeologiczne Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Zasady ochrony stanowisk archeologicznych:

- 1) Zmiany sposobu użytkowania terenów w strefach W oraz wykonanie prac niwelacyjnych lub ziemnych należy uzgadniać z właściwym organem ds. ochrony zabytków, który może zażądać przeprowadzenia archeologicznych badań ratowniczych lub nadzoru archeologicznego nad prowadzonymi pracami.
- 2) Na obszarach ochrony stanowisk archeologicznych należy ograniczyć użytkowanie terenu do dotychczasowego, o ile nie zostało ono zakwalifikowane jako niszczące, zachowanie zastanej topografii oraz warstw gruntowych w stanie niezmienionym.
- 3) Na terenie gminy w bezpośrednim sąsiedztwie stanowiska archeologicznego obowiązuje zasada zgłaszania służbie konserwatorskiej zamiarów podejmowania prac ziemnych związanych z wykonywaniem głębokich wykopów, robót melioracyjnych, budową tras komunikacyjnych i instalacji infrastruktury podziemnej oraz w przypadku podejmowania zalesień użytków rolnych.

3.4. Zasady ochrony przestrzennych walorów kulturowych krajobrazu.

- 1) Należy utrzymać rolnicze użytkowanie terenów otwartego krajobrazu rolniczego.
- 2) Należy utrzymać harmonijny krajobraz w obszarach widoczności z punktów widokowych.
- 3) Należy zachować istniejące i wprowadzać nowe zadrzewienia śródpolne.
- 4) Należy zachować i eksponować krzyże i kapliczki przydrożne oraz kamienie milowe.
- 5) Należy utrzymać przebieg i przekrój dróg krajobrazowych, odnawiać obsadzenia tymi samymi gatunkami drzew, utrzymywać w sprawności technicznej nawierzchni utwardzonych.
- 6) Należy ograniczać lokalizację poza terenami zabudowanymi wolnostojących nośników reklamowych.
- 7) Nie należy stosować żużlu, gruzu itp. materiałów do modernizacji dróg.
- 8) Należy dążyć do zachowania w obecnym przekroju dróg o asymetrycznej nawierzchni utwardzonej, tzw. dróg letnich.
- 9) Ochronie konserwatorskiej podlegają historyczne cmentarze grzebalne wszystkich wyznań oraz ich pozostałości.

Do zapewnienia atrakcyjnego krajobrazu wsi, ewentualnych przekształceń i rehabilitacji obszarów zabudowanych niezbędne jest prowadzenia działań polegającej w szczególności na:

1. utrzymaniu charakterystycznych układów przestrzennych wsi,

2. lokalizacji nowej zabudowy, na zasadach utrzymania skali i charakteru zabudowy istniejącej (wysokość, skala budynków i założeń urbanistycznych, szerokość traktów, powierzchnia zabudowy itp.),
3. preferowana jest forma tradycyjna budynków tzn. 1 – 1,5 kondygnacyjne (z mieszkalnym poddaszem), z dwupołaciowym zadaszeniem o symetrycznym spadku połaci, o kącie nachylenia ok. 35 – 45 stopni, z zastosowaniem tradycyjnych materiałów (dachówka ceramiczna, mur tynkowany, stolarka drewniana, z wykluczeniem okładzin typu saiding, PCV itp.)
4. lokalizacja większych zespołów zabudowy na zasadach kompozycji stosowanej przy lokalizacji folwarków,
5. kształtowanie zabudowy wiejskiej na zasadzie tworzenia zagród stanowiących charakterystyczne dla wsi zespoły gniazdowej zabudowy (zwartej i tworzącej podwórza), umożliwienie lokalizacji zabudowy mieszkaniowej jako funkcji wyodrębnionej i samodzielnej lecz tworzącej w miarę zwarte pierzeje lub zespoły tworzące gniazda (jak zagrody),
6. wytwarzanie reprezentacyjnych, wspólnych przestrzeni publicznych poprzez atrakcyjne urządzenie posadzek, placów, ulic i małej architektury, modernizację, renowację i rehabilitację zabudowy istniejącej,
7. ograniczaniu dalszego rozwoju zabudowy wiejskiej w formie ulicówek,
8. kształtowanie parków, skwerów, bulwarów (tworzących szwy urbanistyczne – strukturyzujących przestrzeń wsi wraz z atrakcyjnym ich urządzeniem – posadzki, mała architektura, oświetlenie itd.).

4. Rozwój demograficzny gminy.

W 2006 r. miasto i gmina Rogoźno liczyła 17 848 mieszkańców, ze stałym i czasowym zameldowaniem, w tym w mieście było 11 154 osób. Średnia gęstość zaludnienia gminy wynosiła 79 os./ km², podczas gdy średnia dla powiatu to 78 os./km², a dla województwa 112,8 os./km². Wśród gmin powiatu obornickiego wyższy wskaźnik odnotowano w gm. Oborniki – 92 osób/km². Generalnie na terenie gminy liczba ludności systematycznie rośnie. Wzrost ten jest okresowo zahamowany niewielkimi spadkami w poszczególnych latach, ale zasadniczo na przestrzeni lat powojennych stale utrzymuje się tendencja wzrostowa. Najwięcej ludności zamieszkuje i osiedla się w mieście Rogoźno, Parkowie oraz Gościejewie. W tych miejscowościach występuje największa potrzeba wyznaczania nowych terenów przewidzianych pod rozwój budownictwa mieszkaniowego.

Prognoza demograficzna

Punktem wyjścia do opracowania prognozy była analiza rozwoju ludnościowego gminy w przeciągu ostatnich lat, uwzględniająca istniejące tendencje migracji i przyrostu naturalnego. Przyjęto założenie zahamowania migracji ludności do większych ośrodków miejskich oraz ujemnego przyrostu naturalnego na co będzie miała wpływ polepszenie sytuacji gospodarczej w kraju i związanej z tym rozwojem działalność inwestycyjna (miejsca pracy) i ewentualna większa dostępność terenów pod zabudowę mieszkaniową. Zakładana struktura wieku charakteryzować się będzie:

- niewielkim wzrostem liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, ze względu na wejście w wiek rozrodczości roczników wyżu demograficznego z lat 1976 – 1985 (szczególnie w grupie wiekowej 0 – 2 i 3 – 6 lat, przy jednoczesnym spadku liczby dzieci w wieku 7 – 18 lat),
- wzrostem liczby ludności w wieku produkcyjnym, spowodowanym wejściem do tej grupy wszystkich roczników w/w wyżu demograficznego,
- wzrostem liczby ludności w wieku poprodukcyjnym.

Wraz z poprawą sytuacji ogólnej kraju liczba mieszkańców w gminie powinna dalej wzrastać. Nie przewiduje się aby był to gwałtowny skok liczby ludności, ale systematyczny niewielki przyrost jak w poprzednich latach, jak to miało miejsce w poprzednich latach. Na przyszłe potrzeby mieszkańców została wyznaczona w zmianie studium szeroka gama terenów przeznaczonych pod inwestycje. Powinny nastąpić także zmiany na rynku pracy, spowodowane wzrostem aktywności zawodowej ze względu na rozwój alternatywnych, nierolniczych funkcji. Wskaźniki charakteryzujące społeczeństwo Rogoźna muszą być wzięte pod uwagę przy prognozowaniu nie tylko rozwoju ludnościowego gminy i poszczególnych wsi, ale mają także wpływ na rozwój usług podstawowych oraz mieszkalnictwa.

W studium uwzględniono zakładany wzrost liczby ludności wyznaczając nowe tereny dla mieszkalnictwa na potrzeby gminy oraz tereny ofertowe dla ewentualnych mieszkańców przybyłych z poza terenu gminy. Ponadto w ramach rozwoju rynku mieszkaniowego powinno tworzyć się ofertę tzw. drugich domów dla mieszkańców dużych aglomeracji.

5. Kierunki rozwoju mieszkalnictwa i usług.

5.1. Mieszkalnictwo.

Obecne warunki zamieszkania (np. średnia pow. użytkowa mieszkania / 1 osobę) ocenia się na nieodbiegające od średniej dla całego powiatu. Jednak mogą się one zdecydowanie pogarszać przy utrzymaniu obecnego niewielkiego ruchu budowlanego w mniejszych miejscowościach gminy. W tej sytuacji bardzo ważnym problemem jest zaktywizowanie budownictwa mieszkaniowego, i to we wszystkich jego formach.

W przypadku poszczególnych wsi dla zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych wyznaczono w rysunku studium wielofunkcyjne tereny rozwojowe o odpowiedniej wielkości. Ponieważ polityka mieszkaniowa w gminie musi być polityka dla wszystkich potrzebujących mieszkanie, przedstawione w studium obszary oferują różnorodne formy mieszkalnictwa, stosownie do potrzeb mieszkańców.

Ze względów ekonomicznych i z uwagi na strukturę wieku mieszkańców można przypuszczać, że największym popytem będą się cieszyły mieszkania o średnim standardzie. W tym też kierunku będzie zmierzać polityka mieszkaniowa prowadzona przez gminę. Rozwój mieszkalnictwa związany jest z koniecznością opracowania planów miejscowych dla terenów przewidzianych na ten cel. Podnoszenie atrakcyjności i dostępności planowanych terenów mieszkaniowych nastąpi w wyniku wyposażenia ich w infrastrukturę techniczną.

5.2. Usługi.

Zasadniczą kwestią pozostaje dalsze rozwijanie sieci placówek usługowych na terenie gminy. Większość usług jest zlokalizowanych w samym Rogoźnie, natomiast w innych

miejsowościach zaznacza się pewien niedobór usług o charakterze podstawowym. Należy dążyć do pełnego zaspokojenia potrzeb ludności zarówno w sensie jakościowym jak i ilościowym, oraz czasoprzestrzennym. Głównym celem w tej sferze powinno być podniesienie standardu usług istniejących, przede wszystkim społecznych, także tworzenie warunków dla rozwoju usług komercyjnych, a wszystko to w połączeniu z rozwojem terenów mieszkaniowych. Również celem prowadzenia polityki usługowej w gminie Rogoźno powinno być podniesienie standardów wyposażenia gminy w podstawowe usługi publiczne, rozbudowa systemu infrastruktury społecznej w dostosowaniu do nowych potrzeb związanych z zachodzącymi zmianami społecznymi oraz zapewnienie mieszkańcom równego dostępu do świadczonych w tym zakresie usług.

Rozwój przestrzenny szeroko rozumianej sfery usług dotyczyć będzie:

- przygotowania różnorodnej oferty nowych terenów dla usług ponadlokalnych,
- przekształceń jakościowych dotychczasowych obiektów usługowych poprzez, poprawę wystroju architektoniczno – plastycznego drogą modernizacji i remontów oraz zastosowanie różnorodnych ułatwień dla klientów,
 - stwarzanie sprzyjających warunków lub pewnych ograniczeń (poprzez stosowne zapisy planów miejscowych) dla rozwoju usług komercyjnych, a tym samym sterowanie ich rozwojem zgodnie z występującym zapotrzebowaniem lub interesem gminy.

Realizacja zasady równego dostępu mieszkańców do usług bytowych powinna odbywać się poprzez:

- niwelowanie różnic w wyposażeniu w usługi handlu, gastronomii, rzemiosła usługowego, kultury i sportu poszczególnych miejscowościach,
- realizację zakładanej sieci placówek oświatowych – szkół podstawowych, gimnazjum i przedszkoli, zgodnie z występującą strukturą demograficzną, przy czym należy pamiętać, że za 5 – 10 lat może wystąpić wtórny wyż demograficzny (dzieci obecnego wyżu demograficznego z lat 1976 – 1985),

Na terenach wsi usługi można lokalizować na całym obszarze rozwojowym jednostek osadniczych, o ile nie kolidują z innymi funkcjami terenów. Należy jednak dążyć do scentralizowania usług bytowych w ośrodkach położonych centralnie w stosunku do zabudowy mieszkaniowej, wprowadzając wyważoną różnorodność branż.

Obiekty usługowe należy projektować z wyposażeniem dla niepełnosprawnych, w otoczeniu zieleni oraz z miejscami do parkowania pojazdów.

6. Kierunki rozwoju działalności gospodarczej.

6.1. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Gospodarka rolna gminy podlega przeobrażeniom systemowym podobnie, jak gospodarka kraju. Przemiany zachodzące w sferze rolniczej powinny zmierzać w kierunku:

- przebudowy struktury gospodarstw indywidualnych w kierunku gospodarstw efektywnych,
- dalszy rozwój drobnego przemysłu rolnego i przetwórczego, przetwarzającego miejscowe surowce,
- rozwoju działalności pozarolniczej,

- rozbudowy sieci usług produkcyjnych, społecznych i komunalnych.

Pewną szansą dla rozwoju rolnictwa gminy, oprócz tradycyjnych form gospodarowania może być ukierunkowanie jego na nowoczesną dziedzinę tj. rolnictwo ekologiczne produkujące zdrową żywność. Skłaniają ku temu walory naturalne środowiska: krajobraz polno-leśny, rozdrobnione pola i łąki, gdzie w warunkach maksymalnie zbliżonych do naturalnych, można uprawiać płody rolne o korzystnym dla organizmu ludzkiego składzie zrównoważonym pod względem biochemicznym. Wymaga to wprowadzania pilotażowych wzorcowych gospodarstw ekologicznych, które byłyby przekonującym przykładem dla tradycyjnych gospodarstw. Dużą szansą dla polskiego rolnictwa, w tym rolnictwa w gminie może stać się uprawa rzepaku i innych roślin oleistych na potrzeby produkcji biopaliw. Ponadto znaczne obszary łąk i pastwisk mogą stanowić podstawę do wypasu i hodowli bydła.

Dalszy rozwój rolnictwa powinien zostać ukierunkowany na:

- prowadzenie gospodarki rolnej dostosowanej do naturalnych siedlisk,
- zaspokojenie potrzeb zmieniającego się popytu.

Gmina Rogoźno może być dobrym miejscem dla produkcji żywności o najwyższych walorach zdrowotnych oraz znakomitą miejscem wypoczynku. Rejon ten cechuje się stosunkowo niskim stopniem urbanizacji (poza samym Rogoźnem), niezbyt dużą gęstością zaludnienia wsi i niską aktywnością gospodarczą z mocno rozdrobnionymi indywidualnymi gospodarstwami rolnymi. Cechy te powinny stać się bodźcem do kształtowania proekologicznego modelu gospodarki rolnej, gdzie istotne znaczenie mają:

- właściwe kształtowanie struktury krajobrazu rolniczego – czyli tworzenie różnorodności tego krajobrazu w postaci śródpolnych i śródłąkowych kompleksów leśnych, “oczek wodnych”, sieci miedz, żywopłotów, które sprzyjać będą naturalnym procesom regulacyjnym w populacjach roślin i zwierząt oraz przyczynią się do regeneracji zbiorowisk biotycznych,
- dobór kierunków produkcji rolniczej dostosowanej do lokalnych uwarunkowań ekologicznych, społecznych i gospodarczych,
- korekta struktury własnościowej gruntów polegająca na:
 - 1) scalaniu gruntów o wadliwej strukturze własności np. długich, wąskich działek biegnących wzdłuż zboczy,
 - 2) wykupie przez wojewodę terenów o szczególnych wartościach przyrodniczych i do uznania ich za użytki ekologiczne oraz do wyłączenia tych terenów z podatku gruntowego i leśnego,
 - 3) rozdrobnienia wielkopowierzchniowych monokultur
- wdrażanie tak zwanego rolnictwa ekologicznego – polegające m.in. na kształtowaniu świadomości ekologicznej rolników,
- stworzeniu nowoczesnego systemu obsługi rolnictwa nastawionego na przetwórstwo zdrowej żywności.

Prowadzenie proekologicznego gospodarstwa może polegać na:

- zagospodarowaniu odchodów zwierzęcych w taki sposób aby nie powodować nadmiernego stężenia gnojowicy w glebie,
- wapnowaniu gleby w celu ograniczenia poboru metali ciężkich przez rośliny,
- utrzymywaniu czystości zagrody,

- nawożenie mineralne poprzedzać badaniem zasobności gleby, nawozy dawkować małymi porcjami aby nie przedostawały się do wód gruntowych,
- nawadnianiu użytków rolnych przesuszonych,
- rozwiązywaniu problemy oczyszczania ścieków w dużych wsiach oraz gospodarstwach rozproszonych,
- nie stosowaniu monokultury w uprawie polowej,
- nie likwidowaniu użytków ekologicznych,
- nie wypalaniu rowów przydrożnych i śródpolnych.

Ważną dziedziną towarzyszącą rozwojowi rolnictwa w gminie powinna być i jest przedsiębiorczość okołorolna i obsługa rolnictwa. W tej sferze zachodzi także proces przemian. Należy wspierać i ułatwiać powstawanie kolejnych zakładów przetwórczych rolno-spożywczych, które współpracować będą z producentami żywności. Szczególnie wskazany jest rozwój małych wytwórni (np. masarnie, ubojnie, kwaszarnie, kaszarnie, gorzelnie) oraz różnych form przechowywania (punkty skupu, suszarnie, chłodnie, konfekcjonowanie). Ponadto ważną sprawą dla gospodarki gminy i dla miejscowych producentów jest utworzenie lokalnej giełdy produktów rolnych i leśnych - targowiska, które zaopatrzy mieszkańców i przyjezdnych w zdrową miejscową żywność.

Tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej oznaczone na rysunku zmiany studium kolorem żółtym i jasnym brązowym (grunty o przewadze gleb powyżej IV klasy bonitacyjnej), położone poza strefami osiedleńczymi jednostek wiejskich winny być wyłączone z zabudowy. Możliwa jest tu tylko lokalizacja zagrody (siedliska) traktowanego jako warsztat pracy rolnika z możliwością budowy i rozbudowy obiektów niezbędnych dla prowadzenia gospodarstwa rolnego, w tym budynek mieszkalny rolnika. Jednak nie może to być żadna forma budownictwa wyłącznie mieszkaniowego, ani podstawa do parcelacji dla takiej zabudowy.

Z tych względów zajęcie części terenów rolnych pod budowę zagrody, nie podlega przepisom o ochronie gruntów rolnych i leśnych. W wyjątkowych przypadkach, uzasadnionych lokalnymi uwarunkowaniami, można dopuścić adaptację rozproszonej zabudowy siedliskowej na cele publiczne (usług, turystyki), po uprzednim wykonaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Na rysunku studium przedstawiono nowe tereny rozwojowe gminy, które zostały wyznaczone jako uzupełnienie zabudowy już istniejącej oraz na gruntach dotychczas użytkowanych jako rolne. W miarę aktywizacji nowych terenów rozwojowych gminy tereny te będą wyłączone z produkcji rolnej. Działania te nie powinny przynieść jednak dużego uszczerbku w rolniczej przestrzeni produkcyjnej, z uwagi na fakt że są to grunty głównie niższej przydatności rolnej, nie wymagające uzyskania pozwoleń na zmianę sposobu użytkowania. Przedstawione na rysunku studium tereny rozwojowe zabezpieczają podstawowe potrzeby gminy w zakresie rozwoju budownictwa mieszkaniowego, działalności gospodarczej i usługowej na najbliższe lata. Zostały one wyznaczone w oparciu o analizę istniejących uwarunkowań i potrzeb mieszkańców gminy.

6.2. Kierunki i zasady rozwoju działalności produkcyjnej i usługowej.

Początek lat 2000 cechuje się dużymi zmianami na rynku pracy i działalności gospodarczej. Gmina ze względu na swoje walory przyrodnicze i predyspozycje środowiska powinna rozwijać wszelkie nieuciążliwe formy przetwórstwa rolno – spożywczego, oraz drobnej wytwórczości. Dodatkowo w celu dalszej aktywizacji działalności gospodarczej na rysunku zmiany studium zostały wyznaczone tereny zorganizowanej działalności gospodarczej zlokalizowane głównie w rejonie Garbatki oraz Rudy obręb Gościejewo, a także w ramach poszczególnych miejscowości gminy.

Rozwój przestrzenny sfery działalności gospodarczej powinien dotyczyć przygotowania różnorodnej oferty terenów nieuciążliwej aktywności gospodarczej, drobnego przemysłu i drobnej wytwórczości, w sposób pozwalający na harmonijne wpasowanie się w krajobraz oraz zniwelowanie uciążliwości dla środowiska przyrodniczego. Kolejnym elementem powinien stać się rozwój jakościowy i umiarkowany rozwój przestrzenny tej funkcji w wielofunkcyjnych jednostkach osadniczych,

Natomiast działania gminy powinny być ukierunkowane na:

- pobudzanie i wspomaganie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości poprzez:
 - udostępnianie terenów pod aktywizację gospodarczą drogą opracowania planów miejscowych oraz modernizacja, konserwacja i rozwój gminnej sieci drogowej i infrastruktury technicznej,
- aktywizację rolnictwa we wszystkich jego formach, z wykluczeniem uciążliwych dla środowiska,
- stosowanie ułatwień w dostępie do określonych zasobów (np. ulgi i zwolnienia podatkowe) szczególnie dla inwestorów w sposób znaczący oddziałujących na lokalny rynek pracy (tworzących nowe miejsca pracy),
 - aktywizację zawodową bezrobotnych poprzez:
 - wspomaganie działań w zakresie dokształcania i przekwalifikowania bezrobotnych, organizowanie kursów zawodowych umożliwiających dostosowanie kwalifikacji bezrobotnych do potrzeb lokalnego rynku pracy,
 - stworzenie preferencji dla osób bezrobotnych podejmujących działalność gospodarczą na własny rachunek.

Sfera gospodarczo-usługowa charakteryzuje się ponadto najsilniejszym powiązaniem z ogólnymi procesami zachodzącymi w kraju. Reaguje ona na zmiany systemu prawnego i finansowego konstruowanego na szczeblu centralnym, a także na preferencje stwarzane na szczeblu lokalnym. Ponieważ w ramach działalności usługowej występują przede wszystkim małe firmy, dlatego też charakteryzują się one dużą elastycznością i zdolnością do adaptacji wobec zmieniających się warunków.

Szybki rozwój usług, który jest przejawem ożywienia gospodarczego, warunkowany jest działaniem kilku czynników. Podzielić je można na dwie grupy. Pierwsza grupa dotyczy uwarunkowań, które można w pewnym sensie nazwać ustrojowymi. Chodzi tu o warunki jakie stwarza państwowy system prawny i finansowy, a także ustawowe szanse dane samorządności na szczeblu gminnym. Druga grupa to czynniki działające na szczeblu lokalnym, powiązane także z samym funkcjonowaniem usług. Wymienić tu należy: położenie,

rozmieszczenie ludności, poziom życia mieszkańców, polityka i inicjatywa władz samorządowych, przedsiębiorczość w tworzeniu i prowadzeniu podmiotów usługowych oraz wzajemna konkurencja obiektów usługowych. Wszystkie te czynniki bardzo wyraźnie rzutują na stan usług w gminie Rogoźno.

Usługi stanowią tę sferę działalności gospodarczej w gminie, w której najszybciej zaznaczył się proces transformacji. Zmiany te obejmują:

- powstanie nowych obiektów np. bank,
- zmianę struktury własności, która sprowadza się do kształtowania się coraz większego udziału własności prywatnej,
- przesunięcia branżowe, które dotyczyły głównie wzrostu roli usług dystrybucyjnych (np. handlu, transportu),
- upadek obiektów nierentownych, które nie wytrzymały konkurencji z innymi, ze względu na niewłaściwą lokalizację, niezdolność przystosowania się do zmienionych warunków finansowania i kredytowania.

Przewiduje się następujące kierunki rozwoju działalności produkcyjnej:

- należy preferować rozwój małych jednostek, które zadbają o nieuciążliwy charakter produkcji, najnowsze i bezpieczne technologie, postuluje się wprowadzanie na szeroką skalę ekologicznych nośników energii: gazu ziemnego i oleju opałowego lekkiego,
- dopuszczać większe przedsięwzięcia gospodarcze (terenochłonne) pod warunkiem stosowania w ich działalności nowoczesnych technologii „oszczędzających” środowisko przyrodnicze, przyjmując za wymóg absolutny – ochronę czystości powietrza,
- ponadto zaleca się wprowadzanie nowych technologii w zakresie korzystania z niekonwencjonalnych źródeł energii takich jak: kolektory słoneczne, pompy ciepłe, siła wiatru,
- w rozwoju powinny być preferowane dotychczasowe branże produkcji oraz branże oparte na miejscowym surowcu,
- rozwijanie działalności produkcyjnej przy wykorzystaniu i zagospodarowywaniu wolnych obiektów, nieużytkowanych terenów produkcyjnych i usługowych dla potrzeb drobnego przemysłu, rzemiosła, przetwórstwa rolno-spożywczego,
- rozwijanie nowych form działalności produkcyjnej zgodnych z wymogami ochrony środowiska oraz z celami strategicznymi rozwoju gminy.

Na terenach wiejskich jakiegokolwiek formy działalności gospodarczej powinny powstawać z zachowaniem pełnego bezpieczeństwa dla środowiska i niekolidyjności w stosunku do funkcji mieszkaniowej.

Nowo powstające podmioty gospodarcze powinny być dostosowane do skali danej jednostki osadniczej. Tereny pod działalność gospodarczą, w tym działalność produkcyjną, powinny zostać wyznaczone poprzez miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. W planach określone zostaną warunki zagospodarowania terenu, nasycenie zielenią, zasady zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, zasady utylizacji odpadów oraz minimalizacji hałasu.

7. Kształtowanie rozwoju turystyki, wypoczynku i rekreacji.

Gospodarka lokalna w ujęciu tradycyjnym była pojmowana, jako działanie instytucji lokalnych zmierzające do rozwoju lokalnego środowiska życia. Działania te były prowadzone w oparciu o miejscowe czynniki rozwoju, wśród których zaliczyć można:

- 1) siłę roboczą
- 2) bazę rozwojową w danym miejscu
- 3) korzyści miejsca
- 4) zasoby wiedzy

Czynnikiem rozwoju lokalnego jak i ponadlokalnego jest też turystyka. Przez pojęcie turystyki rozumie się odbywanie podróży w celach wypoczynkowych, sportowych lub poznawczych. W rozwoju lokalnym jest ona związana z miejscową skalą działalności społeczno - gospodarczej, jest prowadzona z punktu widzenia potrzeb społeczności lokalnych. W proces ten jest zaangażowana ludność lokalna jak i struktury samorządowe. Rozwój ten nie ma ograniczeń rzeczowych i rodzajowych. Powinien obejmować szeroką gamę działań podejmowanych dla poprawy sytuacji materialnej i niematerialnej ludności i gminy. Jest on uzupełnieniem rozwoju regionalnego, prowadzonego w oparciu o czynniki egzogeniczne.

Rozwój lokalny jako specjalna kategoria rozwoju wykształcił się w Europie Zachodniej w latach 70-tych, gdy zaostriął się kryzys polityki regionalnej. Ponieważ czynnikiem tego rozwoju jest także gospodarka rynkowa, w Polsce proces ten wystąpił znacznie później. Oparciem dla rozwoju był wzrost świadomości struktur samorządowych. Zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnych jest możliwe poprzez uaktywnienie miejscowych czynników rozwojowych, takich jak turystyka. Jednak aby turystyka stała się takim czynnikiem muszą być zachowane pewne warunki. Dany region musi cechować się czymś, co będzie go pozytywnie wyróżniało od pozostałych.

Do cech takich należą:

- 1) Walory krajoznawcze:
 - przyrodnicze, stworzone przez naturę
 - antropogeniczne, stworzone przez człowieka

- 2) Walory wypoczynkowe

Najwyżej ceni się wodę zdatną do kąpieli i uprawiania sportów wodnych, las, czyste powietrze, sprzyjający mikroklimat, ciszę i zróżnicowanie terenu.

Można uznać że gmina Rogoźno może zaoferować w tym zakresie wiele atrakcji:

- położenie na terenie gminy Obszaru Chronionego Krajobrazu „Doliny Węlny i Rynny Gołaniecko – Wągrowieckiej,
- rezerваты przyrody,
- kompleksy leśne z urozmaiconym drzewostanem,
- zbiorniki jeziorne,
- urozmaicony krajobraz, zwłaszcza w południowej części gminy,
- występowanie licznych obiektów zabytkowych: kościoły, pałace i dwory z parkami,
- pomniki przyrody,
- korzystne warunki do uprawiania turystyki rowerowej, wędkarstwa.

Szlaki piesze znakowane:

- ♦ Szlak czerwony (16 km): Skoki – Jez. Budziszewskie – Jez. Rogozińskie – Rogoźno;
- ♦ Szlak czerwony (19 km): Rogoźno – Cieśle – Pruśce – Jez. Wiatrowskie – Jez. Łęgowo – Wągrowiec; Szlak zielony (18 km): Parkowo – Wełna – Jaracz Młyn – Rożnowo Młyn – Rudki – Oborniki;
- ♦ Szlak czarny (8 km): Rogoźno PKP – Owczegłowy.

Dodatkowo, przez teren gminy przebiega szlak cysterski: Obrzycko – Szamotuły - Oborniki – Rogoźno – Wągrowiec.

Trasy wycieczkowe:

- 1) Rogoźno – Jez. Rogozińskie (brzeg zachodni) – Owczegłowy Młyn – Sierniki – Marlewo – Rogoźno (trasa 16 km);
- 2) Parkowo – Jaracz Młyn – Wełna – Rezerwat „PROMENADA” – Nowy Młyn – Ruda – Rogoźno (16 km).

Trasy rowerowe

- 1) Rogoźno -Studzieniec -Nienawiszcz -Rezerwat "Buczyna" - Słomowo -Boguniewo - Rogoźno (trasa 24 km);
- 2) Rogoźno - Cieśle - Potulice - Tarnowo - Karolewo - Owieczki - Rogoźno (trasa 27 km).

Wodne szlaki kajakowe:

- 1) szlak wodny rzeką Wełną: Wągrowiec – Rogoźno o długości 17,0 km oraz Rogoźno Oborniki o długości 32,0 km;
- 2) szlak wodny rzeką Mała Wełna: Skoki – Rogoźno o długości 14,0 km.

Oprócz wyżej wymienionych walorów dla prawidłowej obsługi ruchu turystycznego niezbędne jest odpowiednie zagospodarowanie terenu, w szczególności zaś chodzi o bazę noclegową i gastronomiczną. Aktualnie bazę noclegową gminy tworzą:

1. Ośrodek Rekreacyjno-Sportowy, Rogoźno, ul. Za Jeziorem
2. Motel, stacja benzynowa, Rogoźno, Cieśle;
3. Zajazd „Pod Fartuszkim”, Ruda k. Rogoźna, przy trasie nr 11;
4. Motel w Muzeum Młynarstwa, Jaracz k. Rogoźna, przy trasie nr 11.

Odpowiedni standard bazy noclegowej, gastronomicznej, czy możliwość dogodnego dojazdu przyciąga turystów. Oferta turystyczna powinna być zróżnicowana, musi uwzględniać indywidualne gusta i preferencje ludzi. Powyższe warunki należy odnieść do tradycyjnie rozumianej turystyki. Nie w pełni będą one miały odzwierciedlenie w tendencjach charakteryzujących współczesną turystykę, która preferuje rozwój łagodnych, zrównoważonych form tej działalności.

Przykładem jest tutaj *agroturystyka* - oferująca aktywny wypoczynek na terenach wiejskich zorganizowany przez rodziny rolników. Duże zainteresowanie jest wywołane zmianą w upodobaniach turystów spowodowaną krytycznym stosunkiem do dotychczasowych form wypoczynku, zwrotem w stronę zdrowego trybu życia, zainteresowaniem aktywnymi formami wypoczynku. Turystyka przyczynia się do aktywizacji i rozwoju ekonomicznego rejonów wiejskich. Agroturystyka jest ważnym elementem

w ekorozwoju, który charakteryzuje przyjazny stosunek do środowiska naturalnego. Rozwój wsi w wielu krajach rozwiniętych uzależniony jest od dochodów ze źródeł pozarolniczych. Ocenia się, że około 40 - 60% rolników krajów wysoko uprzemysłowionych czerpie dochody z pracy poza rolnictwem, w tym także z agroturystyki. Według oceny Instytutu Turystyki w Warszawie około 1/3 gmin w Polsce posiada odpowiednie warunki do aktywizacji przez rozwój usług turystycznych. Turystyka, zakładająca szeroki pakiet ofert wypoczynku na wsi, daje możliwość zatrudnienia dla różnych grup zawodowych. Przede wszystkim miejsce pracy i źródło dochodów uzyskuje rodzina rolnicza.

Niezbędnym składnikiem turystyki jest także organizowanie czasu wolnego turysty. Napływ turystów na tereny wiejskie stymuluje powstawanie na wsi ofert organizowania czasu wolnego: wycieczek pieszych, rowerowych, konnych. Agroturystyka sprzyja też sprzedaży wprost z gospodarstwa np. produktów rolnych, domowych przetworów.

W gminie Rogoźno szczególnie predysponowane do rozwoju agroturystyki są rejony położone w południowej części gminy obejmujące okolice Boguniewa, Nienawiszca, Słomowa, a także Owczychłół i w dolinie Welny.

Podsumowując można stwierdzić, że turystyka powinna stać się coraz ważniejszym czynnikiem rozwoju, który trzeba scharmonizować ze środowiskiem naturalnym, aby nie stała się ograniczeniem rozwoju. Nie może to być rozwój żywiolowy, musi się on podporządkować planom rozwojowym. Potrzebne są tu zarówno inwestycje, przepisy porządkowe, prawne jak i wysiłek organizacyjny, a także przekonanie społeczeństwa o konieczności rozwoju tej dziedziny gospodarki.

8. Kierunki rozwoju komunikacji.

8.1. Kierunki rozwoju i zasady funkcjonowania układu drogowego.

Sieć drogowa o nawierzchni ulepszonej i dobrych parametrach daje szansę szybkiego i bezpośredniego dotarcia do każdej miejscowości, a zatem zwiększa atrakcyjność gospodarzą gminy. Pozwala na rozwój szerokiej gamy usług dla osób przemieszczających się przez teren gminy, ale przede wszystkim decyduje o powodzeniu rozwoju gminy. Szkielet układu komunikacyjnego gminy Rogoźno stanowi droga krajowa nr 11- która docelowo na całym odcinku będzie posiadać klasę techniczną S, droga wojewódzka nr 241, oraz linia kolejowa Poznań – Piła. Układ ten jest uzupełniony siecią dróg powiatowych i gminnych.

Ustala się następujące kierunki i działania w zakresie rozwoju układu komunikacyjnego gminy:

- 1) zapewnienie dogodnych powiązań wewnętrznych poprzez budowę nawierzchni na ulicach gruntowych oraz modernizację ulic lokalnych, doprowadzających ruch do drogi krajowej, wojewódzkiej oraz powiatowej,
- 2) przystosowanie drogi krajowej nr 11 do parametrów drogi ekspresowej klasy S,
- 3) realizację obejścia drogowego miejscowości Rogoźno w ciągu drogi krajowej nr 11,
- 4) realizację obwodnicy drogowej miejscowości Rogoźno w ciągu drogi wojewódzkiej nr 241 po północnej stronie miasta jako kierunek jej przebiegu; szczegółowa lokalizacja zostanie określona po przeprowadzeniu analiz warunków gruntowo – wodnych jej przebiegu celem wyeliminowania obszarów występowania gruntów nienośnych,

- 5) dalszą modernizację istniejących dróg gminnych i powiatowych o charakterze gruntowym na drogi utwardzone z nawierzchnią bitumiczną,
- 6) dla właściwego funkcjonowania gminy, podniesienia jej atrakcyjności dla inwestorów i turystów należy w miarę możliwości gminy i starostwa powiatowego, systematycznie prowadzić modernizację, przebudowę, budowę nawierzchni utwardzonych dróg powiatowych i gminnych, rezerwując na te cele odpowiednie odpowiednie przestrzenie w planach zagospodarowania przestrzennego,
- 4) eliminowanie zaszłości realizacyjnych w inwestycjach komunikacyjnych poprzez likwidację występującej degradacji, podnoszenie parametrów technicznych umożliwiającą segregację rodzajów ruchu i podnoszącą bezpieczeństwo funkcjonowania układu,
- 5) utrzymywanie, poprzez regulowanie praw własności, niezbędnych rezerw pod rozbudowę układu komunikacyjnego,
- 6) zabezpieczenie niezbędnych realizacji, poprzez odpowiednią konstrukcję budżetu gminy.

Przy rozbudowie układu komunikacyjnego gminy należy zwrócić ponadto uwagę na:

- ograniczenie ilości zjazdów indywidualnych na drogi oraz ilości planowanych węzłów drogowych,
- sadzenie drzew planować poza pasami drogowymi z uwagi na wymogi widoczności i ograniczenia skrajni pionowej i poziomej na ciągach pieszych i drogowych,
- na terenach zwartej zabudowy przewidzieć wykonanie chodników, ścieżek rowerowych oraz odwodnień pasa drogowego,
- w miarę możliwości przy planowanych nowych ciągach pieszych i drogowych planować odrębne pasy techniczne dla infrastruktury podziemnej jak: kanalizacje, linie kablowe, gazowe i inne.

Wszelkie nowe elementy infrastruktury komunikacyjnej należy planować zgodnie z Ustawą o Droгах Publicznych, oraz wg parametrów zawartych w Rozporządzeniu Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie.

Przy lokalizowaniu obiektów budowlanych sąsiadujących z drogami na terenie gminy należy uwzględnić strefę uciążliwości drogi dla stałych użytkowników sąsiadujących obszarów, zagrożenie dla upraw, budowli oraz narażenie na degradację stałych komponentów środowiska naturalnego. Odległości (od zewnętrznej krawędzi jezdni) negatywnego oddziaływania związanego z ruchem drogowym, które należy uwzględnić przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego podane są w Wytycznych Projektowania Dróg (załącznik nr 2 do zarządzenia Generalnego Dyrektora Dróg Publicznych z dnia 31 marca 1995 r.) oraz w art. 43 Ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych i wynoszą dla:

a) drogi krajowej:

- klasy S (*ekspresowa*):

- a) zabudowa nie przeznaczona na pobyt ludzi – 40 m,
- b) zabudowa przeznaczona na pobyt ludzi jednokondygnacyjna – 90 m,
- c) zabudowa przeznaczona na pobyt ludzi wielokondygnacyjna – 110 m,

- klasy GP (*ruchu głównego przyspieszonego*):

- a) zabudowa nie przeznaczona na pobyt ludzi – 25 m,
- b) zabudowa jednokondygnacyjna przeznaczona na pobyt ludzi – 50 m,
- c) zabudowa wielokondygnacyjna przeznaczona na pobyt ludzi – 70 m,

c) droga wojewódzka GP (ruchu głównego przyspieszonego) i drogi powiatowe:

- 20 m dla wszelkich obiektów budowlanych i 8 m na terenie zabudowy miejscowości

d) dróg gminnych

- 15 m dla wszelkich obiektów budowlanych i 6 m na terenie zabudowy miejscowości.

Droga krajowa nr 11

1) Droga krajowa nr 11 została zaliczona do sieci dróg ekspresowych. Przystosowanie jej do wymogów drogi klasy S polegało będzie na rozbudowie o drugą jezdnię, budowie dróg zbiorczych dających możliwość obsługi terenów przyległych do drogi krajowej na wyznaczonych skrzyżowaniach – węzłach drogowych, oraz budowie obwodnicy miasta mającej na celu odsunięcie uciążliwości związanych z ruchem drogowym od ośrodków zurbanizowanych.

2) W zagospodarowaniu terenów sąsiadujących z drogą krajową obsługę komunikacyjną terenów należy zapewnić poprzez układ dróg lokalnych i gminnych z włączeniem do drogi krajowej na wyznaczonych skrzyżowaniach z zachowaniem warunku minimalnych odległości pomiędzy sąsiednimi skrzyżowaniami.

3) Dla prowadzenia infrastruktury technicznej (kanalizacja sanitarna, sieć wodociągowa, energetyczna, gazowa) nie związanej z funkcjonowaniem drogi należy zarezerwować teren poza pasem drogi krajowej.

Droga wojewódzka nr 241 Tuchola – Więcbork – Wągrowiec - Rogoźno

1) Dla drogi jest opracowany projekt przebudowy na odcinku od Wągrowca do Rogoźna, z zastosowaniem parametrów wymaganych dla klasy GP, oraz obwodnicy Rogoźna.

2) Dostęp do drogi wojewódzkiej należy zapewnić poprzez drogi niższych kategorii.

3) W planach zagospodarowania przestrzennego ustalić zakaz lub ograniczenie w urządzaniu nowych publicznych i indywidualnych zjazdów z drogi wojewódzkiej.

4) Ustalić rezerwy terenu na rozbudowę skrzyżowań.

5) Szczegółowe rozwiązania komunikacyjne włączeń zostaną określone przez zarząd drogi na etapie uzgadniania dokumentacji budowlanej.

6) Ścieżki rowerowe w miarę możliwości należy planować poza pasami zieleni oddzielającymi je od jezdni drogi wojewódzkiej.

7) Dla prowadzenia infrastruktury technicznej (kanalizacja sanitarna, sieć wodociągowa, energetyczna, gazowa) nie związanej z funkcjonowaniem drogi należy ustalić linie rozgraniczające wzdłuż drogi wojewódzkiej poza jej pasem drogowym.

8 .2. Kształtowanie systemu ścieżek rowerowych.

Popularność transportu rowerowego oraz ciągły wzrost natężenia ruchu samochodowego powinien przyczynić się do realizacji systemu dróg rowerowych na terenie

gminy. Wybudowanie kolejnych ścieżek rowerowych przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego, zwłaszcza rowerzystów.

W przekrojach ulicznych ścieżki rowerowe umieszcza się pomiędzy chodnikiem a jezdnią pozostawiając pas bezpieczeństwa 0,7 m. Szerokość ścieżki jednokierunkowej powinna wynosić min . 1,5 m, a dwukierunkowej – 2,5 m.

Wyznaczenie ścieżek rowerowych w mieście musi uwzględniać połączenie miejsc zamieszkania ze szkołami, miejscami pracy, obiektami handlowo – usługowymi oraz terenami wypoczynku i rekreacji. Wyznaczając ścieżki rowerowe należy wykorzystywać drogi polne i leśne, drogi gminne i powiatowe mniej obciążone. Proponuje się realizację ścieżek rowerowych pomiędzy wszystkimi ważniejszymi jednostkami osadniczymi w gminie.

8.3. Transport publiczny.

Transport publiczny realizowany w oparciu o połączenia autobusowe oraz kolejowe. System ten może być jednak rozwijany przez nowych przewoźników.

8.4. Transport kolejowy.

Zagospodarowanie terenów sąsiadujących z terenami kolejowymi na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego winno uwzględniać postanowienia Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 10 listopada 2004 r. w sprawie wymagań w zakresie odległości i warunków dopuszczających usytuowanie budowli i budynków, drzew lub krzewów w sąsiedztwie linii kolejowej, a także sposobu urządzania i utrzymywania zasłon odśnieżnych i pasów przeciwpożarowych, m.in.:

- budowle i budynki mogą być usytuowane w odległości nie mniejszej niż 10 m od granicy obszaru kolejowego, z tym że odległość ta od osi skrajnego toru nie może być mniejsza niż 20 m,
- na gruntach położonych w sąsiedztwie linii kolejowej drzewa lub krzewy mogą być usytuowane w odległości nie mniejszej niż 15 m od osi skrajnego toru kolejowego,
- roboty ziemne mogą być wykonywane w odległości nie mniejszej niż 4 m od granicy obszaru kolejowego,
- wykonywanie robót ziemnych w odległości od 4 do 20 m od granicy obszaru kolejowego powinno być każdorazowo uzgadniane z zarządcą infrastruktury.

Przy ewentualnym kolidowaniu z przyszłościowymi inwestycjami realizowanymi zgodnie ze zmianą studium, istniejących obiektów budowlanych, będących własnością jednostek powstałych w wyniku restrukturyzacji PKP, usunięcie tych kolizji nastąpi na warunkach określonych przez właściciela danego obiektu, i nie będzie obciążać kosztami jednostek kolejowych.

9. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej .

9.1. Kierunki rozwoju gospodarki wodno-ściekowej.

W zakresie sieci wodociągowych istniejąca wystarcza na potrzeby gminy. Zasoby wodne poszczególnych ujęć wody jak i stacje wodociągowe są w dobrym stanie technicznym

i nie wymagają rozbudowy (zabezpieczają zapotrzebowanie na terenie gminy i posiadają rezerwy w przepustowości tj. nie wykorzystują w pełni zatwierdzonych zasobów).Warto kontynuować działania do objęcia gminy centralnym wodociągiem. Korzyścią centralnego wodociągu jest to, że w przypadku wystąpienia braku energii elektrycznej na części obszaru gminy, mieszkańcy pozbawieni wody otrzymują ją z innych ujęć.

Należy sukcesywnie łączyć w sieci możliwie wszystkie stacje wodociągowe w całej gminie.

W sąsiedztwie istniejących ujęć wody na terenie gminy i ich stref ochronnych nie należy wykorzystywać rolniczo ścieków. W przypadku ewentualnej realizacji na terenie gminy nowych ujęć wód służących do zbiorowego zaopatrzenia ludności w wodę do picia i potrzeb gospodarstw domowych oraz produkcji artykułów żywnościowych i farmaceutycznych należy ustanowić odpowiednią strefę ochronną. Strefy ochronne można również ustanowić w innych przypadkach, jeżeli wymaga tego interes użytkownika lub względy społeczne. Strefy ochronne dzielą się na teren ochrony bezpośredniej i pośredniej. Teren ochrony bezpośredniej ujęcia wód podziemnych obejmuje grunty na których jest usytuowane ujęcie wody oraz otaczający je pas gruntu o szerokościach zgodnych z odpowiednimi rozporządzeniami w zależności od rodzaju studni. Na terenie ochrony bezpośredniej ujęcia wody zabrania się użytkowania gruntów do celów nie związanych z eksploatacją ujęcia wody oraz wymaga się zazielenienia tego terenu i ogrodzenia. Strefa ochrony pośredniej obejmuje natomiast obszar zasilania ujęcia.

W zakresie gospodarki ściekowej.

Aktualnie niewystarczający stopień infrastruktury kanalizacyjnej, doprowadzającej ścieki do oczyszczalni jest głównym problemem gospodarki wodno – ściekowej na terenie gminy Rogoźno. Jest to zjawisko niekorzystne, zwłaszcza ze względu na wysoki stopień zwodociągowania gminy. W takiej sytuacji konieczne jest podjęcie zdecydowanych działań zmierzających do uporządkowania systemu odprowadzania ścieków oczyszczonych.

Oczywistą inwestycją w zakresie rozbudowy systemu zaopatrzenia mieszkańców w wodę i odprowadzania ścieków jest sukcesywne podłączanie nowo powstających osiedli do sieci. Dla poprawy jakości wód powierzchniowych, przywrócenia czystości rzekom na terenie gminy, należy wprowadzić pełną utylizację ścieków bytowo – gospodarczych na terenie gminy. W związku z tym zakłada się porządkowanie gospodarki ściekowej na terenie gminy poprzez dalszą budowę oczyszczalni ścieków grupowych bądź indywidualnych dla poszczególnych wsi.

Na rysunku studium przedstawiono postulowaną lokalizację oczyszczalni ścieków, które w uzasadnionych przypadkach mogą być lokalizowane na innych terenach, pod warunkiem nie kolidowania z pozostałymi ustaleniami studium.

Na terenach, które z uzasadnionych ekonomicznie względów nie zostaną przewidziane do objęcia zbiorczą kanalizacją sanitarną postuluje się realizację przydomowych oczyszczalni ścieków dla zespołów zabudowy. Lokalizowanie oczyszczalni przydomowych może zostać dopuszczone wyłącznie w takich miejscach, na których odprowadzenie ścieków do gruntu nie będzie zagrażało jakości wód powierzchniowych i podziemnych (szczególnie w obrębie stref ochronnych ujęć i zbiorników wód powierzchniowych i podziemnych). Na obszarach gdzie poziom wodonośny jest zagrożony przez zagrożenia antropogeniczne m.in. wnoszone do niego przez infiltrujące wody opadowe, gdzie miąższość warstw gruntu nad zwierciadłem wód podziemnych nie stanowi zabezpieczenia tych wód przed zanieczyszczeniem

wprowadzanie ścieków do ziemi jest zabronione. Ponadto lokalizacja małych przydomowych oczyszczalni ścieków musi spełniać następujące warunki:

- 1) minimalna odległość osadnika gnilnego od studni (ujęcia wody) wynosi 15 m,
- 2) minimalna odległość drenażu rozsączającego od studni (ujęcia wody) wynosi 70 m,
- 3) minimalna odległość drenażu rozsączającego od granicy działki wynosi 2 m,
- 4) minimalna odległość osadnika gnilnego od domu mieszkalnego wynosi 5 m,
- 5) minimalna odległość drenażu rozsączającego od drzew wynosi 3 m.

W/w oczyszczalni nie należy lokalizować w przypadku:

- 1) bliskości sieci kanalizacyjnej zbiorczej,
- 2) występowania terenów o dużym spadku,
- 3) terenów nieprzepuszczających wody,
- 4) zbyt małej miąższości gruntów dobrej jakości (poniżej 2,0 m),
- 5) zbyt wysokiego poziomu wód gruntowych (mniej niż 2,0 m od powierzchni terenu),
- 6) braku dostępności terenu o dużej powierzchni niezabudowanej.

9.2. Zasady rozwoju systemu kanalizacji deszczowej.

Dla terenów wiejskich nie przewiduje się zasadniczo realizacji sieci kanalizacji deszczowej - należy przyjąć zasadę, że wody deszczowe winny być rozsączane na terenach ich opadu, a więc w ramach posesji. Wody te mogą być wykorzystywane np. do podlewania ogródków, czy też magazynowania ich w odpowiednich zbiornikach. Z terenów publicznych wody deszczowe powinny być odprowadzane do przydrożnych rowów i dalej pobliskich cieków. Należy zabezpieczyć miejsca dla lokalizacji urządzeń do oczyszczania wód opadowych przed każdym wylotem kanałów deszczowych.

Na terenie gminy pozwolenie wodnoprawne wydane przez Starostę Obornickiego na wprowadzanie wód opadowych i roztopowych posiadają 3 podmioty:

1) Zakład Chłodnia „Maria” w m. Rogoźno. Na warunkach pozwolenia wodnoprawnego wydanego w 2003 roku zakład uzyskał pozwolenie na wprowadzanie wód opadowych i roztopowych do rowu melioracyjnego po uprzednim oczyszczeniu w ilości 228,7 l/s. Pozwolenie ważne jest do 9 stycznia 2013 roku. Dopuszczalne stężenie zanieczyszczeń w ściekach nie przekroczy poniżej przedstawionych najwyższych dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń:

- ◆ Zawiesiny ogólne - 50 mg/l;
- ◆ Ekstrakt eterowy – 50 mg/l;
- ◆ Substancje ropopochodne – 15 mg/l;

2) DENDRO POLAND Ltd., Sp. z o.o. w m. Rogoźno. Na warunkach pozwolenia wodnoprawnego wydanego w 2003 roku zakład uzyskał pozwolenie na wprowadzanie wód opadowych i roztopowych do rzeki Wełny w km 29+520 za pośrednictwem rurociągu betonowego po uprzednim oczyszczeniu w ilości 392 dm³/s. Pozwolenie ważne jest do 30 listopada 2007 roku. Dopuszczalne stężenie zanieczyszczeń w ściekach nie przekroczy poniżej przedstawionych najwyższych dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń:

- ◆ Zawiesiny ogólne - 100 mg/l;
- ◆ Substancje ropopochodne – 15 mg/l;

3) P.H. „OKTANEX” - Stacja Paliw w m. Garbatka. Na warunkach pozwolenia

wodnoprawnego wydanego w 2004 roku stacja uzyskała pozwolenie na wprowadzanie wód opadowych i roztopowych do ziemi poprzez drenaż rozsączający w ilości 28,2 l/s. Pozwolenie ważne jest do 24 lutego 2008 roku. Dopuszczalne stężenie zanieczyszczeń w ściekach nie przekroczy poniżej przedstawionych najwyższych dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń:

- ♦ Zawiesiny ogólne - 100 mg/l;
- ♦ Substancje ropopochodne – 15 mg/l.

9.3.Zasady zagospodarowania odpadów.

Gospodarka odpadowa gminy będzie prowadzona w oparciu o „Plan gospodarki odpadami dla gminy Rogoźno”.

W chwili obecnej systemem zbiórki zmieszanych odpadów objętych jest ok. 85 % mieszkańców gminy. Zbiórka zmieszanych odpadów komunalnych w głównej mierze oparta jest na pojemnikach 110 l. (ocynkowanych) i 120 l (plastikowych) a także 1100 l. Odpady opakowaniowe zbierane są w pojemnikach wielkopojemnościowych – 1,5 m³, 2,0 m³ i 2,5 m³.

Na terenie gminy nie jest prowadzona pełna ewidencja powstających odpadów pozwalająca w dokładny sposób określić ilości powstających odpadów. Według zebranych z różnych źródeł informacji wynika, że w 2003 r. na terenie gminy wytworzono ok. 16.888,2 Mg odpadów. W tej masie odpady z przemysłu stanowią ponad 60 % (według limitów określonych w decyzjach administracyjnych) a komunalne ponad 22 %.

Na terenie gminy Rogoźno funkcjonuje jedna instalacja do odzysku odpadów – sortownia w Studzieńcu oraz jedna instalacja do unieszkodliwiania odpadów – składowisko odpadów komunalnych w Studzieńcu. Sortownia obsługuje obszar gminy, jest jednak przewidziana do obsługi większego obszaru. Składowisko pełni rolę składowiska gminnego dla gminy Rogoźno.

Bazując na istniejącym stanie gospodarki odpadami na terenie gminy oraz uwzględniając obowiązujące wymagania środowiskowe i prawne w Planie gospodarki odpadami dla gminy Rogoźno, zaproponowano jego rozbudowę. Podstawą planowanych zmian jest rozszerzenie na terenie gminy systemu selektywnej zbiórki odpadów oraz prowadzenie właściwego ich odzysku i unieszkodliwiania.

Zaproponowana rozbudowa systemu gospodarki odpadami oparta jest na następujących założeniach funkcjonalnych:

- 1) docelowo prowadzenie gospodarki odpadami w oparciu o model międzygminny (związkowy) – realizacja poszczególnych działań w ramach podpisanego porozumienia w sprawie wspólnego korzystania instalacji od odzysku i unieszkodliwiania odpadów w ramach wybranego ZZO.
- 2) gromadzenie odpadów
 - a) Kontynuacja i rozszerzenie systemu selektywnego gromadzenia odpadów polegające na wydzieleniu następujących strumieni odpadów:
 - *Odpady zmieszane* – należy dążyć do objęcia zbiórką odpadów zmieszanych wszyscy wytwórcy odpadów (mieszkańcy gminy, podmioty gospodarcze), docelowo w zabudowie jednorodzinnej w oparciu o pojemniki 110/120 l, w zabudowie wielorodzinnej w oparciu o dotychczas stosowane pojemniki 1100 l, podmioty gospodarcze w odpowiednio dobranych

pojemnikach,

- *Odpady opakowaniowe* – szkło (z podziałem na kolorowe i bezbarwne) plastiki, makulatura, oparcie docelowo zbioru odpadów opakowaniowych o pojemniki wielkopojemnościowe, docelowo w zabudowie jednorodzinnej w oparciu o kolorowe plastikowe worki (odbiór bezpośredni), jednocześnie stworzenie systemów uzupełniających (w najbardziej uczęszczanych punktach oraz placówkach oświaty), podmioty gospodarcze, w co najmniej takim samym zakresie, co w gospodarstwach domowych w odpowiednio dobranych pojemnikach,
- *Bioodpady* – prowadzenie kompostowania odpadów organicznych z gospodarstw domowych we własnym zakresie (w przydomowych kompostownikach), selektywne gromadzenie bioodpadów z utrzymania terenów zielonych i oczyszczalni ścieków (osady) z chwilą podpisania porozumienia z podmiotem zarządzającym instalacją do ich przetwarzania,
- *Odpady wielkogabarytowe* – kontynuacja zbierania w okresowych zbiórkach oraz w utworzonym Lokalnym Punkcie Gromadzenia Odpadów przy składowisku w Studzieńcu (dostarczane przez mieszkańców poza okresami wyznaczonych zbiórek).
- *Odpady z sektora budowlanego* – kontynuacja zbierania w specjalnie wyznaczonym punkcie (LPGO) przy składowisku w Studzieńcu (dostarczane przez mieszkańców poza okresami wyznaczonych zbiórek),
- *Wraki samochodowe* – zbierane w wyznaczonym punkcie kasacji pojazdów – firma Auto-Kompleks w Jaraczu,
- *Odpady niebezpieczne* – zbieranie w okresowych zbiórkach (prowadzona przez specjalistyczne firmy) oraz w specjalnie wyznaczonym punkcie (LPGO) przy składowisku w Studzieńcu (dostarczane przez mieszkańców poza okresami wyznaczonych zbiórek),
- Selektywnie gromadzone odpady powinny być kierowane do dalszego odzysku i unieszkodliwienia w istniejących na terenie gminy instalacjach.

b) Zbiórka odpadów – selektywną zbiórką odpadów (zmieszanych, odpadów opakowaniowych i pozostałych frakcji) zajmowałby się podmiot dotychczas obsługujący ten system. Docelowo, w dłuższej perspektywie czasowej, w przypadku powstania Związku Komunalnego należy rozważyć możliwość przekazania jemu tego zakresu obowiązku. Zbiórkę prowadziłby podmiot powołany przez Związek lub tak jak dotychczas firma zewnętrzna. Niezależnie od przyjętego rozwiązania w zakresie zbiórki odpadów wszystkie działające w tym zakresie podmioty powinny mieć obowiązek przekazywania zebranych poszczególnych frakcji odpadów zgodnie z przyjętym modelem np. odpady zmieszane na wskazane składowisko, odpady opakowaniowe do odbiorców lub wskazanych zakładów zagospodarowania.

c) Odzysk i unieszkodliwianie odpadów – zgodnie z zapisami planu wojewódzkiego oraz perspektywicznością istniejących instalacji, nie przewiduje się powstania na terenie nowych tego typu instalacji. Odzysk i unieszkodliwianie selektywnie gromadzonych odpadów powinien odbywać się w dotychczas użytkowanych instalacjach. Proponowany LPGO stanowiłby element uzupełniający realizowanego systemu gospodarki odpadami na terenie gminy.

9.4. Kierunki rozwoju systemu zaopatrzenia w energię elektryczną.

W zakresie elektroenergetyki na terenie zurbanizowanym gminy zaleca się przeprowadzenie modernizacji i przebudowy istniejących sieci energetycznych poprzez eliminowanie (gdzie to możliwe) sieci napowietrznych, i realizację sieci kablowych. Kierunki zagospodarowania gminy muszą uwzględniać dostęp terenu do sieci elektroenergetycznej i możliwości zasilania nowych odbiorców. Dla zabezpieczenia wzrastającego zapotrzebowania na energię elektryczną oraz dostarczenia prądu dla terenów planowanych pod zainwestowanie, niezbędne jest przeznaczenie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego powierzchni pod stacje transformatorowe 15/0,4 KV średniego napięcia, w liczbie odpowiadającej danemu zapotrzebowaniu, które zostanie określone na podstawie opracowań branżowych. Lokalizacje te powinny uwzględniać również powiązania z istniejącymi liniami elektroenergetycznymi.

Dla zapewnienia właściwych standardów zaopatrzenia w energię elektryczną niezbędna jest reelektryfikacja terenów wsi oraz modernizacja i budowa stacji transformatorowej średniego napięcia 15/0,4 KV. Na nowych terenach rozwojowych jednostek osadniczych, a także na wszystkich innych obszarach, których walory estetyczne powinny być podkreślone, sieć rozdzielczą średniego i niskiego napięcia należy wykonywać w wersji napowietrznej, stacje transformatorowe jako słupowe, a w uzasadnionych przypadkach dopuszcza się realizację sieci w wykonaniu kablowym oraz stacji transformatorowych kubaturowych.

Należy podejmować działania zmierzające do systematycznej modernizacji i rozbudowy infrastruktury elektroenergetycznej, mającą na celu zaspokojenie potrzeb ujawniających się wraz z sukcesywnym rozwojem przestrzennym gminy i jej aktywizacją gospodarczą. Działania te będą obejmowały swym zakresem głównie sieć rozdzielczą średniego napięcia i stacje transformatorowo-rozdzielcze ŚN/nn.

Dopuszcza się przebudowę sieci elektroenergetycznych z kolidującym planowanym zagospodarowaniem terenu i układem komunikacyjnym. Sposób i warunki przebudowy sieci elektroenergetycznej określi właściwy zakład energetyczny. Koszty związane z przebudową poniesie podmiot wchodzący w kolizję.

1. W celu zabudowy terenów znajdujących się pod lub w bezpośrednim sąsiedztwie elektroenergetycznych linii napowietrznych z przewodami gołymi, należy uwzględnić lokalizację obiektu względem takich linii, spełniającą wymogi normy PN-E-05100-1:1998 „Elektroenergetyczne linie napowietrzne. Projektowanie i budowa”, a w szczególności:

a) odległość pionowa przewodu linii przy największym zwisie normalnym od powierzchni drogi powinna wynosić, co najmniej:

- 7,75 m – dla linii WN 110 kV

- 7,10 m – dla linii SN 15 kV

- 6,0 m – dla linii nN

b) odległość pomiędzy częścią przyziemną słupa, a granicą pasa drogowego powinna wynosić, co najmniej 5,0 m;

c) kąt skrzyżowania linii z drogą powinien być nie mniejszy niż 30⁰;

d) na skrzyżowaniu z autostradą, drogą szybkiego ruchu lub drogą ekspresową linia WN i SN powinna posiadać 3⁰ obostrzenia;

- e) na skrzyżowaniu z drogą krajową i miejską linia WN i SN powinna posiadać 2⁰ obostrzenia, a linia nN 1⁰ obostrzenia (lub 0⁰ dla przewodów w izolacji i naprężeniem zmniejszonym);
- f) odległość pionowa przewodów w największym zwisie normalnym od łatwo dostępnych części budynku powinna wynosić, co najmniej:
- 5,75 m – dla linii WN 110 kV
 - 5,10 m – dla linii SN 15 kV
 - 2,5 m w kierunku pionowym w górę i 1,5 m w kierunku pionowym w dół – dla linii nN
- g) odległość pionowa przewodów w największym zwisie normalnym od trudno dostępnych części budynku powinna wynosić, co najmniej:
- 4,25 m – dla linii WN 110 kV
 - 3,60 m – dla linii SN 15 kV
 - 1,0 m – dla linii nN
- h) odległość pozioma przewodów od każdej łatwo dostępnej części budynku (w przypadku zbliżenia budynku do linii, a nie skrzyżowania) powinna wynosić, co najmniej:
- 4,5 m – dla linii WN 110 kV
 - 3,6 m – dla linii SN 15 kV
 - 1,5 m – dla linii nN
- i) nie należy sytuować budynków w strefie zbliżeń ze słupami linii o napięciu wyższym niż 1 kV;
- j) na skrzyżowaniu z budynkiem linia WN i SN powinna posiadać 2⁰ obostrzenia, a linia nN 1⁰ obostrzenia (lub 0⁰ dla przewodów w izolacji i naprężeniem zmniejszonym);
- k) nie zaleca się krzyżowania parkingu z linią napowietrzną WN 110 kV; na skrzyżowaniu z parkingiem linia SN powinna posiadać 2⁰ obostrzenia, a linia nN 1⁰ obostrzenia (lub 0⁰ dla przewodów w izolacji i naprężeniem zmniejszonym);

2. Wymogi podane w punkcie 1 od f) do j) nie mają zastosowania w odniesieniu do stacji paliw płynnych oraz budynków, urządzeń technologicznych i magazynów zawierających materiały wybuchowe lub ze strefami zagrożonymi wybuchem. Budowa takich obiektów w pobliżu linii podlega odrębnym ustaleniom.

3. Postanowienia ogólne:

- pod linią nie mogą być umieszczane kominy,
- pokrycie dachowe budynków w strefie skrzyżowania z linią powinno być niepalne,
- ewentualna roślinność przewidywana na terenie pod linią nie może przekroczyć wysokości 2 m po osiągnięciu swojego maksymalnego wzrostu.

4. Natężenie pola elektrycznego i magnetycznego dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, nie powinno przekraczać odpowiednio: 1 kV/m na wysokości 2 m i 60 A/m na wysokościach od 0,3 m do 2 m nad powierzchnią ziemi lub nad innymi powierzchniami, na których mogą przebywać ludzie, zwłaszcza dachami spełniającymi role tarasów, tarasami, balkonami, podestami. Zakłada się, że przy odległości poziomej co najmniej 14,5 m od najbliższego przewodu roboczego linii do projektowanego budynku, powyższe warunki zostaną spełnione. Odległość mniejsza niż 14,5 m nie daje takiej gwarancji. Gdy odległość 14,5 m (dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową) od skrajnego najbliższego przewodu linii 110 kV do projektowanego budynku nie zostanie zachowana, wówczas po wybudowaniu obiektu należy wykonać na koszt Inwestora pomiary

rzeczywistego natężenia pola elektromagnetycznego. Po ewentualnym stwierdzeniu przekroczenia dopuszczalnych wartości natężenia pola należy zastosować w konstrukcji budynku odpowiednie środki zapobiegawcze (siatki Faradaya, osłony metalowe o rozwiązaniach indywidualnych itp.). W/w środki zapobiegawcze można przewidzieć także na etapie projektowania budynku. Jeżeli jest to możliwe, pomiary rzeczywistego natężenia pola elektromagnetycznego w miejscach, o których mowa wyżej można wykonać przed rozpoczęciem budowy.

5. Wszystkie obiekty przewidywane do budowy lub modernizacji w zbliżeniu lub na skrzyżowaniu z liniami elektroenergetycznymi podlegają pisemnemu uzgodnieniu z ENEA S.A.

6. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003r. (Dz.U.03.47.401) w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych – § 55, nie jest dopuszczalne sytuowanie stanowisk pracy, składowisk wyrobów i materiałów lub maszyn i urządzeń budowlanych bezpośrednio pod napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi lub w odległości liczonej w poziomie od skrajnych przewodów mniejszej niż:

- 15,0 m – dla linii WN 110 kV
- 5,0 m – dla linii SN 15 kV
- 3,0 m – dla linii nN

W czasie wykonywania robót budowlanych z zastosowaniem żurawi lub innych urządzeń załadowczo-wyładowczych zachować należy odległość, o której mowa powyżej, mierzoną od najdalej wysuniętego punktu urządzenia wraz z ładunkiem.

Jeżeli zachodzi potrzeba wykonania w pobliżu linii napowietrznych (w odległościach mniejszych od wyżej podanych) robót budowlanych przy użyciu maszyn lub innych urządzeń technicznych, należy uzgodnić bezpieczne warunki pracy z użytkownikiem linii. Praca powinna odbywać się za odpłatnością pod nadzorem ENEA S.A. lub podmiotu wskazanego przez ENEA S.A. Nie wyklucza się konieczności wyłączenia linii na koszt Inwestora.

7. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego powinien przewidywać zapewnienie dostępu do urządzeń energetycznych w celu prowadzenia konserwacji i usuwania awarii.

8. W miejscowych planach należy wyznaczać niezbędne tereny dla lokalizowania stacji transformatorowych oraz należy rezerwować: odpowiednie pasy terenów wolne od zabudowy i przeszkód terenowych na obszarze istniejących lub projektowanych dróg publicznych dla pobudowania linii energetycznych średniego napięcia (SN) i niskiego napięcia (nn), miejsca w liniach rozgraniczających ulic na cele prowadzenia sieci elektroenergetycznych, a grunty, na których będzie przewidziana lokalizacja stacji transformatorowych kubaturowych mających pozostać na majątku ENEA S.A., powinny być wydzielone w postaci samodzielnych działek o powierzchni 50-60 m² przygotowanych do notarialnego przejęcia przez gestora sieci.

9. Dla nowych obszarów wymagających dostawy energii elektrycznej (w szczególności osiedli mieszkaniowych) należy wyznaczać działki pod budowę stacji transformatorowych z uwzględnieniem zasady lokalizacji stacji w miejscach pozwalających na równomierny rozkład obciążenia wokół stacji. Ze względów technicznych i ekonomicznych nie zaleca się lokalizacji stacji na obrzeżach osiedli.

10. Realizacja i finansowanie inwestycji elektroenergetycznych oraz usuwanie kolizji

projektowanych obiektów z istniejącymi sieciami energetycznymi będącymi własnością ENEA S.A. na przedmiotowym terenie odbywać się będzie zgodnie z przepisami odrębnymi odpowiednio na podstawie: warunków przyłączenia albo usunięcia kolizji, które określi ENEA S.A na wniosek zainteresowanych podmiotów.

Na terenie gminy zaleca się ponadto rozwój alternatywnych źródeł energii, pochodzących ze źródeł odnawialnych takich jak elektrownie wiatrowe, źródła geotermalne, energia słoneczna i inne. W studium dopuszcza się lokalizację ww. obiektów związanych z wytwarzaniem energii elektrycznej na całym obszarze gminy, z wyłączeniem obszaru chronionego krajobrazu.

9.5. Kierunki rozwoju systemu zaopatrzenia w gaz ziemny.

Na terenie gminy jak dotąd nie ma w pełni zrealizowanej sieci gazowej - do sieci jest podłączone miasto Rogoźno oraz część miejscowości gminy. Długość istniejącej sieci wynosi ok. 70 km na terenach wiejskich oraz ok. 30 km na terenie miasta Rogoźno. Pozostali mieszkańcy gminy którzy nie są podłączeni do rozdzielczej sieci przesyłowej, korzystają z własnych zbiorników na gaz. Prawo Energetyczne nie wyklucza możliwości włączenia się gminy w realizację gazyfikacji w przypadku wystąpienia potrzeb lokalnej społeczności. Realizacja zamierzeń odnośnie podłączenia podmiotów do sieci gazowej będzie uzależniona od warunków opłacalności zamierzeń inwestycyjnych, które zostaną określone na etapie wystąpienia odbiorców o podłączenie do sieci gazowej. Należy zarezerwować pasy terenu pod lokalizację sieci gazowej i urządzenia infrastruktury gazowniczej. Wzdłuż gazociągów układanych w ziemi lub nad ziemią należy zachować strefy kontrolowane zgodnie z § 9 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 30 lipca 2001 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe. Standardowa szerokość stref kontrolowanych, których linia środkowa pokrywa się z osią gazociągu, dla nowo projektowanych gazociągów niskiego i średniego ciśnienia wynosi 1 m (po 0,5 m z każdej strony od osi gazociągu).

Na terenie gminy Rogoźno są ponadto projektowane 2 nowe gazociągi:

- 1) w/c o śr. 150 Rogoźno – Wągrowiec – Niemczyn,
- 2) w/c o śr. 200 Rogoźno – Połajewo – Lubasz – Wieleń.

9.6. Kierunki rozwoju telekomunikacji.

Na terenie Rogoźna będzie rozwijany podstawowy system telekomunikacyjny zapewniający łączność telefoniczną dla mieszkańców i podmiotów działających na ich terenie. W celu zapewnienia dostatecznego nasycenia i dostępu do usług telekomunikacyjnych, a także zapewnienia wysokiej ich jakości, należy dążyć do wprowadzenia nowego operatora telekomunikacji przewodowej w celu wprowadzenia konkurencji.

W przypadku telefonii komórkowej wymagającej realizacji masztów stacji bazowych należy dążyć do takiego ustalania ich lokalizacji i wymagania wysokiej jakości estetycznej obiektów tak, aby ograniczyć do minimum negatywny wpływ na krajobraz przyrodniczy i kulturowy. Tereny intensywnej zabudowy powinny być wyłączone z realizacji masztów telefonii bezprzewodowej. Przewidywany w niedalekiej przyszłości rozwój mobilnej telefonii

satelitarnej nie będzie miał wpływu na przestrzeń gminy.

W związku z szybkim rozwojem komputerowych systemów sieciowych o charakterze globalnym (Internet), należy przewidzieć konieczność rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej, której realizacja winna być skoordynowana z innymi sieciami – należy przewidzieć stosowne pasy, kanały w ramach przestrzeni publicznych (ulic i dróg).

10. Cmentarze.

Zakłada się, że na istniejących cmentarzach na terenie gminy Rogoźno, o ile przepisy szczególne na to pozwalają, powinny nadal odbywać się pochówki tradycyjne. Należy rozważyć możliwość lokalizowania także na cmentarzach kolumbariów lub wyznaczenia kwater dla pochówków w urnach.

11. Monitorowanie polityki przestrzennej.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określa politykę przestrzenną gminy – wyraża wolę władz gminy dalszego kształtowania przestrzeni. Polityka przestrzenna określona w studium, stanowi wytyczne koordynacyjne dla prowadzenia dalszych prac, w szczególności sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu dla obszarów nie posiadających opracowanego planu miejscowego.

Polityka przestrzenna gminy odnosi się do czterech kierunków zrównoważonego rozwoju:

- ◆ kształtowania środowiska mieszkaniowego,
- ◆ tworzenia terenów działalności usługowej i gospodarczej,
- ◆ ochrony środowiska przyrodniczego,
- ◆ tworzenia oferty turystyki i wypoczynku.

Każdy z w/w kierunków tworzy odpowiednie elementy struktury przestrzennej, przenikających się wzajemnie. Żadnego z elementów struktury przestrzennej nie można rozpatrywać i kształtować w oderwaniu od całości, jaką jest przestrzeń gminy, łącznie z jej wszystkimi składnikami, a w tym środowiskiem przyrodniczym i człowiekiem.

Realizacja polityki przestrzennej, jej sprawność i skuteczność bazuje na fachowości, organizacji i prawidłowej atmosferze pracy służb administracji samorządowej, umiejętności włączania różnych podmiotów do wspólnych działań.

Polityka przestrzenna gminy musi także mieć na celu:

A. rozwój ekologiczny:

- ochrona powierzchni ziemi
- ochrona wód
- ochrona powietrza

B. rozwój kulturowy:

- ochrona obiektów zabytkowych,
- ochrona krajobrazu kulturowego

- harmonijne kształtowanie nowej zabudowy, dostosowanej do skali i charakteru zabudowy istniejącej

C. rozwój społeczno - gospodarczy:

- rozwój budownictwa mieszkaniowego
- rozwój usług podstawowych, bytowych,
- podnoszenie poziomu życia mieszkańców,
- wzrost aktywności i koniunktury gospodarczej,
- rozwój komunikacji,
- rozwój infrastruktury technicznej.

Efektom końcowym, docelowym polityki przestrzennej prowadzonej przez Burmistrza Rogoźna jest idealny obraz miasta i gminy:

- jako przestrzeni, w której żyją, mieszkają, pracują i wypoczywają jej mieszkańcy, ocenianej na podstawie jakości życia,
- jako przestrzeni krajobrazowo - estetycznej, odbieranej w kategoriach wizualnych i odczuwanej w bezkonfliktowym funkcjonowaniu struktur i powiązań,
- jako miejsca, w którym realizuje się życiowe cele,
- jako ważnego ogniwa w regionalnym systemie przyrodniczym i osadniczym regionu.

Proces realizacji polityki przestrzennej winien być na bieżąco monitorowany. Informacja o zagospodarowaniu przestrzennym i zmianach w nim zachodzących ma fundamentalne znaczenie dla prowadzenia optymalnej gospodarki przestrzennej. Celowym jest stworzenie, w niedalekiej przyszłości, systemu informacyjnego pozwalającego prowadzić tzw. monitoring zachodzących zmian w zagospodarowaniu gminy. Rzetelna i aktualna informacja na temat tych zmian pozwoli reagować Burmistrzowi na ewentualne zjawiska negatywne, pozwoli określić preferencje i harmonogram prac planistycznych i przedsięwzięć realizacyjnych.

Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest dokumentem o charakterze strategicznym (ogólnym). Zapisy studium są na tyle elastyczne aby można było uniknąć szybkiej ich dezaktualizacji.

12. Zadania własne gminy wynikające ze studium.

Gmina, co wynika z jej zadań własnych, powinna zapewnić mieszkańcom przede wszystkim odpowiedni poziom usług oświaty (szkoły podstawowe, gimnazja, przedszkola), opieki społecznej i usług zdrowia. Wyrównywanie poziomu życia mieszkańców gminy w jej poszczególnych rejonach polegać będzie na rozwoju sieci szkół podstawowych, gimnazjów i przedszkoli zgodnie z występującymi potrzebami, wspomaganymi siecią placówek niepublicznych. Jak wynika z prognozy demograficznej liczba dzieci i młodzieży w wieku szkolnym będzie ciągle malała przez najbliższych 10 lat. W związku z tym do około 2010 r. powinna wystarczyć dotychczasowa baza oświatowa.

Osobnym zadaniem jest konieczność modernizacji budynków szkół podstawowych i gimnazjów w oparciu o długofalowy program w tym zakresie.

W związku z rosnącą liczbą mieszkańców w wieku poprodukcyjnym i pogłębiającym się wskaźnikiem starości demograficznej wzrosną zadania własne gminy związane z opieką społeczną nad ludźmi starszymi. Łączy się to nie tylko ze specyficzną opieką lekarską (gerontologia), ale także zapewne ze zwiększonym zapotrzebowaniem na opiekunów

społecznych i miejsca w domach opieki.

13. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym.

W studium lokalne inwestycje celu publicznego będą obejmowały obszary na których będą realizowane:

1) dalsze wydzielanie gruntów pod drogi publiczne, budowa i utrzymywanie tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, w tym m.in. tereny pod realizację obejścia drogowego m. Rogoźna w ciągu drogi krajowej nr 11 i wojewódzkiej nr 241, oraz przystosowanie ww. dróg do dróg o wyższych parametrach; rozbudowa i przebudowa systemu dróg powiatowych, dostosowująca parametry dróg do zwiększonego obciążenia ruchem (również jako zadanie ponadlokalne),

2) gazyfikacja pozostałych terenów wiejskich gminy w oparciu o realizację sieci gazowej średniego ciśnienia,

3) budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania i oczyszczania ścieków (m. Rogoźno, Parkowo) oraz utylizacji odpadów (Studzieniec),

4) budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego,

5) ochrona nieruchomości stanowiących dobra kultury, w tym zabytkowych parków i dworów,

6) budowa i utrzymywanie pomieszczeń dla urzędów organów władzy, administracji, szkół publicznych, a także publicznych: obiektów ochrony zdrowia, przedszkoli, domów opieki społecznej i placówek opiekuńczo-wychowawczych,

7) budowa i utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa, a także do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego,

8) poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin stanowiących własność Skarbu Państwa,

9) zakładanie i utrzymywanie cmentarzy,

10) ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej,

11) ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody,

12) inne cele publiczne określone w odrębnych ustawach.

14. Obszary na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów służących realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym.

Sejmik Województwa Wielkopolskiego w dniu 26 listopada 2001 r. uchwalił Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Plan jest jednym z dwóch dokumentów, do uchwalenia których ustawy te obligują samorząd województwa. Drugim dokumentem jest „Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego” uchwalona w lipcu 2000 r. Zadaniem planu zagospodarowania przestrzennego województwa jest koordynowanie planowania na szczeblu krajowym i miejscowym – lokalnym. Plan ten nie ma rangi prawa miejscowego, jest jednak wiążący, ponieważ:

- jego ustalenia muszą być uwzględnione w uchwalanych przez organy samorządu terytorialnego studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, z którymi z kolei musi być spójny każdy opracowywany miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego,
- w planie zapisane zostają wszystkie zadania rządowe i samorządu województwa służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych ze wskazaniem obszarów, na których przewiduje się realizację tych zadań.

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa uwzględnia się zadania rządowe służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych wpisane do rejestru, oraz zadania samorządu województwa zawarte w programach wojewódzkich. W ramach zadań rządowych służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych nie zostały wskazane żadne zadania na terenie gminy Rogoźno.

W planie zagospodarowania województwa wielkopolskiego zostały zapisane jedynie propozycje zadań wśród których, dla terenu Rogoźna wymieniono m.in.:

komunikacja

- dostosowanie do klasy drogi ekspresowej drogi krajowej nr 11 wraz z budową niezbędnych obwodnic i węzłów,
- realizacja obwodnicy dla miejscowości Rogoźno położonej w ciągu drogi krajowej nr 11,
- realizacja obwodnicy dla miejscowości Rogoźno położonej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 241,
- możliwość budowy innych obwodnic dla miejscowości oprócz ww., położonych na ciągach dróg krajowych i wojewódzkich, gdy wystąpią istotne utrudnienia w ruchu drogowym;
- dostosowanie do parametrów drogi głównej ruchu przyspieszonego (GP) drogi wojewódzkiej nr 241 Rogoźno – Wągrowiec - Nakło,

infrastruktura techniczna

- dla zapewnienia równomiernego zaopatrzenia w gaz całego obszaru Wielkopolski przewiduje się realizację sieci nowych gazociągów magistralnych oraz głównych gazociągów obwodowych i odbocznych, wśród najważniejszych inwestycji wymieniono m.in.: gazociąg magistralny 1000 mm Mogilno Wydartowo Odolanów Wierzchowice, wodociągi i kanalizacja

- niezbędne jest prowadzenie prac związanych z budowa, rozbudową i modernizacją układów sieciowych i stacji wodociągowych. Należy liczyć się z koniecznością wprowadzenia w stacjach uzdatniania wody nowych procesów technologicznych dla osiągnięcia standardów Unii Europejskiej,
 - usługi kanalizacyjne wymagają stałego rozwoju: ilościowego (dostosowanie możliwości odbioru, odprowadzenia i unieszkodliwiania ścieków do stale wzrastających potrzeb w tym zakresie), jakościowego (zapewnienie jakości i niezawodności unieszkodliwiania odprowadzanych ścieków; oczyszczalnie o przepustowości powyżej 2000 m³/db wymagają dostosowania do usuwania związków biogenych),
gazownictwo
 - na terenach obecnie pozbawionych dostaw gazu przewodowego przewiduje się realizację nowych sieci średniego i niskiego ciśnienia (po wybudowaniu odpowiednich tras wysokiego ciśnienia),
 - dla zapewnienia równomiernego zaopatrzenia w gaz całego obszaru Wielkopolski przewiduje się realizację sieci nowych gazociągów magistralnych oraz głównych gazociągów obwodowych i odbocznych. Najważniejsze inwestycje:
 - a) gazociąg odboczny 200 mm Rogoźno Połajewo Lubasz Wieleń,
 - b) gazociąg odboczny 150 mm Rogoźno Wągrowiec Niemczyn,
- w zakresie retencji wód
- poza programem WZMiU W w Poznaniu do realizacji przewidziane są inwestycje w zakresie retencji wód powierzchniowych wynikające z innych programów oraz potrzeb zgłoszonych przez samorządy: zbiornik retencyjny dolinowy na Wełnie w Rożnowie,
 - zbiorniki jeziorowe przewidziane do piętrzenia – jez. Budziszewskie,
 - ponadlokalne zadania zespołów gmin w zakresie ochrony wód i obszarów przyrodniczo cennych na terenie województwa wielkopolskiego w ramach porozumień międzygminnych przewidziano do realizacji „Program ochrony wód rzeki Wełny i małej Wełny”.

Obecnie są prowadzone prace związane ze zmianą planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Gmina Rogoźno nie zgłosiła do niego propozycji zadań.

15. Obszary, dla których sporządzenie planu jest obowiązkowe na podstawie przepisów odrębnych, i dla których gmina zamierza sporządzić plan.

W niniejszym opracowaniu określono tereny, dla których miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego sporządza się obowiązkowo na podstawie przepisów odrębnych, a także obszary proponowane do objęcia takim opracowaniem.

W sytuacji planistycznej gminy, kiedy dotychczas obowiązujący plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu całej gminy utracił ważność, pożądanym stanem byłoby doprowadzenie do opracowanie nowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmującego teren całej gminy. Plan taki wraz ze studium byłby podstawowym dokumentem regulującym politykę przestrzenną gminy. Jednocześnie takie rozwiązanie byłoby najkorzystniejsze dla gminy. W sytuacji kiedy jednak nie zdecydowano by się na wdrożenie takiego opracowania, nowe częściowe plany zagospodarowania przestrzennego należy sukcesywnie opracowywać dla terenów na których przewiduje się realizację lokalnych i ponadlokalnych celów publicznych, a także:

- 1/ tereny wskazane na cele realizacji zadań publicznych, w szczególności usługi podstawowe – oświaty, kultury, administracji, zdrowia, sportu oraz usługi komunalne, oczyszczalnie ścieków, ujęcia wody, pompownie, przepompownie, stacje redukcyjno-pomiarowe, stacje transformatorowe, parkingi publiczne, targowiska, cmentarze, drogi publiczne, tereny innych urządzeń infrastruktury technicznej, sieci infrastruktury technicznej przebiegającej poza pasami dróg publicznych,
- 2/ tereny, dla których należy opracować plany na podstawie przepisów odrębnych, a w tym te, które wymagają zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze, podziału lub scaleń nieruchomości oraz na których wyznaczone zostaną drogi publiczne.
Plany miejscowe sporządzać się będzie również dla:
 - 1/ terenów zorganizowanego budownictwa mieszkaniowego w poszczególnych miejscowościach gminy,
 - 2/ terenów przewidzianych pod rozwój budownictwa mieszkaniowego oraz działalności usługowej w rejonie miejscowości Jaracz,
 - 3/ nowych terenów rozwojowych w miejscowości Parkowo,
 - 4/ nowych terenów inwestycyjnych m. Rogoźna znajdujących się w jego północnej części pomiędzy rz. Wełną a kompleksem leśnym, południowej części pomiędzy drogą powiatową KD 2027P, a ul. Boguniewską oraz wschodniej części przy drodze wojewódzkiej.
 - 5/ terenów rozwoju działalności gospodarczej i usługowej,
 - 6/ terenów przeznaczonych pod lokalizację elektrowni wiatrowych,
 - 7/ terenów przeznaczonych do zalesienia art. 3 ust. 1 Ustawy z dnia 8 czerwca 2001 r. o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia .
 - 8/ w miarę możliwości terenów już zainwestowanych – historycznych układów przestrzennych wiejskich jednostek osadniczych.

Ponadto dla obszarów objętych studium obowiązków sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego będzie wynikał m.in. z następujących aktów prawnych:

- Prawo ochrony środowiska i Ustawa o ochronie przyrody w odniesieniu do obszarów objętych różnymi formami ochrony prawnej,
- Prawo geologiczne i górnicze w odniesieniu do terenów górniczych,
- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych – w odniesieniu do gruntów wymagających uzyskania zgody na zmianę przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne,
- Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami – w sytuacji gdy zostanie utworzony park kulturowy, którego celem jest ochrona krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej.

Wszystkie z ww terenów na których będą występowały we fragmentach grunty rolne klasy bonitacyjnej IV i wyższej, lub tereny leśne będą wymagały uzyskania zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne. Plany miejscowe opracowywane dla terenu gminy na podstawie studium, powinny być sporządzane w ramach możliwości dla całego zespołu osadniczego.

Na terenie miasta i gminy nie przewiduje się realizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 400 m².

Dopuszcza się scalanie i wymianę gruntów, o wadliwej strukturze wielkościowej i własnościowej.

16. Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych.

Na terenie gminy Rogoźno status terenów zamkniętych mają następujące nieruchomości należące do Polskich Kolei Państwowych:

obręb Garbatka

- dz. nr : 71 o pow. 1,2500 ha,
- dz. nr : 128 o pow. 0,0100 ha,
- dz. nr : 147 o pow. 1,8000 ha,
- dz. nr : 157/1 o pow. 0,0731 ha,
- dz. nr : 162/1 o pow. 0,0817 ha,
- dz. nr : 28 o pow. 0,2400 ha,
- dz. nr : 297 o pow. 1,1500 ha,
- dz. nr : 56 o pow. 1,4100 ha,
- dz. nr : 74/1 o pow. 0,0342 ha,
- dz. nr : 74/3 o pow. 0,0126 ha,
- dz. nr : 75/4 o pow. 0,0273 ha,
- dz. nr : 77/4 o pow. 0,0200 ha,
- dz. nr : 79/1 o pow. 0,0087 ha,
- dz. nr : 80/1 o pow. 1,6348 ha.

obręb Jaracz

- dz. nr : 172 o pow. 0,0300 ha,
- dz. nr : 180 o pow. 3,0200 ha,
- dz. nr : 181 o pow. 0,0900 ha,
- dz. nr : 182 o pow. 0,3200 ha.

obręb Kaziopole

- dz. nr : 104/1 o pow. 2,8303 ha,
- dz. nr : 104/2 o pow. 1,4056 ha,
- dz. nr : 147 o pow. 1,0300 ha.

obręb Laskowo

- dz. nr : 121/1 o pow. 2,2000 ha,

obręb Parkowo

- dz. nr : 223 o pow. 0,0900 ha,
- dz. nr : 230 o pow. 1,0100 ha,
- dz. nr : 5 o pow. 0,0100 ha,
- dz. nr : 549 o pow. 4,9800 ha,
- dz. nr : 606 o pow. 1,1100 ha,
- dz. nr : 607/2 o pow. 4,3815 ha,
- dz. nr : 8 o pow. 1,0400 ha.

Obwód Tarnowo

- dz. nr : 221 o pow. 3,0700 ha,
- dz. nr : 31 o pow. 3,7700 ha,
- dz. nr : 195/2 o pow. 1,3232 ha,
- dz. nr : 195/3 o pow. 2,6835 ha.

17. Ocena istniejącego zainwestowania i możliwości zagospodarowania.

- miejscowe rolnictwo, ukierunkowane głównie na produkcję roślinną i chów trzody chlewnej (lokalnie bydła lub drobiu). Do intensyfikacji produkcji rolnej predestynowane są wyniesione powierzchnie wysoczyznowe północnej i północno-wschodniej części gminy, obejmujące głównie grunty wsi: Gościejewo - Owieczki oraz Pruśce – Sierniki;
- dobre gleby okolic Budziszewka, Studzieńca i Parkowa z racji położenia w obrębie OCHK lub pagórkowatej strefy marginalnej (zagrożonej erozją) wskazane są raczej dla sposobów użytkowania nie wymagających intensywnego nawożenia, np. rolnictwa ekologicznego i produkcji zdrowej żywności;
- istniejące ośrodki produkcji rolnej to w większości gospodarstwa powstałe na bazie dawnych PGR, RSP i SKR, adaptujące pozostawione zabudowania, często zrujnowane lub zdewastowane;
- w wielu gospodarstwach rolnych prowadzona jest hodowla trzody chlewnej, bydła lub drobiu (w rejonie Jaracza i Rożnowic również strusi);
- przeważają obiekty hodowlane o obsadzie do 100 DJP, pojedyncze większe fermy (w Owieczkach, Pruszcach, Wełnie, Gościejewie i Parkowie - max. do 250 DJP) położone są na ogół z dala od istniejącej zabudowy mieszkaniowej i dlatego względnie nieuciążliwe dla otoczenia;
- duże powierzchnie terenu są mało przydatne dla produkcji rolnej, użytkowane ekstensywnie, stanowiąc łagodne przejście od terenów rolniczych na wysoczyźnie do lasów zajmujących kulminację moreny czołowej oraz ekosystemów leśno-łąkowych wypełniających szereg dużych obniżeń dolinnych, co powoduje wzrost powierzchni nieużytków, chociaż duża ich część jest wykorzystywana rekreacyjnie;
- gruntów rolniczo nieprzydatnych (RN), kl. VIz jest na obszarze gminy niewiele (około 0,5% ogólnej powierzchni gruntów ornych) i prawie wszystkie zostały już zalesione;
- zwiększenie lesistości terenu zalecane jest zwłaszcza na glebach napiaskowych, w pierwszym rzędzie kl. VI, kompleksu żytniego bardzo słabego;
- zmiany ustrojowe w kraju i wejście Polski do Unii Europejskiej spowodowało pewne ożywienie gospodarcze, dzięki czemu nadal funkcjonują dawne obiekty przemysłowe Rogoźna a w zachodniej części miasta zaczyna się kształtować strefa terenów o zróżnicowanej działalności gospodarczej;

- istniejące zakłady produkcyjne są bardziej rozdrobnione, nadal jednak wiodącymi są firmy branży metalowej i drzewnej oraz chłodnia „Maria”;
- mimo wielu nowych inwestycji, ograniczone wydają się być perspektywy istniejącej koncentracji przemysłu pomiędzy ul. Fabryczną a korytem Wełny;
- duże skupisko terenów i obiektów przemysłowo-magazynowych , pozornie nieuciążliwych dla otoczenia, ale często o marnej kondycji i wątpliwej estetyce, obniża standard życia w tej części miasta;
- obecnie Rogoźno, choć położone nad Wełną, jest odwrócone od rzeki, odizolowane od niej terenami przemysłowymi;
- projektowana obwodnica drogowa (w ciągu drogi wojewódzkiej nr 241) „przybliży” do miasta tereny położone po północnej stronie Wełny i udostępni je zabudowie mieszkaniowej - sugerowana w studium uwarunkowań z 2000 r. aktywizacja gospodarcza jest niepożądana ze względu na położenie terenu w OCHK (choć przyległe kompleksy leśne są dosyć odporne na użytkowanie antropogeniczne);
- wspomniana wcześniej koncentracja terenów przemysłowo-magazynowych znajdzie się wówczas niemal w środku miasta, czego dotąd chyba się nie dostrzega (stąd m.in. lokalizacja oczyszczalni ścieków), dlatego warto pomyśleć o gruntownej modernizacji istniejących obiektów, zmianie ich przeznaczenia, bądź stopniowej przeprowadzce;
- możliwości rozwojowe zabudowy mieszkaniowej Rogoźna są nieco ograniczone (dosyć wysoki poziom wód gruntowych, często mało korzystne warunki klimatu lokalnego), ale potencjalne tereny inwestycyjne wystarczająco rozległe;
- znacznie mniejsze możliwości rozwojowe mają pozostałe miejscowości gminy a niektóre, otoczone glebami wysokich klas bonitacyjnych (Owiczki, Laskowo, Budziszewko, Studzieniec i częściowo Słomowo), są nawet ich pozbawione - pozostaje głównie dopełnienie zabudową terenów istniejącego zainwestowania oraz wymiana zdekapitalizowanych budynków;
- dobre wrażenie sprawiają tereny zabudowy letniskowej, czego nie da się powiedzieć o ogólnodostępnych ośrodkach wypoczynkowych i dawnych ośrodkach zakładowych;
- niezłe wrażenie sprawia OW w Owczegłowach, potencjalnie duże możliwości rozwojowe ma OW w Piłce (ze szpetnym obiektem stołówki), nadto pożądanym jest ponowne zagospodarowanie ładnie położonego i niemal całkowicie zniszczonego OW, usytuowanego „na zgięciu” Jeziora Rogozińskiego;
- zagrożenia powodowane przez bardzo duże nasycenie zabudową letniskową terenów Nienawiszcza łagodzi jej sensowne usytuowanie (w znacznej odległości od jeziora) oraz alternatywne w stosunku do wypoczynku nadwodnego formy rekreacji;
- mankamentem wielu terenów wypoczynku nadwodnego jest ograniczona dostępność brzegowa jezior – praktycznie wszystkie duże akweny są

trudnodostępne (zalesione i zarastające roślinnością od strony wody lub o dużej pochyłości dna, względnie z dnem mulistym) lub niedostępne (brzegi zabagnione lub podmokłe), dlatego jedynie lokalnie, po odpowiednim przystosowaniu technicznym nadają się do wykorzystania dla celów kąpieliskowych;

- w ostatnich latach wyraźnie wzrosło zapotrzebowanie na tereny budowlane i letniskowe - wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe gminy przyciągają m.in. licznych mieszkańców Poznania, szukających ciszy i bliskiego kontaktu z naturą;
- dla ludzi szukających ucieczki od cywilizacji, ceniących sobie spokój i bliski kontakt z naturą, korzystne warunki wypoczynku (głównie w postaci agroturystyki) stwarza atrakcyjne położenie wielu miejscowości gminy oraz pojedynczych zabudowań wsi: Rożnowice, Jaracz, Wełna, Dziewcza Struga, Parkowo, Owczegłowy, Wojciechowo, Budziszewko;
- warunkiem poprawy standardu życia i wypoczynku oraz zwiększenia atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej jest kompleksowa realizacja zaleceń dotyczących terenów zieleni;
- konieczne jest zwłaszcza pozostawienie odpowiedniego korytarza ekologicznego doliny Wełny w obrębie terenów zurbanizowanych Rogoźna i zadbanie o jego sprawne funkcjonowanie (drożność);
- powierzchnie czynne biologicznie (zróżnicowane ekosystemy leśno-łąkowe i wodne) zajmują łącznie nieco ponad 40% obszaru gminy;
- duże kompleksy leśne, wykraczające poza obszar gminy, mają charakter węzłów ekologicznych i wyróżniają się dużą przydatnością rekreacyjną;
- sieć dużych obniżzeń dolinnych, sprzyjających ukształtowaniu systemu powiązań przyrodniczo-ekologicznych oraz ułatwiających cyrkulację powietrza jest ciągła, nadto towarzyszy jej szereg uzupełniających i lokalnych korytarzy ekologicznych opartych o mniejsze doliny rzeczne, cieki okresowe, drobne zagłębienia bezodpływowe i lokalne skupiska drzew;
- pomimo usytuowania dużej części terenu poza zasięgiem GZWP nie ma deficytu wody pitnej – lokalne zbiorniki wód podziemnych charakteryzują się dużą zasobnością;
- mankamentem terenu jest zanieczyszczenie wód powierzchniowych, przyjmujących duże ładunki zanieczyszczeń rolniczych (obszarowych) i ścieków gospodarczo-bytowych - gmina jest niemal w całości zwodociągowana, tymczasem kanalizacja sanitarna znajduje się dopiero we wstępnej fazie rozwoju (częściowo skanalizowane Rogoźno i fragment Parkowa);
- słabością środowiska gminy jest niemal całkowity brak kopalin pospolitych nadających się do wydobywania i znikome perspektywy udokumentowania ich złóż w przyszłości;
- istniejące wyrobiska eksploatacyjne kruszywa docelowo przewidziane są do zagospodarowania rekreacyjnego (wykorzystującego m.in. powstałe zbiorniki wodne), pozostałe tereny poeksploatacyjne, zarośnięte lub samoistnie zarastające

predestynowane są do pozostawienia w obecnym stanie;

- wyróżniające się urozmaiconą rzeźbą, tereny pagórkowatej strefy marginalnej a zwłaszcza niezalesione fragmenty wzgórz morenowych to powierzchnie zagrożone przez współczesne procesy geodynamiczne (osuwiskowe, erozyjne, itp.).

W jej uzupełnieniu warto jednak zwrócić uwagę na kilka szczegółów:

- w strukturze przyrodniczo-funkcjonalnej znalazł swoje odbicie podział obszaru gminy na tereny położone w zasięgu OCHK *Dolina Welny i Rynna Gołaniecko -Wągrowiecka (rejon A) oraz poza nim (B)*;
- jego uszczegółowienie (podział na subrejon) odzwierciedla charakterystyczną strefowość krajobrazu, obejmującego: nisko położone powierzchnie terasowe Welny, fragment płaskiej równiny sandrowej, rozległe powierzchnie wysoczyznowe oraz pagórkowatą strefę marginalną z kulminacjami wzgórz moreny czołowej;
- odstępstwem, burzącym nieco przyjęty schemat, są tereny zurbanizowane i rozwojowe Rogoźna (subrejon C);
- duże połacie gminy, z wyjątkiem den licznych obniżen dolinnych i wałów wydmowych charakteryzują się korzystnymi warunkami budowlanymi (nośne podłoże, dostatecznie głęboki poziom wód gruntowych, zapewniający wykonawstwo robót fundamentowych bez kontaktu z wodą gruntową) lub są mniej korzystne (m.in. dosyć wysoki poziom wód gruntowych, zagrożenie erozyjne, mniej sprzyjające warunki klimatu lokalnego) – dlatego w odniesieniu do niemal wszystkich miejscowości gminy wskazano tereny predestynowane do rozwoju zabudowy mieszkaniowej (najkorzystniejsze pod względem warunków ekofizjograficznych);
- szereg miejscowości zajmuje tereny leżące w obrębie płytkich obniżen i w ich pobliżu (stąd naturalną przeszkodą dla ich swobodnego rozwoju jest wysoki poziom wód gruntowych) albo położone w otoczeniu gleb wysokich klas bonitacyjnych – ich możliwości rozwojowe ograniczone są do uzupełnienia (dopełnienia zabudową, najczęściej niepodpiwniczoną) istniejących terenów zabudowanych;
- wskazanie potencjalnych terenów aktywizacji gospodarczej ograniczono głównie do uzupełnienia lub skorygowania stref zorganizowanej działalności gospodarczej, wyznaczonych w *studium uwarunkowań... z 2000 r.*, nie kolidujących z istniejącym zagospodarowaniem oraz wskazanymi korytarzami ekologicznymi i charakteryzujących się w miarę korzystnymi warunkami budowlanymi podłoża;
- do intensyfikacji produkcji rolnej predestynowana jest głównie wysoczyznowa, północno-zachodnia i północno-wschodnia część gminy;
- na terenach użytkowanych rolniczo szczególnej ochrony wymaga sieć ekosystemów ostojowych (obejmujących m.in. drobne zalesienia i zadrzewienia oraz zagłębienia bezodpływowe, na ogół charakteryzujące się dużą bioróżnorodnością), często izolowanych w przestrzeni, odciętych od systemu zasilania i wymiany wartości ekologicznych a przez to zagrożonych degradacją.

18. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz przeznaczenia terenów.

Rogoźno to przede wszystkim gmina o charakterze rolniczym, cechująca się wysoką kulturą rolną, gdzie rolnictwo obok działalności produkcyjno – usługowej jest głównym źródłem utrzymania mieszkańców. Gmina jest terenem zróżnicowanym pod względem stopnia urbanizacji obszarów. W strukturze przestrzennej zaznacza się wysoka koncentracja zabudowy terenów miasta Rogoźna, oraz miejscowości położonych przy drodze krajowej, i wojewódzkiej. Pozostałe obszary obejmują miejscowości gminy o niewielkim stopniu rozwoju, gdzie dominuje zabudowa mieszkalna przy gospodarstwie rolnym. W ramach opracowanego planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, na terenie gminy Rogoźno zostały wyznaczone następujące strefy polityki przestrzennej:

- 1) **strefa przyspieszonego rozwoju społeczno-gospodarczego** – obejmująca centralną część gminy z terenami przyległymi do drogi krajowej
Strefa ta obejmuje pasma wzdłuż najważniejszych dróg przechodzących przez gminę. Dostępność komunikacyjna stanowi jeden z istotnych czynników decydujących o atrakcyjności terenu dla inwestorów. W związku z tym jednostki osadnicze położone w pobliżu tych dróg mają wyjątkowo korzystne warunki dla rozwoju działalności gospodarczej, a co za tym idzie społecznej.
- 2) **strefa intensywnej gospodarki rolnej** – obejmującą północny fragment gminy, na którym występują gleby wysokich klas bonitacyjnych,

Strefa ta obejmuje obszary charakteryzujące się wysokim wskaźnikiem jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Priorytetowe zadania w tej strefie to ochrona gleb wysokich klas bonitacyjnych przed degradacją i maksymalne ograniczenie wyłączenia ich spod użytkowania rolniczego. Tereny te stanowią zaplecze żywnościowe dla Wielkopolski i innych regionów oraz bazę surowcową dla przemysłu rolno-spożywczego, którego rozwój winien być preferowany głównie w ramach tej strefy. Podniesienie lesistości wskazane jest tu głównie poprzez wprowadzenie zadrzewień śródpolnych i przydrożnych.

- 3) **strefa rolno-leśna z wielofunkcyjnym rozwojem wsi** – obejmująca część terenu położonego w południowej części gminy w pasie pomiędzy drogą krajową, a kompleksami leśnymi w południowo – wschodniej części gm. Rogoźno,
Obejmuje tereny o warunkach nie sprzyjających intensywnej produkcji rolnej, nie kwalifikujące się dla rekreacji o ponadlokalnym znaczeniu, położone na uboczu głównych tras komunikacyjnych tym samym o ograniczonych szansach na rozwój działalności gospodarczej. Wymagają one specjalnego potraktowania przez Samorząd Województwa: bez wsparcia z zewnątrz gminy położone w tej strefie nie są w stanie przełamywać bariery opóźnienia cywilizacyjnego, gospodarczego technicznego. Prócz rolnictwa obecnie głównej gałęzi gospodarki, konieczne jest wprowadzenie pozarolniczej działalności produkcyjnej i usługowej, zaktywizowanie różnymi metodami potencjału tkwiącego w ludziach, w istniejącym zainwestowaniu oraz w lokalnych zasobach środowiska przyrodniczego i kulturowego.

- 4) **strefa leśno – rekreacyjna z udziałem rolnictwa ekologicznego** – obejmująca obszary leśne położone we wschodniej i południowej części gminy wraz kompleksem leśnym w rejonie miejscowości Jaracz i Wełna.

Obejmuje tereny ze znacznym udziałem lasów i objęte różnymi formami ochrony, z urozmaiconą rzeźbą i jeziorami, z malowniczym krajobrazem. Gospodarowanie powinno być tu podporządkowane funkcji rekreacyjnej, która wprawdzie nie będzie wiodącą (z wyjątkiem nielicznych rejonów), ale w istotny sposób może wspomóc finansowo mieszkańców. Stąd propozycja przekształcenia tradycyjnego rolnictwa w rolnictwo ekologiczne, dostosowane z jednej strony do oczekiwań rekreantów, z drugiej do wymogów ochrony cennych walorów środowiska przyrodniczego.

Rozwiązanie wielu problemów przyrodniczych, społecznych i gospodarczych w gminie jest niemożliwe bez szerszego spojrzenia na związki i uwarunkowania wynikające z jej położenia geograficznego, w obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej, terenów leśnych i obszarze atrakcyjnym krajobrazowo. Na podstawie opracowania ekofizjograficznego obszar miasta i gminy Rogoźno w studium podzielono na następujące strefy, ze względu na potencjalną przydatność obszaru dla rozwoju różnych użytkowych funkcji.

Pełne wykorzystanie istniejących uwarunkowań środowiska wymaga m.in.:

- szczególnej ochrony terenów o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych, w tym zwłaszcza: dolin rzecznych i rynien tworzących sieć głównych i uzupełniających korytarzy ekologicznych, zapewniających równowagę w środowisku i pełniących jednocześnie rolę układu wentylacyjnego gminy, dużych kompleksów leśnych o charakterze węzłów ekologicznych oraz terenów pagórkowatej strefy marginalnej, zagrożonych erozją gleb;
- traktowania dużych zespołów leśnych jako najważniejszego składnika równowagi ekologicznej w biosferze oraz niezbędnego zaplecza środowiska przyrodniczego dla rekreacji;
- preferowania różnorodności biologicznej ekosystemów i ich zgodności z uwarunkowaniami siedliskowymi oraz podjęcia działań na rzecz objęcia ochroną prawną miejsc i obiektów cennych przyrodniczo;
- szczególnej ochrony ekosystemów ostojowych (obejmujących m.in.: drobne zalesienia i zadrzewienia oraz zagłębienia bezodpływowe, na ogół charakteryzujące się dużą bioróżnorodnością), często izolowanych w przestrzeni, odciętych od systemu zasilania i wymiany wartości ekologicznych a przez to zagrożonych degradacją;
- ochrony i rewitalizacji zaniedbanych parków podworskich w Budziszewku, Gościejewie, Siernikach, Słomowie, Studzieńcu i Wełnie oraz pozostałości parku w Boguniewie (przy jednoczesnej odbudowie częściowo zachowanych założeń dworskich, co zwiększyłoby prestiż miejscowości i spowodowało wzrost świadomości ekologicznej miejscowych społeczności) a ponadto zachowanie

pozostałych, istniejących zespołów zadrzewieniowych, zieleni śródpolnej i przywodnej, obsadzeń dróg itp.;

- dostosowania produkcji rolnej na przesuszonych i wyjąłowionych terenach piaszczystych do warunków środowiska, zwłaszcza zasobności i (niskiej) produktywności gleb lub ich zalesienie a w subrejonie A4 priorytet dla sposobów użytkowania rolniczego nie wymagających intensywnego nawożenia;
- ograniczenia negatywnych skutków oddziaływania rolnictwa na środowisko, m.in. poprzez racjonalne stosowanie środków nawożenia mineralnego, upowszechnianie biologicznych metod zwalczania szkodników, zabiegi przeciw- erozyjne, itp.;
- poprawy stanu sanitarnego rzek i jezior, m.in. poprzez uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej gminy i nie dopuszczania do destabilizacji stosunków wodnych w obrębie łąk i torfowisk oraz ograniczenia dopływu substancji biogenych i toksycznych do wód powierzchniowych poprzez pozostawienie odpowiedniej (zależnej od wielkości doliny/rynny) strefy wolnej od zabudowy oraz utrzymanie lub wprowadzenie zieleni łąkowej, pełniącej rolę bariery biogeochemicznej, ograniczającej dopływ zanieczyszczeń z terenów wyżej położonych;
- zmniejszenia aktywności współczesnych procesów geodynamicznych - przeciwdziałania erozji wodnej (głównie w obrębie wzgórz moreny czołowej i strefach krawędziowych rynien jeziornych) i wietrznej, zwłaszcza ochrony silnie nachylonych zboczy wałów wydmowych (zalesienie);
- przeciwdziałania zmianom cech konfiguracyjnych terenu i prowadzenia rekultywacji terenów zdegradowanych (niezrekultywowane wyrobiska prowokują do „dzikiego” składowania odpadów);
- preferencji dla zmiany technologii ogrzewania i upowszechnianie czystych ekologicznie nośników energii oraz tworzenie warunków do wprowadzenia niekonwencjonalnych źródeł energii, stosowania zamkniętych obiegów wody itp.;
- preferencji dla wprowadzania technologii bezodpadowych;
- propagowania roli zieleni wysokiej w krajobrazie (m.in. jej wpływu na utrwalenie terenów podatnych na erozję, kształtowanie cyrkulacji powietrza, zdolności retencyjnych itp.) wśród społeczności lokalnej.

18.1. Kierunki rozwoju jednostek osadniczych gminy.

Na podstawie diagnozy stanu gminy, analizy jej predyspozycji i możliwości oraz uwarunkowań przyrodniczych, społecznych, gospodarczych i politycznych, a także nowych potrzeb rozwojowych określonych w niniejszej zmianie studium uznać należy, że istniejące funkcje gminy powinny zostać kontynuowane z tym, że winny one ulec ukierunkowaniu na zrównoważony rozwój oraz powinny zostać w znacznym stopniu zaktywizowane, aby mogły stać się w większym stopniu czynnikami rozwojowymi.

Gmina powinna się rozwijać generalnie w kierunku umiarkowanym i zrównoważonym, zmierzającym do zmian jakościowych w strefie rolnej, oraz zmian jakościowo-ilościowych w strefie zurbanizowanej. Nowe tereny rozwojowe przeznaczone pod aktywizację

gospodarczą w rejonie głównych szlaków komunikacyjnych, będą stanowiły natomiast o dynamicznym rozwoju tej sfery gospodarki w Rogoźnie. Wprowadzane zmiany wynikają z przyjęcia pojęcia zrównoważonego (eko-) rozwoju i przejścia z aspektów ilościowych na jakościowe: jakość życia, środowiska, wizerunku przestrzeni i krajobrazu oraz z potrzeby zdobywania rynku inwestorów w dobie silnej konkurencyjności między jednostkami samorządowymi jakimi są gminy.

Zakłada się że w przyszłości podstawowymi zadaniami i funkcjami gminy będzie:

1. działalność gospodarcza i rolnicza związana z przetwórstwem rolnym,
2. nowoczesne rolnictwo, z pożądanym dużym udziałem rolnictwa ekologicznego,
3. działalność usługowa i wytwórcza,
 4. turystyka i rekreacja,
 5. ochrona i kształtowanie walorów przyrodniczych gminy.

Jako cel główny w kształtowaniu przestrzennym gminy powinno być zapewnienie właściwego poziomu życia jego mieszkańców, poprzez wykreowanie wysokich parametrów zagospodarowania – przestrzennych i środowiskowych, zapewnienie równorzędnego dostępu do usług dla wszystkich mieszkańców, zapewnienie dostępu do sieci infrastruktury technicznej i systemu komunikacyjnego.

Koncepcja rozwoju gminy Rogoźno powinna opierać się na zasadzie, że człowiek i przyroda oraz funkcjonalne, przestrzenne i społeczne struktury gminne tworzą jeden złożony, współzależny i współdziałający system, uwzględniający złożoności wynikające z położenia w systemie osadniczym, przyrodniczym i technicznym regionu.

Uznaje się wszystkie wsie za rozwojowe i proponuje następującą systematykę jednostek osadniczych pod kątem wzrostu i rozwoju jakościowego:

1/ośrodek dynamicznego rozwoju tj. ośrodek o silnych tendencjach wzrostowych w oparciu o dotychczasowy potencjał społeczno - gospodarczy, którego rozwój wymaga wprowadzenia znacznych przekształceń krajobrazu i aktywnych działań na rzecz ochrony środowiska; funkcje wiodące: mieszkalnictwo, usługi komercyjne i społeczne (administracja, oświata, kultura, handel, zdrowie i opieka społeczna), działalność produkcyjna

- m. Rogoźno,
- Garbatka,
- Parkowo,
- Tarnowo.

2/ ośrodek potencjalnych szans - ośrodek z predyspozycjami rozwojowymi w oparciu o nowe i potencjalne funkcje (przekształcenia jakościowo-ilościowe).

- Studzieniec,
- Pruśce,
- Jaracz,
- Dziewcza Struga,
- Gościejewo,
- Owczegłowy,
- Cieśle.

3/ośrodek umiarkowanego rozwoju - ośrodek rozwijający się na miarę swojego zaplecza społeczno - gospodarczego i predyspozycji przyrodniczych i krajobrazowych,

- Budziszewko,
- Słomowo,
- Sierniki,
- Laskowo,
- Międzylesie.

4/ ośrodek elementarnej rozwoju - ośrodek, w którym rozwój polega nie na wzroście przestrzennym, ale na rehabilitacji przestrzeni, na podnoszeniu standardów estetycznych i technicznych zabudowy oraz wzbogacaniu krajobrazu.

- Rożnowice,
- Boguniewo,
- Nienawiszcz,
- Owieczki,
- Karolewo,
- Kaziopole,
- Wełna,
- Grudna,
- Józefinowo,
- Marlewo,
- Stare,
- Biniewo,
- Wojciechowo,
- Ruda,
- Nowy Młyn,
- Szczytno.

Jednocześnie aby koncepcja rozwoju gminy była trafna i gwarantowała możliwość jej realizacji powinna:

- wynikać z naturalnych trendów rozwojowych,
- uwzględniać naturalne predyspozycje środowiska przyrodniczego,
- odpowiadać uwarunkowaniom zewnętrznym i wewnętrznym,
- wskazywać i wykorzystywać zakres możliwych stymulacji i ingerencji w naturalny proces rozwojowy.

A. Cele rozwoju ekologicznego gminy:

- ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona gleb wysokich klas bonitacyjnych,
- ochrona wód,
- ochrona powietrza.

B. Cele rozwoju kulturowego:

- ochrona i renowacje obiektów zabytkowych,
- ochrona krajobrazu kulturowego,

- harmonijne kształtowanie nowej zabudowy, dostosowanej do skali i charakteru zabudowy istniejącej.

C. Cele rozwoju społeczno - gospodarczego:

- rozwój budownictwa mieszkaniowego,
- rozwój usług podstawowych, bytowych,
- wzrost aktywności i koniunktury gospodarczej,
- rozwój komunikacji,
- rozwój infrastruktury technicznej.

18.2. Tereny rozwojowe gminy.

W niniejszym opracowaniu wyznaczono tereny, które pozwalają w sposób jakościowy i ilościowy rozwijać strukturę przestrzenną całej gminy. Rozwój gminy, określony w nowych planach zagospodarowania przestrzennego będzie dokonywał się zarówno na terenach już zagospodarowanych, gdzie uzupełniana będzie zabudowa na jeszcze wolnych parcelach, wymieniana będzie zabudowa o niskich standardach użytkowych i złej kondycji technicznej, oraz nowych obszarach wyznaczonych w studium. Ustalenia nowo opracowywanych planów powinny uwzględniać rewaloryzację, rehabilitację i modernizację zabudowy historycznej, a także modernizację wartościowej zabudowy współczesnej cechującej się dobrym stanem technicznym i poziomem wyposażenia w infrastrukturę techniczną.

Tereny rozwojowe gminy zostały wyznaczone na podstawie kierunków rozwojowych wyznaczonych w dotychczasowym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, oraz w oparciu o nowe potrzeby rozwojowe gminy.

Na rysunku zmiany studium, załącznik nr 2 określono zasięgi rozwojowe jednostek osadniczych – obszary zurbanizowane, które w całości stanowią podstawowe ich tereny rozwojowe. W ich ramach znajdują się tereny już zainwestowane i zagospodarowane, w których rozwój ilościowy możliwy jest tylko w niewielkim stopniu, ograniczony do wypełnienia wolnych parcel i placów (m.in. zabudowa o charakterze plombowym), przebudowy i rozbudowy istniejących obiektów, ale za to, w większym stopniu umożliwiającą rozwój jakościowy poprzez poprawę jakości życia mieszkańców, a więc standardów zamieszkiwania, obsługi w zakresie infrastruktury społecznej i technicznej, poprawę jakości i wizerunku (estetyki) środowiska przyrodniczego i kulturowego. Niezwykle istotnymi w polityce przestrzennej Gminy są jednak nowe tereny rozwojowe, które wymagają dalszych działań planistycznych, a w dalszej kolejności znacznych środków organizacyjnych i finansowych w celu przygotowania ich do realizacji.

Na rysunku studium określono podstawowe przeznaczenie terenów rozwojowych, ich funkcje wiodące, które w zależności od potrzeb mogą być uzupełniane o inne funkcje, za wyjątkiem terenów oznaczonych symbolem ML, ZD, PE i US. Funkcje wiodące oznaczono w następujący sposób:

- M** – tereny o wiodącej funkcji zabudowy mieszkaniowej,
- MU** – tereny o wiodącej funkcji mieszkaniowo – usługowej,
- ML** – tereny zabudowy rekreacji indywidualnej i wypoczynkowej,
- RM** – tereny zabudowy zagrodowej,
- P** - tereny o wiodącej funkcji obiektów produkcyjnych, składów i magazynów,
- RU** – tereny obsługi produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, ogrodniczych oraz gospodarstwach leśnych i rybackich,
- PE** – tereny powierzchniowej eksploatacji kruszywa,
- U** - tereny o wiodącej funkcji zabudowy usługowej, w tym o charakterze publicznym,
- US** - tereny sportu i rekreacji z turystyką,
- ZD** – tereny ogrodów działkowych,
- WS** – tereny wód powierzchniowych.

Tereny gruntów rolnych, łąk, lasów i wód oznaczono symbolami graficznymi (kolory).

Dodatkowo w rejonie Boguniewa i Nienawiszcza wyznaczone zostały tereny dla celów **agroturystyki i rekreacji ekologicznej (ATRE)**, stanowiące alternatywę dla funkcji rolniczej dla atrakcyjnych (z punktu widzenia przyrodniczego i turystycznego) terenów obecnie wykorzystywanych rolniczo, lecz o słabych gruntach.

Przy sporządzaniu nowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy można przyjąć, że na rysunku studium dla poszczególnych obszarów rozwojowych zostały zapisane jego funkcje podstawowe, które na etapie sporządzania planu mogą być uzupełnione o nowe funkcje, niekolidujące z przeznaczeniem podstawowym lub je uzupełniającym. W sytuacji gdy na danym obszarze rozwojowym występuje więcej niż 1 symbol literowy, należy to rozumieć że poszczególne funkcje mogą być realizowane łącznie lub osobno.

Przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w których będą planowane elektrownie wiatrowe lub maszty stacji bazowych telefonii komórkowej, należy zgłosić je do Dowództwa Sił Powietrznych jako prawdopodobnych przeszkód lotniczych.

W studium w ramach wyznaczonych terenów zabudowy mieszkaniowej (M), dopuszcza się prowadzenie nieuciążliwej działalności gospodarczej, zgodnie z obowiązującymi przepisami sanitarnymi, ochrony środowiska oraz prawa budowlanego. Działalność taka nie może naruszać interesu osób trzecich, a ewentualne uciążliwości związane z prowadzoną działalnością nie powinny wykraczać poza granice nieruchomości. Szczegółowe wytyczne zostaną przedstawione w planach zagospodarowania przestrzennego.

Wydaje się, że z uwagi na niemożność przewidzenia na etapie sporządzania zmiany studium wszystkich uwarunkowań i mogących wystąpić niespodziewanie potrzeb, w sytuacjach szczególnie uzasadnionych gmina powinna mieć możliwość w ograniczonym zakresie do zabudowy i zagospodarowania tereny, poza określonymi na rysunku studium pod warunkiem uwzględnienia znanych już i ewentualnie nowych uwarunkowań, szczególnie w aspekcie ochrony środowiska przyrodniczego, w tym ochronie gruntów rolnych i leśnych

(ochrona gleb klasy IV i wyższej). Inwestycje takie mogłyby obejmować obiekty i urządzenia służące ochronie środowiska przyrodniczego i ochronie zdrowia i życia mieszkańców gminy, w szczególności urządzenia infrastruktury technicznej, funkcje służące realizacji celów publicznych w tym usług zdrowia, oświaty, kultury, rekreacji, wypoczynku i turystyki. W jeszcze bardziej ograniczonym zakresie mogłaby być dopuszczona także zabudowa rezydencjonalna i gospodarcza poza zasięgami obszarów rozwojowych jednostek osadniczych, w szczególności dotyczy to wielkokubaturowej zabudowy służącej gospodarce rolnej, która winna być lokalizowana poza zwartymi, układami przestrzennymi wsi. Lokalizacja inwestycji określonych powyżej może nastąpić jedynie drogą sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, który będzie zawierał szczegółowe wytyczne. Istotnym w polityce przestrzennej gminy jest także określenie priorytetów realizacji zagospodarowania terenów rozwojowych pod kątem maksymalnych korzyści społecznych (interes publiczny). Można wyróżnić takie tereny – tereny strategiczne, w ramach, których realizacja inwestycji da największe efekty i zdynamizuje rozwój. Na terenach strategicznych realizowany będzie rozwój podstawowych funkcji gminy a więc budownictwo mieszkaniowe, aktywizacja gospodarcza, oraz usługi.

Ze względu na brak możliwości rozpatrzenia na etapie sporządzania zmiany studium wszystkich potrzeb w zakresie dolesiania gruntów, i braku odpowiedniego oznaczenia graficznego na rysunku studium innych terenów nadających się pod zalesienia, należy uznać je również za zgodne ze studium. Wszelkie działania zmierzające do zalesienia gruntów rolnych, w szczególności na terenach przylegających do lasów ochronnych, na terenach podlegających ochronie krajobrazu oraz na terenach służących ochronie wód powierzchniowych i podziemnych są wskazane do realizacji i akceptowane w studium.

19. Standardy wykorzystania przestrzeni i zagospodarowania przestrzennego.

Określenie standardów wykorzystania przestrzeni i zagospodarowania przestrzennego służy zapewnieniu wysokiej jakości życia mieszkańców gminy, ochronie interesów publicznych oraz racjonalnej gospodarce finansowej Gminy. Standardy winny być elementem koordynującym (także kontrolnym) w bieżącej gospodarce przestrzennej, sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, programów branżowych, a także decyzji o warunkach zabudowy wydawanych bez planu. Standardy nie są ustaleniem przyjmowanym obligatoryjnie, wyrażają raczej wartości uśrednione i jako takie winny być dalej stosowane. Sprecyzowanie standardów (parametrów „brzegowych” warunków zabudowy i zagospodarowania terenu) winno być każdorazowo określone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem określonych w studium uwarunkowań oraz rozpoznaniem pozostałych uwarunkowań planowanych przedsięwzięć (zagospodarowania).

W zagospodarowaniu przestrzeni gminy, w realizacji kierunków jej rozwoju należy dążyć do maksymalizacji efektów wynikających z prawidłowej lokalizacji poszczególnych funkcji, z uwagi na:

- ♦ wykorzystanie istniejącego już zagospodarowania w szczególności istniejącej struktury przestrzennej, wartościowej substancji budowlanej, urządzenia terenu i wyposażenia go w infrastrukturę techniczną
- ♦ położenie względem układu komunikacyjnego

- ♦ położenie w atrakcyjnym krajobrazie i zdrowym środowisku
- ♦ dostępność infrastruktury technicznej
- ♦ wzajemne niekonfliktowe położenie funkcji mieszkaniowej i funkcji działalności gospodarczej
- ♦ wzajemnie dopełniające się położenie funkcji mieszkaniowej i usług
- ♦ możliwości lokalizacji przedsięwzięć gospodarczych aktywizujących gospodarkę gminy, dających nowe miejsca pracy i przynoszące (w sposób pośredni) większe dochody gminie
- ♦ wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego dla celów rekreacji i wypoczynku mieszkańców gminy.

Zasadniczy wpływ na efekt gospodarowania przestrzenią ma przyjęcie do ścisłego stosowania następujących zasad:

- ♦ koncentrowanie inwestycji infrastrukturalnych poszczególnych branż w jednym czasie w ramach określonego kwartału, co pozwoli na uzyskanie lepszego i szybszego efektu w zagospodarowaniu przestrzeni;
- ♦ sukcesywne dokonywanie analizy potrzeb przeprowadzania postępowań scaleniowych celem uzyskiwania poprawnej i efektywnej struktury własnościowej i przestrzennej;
- ♦ prowadzenie przez gminę aktywnej polityki tworzenia zasobu jako jednego z ważnych elementów oddziaływania na przestrzeń;
- ♦ konieczność dokonywania analizy potrzeb, w tym finansowych, w sferze publicznej, której realizacja musi być podejmowana w związku z uruchamianiem nowych terenów rozwoju przestrzennego;
- ♦ konieczność koncentrowania wysiłku inwestycyjnego i finansowego w pierwszym rzędzie na gruntach zasobowych gminy.

20. Wytyczne dotyczące kierunków i wskaźników zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy.

Minimalne i maksymalne zalecane parametry i wskaźniki dotyczące zagospodarowania i użytkowania terenu.

Tereny przeznaczone pod rozwój budownictwa.

Na wskazanych terenach rozwojowych gminy przewiduje się rozwój:

- mieszkalnictwa w formie zabudowy jednorodzinnej wolnostojącej i bliźniaczej,
- zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej,
- zabudowy rekreacji indywidualnej i wypoczynkowej,
- zabudowy o charakterze zagrodowym, gdzie obok budynków mieszkalnych są obiekty związane z obsługą rolnictwa,
- aktywizacji gospodarczej w formie terenów przeznaczonych na działalność produkcyjną, magazyny i składy,
- działalności usługowej.

Działki budowlane powinny mieć powierzchnie o następujących wielkościach:

a/ na terenach urbanizowanych, wyznaczonych pod zabudowę wielofunkcyjną

– min. 700 m²,

b/ na terenach aktywizacji gospodarczej min. 1500 m²,

c/ poza obszarami wyznaczonymi na rysunku zmiany studium w obszarze rolniczej przestrzeni produkcyjnej - nie mniej niż 1 ha (tylko jako zabudowa siedliskowa).

Dla terenów zabudowy mieszkaniowej M, mieszkaniowo-usługowej MU, oraz zagrodowej RM :

- Budynki winny posiadać dachy strome, dwu- lub wielospadowe i ich nachyleniu pod kątem 20 - 45 stopni.
- Dachy winne być kryte dachówką ceramiczną, cementową lub materiałem dachówkopodobnym.
- Maksymalna wysokość budynków mieszkalnych jednorodzinnych do II kondygnacji nadziemnych, w tym poddasze użytkowe, nie więcej niż 10 m od poziomu terenu do najwyższego punktu dachu.
- Dla zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej dopuszcza się realizację budynków niskich i średniowysokich.
- Poziom posadowienia budynków nie wyższy niż 0,8 m nad poziomem terenu.
- Wysokość wolnostojących budynków garażowych – I kondygnacja, maksymalnie 5 m od poziomu terenu do najwyższego punktu dachu.
- Należy stosować ogrodzenia ażurowe, z zakazem stosowania prefabrykatów betonowych.
- Maksymalną powierzchnię zabudowy do 50 % powierzchni działki.
- Minimalną powierzchnię biologicznie czynną (przeznaczoną pod zielen) - 30 % powierzchni działki.
- Minimalna szerokość frontu działki dla zabudowy wolnostojącej -20 m.

Dla terenów zabudowy usługowej U.

- Wysokość budynków usługowych do III kondygnacji.
- Zakaz realizacji budynków o wysokości powyżej 14 m.
- Preferowane rozwiązanie dachów jako pochyłe dwu-, lub wielospadowe, o nachyleniu pochyłych połaci dachowych od 20⁰ do 45⁰.
- Dopuszcza się kombinacje dachów pochyłych i prostych pod warunkiem zachowania wysokich walorów architektonicznych obiektów.
- Pokrycie dachów pochyłych dachówką ceramiczną, cementową, blachodachówką lub innym materiałem o podobnych walorach estetycznych.
- Minimalną powierzchnię zieleni – 30 % powierzchni działki.
- Maksymalną powierzchnię zabudowy – 50 % powierzchni działki.

Dla terenów zabudowy produkcyjnej P.

- Wysokość budynków związanych z realizacją funkcji działalności gospodarczej do III kondygnacji z zakazem realizacji budynków o wysokości powyżej 12 m.
- Dopuszcza się wszelkie rozwiązania dachów w tym kombinacje dachów płaskich i pochyłych pod warunkiem zapewnienia wysokich walorów architektonicznych projektowanych obiektów.
- Maksymalną powierzchnię zabudowaną – 60 % powierzchni działki.
- Minimalną powierzchnię zieleni – 20 % powierzchni działki.
- Dla wszystkich terenów przeznaczonych pod zabudowę ustala się obowiązek zapewnienia miejsc parkingowych zgodnie z potrzebami danej funkcji w ramach własnej posesji.

Dla terenów zabudowy rekreacji indywidualnej i wypoczynkowej ML.

- powierzchnia zabudowy nie więcej niż 15 % powierzchni działki,
- minimum 75 % powierzchni działki należy pozostawić jako powierzchnię biologicznie czynną,
- zakaz budowy wolnostojących budynków gospodarczych,
- wysokość budynków – jedna kondygnacja plus użytkowe poddasze,
- poziom podłogi parteru nie więcej niż 0,5 m od poziomu terenu,
- w budynkach dachy dwuspadowe lub czterospadowe, o nachyleniu połaci od 30° do 45 °,
- działki budowlane przeznaczone pod zabudowę powinny mieć powierzchnię nie mniejszą niż 1000 m²,
- duże działki mogą podlegać podziałowi pod warunkiem zachowania frontu działki o szerokości minimum 20 m i zapewnienia dostępu do drogi publicznej.

Szczegółowe parametry zabudowy zostaną każdorazowo określone na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Dla zabudowy mieszkaniowej i usługowej dopuszcza się odstępstwa od ww. parametrów w zakresie powierzchni działek oraz intensywności zabudowy na terenach istniejącej, zwartej zabudowy. Zabudowa mieszkaniowa powinna ponadto nawiązywać swym charakterem do lokalnego stylu budownictwa rozumianego jako zespół cech charakterystycznych dla historycznego budownictwa na obszarze jednostki osadniczej, obejmujący sposoby kształtowania dachów i elewacji oraz rozplanowania w rzucie budynków. Formy wszystkich budynków i ich wysokości należy harmonijnie wkomponować w krajobraz oraz otoczenie. Od granicy lasu powinna być również zachowana nieprzekraczalna linia zabudowy o szerokości min. 12 m, a od jezior na terenie obszaru chronionego krajobrazu – min. 100 m.

Tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej oznaczone na rysunku studium kolorem żółtym i jasnobrązowym, położone poza strefami osiedleńczymi jednostek wiejskich winny być wyłączone z zabudowy. Możliwa jest tu tylko lokalizacja zagrody (siedliska) traktowanego jako warsztat pracy rolnika z możliwością budowy i rozbudowy obiektów niezbędnych dla prowadzenia gospodarstwa rolnego, w tym budynek mieszkalny rolnika. Jednak nie może to być żadna forma budownictwa wyłącznie mieszkaniowego, ani podstawa do parcelacji dla takiej zabudowy. Z tych względów zajęcie części terenów rolnych pod

budowę zagrody, nie podlega przepisom o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Nowo wyznaczone zasięgi rozwojowe poszczególnych funkcji na terenie gminy, spowodują trwałe wyłączenia gruntów rolnych z produkcji rolnej. Ponadto terenami wyłączonymi z zabudowy będą tereny znajdujące się w zasięgu oddziaływania oraz strefach ograniczonego użytkowania, od sieci i urządzeń infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego uściślą i określą szczegółowe zagospodarowanie i wielkość działek budowlanych po analizie konkretnego przypadku.

21. Tereny wymagające przekształceń, rekultywacji lub rehabilitacji.

Atrakcyjność inwestycyjna gminy, dostępność komunikacyjna, walory krajobrazu naturalnego, duże obszary polne, lasy, doliny rzeczne stanowią o podstawach rozwoju gminy. Dbalność o ład przestrzenny, jedno z naczelných zadań samorządu terytorialnego, leży w interesie mieszkańców, zapewniając im wysoką jakość życia w odniesieniu do warunków przestrzennych, jak i również w interesie gminy jako wspólnoty i miejsca, zapewniając jej atrakcyjność dla gości z zewnątrz. Na przestrzeń zurbanizowaną miejscowości gminy składają się mniej lub bardziej uporządkowane zespoły zabudowy, powstałe w różnych okresach historycznego rozwoju. Stosunkowo dużo zabudowy historycznej, z licznymi dworami i pałacami przetrwało do czasów obecnych. Zarówno ta historyczna jak i współczesna zabudowa mieszkaniowa, wymaga przekształceń dla dostosowania ich do obecnych standardów jakości przestrzeni właściwej dla krajów unii europejskiej. W polityce przestrzennej rozwoju zespołów zabudowy należy dążyć do przywracania tradycyjnych wątków jego kształtowania, tworzących spójny i atrakcyjny obraz.

Dla zapewnienia atrakcyjnego krajobrazu miasta i gminy, przekształceń, rehabilitacji obszarów zabudowanych oraz rekultywacji terenów - niezbędne jest prowadzenia działań polegającej w szczególności na:

1. Utrzymaniu charakterystycznych układów przestrzennych wsi.
2. Lokalizacji nowej zabudowy, na zasadach utrzymania skali i charakteru zabudowy istniejącej (wysokość, skala budynków i założeń urbanistycznych, szerokość traktów, powierzchnia zabudowy itp.).
3. Uruchomienie w przyszłości terenów rozwojowych miasta położonych w jego północnej części pomiędzy Wełną a kompleksem leśnym, przyczyni się do tego że obecna koncentracja terenów przemysłowo-magazynowych przy ul. Fabrycznej znajdzie się wówczas niemal w środku miasta. Należy rozpatrzyć gruntowną modernizację istniejących obiektów, zmianę ich przeznaczenia, bądź stopniową przeprowadzkę.
4. Tereny historycznej części miasta objęte ochroną konserwatorską, obejmującą zarówno budynki jak i układ urbanistyczny wymagają rewitalizacji i renowacji, i powinny być objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego uwzględniającym zalecenia i wymogi służb konserwatorskich.
5. Lokalizacja większych zespołów zabudowy musi być prowadzona na zasadach kompozycji stosowanej przy lokalizacji folwarków.
6. Niezbędna wydaje się rewaloryzacja, konserwacja i podbudowy zielenią szeregu zaniedbanych parków podworskich – w Boguniewie, Budziszewku, Gościejewie,

Słomowie, Studzieńcu oraz Wełnie.

7. Odbudowie ośrodka wypoczynkowego w Owczychłowach w formie zabudowy zbiorowej lub indywidualnej.
8. Kształtowanie zabudowy wiejskiej na zasadzie tworzenia zagród stanowiących charakterystyczne dla wsi zespoły gniazdowej zabudowy (zwartej i tworzącej podwórza), umożliwienie lokalizacji zabudowy mieszkaniowej jako funkcji wyodrębnionej i samodzielnej lecz tworzącej w miarę zwarte pierzeje lub zespoły tworzące gniazda (jak zagrody).
9. Wytwarzanie reprezentacyjnych, wspólnych przestrzeni publicznych poprzez atrakcyjne urządzenie posadzek, placów, ulic i małej architektury, modernizację, renowację i rehabilitację zabudowy istniejącej.
10. Ograniczaniu dalszego rozwoju zabudowy wiejskiej w formie ulicówek.
11. Kształtowaniu atrakcyjnej zabudowy handlowo usługowej (szczególnie w Rogoźnie).
12. Kształtowanie parków, skwerów, bulwarów (tworzących szwy urbanistyczne – strukturyzujących przestrzeń wsi wraz z atrakcyjnym ich urządzeniem – posadzki, mała architektura, oświetlenie itd.).
13. Zakrojonych na szeroką skalę zabiegów pielęgnacyjnych, połączonych często z wymianą uszkodzonych drzewostanów spodziewać się należy na gruntach leśnych. Praktycznie wszystkie, bez wyjątku, kompleksy leśne wykazują uszkodzenia spowodowane przez zanieczyszczenia przemysłowe.
14. Rewaloryzacji ukierunkowanej na likwidację uciążliwości obiektów szkodliwie wpływających na środowisko wymagają doliny rzeczne. Zabezpieczenie ekosystemów dolinnych przed oddziaływaniem antropogenicznym szczególnie pożądane jest w obrębie śródleśnych rynien jeziornych.
15. W wyniku powierzchniowej eksploatacji surowców pewne połacie terenu mają zmienione cechy konfiguracyjne. Trwa wydobywanie piasków w rejonie wsi Cieśle oraz Jaracz. Po zakończeniu eksploatacji, tereny te wymagać będą rekultywacji i odpowiedniego zagospodarowania.

Na terenach historycznej zabudowy należy poprawić standardy funkcjonalne poprzez realizację programu renowacji i modernizacji zabudowy i zagospodarowania terenu (w tym wprowadzenie funkcji usługowych w partery budynków, wymianę i modernizację infrastruktury technicznej, zapewnienie miejsc postojowych dla samochodów, raz poprawę wizerunku estetycznego zabudowy). Na terenach wiejskich niezbędna jest natomiast dalsza rozbudowa infrastruktury technicznej i systemu komunikacji, oraz poprawa wizerunku estetycznego zabudowy.

Dla nowych terenów rozwojowych należy bezwzględnie zapewnić pełną obsługę w zakresie infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, zapewnić ład przestrzenny i harmonijny i atrakcyjny ich krajobraz. Wiele z terenów rozwojowych będzie obsługiwana w zakresie usług z terenów obecnie zagospodarowanych, ale w dalszej przyszłości należy zmierzać do realizacji funkcji usługowych zaspakajających „wyższe” potrzeby w ich ramach.

Podjęte działania powinny zmierzać do takiej modernizacji istniejących obiektów aby mogły one harmonijnie się wkomponowywać w istniejące zabudowania wsi. Szczególne znaczenie ma również odpowiednie ukierunkowanie turystyki na obszarze omawianej gminy.

22. Zgodność planów miejscowych z ustaleniami studium.

Przy sporządzaniu planów miejscowych niezbędne jest wykorzystanie całości dokumentacji zmiany studium, a w szczególności jego ustaleń.

Zapewnienie zgodności rozwiązań i ustaleń planów z polityką przestrzenną określoną w studium oznacza zgodność z przyjętymi:

1. celami rozwoju,
2. zasadami rozwoju przestrzennego i kształtowania struktury przestrzennej gminy,
3. kierunkami zagospodarowania przestrzennego określonymi dla poszczególnych kategorii terenów w:
 - systemie zabudowy,
 - systemie środowiska przyrodniczego,
 - systemie komunikacyjnym,
 - systemie infrastruktury technicznej,
4. wyznaczonym w studium zasięgiem terenów przewidzianych do zainwestowania za wyjątkiem: lokalizacji inwestycji związanych z przedsięwzięciami służącymi tworzeniu nowych miejsc pracy, lokalizowanych w terenach przylegających do terenów wskazanych w studium do zainwestowania, posiadających dostęp do dróg publicznych,
5. celami i zasadami ustalonej polityki przestrzennej,
6. lokalizacją ważniejszych inwestycji publicznych, przebiegiem tras komunikacji i sieci infrastruktury technicznej.

Zgodnie z ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym badanie stopnia zgodności planu miejscowego ze zmianą studium podejmowane będzie na trzech etapach procedury planistycznej:

- przed podjęciem uchwały w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Burmistrz wykonuje analizy dotyczące stopnia zgodności przewidywanych rozwiązań z ustaleniami studium,
- na etapie sporządzania projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- Rada Miejska uchwała miejscowy plan po stwierdzeniu jego zgodności z ustaleniami zmiany studium.

23. Uzasadnienie i synteza ustaleń studium.

Opracowana zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rogoźno jest opracowaniem strategicznym dla rozwoju przestrzennego gminy. Zmiana studium mimo że nie ma rangi prawa miejscowego, jest „osią” systemu planowania przestrzennego na poziomie gminy.

W opracowanym dokumencie znalazły się informacje wynikające z:

- rozpoznania aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej rozwojem,
- analizy wniosków związanych z potrzebą wyznaczenia nowych terenów rozwojowych, a wynikających z częściowej dezaktualizacji dotychczas obowiązującego studium,

- sformułowania kierunków rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy, a także podstawowych zasad polityki przestrzennej i zasad ochrony interesu publicznego;
- stworzenia podstaw do koordynacji sporządzania planów miejscowych i wydawania decyzji o warunkach zabudowy wydawanych przy braku planów miejscowych;
- promocji walorów i możliwości inwestycyjnych gminy.

Podczas rozpoznania uwarunkowań rozwoju gminy, na podstawie analizy istniejących opracowań planistycznych i innych branżowych oraz złożonych wniosków określono potrzeby i aspiracje społeczeństwa, władz i grup interesu, główne problemy funkcjonowania gminy, jego zasoby oraz procesy, a także zjawiska mające wpływ na stan przestrzeni. Rozpoznanie zasobów gminy objęło rozpoznanie aktualnego stanu środowiska przyrodniczego, stanu i funkcjonowania środowiska kulturowego, wyposażenia w infrastrukturę techniczną i transportową, wyposażenia w infrastrukturę społeczną, rozpoznanie potencjału demograficznego i intelektualnego gminy, rozpoznanie potencjału ekonomicznego i gospodarczego, rozpoznanie sytuacji na rynku pracy oraz problemów bezrobocia. Zebrane informacje zostały następnie przeanalizowane pod kątem możliwości dalszego kształtowania przestrzennego gminy, i wykorzystane przy formułowaniu kierunków rozwoju przestrzennego Rogoźna.

Gmina Rogoźno to teren rolniczo-przemysłowy, wyróżniający się dużymi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi i atrakcyjnością rekreacyjną. Szansą na pewne ożywienie gospodarcze jest projektowana przebudowa układu komunikacyjnego (zmiana parametrów drogi krajowej oraz budowa obwodnicy drogowej miasta na kierunku WE). Tymczasem pozostaje intensyfikacja rolnictwa w północnej i północno-wschodniej części gminy, poprawa kondycji miejscowego przemysłu i przyciągnięcie nowych inwestorów, zwiększenie lesistości terenu i większe zainteresowanie jego możliwościami turystyczno-rekreacyjnego wykorzystania, nawet jeśli miałyby to być formy wypoczynku adresowane do dosyć wąskiego grona osób, preferujących ciszę i bliski kontakt z przyrodą.

Korzystne rozmieszczenie lasów, rozbudowana sieć obniżeń dolinnych, liczne jeziora skłaniają do większego wykorzystania terenu zasobnego w wartości przyrodnicze (m.in. rezerваты przyrody, liczne pomniki przyrody), kulturowe i historyczne.

Zaproponowane kierunki rozwoju gminy uwzględniają jej predyspozycji i możliwości z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego. W studium oprócz terenów już wyznaczonych pod zainwestowanie, wskazano nowe tereny rozwojowe zabezpieczające w pełni potrzeby gminy w zakresie rozwoju budownictwa mieszkaniowego, działalności usługowej i gospodarczej.

Ponadto w pełni zachowane zostają zasoby i walory środowiska przyrodniczego i kulturowego gminy. Nowe tereny zabudowy zostały wyznaczone głównie wzdłuż istniejących, dróg jako kontynuacja zabudowy już istniejącej i wykorzystaniu wolnych parcel, które obejmują gleby o niskiej klasie przydatności rolniczej. Wszystkie tereny leśne gminy zostały nienaruszone, ze wskazaniami do dalszych zalesień. W studium znalazły się szczegółowe wytyczne w zakresie gospodarowania terenami rolnymi i leśnymi, tak aby nie uległy one nadmiernej degradacji. Na rysunku zmiany studium przedstawiono nowy przebieg granicy rolno – leśnej, dzięki której w przyszłości zostaną utworzone zwarte i pełne kompleksy leśne.

Gmina ma korzystne warunki do rozwoju budownictwa i różnych form aktywizacji

gospodarczej ze względu na dobrą dostępność komunikacyjną. Główną funkcją gminy pozostanie rolnictwo oraz działalność produkcyjna i usługowa oparta o nowe tereny rozwojowe.

Korzyści wynikające z opracowania zmiany studium:

- określenie polityki przestrzennej gminy i stworzenie podstaw dobrego gospodarowania jej przestrzenią (polityka prowadzona przez władze gminy),
- usprawnienie funkcjonowania gminy w zakresie gospodarki przestrzennej (wydawanie decyzji, sporządzanie dalszych opracowań planistycznych i programów branżowych),
- łatwość dostępu do informacji poprzez zbudowanie systemu informacyjnego o zagospodarowaniu przestrzennym i funkcjonowaniu gminy.